

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת דברים

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת דברים | גליון מס' 284 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"אנשים רגילים מסתכלים על הכוס, הם רואים קודם את החצי הריק, ורק אם מתבוננים היטב רואים את החצי המלא. אבל אני הרי נמוך קומה, אני כזה קטן, אז כשאני מסתכל על הכוס, אני רואה את החצי התחתון שלה, שהוא החצי המלא כאמור, ולכן אני תמיד שמח ומאושר..."

הג"ר יוסף ברמן, נכדו חביבו של רבינו הגר"י גלינסקי זצ"ל, על אמונה יוקדת בקב"ה בכל מצב ובכל זמן

אליעזר (לייזר) רוט

את שנות ילדותו ובחרותו עשה הג"ר יוסף ברמן, בצילו של הסבא הגדול, רבינו הגר"י גלינסקי זצוק"ל. מאז ועד עתה הוא צועד לאורו, ופיו אינו פוסק מלחזור בכל עת מצוא על מיטב הווארטים, המשלים, הרעיונות וכמובן הסיפורים המאלפים ששמע מפי סבו.

"בכל הזדמנות היה נוהג סבא לשנן בפיו ובלבו דיבורי אמונה, לשמוח בכל מצב ולהודות לקב"ה על מה שהוא החליט לתת לנו, בלי להתלונן על מה שאין", מספר הרב ברמן.

"כשהיו שואלים אותו, איך אתה כל כך שמח? הרי איבדת את כל המשפחה בשואה, סבלת צרות וייסורים, הוגלית לסיביר, אחר כך היית פליט חסר כל, התגלגלת ממקום למקום וגם לאחר שבאת אל המנוחה והנחלה לכאורה, פגעה בך מידת הדין. ואחרי כל זה אתה שמח? כיצד?

"סבא היה מחייך את החיוך המפורסם שלו, ומסביר לשואלים במתק שפתי: 'תסתכל עלי, אני נמוך או גבוה? נמוך... נו. עכשיו יש לנו כוס, חצי מלא וחצי ריק. איזה צד ריק, למעלה או למטה? ברור שהצד המלא הוא למטה, והחצי העליון הוא החצי הריק.

"אנשים רגילים מסתכלים על הכוס, הם רואים קודם את החצי הריק, ורק אם מתבוננים היטב רואים את החצי המלא.

"אבל אני הרי נמוך קומה. אני כזה קטן, כשאני מסתכל על הכוס - אני רואה את החצי התחתון שלה, שהוא החצי המלא כאמור, ולכן

אני תמיד שמח ומאושר..."

"הווארט הזה, לא רק שהוא שנון, ומשקף את הדרך שבה היה הגר"י גלינסקי נוהג לצחוק על עצמו, אלא שהוא גם משקף את צורת החיים שלו. הוא באמת ובתמים הסתכל תמיד על הצד החיובי של כל דבר, ותמיד טען בתוקף שצריך להסתכל על חצי הכוס המלאה. "מספרים שכשאירע אסון המסוקים המפורסם, כששני מסוקים של חיל האוויר התנגשו זה בזה, והתרסקו בשטחי הקיבוץ שאר ישוב, סמוך לגבול עם לבנון, היתה אווירת נכאים בכל הארץ. 73 חיילים צעירים נהרגו ברגע אחד. זה היה נורא ואיום.

"הלחץ שהיה מוטל עליו כל הזמן, שהכל יתנהל כשורה היה גדול מאוד, ולפעמים זה השפיע מאוד על מצבו הנפשי. ייעצו לו הרופאים שייקח מישהו שינגן לפניו, ויפיג את הלחץ בכל פעם שהוא ירגיש צורך בכך.

"חיפשו ומצאו את הכנר הטוב ביותר בכל הממלכה, ואכן הגיע הכנר לבית המלך עם הכינור בידו, וכשהחל לנגן אורו פניו של המלך ומצב רוחו השתפר פלאים.

"מאז היה הכנר בן בית קבוע בארמון, ובכל יום ויום היה עומד הכן, כדי לבוא ולנגן לפני המלך בכל עת שיחפוץ בכך. כמובן ששכרו שולם לו בהרחבה וביד נדיבה.

"ויהי היום והכנר חטא ועבר על חוקי הממלכה. היו צריכים להעניש אותו אבל המלך חשש שהוא לא יוכל לנגן לפניו כראוי, ולכן הודיע שהוא נותן לכנר חנינה".

האם לעולם חוסן?

"הרגיש הכנר שהמלך זקוק לו מאוד, ואט אט החל לנצל את המצב, הוא היה קצת גונב מאחרים, קצת מזיק לאחרים, ובכל פעם היו באים לפני המלך, אבל המלך ויתר לו שוב ושוב, כי הוא היה תלוי מאוד בניגונים הערבים שהפיק הכינור, בעת שאותו כנר פרט על מיתריו ברוב רגש.

"פעם אחת חטא הכנר חטא גדול מאוד, שעונשו מוות. הפעם באו בכירי הממלכה אל המלך ואמרו לו, שאי אפשר עוד להאריך אף לכנר שמרשה לעצמו יותר מדי. צריך לדון אותו למוות ולבצע את העונש. אין ברירה אחרת, ולמלך ימצאו כנר אחר.

"המלך שמע את הדברים, חנך בדעתו והחליט שאכן הצדק עימם. הוא היה מלך שכל משפטיו אמת וצדק, הוא לא יכול כך להעניק חסינות לאדם מפני עונש, רק בגלל שהוא מנעים נעימות לאוזני המלך. עליו למות ויהי מה.

"השאירו אצלי את פסק הדין ואני אחתום עליו בהקדם", הודיע המלך ליועציו וסימן להם שהדין הסתיים.

"היועצים יצאו והמלך לקח בידו את העט, בא לחתום על גזר הדין ולא הצליח. ידיו רעדו. הוא הניח את פסק הדין בצד וחשב לחתום למחרת, אבל גם אחרי שעברו כמה ימים רעדה ידו בכל פעם שהגיעה העת לחתום על גזר הדין, ובסופו של דבר, ברגע של חולשה לקח המלך את גזר הדין ו... קרע אותו לגזרים.

"הכנר ידע את כל אשר נעשה, והיה ממתין בפחד נורא לרגע שבו

"אחד התלמידים החליט לאתגר את סבא שלי באותה הזדמנות, ואמר לו: נו... מה אומר הרב, גם עכשיו יש חצי כוס מלאה?
"אבל סבא לא היה צריך אפילו להפעיל את המחשבה שלו, כדי למצוא את הצד החיובי. 'האירוע הזה התחולל במרחק קצר מאוד מהגבול עם לבנון', אמר לו, 'תאר לך שזה היה קורה בשטחה האווירי של לבנון. המסוקים היו מתרסקים על אדמתו של איזה כפר ערבי בלבנון. אתה יודע מה היתה המשמעות של זה? איזה אירוע בינלאומי היה מתפתח, וכמה זמן היה לוקח עד שהיו יכולים להגיע ולקחת את החיילים ההרוגים? תראה איזה חסד ה' שזה קרה דווקא בארץ'..."

לא בירכו בתורה תחילה

בתקופה זו של השנה, כשעוסקים בענייני האבלות על חורבן בית המקדש, שמעתי מסבא ווארט חזק מאוד על דברי הגמרא בנדרים פ"א, ששאלו על מה אבדה הארץ, כלומר למה חרב בית המקדש, ואף אחד לא ידע לענות, לא החכמים ואפילו לא הנביאים, עד שהקב"ה בכבודו ובעצמו השיב על השאלה ואמר: "על עזבם את תורתך אשר נתתי לפניהם", ומבאר רב יהודה בשם רב, שלא בירכו בתורה תחילה.

שואלים שאלה ידועה, הרי הגמרא אומרת מפורש למה נחרב בית ראשון, בגלל שחטאו בעבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים. עברו על כל ג' עבירות החמורות ולכן חרב בית המקדש. איזו מן שאלה זו על מה אבדה הארץ? היו כל הסיבות בעולם להחריב את בית המקדש, ולא זו בלבד אלא שכאן הגמרא פתאום עונה תשובה אחרת, שהקב"ה אמר על עזבם את תורתך, כלומר שלא בירכו בתורה תחילה.

"זה הבדל קיצוני מאוד בין שני מאמרי חז"ל. במקום אחד כתוב שהם היו רשעים גמורים, ובמקום אחר כתוב שהיו תלמידי חכמים ולמדו והכל היה בסדר, אלא רק זלזלו בברכות התורה, ולכן בא עליהם כזה עונש נורא ואיום, שנחרב הבית ונהרגו ונטבחו ונלקחו בשבי, ואיבדו את כל רכושם ואת כל משפחתם, וכל זה כי לא בירכו בתורה תחילה. "את התשובה היה סבא עונה בדרך של משל, אותו הוא סיפר בהרחבה גדולה.

"מעשה במלך גדול וגיבור, שהיתה לו ממלכה גדולה וכולם רעדו וחרדו מפניו, אבל המלך היה טוב לב ותמיד השתדל להיטיב עם הנתינים, והשקיע את מחשבתו בעשיית צדק וחקיקת חוקים שייטיבו עם כולם.

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

אילו היית שואל את אותו יהודי שפשט את הרגל, שבועיים קודם לכן מה מצבו, ודאי היה עונה: "ברוך ה', אמנם המצב קצת לחוץ, אבל בסך הכל נראה שהכל בסדר"... בדיוק כפי שאדם עונה כאשר שואלים אותו מה מצבו הרוחני: "ברוך ה'. אמנם אני לא גדול הדור, אבל סך הכל מצבי די טוב"...

מאוצרו של הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"אלה הדברים" (דברים א', א')

שח רבי יצחק לוקסנברג שליט"א, רב שכונת 'נאות שמחה' במודיעין עילית:

המהלך של רבינו היה כולו פנימי. הוא היה דבוק כל כולו בהשי"ת בכח התורה, בבחינת סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ורק זעיר פה וזעיר שם, היתה נחשפת הפנימיות.

הלכנו פעם לאחר השיעור בישיבה קטנה עם רבינו, ודיברנו עמו בלימוד. בדרך היתה שורת דקלים, שמישהו הצית בה את העלים היבשים. כאשר הם היו בוערים, זה היה מראה יפה כמו של לפיד, ואכן אנחנו, הבחורים, ראינו מיד את המתרחש והדבר עורר בנו עניין, אך רבינו לא שם לב כלל לנעשה סביבו. הוא הלך מהר כשראשו מורד כלפי מטה, ותוך כדי הליכה חשב ודיבר בלימוד.

אלא שבשלב מסוים, בגלל ההבזק החזק של האש הרים את ראשו, וכשהבחין בשריפה המשתוללת אמר: "פה שורף ושם שורף!!" [הכוונה לגיהנום] וזהו. המשיך ללמוד כרגיל, למרות ההמולה. כלומר, מעבר לכך שהיתה בשריפה תזכורת משמים לכך שבגיהנום שורף - לא עניין אותו כלום.

בנוסף, גם במעשה זה ניתן לראות היכן היה חי, באיזה עולם. הרי כל אדם רואה מהרהורי לבו, רואה מה שמעניין אותו. וכאן במאורע שנמשך סך הכל כמה שניות, זה המסר שעלה בדעתו: בגיהנום שורף!

"ולא יענש שום אדם בסיבתו!"

סיפר עד ראייה, שזכה להתלוות לרבנו באחת מנסיעותיו לירושלים, שבמהלכה השתתף בשמחת בר מצוה לנינו. היה זה לאחר התקופה המתוחה שבה התנהלה הסתה פרועה כנגד רבינו, ובשל כך התעורר החשש שמא אינשי דלא מעלי ינסו לפגוע, חלילה, בכבודו של רבנו. למגינת הלב החשש לא התבדה. כאשר רבינו יצא מהאירוע, קבוצת נערים ששהו במעלה הרחוב, החלו להתקדם לעברו כשהם פוערים את פיהם בצווחות קולניות. המלווים מיהרו לגונן על רבינו ולהכניסו לרכב בבהילות.

לאחר המחזה המביש, התעטף רבנו בשתיקה, וברכב שררה דומיה כבדה ורוויית מתח. כעבור מספר דקות, נעור לפתע רבינו משרעפיו

ושח בקול: "אינני מבין מה מרוויחים אנשים שאינם מוחלים למי שציער אותם, הרי אותו אחד יכול להיענש על כך. הרי כל שחברו נענש על ידו, אינו נכנס למחיצתו של הקב"ה!". הנוסעים ישבו בלי ניע על מקומם, נדהמים מגדלות נפשו של רבינו. אחד מהם העז ושאל: "הרי מצינו בגמרא שאמוראים הקפידו והיו שנענשו בסיבתם?" אולם רבינו הגיב מיד: "אבל מה מרוויחים מכך? הרי בסוף הכל בא בחשבון"...

"ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך"

ידוע שבשעה שאדם חוטא הוא מלכלך את נשמתו, ותפקיד הגיהנום הוא לנקות את האדם מהלכלוך של העברות, כדי שיהא ראוי לזכות לכל הפחות בחלק כלשהו של נצח.

הוסיף רבינו, ששמע לבאר כיצד יראה אדם שיכנס לעולם הבא ללא שהתנקה מחטאיו:

נצייר לעצמנו גביר שנתן הרבה כסף כדי להציל אדם גדול, והלה הבטיח לו שלאחר פטירתו ייכנס לגן עדן, וכך היה. אולם כשנכנס אותו גביר לגן עדן תכף, היו כל הנוכחים שם בורחים ומתרחקים ממנו, מחמת שלא יכלו לסבול את הריח הרע שבא מהעבירות שעשה. כך נשאר לבד ואמר לעצמו: "וכי זה גן עדן? הרי זה רע כגיהנום!"

על כן מוכרח האדם להתנקות מהחטא, כדי לזכות להתקרב אל הבורא יתברך, שהרי אין האדם יכול להיכנס לגן עדן וליהנות מזיו השכינה, ללא שקודם לכן יזכך מחטאיו.

באמצע התפילה הופיע רופא הילדים במכוניתו הקטנה, ושעט לעבר הקהל... כשראה את הקהל עומד בתפילה ובזעקת מחאה כנגד מעללי בנו, הוא נתקף בעצבים והחל לנסוע בדהרה לעבר המתפללים. כל הנוכחים נסו בבהלה לכל עבר, המכונית נבלמה בספסלים הכבדים והתרסקה. למרבה הנס לא היו נפגעים

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל: התוכחה - לשעה ולדורות

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" (דברים א, א)

מובא בספרים הקדושים, שפרשיות חומש דברים, מרמזות על התקופות השונות שעם ישראל עובר בכל שנות ההיסטוריה, כאשר הפרשיות האחרונות מרמזות על התקופה שלנו.

פרשת דברים פותחת בדברי המוסר שמושה השמייע לעם ישראל. ומבאר ה'אור החיים' הקדוש, כי במשך כל ארבעים השנים שמושה היה רועה את ישראל במדבר, הוא לא דיבר אליהם בחריפות, מלבד בפרשה זו, בה נאמר: "אלה הדברים", ללמד שדיבר עימם קשות. והגם שמצינו שמושה אמר לישראל: "שמעו נא המרים" (במדבר כ, י), הוא לא אמר זאת לכלל ישראל אלא לחלקם בלבד. וזהו שדקדק הכתוב ואמר: "אל כל ישראל", כלומר שבפעם זו דיבר משה קשות לכל ישראל.

ה'אור החיים' מוסיף וכותב: "עוד ירצה לרמוז חשבון ימים אשר הוכיח לישראל, שהם במספר 'אלה', שלושים ושישה ימים. וכן מוכיחים הכתובים כי בא' לחודש שבט התחיל לדבר אליהם דכתב: 'בעשתי עשר חודש באחד לחודש', והוא נצפן בז' באדר, הרי ל"ו כמספר 'אלה', שבהם דיבר הדברים של התוכחות האמורים בענין".

מחאה על חילול השבת

אני עדיין זוכר את התקופה, שבה היתה בני ברק כמו כפר קטן והתגוררו בה דתיים וחילוניים. בקושי נסעו בה כמה מכוניות בשבת. בליל שבת לאחר שיעורו של ה'חזון איש', היינו יוצאים לטייל ברחוב מחופה בכורכר, שנקרא לימים רחוב 'חזון איש'. כשהבליחו מרחוק אורות מכוניות, הדבר הראשון שה'חזון איש' עשה, היה להפנות את מבטו לצדדים כדי שלא יוסיף לראות את חילול השבת. לאחר מכן היה אומר: "מסתמא זה גוי, יהודי לא נוסע בשבת!". אך כעבור מספר רגעים הוא היה אומר לעצמו: "שבעס! שבעס! שבעס!", כדי שחומרת האיסור לא תצטנן בקרבו.

זה כוחו של הרגל. אדם הרואה פעם אחר פעם חילול שבת עלול להצטנן. בחלוף הזמן הוא עלול להרגיש שחילול שבת אינו דבר כל כך נורא. משום כך ה'חזון איש' היה מחזק בליבו את הרגישות והסלידה מחילול השבת הקדושה.

אני זוכר כמו היום, את התקופה בה היתה הארץ תחת השלטון האנגלי. בני ברק היתה כמדבר, וברחוב 'חזון איש' עוד לא היו בתים. באותם ימים התגורר בבני ברק רופא ילדים מפורסם, שבנו ביקש לרמוס את קדושת השבת. מידי שבת היה הבן עולה על אופנעו המטרטר, ורוכב הלוך ושוב ליד השטיבל של 'גור' במטרה להתגרות בצייבור המתפללים.

באחת השבתות הכריזו בכל בתי הכנסת, שתערך תפילת מוסף מרכזית בכניסה לעיר, בפינת רחוב ז'בוטינסקי. המתפללים הביאור את רבי יוסף צבי קאליש זצ"ל עם כסאו, והושיבוהו באמצע הכביש בסמוך לרבי יעקב לנדא זצ"ל. המארגנים הניחו ספסלים כבדים ומסביבם עמדו כל המתפללים.

באמצע התפילה הופיע רופא הילדים במכוניתו הקטנה, ושעט לעבר הקהל. ככל הנראה הוא שב לבני ברק לאחר שערך ביקור רפואי מחוץ לתחומי העיר. כשראה את הקהל עומד בתפילה ובזעקת מחאה כנגד מעללי בנו, הוא נתקף בעצבים והחל לנסוע בדהרה לעבר המתפללים. כל הנוכחים נסו בבהלה לכל עבר, המכונית נבלמה בספסלים הכבדים והתרסקה, ולמרבה הנס לא היו נפגעים. ממה שקרה למכונית, ניתן היה להסיק מה היתה מהירות הנסיעה, ומה היה עלול לקרות, חלילה, לו לא היתה המכונית נבלמת. עד כדי כך הגיעה תעוזה וחוצפתו של רופא הילדים היחיד של בני ברק!

לאחר המאורע המחריד, יזם רבי ישראל חב"ס הקמת יחידת מתנדבים. באמצע השבוע היו הם מסיירים ומגנים על המושבה

כשהיו באים לספר בגנותו של יהודי, הוא היה מגיב: "הוא צדיק! אני אוהב אותו!", ואם היו מנסים בכל זאת להוסיף ולהשחיל עליו מילה רעה, היה האדמו"ר שב ואומר: "הוא צדיק! אני אוהב אותו!"...

מעז להדליק סיגריה בשבת. כולם מיד היו צועקים עליו: 'שבת!' 'שבעס!'... ואילו היום - יהודי יכול לחלל שבת בפרהסיא, ואף אחד לא מתרגש ואף אחד לא מוחה.

לכן עמד משה רבינו ואמר לכלל ישראל: 'דעו לכם! יגיעו זמנים קשים ובפרט באחרית הימים, כשהעברות החמורות ביותר יהיו נפוצות בעולם, ועם ישראל יתרגל להכל, ושום דבר לא יצליח לזעזע אותו!'.

לדאבוננו הרב "עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו" (ירמיהו ח, כ) ועדין מצפים לישועה. את התיק הזה של עיכוב הגאולה, איננו יכולים להפיל על אף אחד מלבדנו. אם בית המקדש לא נבנה בימינו, הווי אומר שהסיבות שהביאו לחורבנו עדין שרירות וקיימות בתוכנו. וכפי שאמרו חז"ל (ירושלמי יומא פ"א ה"א): "כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו".

נקודה זו צריכה להטריד את ליבו של כל בעל מצפון. על כל אחד לבדוק את עצמו האם הוא תורם לבנין בית המקדש, או חלילה להמשך חורבנו. כל עוד מאן דהו חש שנאת חנם כלפי חברו, הוא לא יכול להתנער מהעובדה שהוא גורם להמשך החורבן. רק כאשר תבהיק בליבנו אהבת ישראל אמיתית. רק כשנראה את הטוב שבזולת, ונלמד זכות על כל אחד מישראל, נוכל להיות סמוכים ובטוחים כי אנו תורמים לבנין בית המקדש.

הגאולה תלויה רק בנו. עלינו לעבוד ולתקן את מידותינו עד שלא נהיה מסוגלים לדבר, לשמוע ולהאמין לשומץ לשון הרע על יהודי. עלינו להגביר את אהבת ישראל בליבנו, וממילא נהיה זכאים לגאולה שלמה במהרה.

(מתוך 'אריה שאג')

מערבים וממפגעים, ובשבת אחר התפילה הם היו מסירים את השטריימל'ך, ויוצאים לכבישים להשגיח שלא תסענה מכוניות בשבת קודש. בתוקף סמכותם היו המתנדבים רשאים לרשום דו"ח לנוסעים בשבת. דא עקא שעקב קדושת השבת הם לא יכלו לרשום את מספרי רכבי העבריינים. אך גם לזאת נמצא פתרון. המתנדבים לקחו ספר עבה, קיפלו את הדפים שנשאו את מספרי המכוניות שנסעו בשבת, ובאמצע השבוע היו שולחים את הדו"חות לנהגים. באופן זה החלו לפרוש את השבת בבני ברק, וכך המשיכו להילחם על קדושת השבת רחוב אחר רחוב.

בעירייה עבד יהודי בשם מיכל רוט, שהיה בא ומרכיב עמודים ושרשראות חסימה בכל רחוב נוסף שנכבש על ידי היראים. מובן שמעשיו לא עברו בשתיקה מצד אלו ששמירת השבת היתה לצנינים בעיניהם. הם היו מגיעים, מחבלים בעמודים ותולשים את השרשרות. אך מיכל לא היה מתעייף. בכל יום ראשון היה מגיע עם שק מלט ומחזק את העמודים, ותולה על גביהם שרשרת חדשה. כך לחמו על שמירת השבת, עד שבסופו של דבר הושג אישור ממשרד התחבורה, שניתן רק לאחר ביזיונות שהיו לנוכח מעשהו המחפיר של רופא הילדים, שקלונו נחשף ברבים לנוכח המכונית המרוסקת שהעידה על מזימתו הזדונית.

בשנת תש"ד הגיע האדמו"ר רבי אהרן מבעלז להתגורר בתל אביב. בשבת הראשונה לשהותו בעיר, שמע האדמו"ר קול של מכונית נוסעת ושאל לפשר הדבר. מקורביו שלא רצו לצער, אמרו לו שככל הנראה יש חולה במכונית ומדובר בפיקוח נפש. כעבור מספר דקות נשמע שוב טרטור מכונית. האדמו"ר שאל שוב לפשר הדבר, ונענה באותה התשובה. כשחזר הדבר על עצמו בפעם השלישית, אמר האדמו"ר באנחה: "יותר מידי חולים יש כאן..."

עם זאת אהב האדמו"ר ללמד תמיד זכות על עם ישראל. לא היה ניתן לומר בנוכחותו שום מילה רעה על יהודי. כשהיו באים לספר בגנותו של יהודי, הוא היה מגיב: "הוא צדיק! אני אוהב אותו!", ואם היו מנסים בכל זאת להוסיף ולהשחיל עליו מילה רעה, היה האדמו"ר שב ואומר: "הוא צדיק! אני אוהב אותו!"...

כזאת היא הנהגתם של גדולי ישראל. כך הם חינו אותנו להסתכל על העולם. ה'חזון איש' חינו אותנו כי אם רואים מכונית נוסעת בשבת, המחשבה הראשונה שאמורה לעלות במוחנו היא, שמדובר בגוי כי יהודי לא נוסע בשבת! רק לאחר מכן היה ממלמל לעצמו: "שבעס! שבעס! שבעס!" כדי להעיר בליבו את הסלידה מחילול שבת.

מחלל שבת מנתק את עצמו מבורא העולם, ולכן מעשהו חמור יותר מרצח. הבעיה הגדולה היא שבעוונותינו הרבים התרגלנו לחילולי שבת, וכאשר מתרגלים לדבר מה, יהיה אשר יהיה, הרגשות מפסיקים לפעול והלב חדל מלהזדעזע. לפני עשרות שנים בארצות המזרח, לפני יותר ממאתיים שנה בארצות אירופה, יהודי לא היה

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אני זוכר כילד, הייתי הולך להתפלל בכולל 'חזון איש' עם ההייליגער סטייפלר זצ"ל, מידי שבת בשבתו. מה שרואים ושומעים כילד, זה נכנס לעצמות... כאשר הגיעו בקדושה ל"ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך" - אני לא יכול לתאר לכם, כיצד הסטייפלר אמר זאת. הוא תפס את שני העמודים שבצידו, ואמר זאת בהשתפכות הנפש, שהורגשה בכל בית המדרש

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, על הציפייה לישועה

כאשר הגיעו בקדושה ל"ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך" - אני לא יכול לתאר לכם, כיצד הסטייפלר אמר זאת. הוא תפס את שני העמודים שבצידו, ואמר זאת בהשתפכות הנפש, שהורגשה בכל בית המדרש. "ממקומך מלכנו תופיע!" - תזרח כבר, "ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך!", אפשר היה למשש בידיים את הציפיה וההמתנה לגאולה.

הסטייפלר כידוע לא שמע טוב והתפלל בקול רם. כאשר הציבור כבר החל שמונה-עשרה, הוא עוד אחז ב"צור ישראל קומה בעזרת ישראל", וכל בית המדרש רעד. הוא חש בצער השכינה, מצר בצרתם של ישראל.

אם רק נתבונן מעט במה שאנו אומרים ומבקשים - כל צורת התפילה תראה אחרת, ונזכה שהתפילות תתקבלנה ובמהרה ניגאל. כשמדברים על נושא התפילה, לא שייך שלא להזכיר את הסיפור שסיפר ההייליגער בריסקער רב זצ"ל, ששמע אותו מה'בית הלוי', והוא מגיע עד רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל. אולי כבר סיפרתי את הסיפור הזה, אבל על סיפור אמיתי צריך לחזור שוב ושוב, ובפרט

פעם נסעתי מהבית למשך חצי שנה, השארתי ילדים קטנים וגדולים. הגעגועים היו נוראים. חצי שנה לא הייתי בבית. חשבת לעצמי: הרי השכינה כבר אלפיים שנה לא בבית. היא בגלות. כיצד יכול להיות לנו נעים בלב? אלפיים שנה הבית חרב, כמה טומאה יש בעולם, האם זה לא מעורר אותנו לרצות בבוא הגואל? ה'מגיד מירושם' מביא את אשר אמר לו המלאך, שלו היינו יודעים אחד מאלף אלפים בצער השכינתא בגלותא, לא היינו יכולים לאכול. צריך קצת להתבונן כדי לחוש זאת.

ראו מה כותב הרמח"ל ב'מסילת ישרים' (פרק יט): "ודבר זה בארוהו בתנא דבי אליהו ז"ל אמרו: כל חכם מישראל שיש בו דברי תורה לאמיתו, ומתאנח על כבודו של הקב"ה כו', כל ימיו, ומתאוה ומצר לכבוד ירושלים ולכבוד בית המקדש, ולישועה שתצמח בקרוב ולכינוס גלויות, זוכה לרוח הקודש בדבריו".

ממשיך שם הרמח"ל ואומר: "הנה החסיד הזה, מלבד העבודה שהוא עובד במעשה מצוותיו על הכוונה הזאת, הנה ודאי צריך שיצטער תמיד צער ממש על הגלות ועל החורבן, מצד מה שזה גורם מיעוט כביכול לכבודו יתברך, ויתאוה וכו'... המפני תפילתי יכנסו הגלויות ותצמח הישועה? תשובתו בצידו, כאותה ששנינו (סנהדרין לח): 'לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם', וכבר נחת רוח הוא לפניו יתברך, שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תעשה בקשתם מפני שלא הגיע הזמן, או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בזה".

א מוראדיגע זאך. אדם שמתפלל על הגאולה מכיון שהוא כואב את צער השכינה, אף אם מאיזה טעם בקשתו אינה נענית, מכל מקום עצם תפילתו עושה נחת רוח לבורא. עצם הבקשה שיתרבה כבוד שמים - משמחת את הקב"ה. אנחנו מתפללים במקומות כה רבים על הגאולה, בל תהיה תפילתנו 'כצפצוף הזרזיר', אלא מתוך מחשבה והתבוננות.

אני זוכר כילד, הייתי הולך להתפלל בכולל 'חזון איש' עם ההייליגער סטייפלר זצ"ל, מידי שבת בשבתו. מה שרואים ושומעים כילד, זה נכנס לעצמות...

על הספור הזה, שמונח בו געוואלידגע יסוד:

בזמנו של רבי חיים מוולוז'ין, היה יהודי בשם רבי חיים זלאטעס, שהיה ידוע שתפילותיו מתקבלות. התפילה שלו היתה תפילה! בעת שהתפלל, לא היה זו ממקומו, לא התנועע, ללא שום חיצוניות, רק פנימיות. הוא היה כל כך דבוק בה', עד שלא הרגיש כלום מכל הנעשה סביבו, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות תפילה (פ"ה ה"ד): "ונותן עיניו למטה, כאילו הוא מביט לארץ, ויהיה ליבו פנוי למעלה, כאילו הוא עומד בשמים... ועומד כעבד לפני רבו באימה ובריאה ופחד".

רבי חיים היה עובד בבית חרושת שהיה בבעלותו של גוי. כל יום היתה הפסקת צהרים שנמשכה שעה, והפועלים היו יוצאים מבית החרושת, איש איש לענייניו. בית החרושת היה נותר ריק מאדם. יום אחד החליט רבי חיים להתפלל בשעה זו תפילת מנחה, בידעו כי לא אמור לבוא לשם איש. הוא נעל את דלת בית החרושת מבפנים, ונעמד להתפלל.

דא עקא, בדיוק באותו יום צריך היה בעל הבית להיכנס, ובידעו כי רבי חיים נותר בפנים, הוא דפק על הדלת הנעולה, וביקש ממנו שיפתח.

אבל אין קול ואין עונה.

הוא הגביר את עוצמת הדפיקות, ועדין אין קול ואין עונה.

הוא עלה בסולם והביט מבעד לחלון, לראות אם אכן רבי חיים נמצא בפנים, ואכן הוא רואה אותו עומד ליד הקיר, לא נע ולא זע. הוא קרא לו מהחלון: "חיים! תפתח את הדלת".

- אין קול ואין עונה.

"חיים! אתה עושה ממני צחוק? אני צריך להיכנס".

ורבי חיים לא שומע כלום, לא רואה כלום, לא זו מהמקום.

הגוי לקח מוט ברזל והחל לדפוק על דלת הברזל, עד שכל השכנים נזעקו למקום. "היהודי עושה את עצמו כאילו אינו שומע", הוא מסביר לכל הקהל שהתאסף. "גם אם נניח שהוא נרדם בעמידה - אי אפשר שלא לשמוע דפיקות חזקות כל כך. אין זאת אלא שהוא עושה ממני צחוק".

כל הנאספים החלו לקלל את היהודי החצוף, וחמתו של בעל בית החרושת בערה בו. "האמת היא", אמר, "שיהודי זה תמיד עבד אותי ביושר ובנאמנות שאין למעלה מהן. פשוט תענוג לעבוד איתו. אינני יודע מה קרה לו". והוא עלה לחלון וקרא: "חיים! אין לי הרבה זמן. אם אינך פותח - אני יורה בך".

- אין קול ואין עונה.

כעסו גבר. הוא ידע כי באמת הוא לא רשאי להרוג אותו, אך החליט להגביר את איומו וירה מספר כדורים, שעברו במרחק סנטימטרים ספורים ליד אזנו של רבי חיים, פגעו בקיר ונקבו אותו.

- ורבי חיים לא רואה, לא שומע, הוא מתפלל.

כל הנוכחים הביטו בהשתאות באדם המופלא, שיריות לא מזיזות אותו ממקומו...

כעבור מספר דקות נוספות, הם רואים שהנה הוא זו ממקומו ופוסע לאחור. כשבעל הבית ראה זאת הוא מיהר לצעוק: "חיים! תפתח את

הדלת מייד!" רבי חיים סיים את "עושה שלום" ומיהר לפתוח לו את הדלת. בעל המפעל החל לצעוק עליו בכעס רב: "מדוע לא פתחת לי את הדלת?"

ורבי חיים מתפלא ומשיב: "הרי פתחתי לך מייד כשביקשת..."

"וכי לא שמעת את הצעקות, הדפיקות, והיריות שאת חוריהן תוכל לראות כאן על הקיר?"

"לא. לא שמעתי כלום!"

א מוראדיגע מעשה!

פעם שאלו אותו: איך אתה עושה את זה? יש אנשים שבשעת התפילה מתנענעים, צועקים, סופקים כפים, והחיצוניות משפיעה עליהם פנימה. אבל אתה לא נע ולא זע, ובכל זאת מצליח להגיע לריכוז ולכוונה עצומים, כלשון הרמב"ם: "כאילו הוא עומד בשמים", כיצד?

נענה רבי חיים ואמר, אמשול לכם משל:

מלך אחד הוציא כרוז בכל המדינות: מי שיבנה לי ארמון, שיכולים להכניס בתוכו שלושה מיליון מטבעות זהב, בדיוק נמרץ, שורות שורות מהרצפה ועד התקרה - יקבל את כל המטבעות לעצמו. כל המומחים, האדריכלים והמהנדסים, ניסו לחשב את הגודל המדויק, אך המלאכה היתה קשה, שכל כל סטיה של סנטימטר אחד, עלולה להביא לכך שכל הבניה תרד לטמיון.

אדריכל אחד, בעל שם עולמי, טען שהוא יכול לבצע את המלאכה. הוא החל בבניה, ולאחר שסיים הביאו את שלושת מיליון המטבעות, שנספרו שוב ושוב למניעת טעות, והחלו להכניס אל הארמון. העמידו את השורות בסדר מופתי...

מהרצפה עד התקרה...

והנה...

מטבע אחת נשאר בחוץ! לא נכנסת!

מנסים לדחוף בכח - לא הולך!

המומחה העולמי חיך ואמר: "לא צריך לדחוף! אם אמרתי שזה יכנס - זה יכנס גם בלי דחיפות". הוא הורה להוציא את כל המטבעות, והחל לסייר בארמון. לפתע הבחין בחתיכת בוץ שנדבקה לרצפה. הוא גרד אותה, ניקה את הרצפה, ושלושת מיליון המטבעות נכנסו ובדיוק נמרץ.

"הנמשל" - אמר רבי חיים זלאטעס - "הקב"ה, שברא את כל העולם, ברא את האדם שהוא 'עולם קטן' בפני עצמו. במרכזו הוא ברא את הלב, וציוה בתורתו הקדושה: 'ולעבדו בכל לבבכם' ואמרו רבותינו: 'איזוהי עבודה שבלב - זו תפילה'. כלומר, הלב מתאים לתפילה והתפילה מתאימה ללב. אין צורך לדחוף, להתנדנד לצעוק - אם הלב מספיק נקי, התפילה נכנסת בו וממלאת אותו בדיוק נמרץ!

"אם רואים שמתפללים ו'זה לא הולך' - יש לדעת שהלב אינו נקי לגמרי! דבק בו בוץ!"

"כי כשהלב נקי, 'ולעבדו בכל לבבכם' - התפילה ממלאת את כולו! מגיעים לדבקות מוחלטת בקב"ה, לא נותר בו מקום לכל גשמיות שהיא, ואין צורך בשום פעולות חיצוניות לשם כך!"

(מתוך הספר 'חי ראובן')

כשהגענו לארץ ישראל ממרוקו, הפלגנו באונייה. מי שלא רגיל לנסוע באונייה, סובל קשות מטלטולי הים. היינו ילדים כאשר הפלגנו, וסבלנו סבל רב. הקאות, בחילות, והנה פתאום נגלו לעינינו האורות של העיר חיפה. לא ניתן לתאר את השמחה שהייתה באונייה...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על דרכי התוכחה

כשהגענו לארץ ישראל ממרוקו, הפלגנו באונייה. מי שלא רגיל לנסוע באונייה, סובל קשות מטלטולי הים. היינו ילדים כאשר הפלגנו, וסבלנו סבל רב. הקאות, בחילות, היתה תחושה שאנחנו הולכים, חלילה, למות. היו אלו ייסורים קשים ביותר. כיום האניות השתכללו, ומי שמפליג בים חש כמו בבית, אבל בשעתו, כאשר היינו ילדים, היו אלו טלטולים קשים ביותר. האם יעלה על הדעת שבמצב כזה, מישהו יבוא וישמיע לנו דברי תוכחה, ונוכל להקשיב לדבריו?

והנה פתאום נגלו לעינינו האורות של העיר חיפה. לא ניתן לתאר את השמחה שהייתה באונייה, כאשר ראינו את האורות הללו. הייתה זו הרגשה שאין כמוה בעולם. כשירדנו מן האונייה במל חיפה, השתטחנו על האדמה והתחלנו לבכות.

לכן, כל עוד היטלטלו כלל ישראל במדבר, לא היה זה הזמן להוכיחם. רק כאשר עמדו בסמוך לארץ ישראל, מתקרבים אל המנוחה ואל הנחלה - אז הגיע הזמן להוכיחם.

בדור האחרון נשאלה שאלה נוראה: כיצד יתכן שמאות אלפי יהודים טעו בדרך, נתקו את עצמם מהיהדות, עזבו את התורה, את השבת, את התפילין ואת התפילות?

ה'חפץ חיים' זצ"ל (שיחות החפץ חיים ח"ג, אות ז) ענה על כך תשובה, בהקדם משל נפלא:

בעבר, כל הנסיעות ממקום למקום - נעשו בעגלות רתומות לסוסים. היה פעם עגלון ששתה לשכרה מהצהריים, ובאמצע הלילה קם

פרשיות אלו אנו קוראים בימי האבל הגדול על חורבן בית המקדש. רבותינו ציוו אותנו להתאבל ולבכות וזו חובתנו בימים אלו, אבל יחד עם זאת חובה עלינו לזכור, כי בכל רגע יכול משיח צדקנו להתגלות, בכל יום ממש - "היום אם בקלו תשמעו" (תהלים צה, ז), והמשיח יבוא!

אפילו בשבת חובה עלינו להאמין בכך, ואף שמובא בגמרא (ערובין מג ע"ב) שהמשיח לא יבוא בערב שבת, כדי שלא להטריח את האנשים המכינים צורכי שבת, וגם לא יבוא בשבת מחוץ לתחום, מכל מקום עלינו להאמין שהוא יכול לבוא גם ביום ששי וגם בשבת, ואמר על כך ה'חתם סופר': הרי אם אכן יבוא משיח צדקנו בשבת, תהיה לנו קושיה עליו מגמרות מפרשות האומרות אחרת. זה יהיה ה'שיעור' הראשון שיאמר המשיח, ליישב את הקושיות הללו... היו צדיקים שעמדו בכל עת וציפו לביאת המשיח, ואסור לנו לייאש את עצמנו אפילו יום אחד.

מישהו שאל אותי: "הרי גם בשנה שעברה, קיוונו שהמשיח יבוא עוד לפני תשעה באב, ותתבטל התענית, והנה בסופו של דבר הוא לא הגיע? חס ושלום לחשוב כך! אנו אומרים: "ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא". הציפיה שלנו לבואו בכל רגע, היא זו שתקרב את הגאולה, ומשיח צדקנו יבוא במהרה בימינו.

"אלה הדברים אשר דבר משה" (דברים א', א')

מדוע המתין משה רבינו עם דברי תוכחתו עד שהגיעו לעבר הירדן, סמוך לכניסתם לארץ, ולא הוכיחם קודם לכן?

באר ה'אור החיים' הקדוש: "נתעכב מלהוכיחם עד שהיו בעבר הירדן, שראו שהגיעו למחוז חפצם, שאז יקבלו מוסרו ולא מקודם, שהיו מרוחקי התקווה, ונפשם קצרה, ולא יטו אזנם להשכיל בתוכחותיו".

לא כל זמן ראוי להשמיע דברי תוכחה. אדם הנמלט מפני אויביו, למשל, אין ראשו ולבו פנויים לקבל דברי תוכחה. לא ניתן גם להוכיח אדם מדוכא בייסורים. בוודאי שלא הייתה אפשרות להוכיח את בני ישראל, כל עוד הם היטלטלו בדרך, מרוחקים ממחוז חפצם.

לכן המתין משה רבינו, עד שיגיעו סמוך למחוז חפצם, בהיותם בעבר הירדן, קרוב לארץ ישראל, ורק אז בראותם כבר את הארץ המובטחת לפניהם, הגיע זמן התוכחה.

לשמוע ולל השומיע

ברכב, בבית, ובכל מקום...

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקיאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

עם סיום סעודה המפסקת לעת ערב, היו ציפייתו וכיסופי לבו מתגברים מאוד, ולא נחה דעתו עד ששלח את אחד מנכדיו חוצה, להשקיף אל מקום המקדש בהר הבית שהיה נראה מביתו, לבדוק שמא כבר ירד בית המקדש של אש מן השמים!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א: ידע שור קונהו - עמי לא התבונן

ויהי בחצי הלילה התעוררו לפתע הפונדקאי עם אשתו הפונדקאית, למשמע קול בכיה רבה מחדרו של הרבי הצדיק. הם קפצו ממיטתם בבהלה, מי יודע מה ארע שם בקודש פנימה, שמא זקוק הצדיק לעזרה דחופה?!

אולם משנכנס היהודי בחופזה אל החדר, מצא את הרבי הקדוש יושב רכון על הארץ ללא נעלים, סידור 'שערי ציון' קטן בידיו, והוא מיילל בבכי מר מאין הפוגות. הפונדקאי המארח הזדעזע למראה עיניו, וניגש תכף אל הרבי טלטלו מעט בכתפו, ועצרו מבכיו. הצדיק נרגע קימעא ונשא עיניו אל האיש, שעמד משתומם ושאל ברוב דאגה: "מה קרה לרבי כאן בפונדק? מדוע בוכה הרבי כל כך? שמא ניתן לעזור במשהו?"

ביקש הרבי מהאיש לשבת על ידו, והחל בסבלנות ובאהבה רבה. להסביר לאותו עם הארץ מהו 'תיקון חצות'; על מה בוכים אנו ומבכים את העדר הבית הגדול, הרם והנישא; הוא הטעים כי אנו מתפללים ומצפים לישועתם של ישראל מכל צרות הגלות, שכבר יבוא גואל ויוליכנו קוממיות לארצנו.

האיש שמע והתרגש מאד מן הדברים, וחזר אל אשתו להרגיעה שברוך ה' לא ארע כלום לצדיק, רק בוכה הוא ומייחל מתי יחזרו ישראל קדושים לביתם ולארצם. ישב הכפרי ודיבר על ליבה של אשתו, והסביר לה את כל מה ששמע זה עתה מן הרבי, מהי גלות ומהי גאולה, ועל הציפייה הגדולה לירושלים קרתא דשופריא. למחרת אחר תפילת שחרית, כשנכנס הכפרי לחדרו של הרבי עם

בהפטרת השבוע (חזון, ישעיה א, ג): "ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

הנביא ישעיהו בן אמוץ, פותח את ספר נבואותיו בחזון חורבן ירושלים. הוא מפרש בשם ה' את סיבת החורבן והחטא, מחמת חוסר ההתבוננות! שאפילו שור יודע את קונהו, והחמור מכיר את אבוס בעליו, אבל "ישראל לא ידע עמי לא התבונן!", כמפורש ברמב"ם (איסו"ב כב, כא) שאין החטא מצוי "אלא בלב פנוי מן החכמה".

אם יעצור אדם לרגע בטרם רדיפתו אל החטא, ויתבונן 'מחשבה אחת של מוסר', לא יהיה מסוגל לחטוא! כמו שכתב הרמ"ק זצוק"ל בספרו 'תומר דבורה' (פרק ראשון), שכשייתבונן האדם מנין הוא ניזון ומתקיים, ומי נוסך בו חיותו, ומהיכן שואב עוצם כח תנועת אבריו, שמפעיל אותם כעת אל החטא - הרי יזדעזע ויתפחד, להשתמש באותם מתנות וחסדים שמשפיע לו השם יתברך כעת ממש, כדי להכעיס בהם את קונו חלילה, הרי אין לך מרידה גדולה מזו!"

נמצינו למדין עיקר ושורש סיבת החטא - "ישראל לא ידע עמי לא התבונן!"

הציפייה לישועה תחילתה בהתבוננות - להבין ולהשכיל עד כמה חסרים אנו את הגאולה, את הקרבה הגדולה לקב"ה, המושגת בהיות השכינה הקדושה שרויה כשבית המקדש בקרבנו. אם אין מתבוננים במשמעות הגלות והחורבן, רק ממלמלים מן השפה ולחוץ "כי לישועתך קיוונו כל היום", הרי נמצאת אבלות ירושלים חסרה, והציפייה לגאולה נכזבת.

כעניין טיב המעשה הידוע, המסופר על הרב הקדוש בעל 'מאור עיניים' מטשרנוביל זצוק"ל, שהיה מגיד מישרים מפורסם, וסבב בעירות ישראל לעורר לב העם לתשובה.

בהגיעו פעם לאחד הכפרים, התאכסן בפונדק המקומי. בעל הפונדק היה יהודי פשוט ותמים, בור ועם הארץ, שכמעט לא ידע צורת אות, רק התעסק תמיד בענייני האחוזה הגדולה שבבעלותו. שם לא חסרה לו עבודה... היו לו שם פרות וכבשים ועיזים לרוב, תרנגולות המטילות ביצים בשפע, ושדות מוריקים לחרישה ועיבוד, ועוד כהנה וכהנה.

הצדיק התקבל כמובן בחרדת קודש בביתו הנאה של היהודי, אשר דאג מצדו לכל צרכיו של הרבי, כדי שיחוש בנוח באחוזתו הקסומה.

עדיין היה מזכיר באמצע הסעודה שבעזר השם השנה כבר לא נצטרך לצום! כענין שתיקנו בקינות לתשעה באב: "איומתי בכל שנה אומרת היא השנה הזאת!"

מבין המצרים של שנה שעברה, שאין לו שייכות וצרוף לשנה הזאת, כי בכל שנה מתחדשת הציפיה שהיא השנה הזאת, עיין שם]. עם סיום סעודה המפסקת לעת ערב, היו ציפייתו וכיסופי לבו מתגברים מאד, ולא נחה דעתו עד ששלח את אחד מנכדיו חוצה, להשקיף אל מקום המקדש בהר הבית שהיה נראה מביתו, לבדוק שמא כבר ירד בית המקדש של אש מן השמים! כאשר באו לפניו ואמרו שלדאבון לב עדיין לא נושענו, והגיעה העת לצאת לבית הכנסת, הוא פרץ בבכי מר, והתפלש באבלות היום המר והנמהר.

על כיוצא באלו העיד אליהו הנביא זכור לטוב (תנא דבי אליהו רבא פרק ד'): "כל חכם וחכם מישראל שיש בו דבר תורה לאמיתו, ומתאנח על כבודו של הקדוש ברוך הוא ועל כבודו של ישראל כל ימיו, ומתאווה ומחמד ומצפה על כבוד ירושלים, ועל כבוד בית המקדש, ועל ישועה שתצמיח בקרוב, ועל כינוס גלויות - רוח הקודש בדבריו [כמה דאת אמר (ישעיה סג, יא)] 'השם בקרבו את רוח קדשו'". עד כאן.

(מתוך 'טיב המעשיות')

ארוחת הבוקר, אמר: "אשתי הפונדקאית שואלת כיצד נוכל לעלות עם משיח לירושלים, ולעזוב כך את האחוזה הענקית והיפה הזו, עם כל הפרות והתרנגולים וכו'?"

הרבי התחייך למשמע השאלה, וענה: "אכן צודקים הנכם שתיאלצו להיפרד מן האחוזה היפה... אבל מצד שני כבר לא נסבול כל כך רדיפות וצרות, מן הגויים והקוזקים הרבים הרודפים אותנו תדיר, ומעוללים צרות שונות ומשונות לישראל".

האיש סבר וקיבל וחזר אל אשתו עם תשובתו של הרבי. אך כעבור זמן מה שוב חזר האיש ושאלתו בפיו: "אכן התיישבתי בדבר עם זוגתי, והיא העלתה בחכמתה 'פתרון' טוב שייתן מענה לכל הבעיות כולן... צודק הרבי שסובלים אנו כאן מאד מעול הקוזקים הרשעים, אך מאידך גיסא - אין אנו רוצים להפסיד את כל האחוזה רחבת הידיים הזו, לפיכך מציעים אנו שייקח המשיח את כל הקוזקים לירושלים, וכך נוכל אנו להישאר באחוזתנו בהשקט ובטח..."

כך זה נראה כאשר "ישראל לא ידע, עמי לא התבונן!"

ברם מאידך גיסא, טיב המעשה דלהלן מלמדנו את המידה ההפוכה מן הקצה השני, כיצד נראית אבלות החורבן בעיני המתבונן והמבין: בצעירותי, זכיתי להכיר מעט את הגאון הצדיק הנודע, רבי שמואל הומינר זצוק"ל, בעל 'עבד המלך', באחרית ימיו. הוא היה אחד מגדולי צדיקי ירושלים של מעלה בדור שלפנינו, אשר ציפייתו לישועה היתה בולטת מאד, באופן מוחשי ביותר.

ערב תשעה באב היה אצלו יום גדול של תפילות, בקשות וציפיה דרוכה בהשתוקקות עצומה, בתקוותו האיטנה שהנה, בעזרת השם עוד היום יבוא גואל להושיע את ישראל.

בעת סעודה המפסקת התיישב על הארץ בהתרגשות גדולה, כשכל העת זולגות עיניו הטהורות דמעות רותחות מצער שכינתא בגלותא. עדיין היה מזכיר באמצע הסעודה שבעזר השם השנה כבר לא נצטרך לצום! כענין שתיקנו בקינות לתשעה באב: "איומתי בכל שנה אומרת היא השנה הזאת!" [עיין בסה"ק 'בני יששכר' (תמוז אב מאמר א שלהי ס"ק י) באשר העלה על פי זה להלכתא, כמה שנותר

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

שמעתי מרעייתי, כי מידי שנה ושנה, בהגיע שלושת השבועות, התקשו להביט על פניו של הסבא הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל. ראו עליו במוחש את צערו הגדול ושברון לבבו על חורבן הבית. בשבועות אלו לא עסק במשא ומתן עם הבריות שלא לצורך, ולא יצא ובא למקומות בהם הוא עלול להסיח דעת מן האבילות

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כיוצא בזה, אני נזכר כי פעם עלתה הצעה בפני אבי מורי זצ"ל, לנסוע לעיר הולדתו 'פרשבורג', מורשת אבותיו הגדולים, אליה הינו קשור ברוחו עד היום. דיברו איתו על כך כמה פעמים, אבל הוא פשוט לא היה מסוגל! הוא חשש כי לא יוכל לשאת ולהכיל את המראה המזוויע של פרשבורג בחורבנה.

פרשבורג היתה עיר חרדית אורתודוקסית ברובה, מלאה בתלמידי חכמים ואנשי מעשה. מרן הגאון רבי איצ'לה בלאזער מפטרבורג זצ"ל היה אומר: "מעלה אחת מצאתי בפרשבורג, יכולים להרהר ברחובותיה בדברי תורה בלי שום חשש של מבואות המטונפות", הן מבחינת נקיות והן מבחינת מראות אסורות.

אבא לא יכול היה לעלות בדמיונו, כיצד יהיה מסוגל לראות בעיניו את אותה עיר מלאה חכמים וסופרים, משוש כל הארץ - אשר ממנה יצאו ענקי התורה וגדולי מורי ההוראה בדורו - שוממה מבלי תורה! זוהי בעצם תמצית הצער שעלינו לחוש, צער שנובע מההכרה במה שהיה ואיננו. עצב ויגון שאנחנו צריכים לחוש ממש כאילו היה זה החורבן האישי שלנו.

כיצד עושים זאת?

ישנו פסוק בתהלים: "כי בחר השם בציון, אוה למושב לו" (קלב, יג). הדברים הם ממש בבחינת "אלמלא מקרא כתוב, אי אפשר לאומרו". אין שום מקום בתורה בו אנחנו מייחסים לקדוש ברוך הוא

כל מי שלב יהודי חם פועם בקרבן, רוצה לזכות להתאבל כראוי על חורבן בית המקדש. חז"ל אומרים (תענית ל, ב): "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה". כדי לזכות להבטחה זו, הבה וננסה להעמיק מעט באבלות הנדרשת מאיתנו על חורבן בית המקדש. נקדים לכך סיפור שמבהיר מעט את התחושות שצריך להרגיש בנושא החורבן:

שמעתי פעם מפי דרשן ידוע, כי הוא זוכר כיצד הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, ראש ישיבת טלז, הגיע בפעם הראשונה לבקר בארץ ישראל. אותו דרשן נכנס בליל שבת לקבל את פניו במקום שהותו. "האם הרב כבר היה בכותל, במערת המכפלה או בקבר רחל?" - שאל האורח בתוך הדברים, ורבי מרדכי השיב לו: "כן, האמת היא שממש היום בבוקר הייתי גם בכותל המערבי וגם בקבר רחל". "ואם יורשה לי לשאול, היכן התרגשתם יותר?" - שאל האורח, ורבי מרדכי השיב: "בכותל המערבי".

"אמרתי לרבי מרדכי", סיפר אותו הדרשן, "כי אינני מבין מדוע אצלו זה היה כך. אדרבה, שוחחתי עם אנשים רבים שביקרו בשני המקומות ומכולם שמעתי כי אמנם הכותל המערבי הוא אכן מרומם ומיוחד, אבל ההתרגשות בקבר רחל גדולה יותר. ואילו כעת בפעם הראשונה אתם אומרים לי הפוך, שבכותל היה מרגש יותר".

השיבו רבי מרדכי: "אני אסביר לך משהו. למה מתרגשים יותר בקבר רחל? כי אדם, באופן טבעי, מתחבר מאד לאמא שלו, ומרגיש קשור אליה. במצבים הכי קשים צועקים: 'מאמע!' 'מאמע!' רחל היא האמא של כלל ישראל, לכן ודאי אצלה מתרגשים ובוכים.

"אבל כל זה נכון", המשיך רבי מרדכי לומר בהתרגשות, "אצל אדם שלא פגש מעודו את המושג של חורבן. אולם אני למדתי בליטא, בישיבת טלז, בשנים שלפני השואה, ואני מבין היטב את המשמעות של חורבן. אני זוכר היטב כיצד היה נראה עולם התורה באירופה לפני שעלה עליו הכורת, ממנו ניצלתי בניסים גלויים, רק כי נסעת לי אמריקה ברגע האחרון...

"מבין אתה", סיים רבי מרדכי את דבריו, "מי שנתקל פעם אחת במשמעות הנוראה של חורבן, רואה את הדברים אחרת. כשהגעתי לכותל וחשבתני על מה שהיה כאן קודם - לא יכולתי לשאת זאת, ליבי עלה עד גדותיו ופרצתי בבכי מר!"...

רבי אריה לא היה מסוגל לשמוע מילה, ודחה אותו מעל פניו ברכות: "כלל ישראל עסוקים כעת עם חורבן בית המקדש", אמר בכאב, "מה אתה מדבר איתי כעת על בניה?"...

היה יהודי צורבא מרבנן שקראו לו אליעזר זעירא, והוא נצפה כשהוא הולך בשוק כשלרגליו נעלי אבלים. שאלו אותו האחראים מטעם ראש הגולה לפשר מנהגו, והוא השיב - כי הוא מתאבל על חורבן בית המקדש.

"כלום חשוב אתה מספיק כדי להתאבל על ירושלים?" - תמחו עליו. "לא כל אחד יכול להכריז על עצמו כי הוא מתאבל!" - הם חשבו כי הוא מתנהג באופן גבוה ממדרגתו, ואסרו אותו בבית הכלא בעוון יוהרא, כי סברו, שאדם גאוותן מהווה סכנה לציבור. לא נותרה לו כל ברירה, והוכרח להוכיח להם כי הוא תלמיד חכם גדול, ואכן ראוי הוא להתאבל על החורבן, ושחררוהו מהמאסר. הפשט הוא, כי כדי להתאבל כראוי על חורבן המקדש, צריכים להיות בעל דרגה! לא כל הרוצה ליטול דרגה זו יכול ליטול! שמעתי מאברך בן עליה, כי לפני כמה שנים הוא עסק בבניה ושיפוצים בדירתו בתקופה זו של שלושת השבועות. כדרכו, הוא היה מתייעץ בכל ענייניו עם דודי הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר ברכפלד, ויום אחד עלה לביתו לשאול אותו בענין כלשהו.

רבי אריה לא היה מסוגל לשמוע מילה, ודחה אותו מעל פניו ברכות: "כלל ישראל עסוקים כעת עם חורבן בית המקדש", אמר בכאב, "מה אתה מדבר איתי כעת על בניה?"...

אני נזכר עוד בהקשר זה; כי פעם נכנסתי לבקר את רבי אריה בשבת שחל בה יום השנה של סבו, מרן הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר, וביקשתי ממנו לשמוע איזה עובדה מסבו הגדול.

רבי אריה הרציץ, ואמר לי כך: "אני יכול להעיד באופן אישי, כי מאז שהכרתי את הסבא, הוא לא אכל מעולם אפילו משהו שיש בו טעם בשר. לא עוף, גם לא מרק עוף, ובוודאי שלא בשר בקר... מחשובי תלמידיו שמעתי כי כך נהג מאז שעלה לארץ ישראל. הוא היה אומר - כי כאן בארץ ישראל הוא מרגיש את החורבן ואינו מסוגל לאכול בשר!"...

תאוה, היינו שרוצה הוא כביכול להיות במקום מסוים, והנה כאן דוד המלך מתאר - כי הקדוש ברוך הוא מתאוה למקום בו ישרה את שכינתו.

עלינו להבין את גודל הענין; הן כל יעוד הבריאה ומטרתה באו לידי ביטוי בבית המקדש, המקום בו השרה הקדוש ברוך הוא את שכינתו באופן המוחשי ביותר, וכל זאת איבדנו בעוונותינו.

מיד כשיצאו בני ישראל ממצרים, עוד כשעמדו על שפת ים סוף ושוררו שירה, כבר אמרו לאן פניהם מועדות - "תביאמו ותטעמו בהר נחלתך, מכון לשבתך פעלת השם" (שמות טו, יז). כל מטרת שחרורנו מעולה הנורא של טומאת מצרים, וכל הנסים הגדולים, נועדו רק כדי שנגיע ונייסד מכון לשבתו יתברך.

כך גם בפרשת תצוה אומרת התורה במפורש: "וידעו כי אני השם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לשכני בתוכם" (שמות כט, מז). זוהי המטרה הנעלה והקדושה שהיתה לנו מאז ומעולם.

כאשר מבין האדם כי בית המקדש הוא המקום המרומם ביותר, המקום בו מתאוה הקדוש ברוך הוא להיות, והצער שלו יתברך על החורבן הוא נורא ואיום - הכל נראה אצלו אחרת.

כולנו שמענו על אנשי ירושלים של מעלה, שהיו יושבים ומקוננים על החורבן באבלות ובצער מוחשי - כמי שמתם מוטל לפניהם, וכל בית המדרש נתמלא שלוליות מדמעותיהם.

שמעתי מרעייתי, כי מידי שנה בשנה, בהגיע שלושת השבועות, התקשו להביט על פניו של הסבא, הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל'. ראו עליו במוחש את צערו הגדול ושברון לבבו על חורבן הבית. בשבועות אלו לא עסק במשא ומתן עם הבריות שלא לצורך, ולא יצא ובא למקומות בהם הוא עלול להסיח דעת מן האבילות.

בנו של רבי שמואל אהרן, דודי, מגיד המישרים הגאון הצדיק רבי שבתי יודלביץ זצ"ל, היה מוסיף ואומר במליצה: "עד תשעת הימים הרגשנו במחיצתו של אבא זצ"ל את כאבו ויגונו על חורבן בית אחד, אבל בתשעת הימים עצמם כבר הרגשנו את שני החורבנות כאחד"...

וידידי הגאון רבי אליהו נחום פריינקל שליט"א, מרבני שכונת 'גבעת שאול' ומראשי כולל 'תורה אור', סיפר לי כי אינו מסוגל לשכוח משנות ילדותו את מעמד אמירת הקינות בתשעה באב, בבית הכנסת המרכזי בשכונת 'שערי חסד' בירושלים. הרבה מהמתפללים אמרו קינות כשנחילי דמעה נוטפים מעיניהם. לא רק גדולי התורה והצדיקים, ביכו וייללו כמי שמתם מוטל לפניהם, אלא גם פשוטי עם ובעלי בתים, הוזילו דמעות לרוב. הצער של החורבן היה מוחשי יותר!

כיצד הם באו לידי כך? כיצד האבל שלהם היה כה נוקב ועצוב? כי הם הבינו מה נלקח מעימנו ומה הפסדנו: קרבת אלוקים! השראת השכינה!

"עם ישראל עסוק בחורבן ואתה עסוק בבניה?"

הגמרא במסכת בבא קמא (נט, א) מספרת סיפור מרעיש:

לקדוש ברוך הוא כפי שהיו אמורים להפציר ולהתחנן, אלא כל אחד עסוק בענייניו. אילו היינו בוכים ומתפללים באמת ובכנות בכל ליבנו על הגאולה, היא כבר היתה באה.

גם אם לא תמיד אנחנו שייכים לעבודה האמיתית והפנימית הזאת, אבל מתבקש מאיתנו בימים אלו לכל הפחות לא לנהוג בסתירה מוחלטת לכל זה.

ישנה אמרה מפורסמת שאמר מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל בהקשר אחר: היה פעם מלך שערך ביקור טקסי ומכובד בכל ערי מלכותו. הוא עבר מעיר לעיר ומכרך לכרך, ובכל מקום קיבלו את פניו בכבוד מלכים, בגינוני הדר ותפארת כראוי וכיאה. אולם בכפרים הקטנים, בהם התגוררו בורים ועמי ארצות, שלא ידעו והשיגו מהי מלכות, לא ידעו כיצד לקבל את פני המלך.

קודם הביקור המתוכנן, כינס ראש הכפר את כל התושבים ואמר להם: "אמנם איננו יודעים כיצד לכבד את המלך, זה למעלה מהשגותינו. אך בכל זאת אבקש מכם בקשה אחת: למרות שהנוהג כאן בכפר הוא, שכל אדם זר שנכנס לפה משליכים עליו בוץ ואבנים. אבקש הפעם שלא להחזיק במנהג זה בעת בואו של המלך לכפר שלנו, הוא עלול להעניש אותנו בחומרה רבה על כך".

אמר ה'חפץ חיים': "כך זה גם כלפי הקדוש ברוך הוא, בדורות קודמים עוד ידעו להעניק לו יתברך את הכבוד הראוי, לנהוג כלפיו כפי המצופה. מאיתנו, בני הדורות האחרונים, הוא לא דורש כאלו דרגות גבוהות. אולם בכל זאת מתבקש מאיתנו שלכל הפחות לא נזרוק עליו אבנים..."

לענייננו, הנמשל הוא, כי לכל הפחות בעת התפילה, כאשר בכל מקרה אנו מתפללים ומזכירים את חורבן בית המקדש, להשתדל שייאמרו הדברים במעט יותר כוונה, במעט יותר התעוררות הלב. זה לפחות מה שנדרש מאיתנו.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

הם היו בעלי דרגה, הם הרגישו את הצער והחיסרון, וחשו את החורבן באופן מוחשי. אולם בנוגע אלינו נראה כי הדבר למעלה מהשגותינו. נעמוד ונשאל: מה אנחנו יכולים לעשות? האם לא נזכה להתאבל כראוי על חורבן בית המקדש?

יתירה מכך; הרי גם בהלכה אנו רואים שאין התחכמויות. את היין של הבדלה במוצאי שבת חזון לא מביאים אפילו לילד שסמוך למצוות, אלא רק לילד קטן יותר (ראה שו"ע סימן תקנא סעיף י). ראינו מקום שלא כל אדם ראוי להתאבל והקטן הזה בן השתים-עשרה כן ראוי להתאבל? הוא מבין את החורבן, את הצער? מה הפשט בזה? אנשים בעלי דרגה אמנם יכולים לבכות, אבל למה מוטל עלינו, על כל יהודי ויהודי ולו הפשוט ביותר, לנהוג את כל מנהגי האבלות? כלום אין זה מן השפה ולחוץ ותו לא?

התשובה הנוקבת שאומרים בעלי המוסר היא, שבתקופה של בין המצרים ותשעת הימים **כל אחד הוא בעל דרגה! כל אחד ראוי להתאבל על ירושלים!** כמו שבחגים ובמועדים הקדוש ברוך הוא נותן רוממות לכלל ישראל שמתארחים בצילו, כך בתקופת האבלות, הקדוש ברוך הוא משפיע שפע של תחושות צער אמיתי ונוקב על החורבן והגלות! ולכל יהודי ויהודי יש שייכות לזה! כל אחד מאתנו מחובר כעת יותר לכבוד שמים המחולל, ולצער של "שכינתא בגלותא", והתפקיד שלנו הוא לקחת את הרגשות הללו שמוענקים מלמעלה, ולנצל אותם כדי להתאבל כראוי.

הרמב"ן בביאורו לספר ישעיה (נג, ו) על הפסוק: "כולנו כצאן תעינו איש לדרכו פנינו" כותב כך: "אשים את ישראל בעבור כי הם בגלותם ישימו כל כוונתם בעסקי העולם, ומשים כל אחד כוונה לעצמו ביתו ועסקיו, וראוי להם להיות בוכים ולהתפלל לפני השם לילה ויום, שיכפר על עוון ישראל ויחיש קץ הגאולה, כי המשיח בתשובה יבוא מיד, ואם לאו יתאחר עד הקץ הבא עליו בשבועה".

נורא! כלל ישראל אשמים בחורבן, מפני שאינם מפצירים ומתחננים

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

סדר הכנה

לעולים במעלות הקודש לשיבת גדולה

אם רוצים ללכת לשיבה הזאת ושם לא מקבלים אותו, אפשר לדרוש ולהלחיץ בכוח שיכניסו אותו - אבל אין בזה הצלחה! כיון שזה לא בידי שמים. אם מן השמים מעכבים סימן שזה לא כדאי...

דברי מרן רבינו ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א שנשמעו באירוע המרכזי של עולם הישיבות • קרוב ל-3,000 בחורי חמד המתעתדים לעלות לשיבה גדולה, השתתפו ב'סדר הכנה' של 'דרשו', בראשות גדולי ישראל שליט"א

הגדול רבי משה הלל הירש שליט"א, ראש ישיבת סלבודקא. מטרת הכינוס לאפשר לבחורי החמד להתכונן בצורה מיטבית לקראת עלותם לשיבה הגדולה, על מנת שיוכלו לצלוח את המעבר מהישיבה הקטנה בה הם נתונים תחת השגחה ופיקוח צמוד במשך רוב שעות היום, לשיבה הגדולה שבה נדרש כל בחור להיות אחראי ומשגיח על עצמו, כמו גם להתמודד באופן עצמאי יותר מול האתגרים שבלימוד הגמרא ועוד. דברי ההדרכה נמסרים מפני גדולי ראשי הישיבות וזקני המשגיחים, מתוך ניסיון של עשרות שנים בשדה החינוך,

זה כבר הפך למסורת. עם סיום זמן הקיץ, נוהרים המוני בחורים העולים לשיבות גדולות ל'סדר הכנה' של 'דרשו', בראשות מרנן ורבנן גדולי ישראל. הכינוס התקיים זו הפעם ה-11, לאחר הפסקת אחת בשנה שעברה, שנכפתה בשל התפרצות הקורונה. במרוצת השנים השתתפו בסדר הכנה גדולי הדור בהם מרן ראש הישיבה הגרמ"ל לפקוביץ זצוק"ל, מרן ראש הישיבה בעל 'איילת השחר' הגרא"ל שטיינמן זיע"א, ויבלחט"א מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין שליט"א ומרן הגאון

ובהשקפה הטוהרה של מרנן ורבנן רבותינו גדולי הדור. לפני שנתיים, לכבוד שנת העשור של סדר הכנה, ריעננה הנהלת 'דרשו' את התכנים והוסיפה על אלו שהיו בשנים קודמות. לנוכח ההצלחה המרובה, חזר על עצמו 'סדר הכנה' גם השנה באותה מתכונת מחודשת ומרעננת.

בכינוס שהתקיים בעז"ה ביום חמישי הקודם, באולמי ארמונות חן בבני ברק, מילאו בחורי החמד את כל שלושת האולמות שהיו מלאים עד אפס מקום קרוב לכ- 3,000 בני ישיבות.

את המשאות המרכזיים שמעו מפיו של מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א שמפני התפרצות הקורונה העביר את השיעור אל מול המצלמה במיוחד עבור 'סדר הכנה', ומרן הגרמ"ה הירש שליט"א שהופיע כבוד בפני בחורי החמד ונשא מדברותיו בפניהם.

שיחת ההכנה המרכזית לקראת העלייה לישיבות הגדולות נשמעה מפיו של הגאון הצדיק רבי שמעון גלאי שליט"א, דיין בבית דינו של מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל ורב ביהמ"ד חניכי הישיבות. נאום מיוחד נשמע מפיו של ראש ישיבת חברון מרן הגאון הגדול רבי דוד כהן שליט"א, אשר פרש בפני צעירי הצאן את העקרונות היסודיים, שצריך כל בחור לשים לפניו בעלותו לישיבה הגדולה, על מנת שיוכל להצליח ולעשות חיל בלימודו בעז"ה.

כמו כן התקיים פאנל מיוחד בענייני חינוך ובדרכי ההתעלות בתורה ובישראל שמים התקיים בהשתתפות הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א ראש ישיבת 'מאור התלמוד', הגאון רבי בונים שרייבר שליט"א מראשי ישיבת 'נתיב הדעת' והגאון רבי חיים פרץ ברמן שליט"א מראשי ישיבת פוניבז'.

כאמור, את משא ההדרכה המרכזי שמעו צעירי הצאן מפיו של מרן רבינו הגדול ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, לאחר שהדברים הוקלטו בביתו והוקרנו על פני מסכי ענק בכינוס הגדול של 'סדר הכנה'.

בין הדברים עסק מרן ראש הישיבה שליט"א בעניין של הימנעות מדיבור דברים בטלים: "פעם ניגש אלי בחור ואמר לי שהוא קיבל על עצמו שלא לדבר דברים בטלים בכלל, אבל הוא לא מצליח

להחזיק מעמד. הוא מרגיש לא טוב... צריך מיעוט שיחה! יש הכרח מיעוט שיחה! דיברנו פעם על זה שצריך מיעוט שיחה. אבל צריך להיזהר שלא להגיע חלילה לידי ריבוי שיחה, כי זה כבר בטלה, וגם "ברוב דברים לא יחדל פשע", אם מדברים יותר מדי, אז עלולים להגיע לידי לשון הרע ורכילות חלילה".

עוד הזכיר מרן ראש הישיבה שליט"א את חשיבות ההקפדה על זמני השינה: "צריך ללכת לישון בזמן, שלמחרת יהיה רענן, שלא יהיה עייף, שיקום לתפילה בזמן, שירגיש טוב, שהשכל יהיה בהיר, זה דבר חשוב מאד, ללכת לישון מוקדם, בזמן.

יש רמב"ם שמי שהולך לישון לשם שמים אז הוא עובד ד' במה שהוא ישן, כך כתוב ברמב"ם בהלכות דעות, השינה שלו היא עבודה למקום, כי זה לשם שמים השינה שלו, לצורך עבודת השם למחר, אז הוא עוסק במצוה. אבל יש יצר הרע של 'ריבוי' שיחה, כך הטבע, אבל כאמור "ברוב דברים לא יחדל פשע". ואפילו ללמוד עד מאוחר לא כדאי, כי הוא יהיה עייף בתפילה, וזה לא כדאי, כמו שהרמב"ם אומר".

נושא נוסף ובעל חשיבות רבה, הנוגע לכל אחד ואחד מאתנו בצמתים החשובים של החיים, הזכיר רבינו שליט"א בדבריו: "הכל בידי שמים, כל מה שקורה זה בידי שמים, אם זה קושי או שזה טוב, בידי שמים עושים את זה, וכל דעביד רחמנא לטב עביד. גם קושי זה לטובה, מה הטובה? אני לא יודע. זה לטובתי ואני לא יודע למה, אבל זה לטובתי! אפשר על ידי התבוננות למצוא את המידה כנגד מיידה, שייך, על כל פנים זה ברור שזה לטובתי.

"לכן יש גם עוד דבר בזה, לאיזה ישיבה ללכת, אם רוצים ללכת לישיבה הזאת ושם לא מקבלים אותנו, אפשר לעשות לחץ, לדרוש ולהלחץ בכוח שיכניסו אותנו - אבל אין בזה הצלחה! כיון שזה לא בידי שמים. אם מן השמים מעכבים סימן שזה לא כדאי... גם בישיבות וגם בסמינרים, אותו הדבר.

"מן השמים נותנים לכל אחד מה שלטובתו, מכוונים אותו מה שטובתו, ולעשות מאמצים נגד מה שנותנים בשמים? נגד מה שזה לטובתו? זה לא יתכן דבר כזה".

נסעתי לאנגליה לצורך מבחני הלכות שמיטה לילדי הת"ת באנגליה, וכך קלטתי שיש מבחן ואני כאן בלונדון הבירה. בירור קצר העלה על מקום וזמני מוקד המבחן, הזדרזתי לביהמ"ד בעלזא בעיר בו יש מוקד 'דרשו' פעיל והספקתי להשתתף במבחן החודשי, כשאת התוצאות קיבלתי בירושלים...

הרב רבי נפתלי צבי פרוש שליט"א יו"ר 'דגל ירושלים' על העקביות וההשתתפות במבחני 'דרשו'

נקודה נוספת שהרב פרוש מבקש להבהיר ולהעביר; אולי מי שעדיין לא נבחן לא יבין את זה, אך כל מי שכבר נבחן וכל מי שיזכה להצטרף ולטעום בוודאי יבין את זה; הסיפוק הפנימי שמתמלאים בו אחר השתתפות במבחן חודשי, גורם לאושר ודרבון המטעין אותך בדלק ואנרגיה להמשך ההשקעה בחודש הבא להמשך הצלחה בלימוד וידיעת ההלכה. מבעיר הרב פרוש בלהבת אש העוברת ונשמעת גם דרך הטלפון.

איך אתה מתכוונן למבחן החודשי?

אני לא מכיר קיצורי דרך, פשוט, משקיעים וחוזרים על הלימוד. ברוך השם מציין הוא בהנאה, אף שיש התחייבויות שונות אנו משתדלים ומתאמצים בכל חודש להשקיע בחזרה, ובמיוחד בשבוע של המבחן בו אנו מתאמצים ביתר שאת לשנן ולחזור על הלימוד החודשי, כשכאמור, האושר והסיפוק בהשתתפות במבחן נותן כח להמשך הדרך.

איזה מעלות תוכל לציין בהשתתפותך

כחבר במסגרת 'דף היומי בהלכה'?

קודם כל, מבקש הוא להעביר את תודתו העמוקה לכל צוות 'דרשו' על הוצאת מהדורת ה'משנה ברורה' המיוחדת בשילוב ה'ביאורים והערות' שממש מביא אור לעולם בלימוד ההלכה. הן בנקודות השייכים בזמנינו להלכה ולמעשה, ובכלל בפתיחת אפיקים נרחבים בענייני ההלכה הנלמדים, דבר המוסיף רבות להנאת ולתענוג בלימוד המשנה ברורה.

בהמשך מציין הוא את הרעיון הפשוט אך כ"כ גאוני. בו כל משתתף

הרה"ח ר' אהרן כהן

ליבותיהם של רבבות הלומדים מתחילים כבר לפעום בהתרגשות. לאו דבר פשוט הוא, בעוד שמונה חודשים בחודש אדר א' תשפ"ב יזכו אחר שש שנות לימוד בתוספת עמל ויגיעה של שינון וחזרות עד הלכה למעשה לסיים את ספרי ה'משנה ברורה' שלאורו ופסיקותיו צועדים כולנו בסך כשולחן ערוך המוכן לסעודה ללמוד ולדעת את המעשה אשר נעשה.

לא קל היה לתפוס לשיחה את הרב רבי נפתלי צבי פרוש שליט"א יו"ר 'דגל ירושלים' הזוכים להחזיר את לימוד וחיי ההלכה בקרב כלל צעירי הצאן בארץ ישראל ובתפוצות. בימים אלו עמלים הוא והצוות העובדים בארגון מאות נקודות מבחנים בתת"ם וכדומה אך כשצינתי שמדובר בשיחה בעניין ה'דף היומי בהלכה' התנצל מיד כשהוא מתאם זמן רגוע בו יוכל לדבר עמנו.

מיד בתחילת השיחה מציין הרב פרוש בחן על ההכרת הטוב האישית שיש לו כשהוא זוכה כעת להתכונן למבחן ה 75 מתחילת המחזור הנוכחי כשהוא ממתין ומצפה ליום הגדול בו יזכה לסיים את הלימוד וההשקעה בספרי ה'משנה ברורה' בו זכה להגות בעקביות ובקביעות לצד ההתאמצות לקראת המבחן מדי חודש בחודשו לזכות לדעת ולשלוט בחומר הנלמד.

מתי הצטרפת? חוזרים אנו לנקודת ההתחלה

היה זה ג' ניסן תשע"ה. משחזר הרב פרוש את נקודת ההתחלה האישית שלו. זכיתי לשבת במעמד הגדול של 'דרשו' בין רבבות אלפי ישראל בהיכלי יד אליהו לציון סיום המחזור הראשון ב'דף היומי בהלכה'. לא נראה שאני זוכר את כל מה שהיה אז במעמד הייחודי. השולחן המזרח המפואר והגדול שהאדיר את מעמד שמחת התורה, המזכרות המשמחות או סדרי המעמד, אך את זה אני יודע בבירור, שברוך השם; מאז אני ו'דף היומי בהלכה' צועדים ביחד;

הודו להשם, משתף הרב פרוש, אני זוכה ללמוד בחברותא את הלימוד היומי לצד השינון והחזרה לקראת המבחן החודשי. וכאן מבקש הרב פרוש להדגיש מנקודת ראותו האישית את אחד העניינים שרבים מהנבחנים מציינים; לימוד בחברותא. לצד שזה מוסיף לבהירות בכל הלימוד, הרי עצם הדבר שיש חברותא איתנו לומדים כסדר, מסייע רבות לעקביות הלימוד ולעמידה בקצב, וכך יכולים להגיע בכל חודש ליום ששי ולהשתתף באושר במבחן החודשי.

משהגיעה שעת הקריאה והגבאי נקב בשמו לעלות, הבחין אחד המתפללים שהיה מאלו שחפצו בעליה זו והפסידוה, שאותו יהודי רוכש המפטיר, נועל לרגליו לא פחות ולא יותר מנעלי עור משובחים, האסורים ביום הכיפורים...

גאב"ד 'חרדים', הגה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א, בעניין אהבת חינום שמקרכת הגאולה

"איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכםם, הבו לכם וגו'" (דברים א', י"ב)

את הסיפור דלהלן שמעתי מכלי ראשון, שהיה עד ראיה: הסיפור התרחש לפני כחמישים שנה, בעצם יום הקדוש יום הכיפורים, באחד מבתי הכנסת בארצנו הקדושה. הציבור נעמד לתפילת מנחה, והנה נראית בפתח ביהמ"ד דמות זרה, יהודי שחזותו מעידה עליו כאלף עדים שיהודי תועה הוא ר"ל, ואינו יודע תורה ומצוות מה הם, תינוק שנשבה למהדרין. ואולי זו לו הפעם הראשונה שדורכות כפות רגליו על מפתן בית כנסת כל שהוא.

הוא התיישב בניחותא בספסל הסמוך לבימת הקריאה, והמתין למכירת העליות ו'מפטיר יונה'. הוא חפץ במפטיר יונה על סגולותיו הרבות, בכל מחיר שיושת עליו.

ואכן מיד כאשר גבאי ביהמ"ד החל במכירת מפטיר יונה המיוחל, הצביע תיכף אותו יהודי על סכום הגון וגבו. אך כיוון שהיו שם מתפללים נוספים שחפצו אף הם באותו מפטיר נחשק, העלו המה את המחיר עוד ועוד, אך מי כעמך ישראל החפצים בתורת ה', אותו יהודי לא התייאש, ולעומתם העלה אף הוא את המחיר עד ש'זכה לו', למורת רוחם של המתפללים האחרים.

משהגיעה שעת הקריאה והגבאי נקב בשמו לעלות, הבחין אחד המתפללים שהיה מאלו שחפצו בעליה זו והפסידוה, שאותו יהודי רוכש המפטיר, נועל לרגליו לא פחות ולא יותר מנעלי עור משובחות, האסורות ביום הכיפורים.

ברגע כמימרא התעטף הלה ב'קנאת ה' צבאות', דימה עצמו כפנחס בשעתו, לקח 'רומח' בלשונו, וקבל עם ועדה הרים קולו בגערה: "רשע! איך אינך מתבייש בעצם יוהכ"פ לעבור על איסור נעילת הסנדל, ועוד בתוככי היכל ה', ומוסיף חטא על פשע אתה, במה שהעזת לקנות עליה לתורה ולעלות לברך עליה, אינך מברך אלא מנאץ" וכו' כיד הקנאות הטובה במצבים שכאלה...

קונה זה, שלא ידע כלל במה מדובר ובאיסור נעילת הסנדל, היה נבוך לגמרי מול שפיכת האש, אתא חיורא ואזל סומקא, והחליפו פניו גוונים עשרת מונים למול כל קהל ועדה. ה'קנאי' לא נרגע והחל שוב שופך קיתון של רותחים וביב של שופכין על ראשו "וכי סבור אתה כי במקצת שלמונים שיש לך, הותרה לך רצועת הסנדלים ומותר אתה בכל איסורי התורה?..."

היהודי התועה לא ידע את נפשו מרוב הלם, תדהמה וביזיון נורא, ובזריזות עשה 'זמן פליטתנו' אל מחוץ לביהמ"ד, ויותר על העליה אותה קנה בדמים מרובים, ומעולם עד עתה לא נראה יותר בביהמ"ד... ה'קנאי' עלה למפטיר יונה במקומו, בירך בהתלהבות ובדביקות עצומה "אשר בחר בנו מכל העמים", לשמחת לבבו כי עלה בידו מבוקשו, ב"ה...

פירוש חדש התפרש לנו בזכות הנהגתו המושחתת של אותו 'קנאי', בדברי רב יהודה אמר רב (ב"מ פ"ה): "על מה אבדה הארץ, על שלא ברכו בתורה תחילה". וכך הפירוש "על שלא נתנו לזולת לברך בתורה תחילה"... אלא גירשו אותנו בחרפה ובושה מביהמ"ד, ר"ל, במקום ללמדו ספר ולהדריכו בדרך הישרה אשר ילך בה...

ואולי נתרץ בכך את קושיית המפרשים הזועקת מאליה, וכי אכן לא בירכו בתורה תחילה? היאך נחשדו בכגון דא? אך על פי האמור, לא קשה מידי. כיוון שהפשט היא שוודאי ברכו בתורה תחילה, במלוא הקנאות והדביקות, אלא שלא נתנו לזולת האפשרות לברך בתורה תחילה, אלא חיפשו בכל דרך אפשרית לגרשם מבתי כנסיות ומבתי מדרשות, באמתלא שרשעים המה... וד"ל.

על זה בכה הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ז"ע, ושפך שיח ברחמים ותחנונים, בתפילתו הנודעת: "אדרבה תן בליבנו שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם, ושנדבר כל אחד את חברו בדרך הישר והרצוי לפניך".

הדאגה, כביכול, לכבוד ה', והקנאות למען שמו, תוך כדי זלזול

ה'קנאי' לא נרגע והחל שוב שופך קיתון של רותחים וביב של שופכין על ראשו "וכי סבור אתה כי במקצת שלמונים שיש לך, הותרה לך רצועת הסנדלים ומותר אתה בכל איסורי התורה?..."

דברי ריבות בשעריך
ובדברינו אלה ניתן להטעים את המובא בפוסקים, ש"לעולם פרשת דברים נקראת תמיד בשבת לפני תשעה באב ומפטירים בה 'חזון ישעיהו' (פסיקתא, מובא בתוס' מגילה לא: וכן נפסק בשו"ע סי' תכ"ח סעיף ד) ועל כן היא נקראת שבת חזון, והרבה טעמים נאמרו בדבר".

הטעם הפשוט שלעולם קוראים פרשת דברים לפני תשעה באב, הוא מפני שחורבן הבית בא לישראל כתוצאה מדיבת הארץ שהוציאו המרגלים, המובא בפרשתנו, דכתיב (א כו) ולא אביתם לעלות ותמרו את פי ה'א. ומפורסמים דברי ר' יוחנן שאמר (תענית כט.), שבעבור הבכיה שבכו בני ישראל בשמעם את דברי המרגלים, כדכתיב לעיל (במדבר יד א) ויבכו העם בלילה ההוא, ואותו לילה ליל תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חנים, ואני קובע לכם בכיה של דורות.

על כן קוראים פרשת דברים לפני ת"ב כי היא הנותנת לכל צום החמישי שתבוא, והיא זו שגרמה לחורבן הבית, ועל כן מפטירים מענייני החורבן 'והיה ארצכם שממה' וגו' לא רק בגלל שהיא מעניינת דיומא ד'בין המצרים', אלא מלבד זאת היא גם מעניינת הפרשה עצמה, כהמשך להאמור על חטא המרגלים.

אך ניתן לתת עוד טעם לשבח, למה לעולם קוראין פרשת דברים לפני תשעה באב: בהקדם דברי המדרש (איכה רבה הקדמה אות יא) המקונן: 'אילו זכיתם, הייתם קוראים בתורה 'איכה אשא לבדי', עכשיו שלא זכיתם אתם קוראים 'איכה ישבה בדד'. כלומר שהמדרש מקונן אשר יען לא קראנו הפסוק (שבפרשתנו) איכה אשא לבדי וכו' לכן באה החורבן של 'איכה ישבה בדד'.

ודברי המדרש הללו טעונים ביאור. ראשית. מה עניין זה לזה? מה הקשר בין 'איכה אשא לבדי' לבין 'איכה ישבה בדד' וכי איכה איכה - גזירה שווה היא? מה נתינת טעם הוא זה שבגלל שאין איכה זו יש איכה זו?

שנית צ"ב, מה זה שאמר 'אילו זכיתם הייתם קוראים 'איכה אשא לבדי' וכו' והלא כבר כמעט אלפיים שנים בכל שנות גלותנו, קראנו מדי שנה פסוק זה 'איכה אשא לבדי', ובכל זאת למרבה הצער קוראים אנו עדיין 'איכה ישבה בדד' ר"ל בבכי ובמספד רב.

ונראה לומר, שהתשובה הפשוטה מבוארת היטב בדברי הכתוב עצמו: "איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם" וגו', דלכאון צ"ב איך ניתן לומר על האי רעיא מהימנא, שהיה קשה לו טורח הציבור, וכי כלום קשה משא הבן על כתפי אביו? וכי קשים הצאן לרועה, אלא וודאי לא על טורח המשא הגשמי הכתוב מדבר, לא זה מה שהיה קשה למשה, אדרבה זה גרם שמחה עצומה לאותו רעיה מהימנא, על שזוכה לטרוח בסבל משא העם הזה. אלא כוונת משה ב'טרחכם משאכם וריבכם', הייתה על טורח משא המריבות שהיה ביניהם, וכדאיתא ברש"י כאן, ומקורו בדברי הספרי, וכן כתב הספורנו וז"ל: 'שמתוך רוע לב לא נמנעו מלעורר דברי ריבות איש על חברו'. ועוד מוסיף רבינו בחיי ללמדך שהיו בעלי מריבה וקטטה אלו עם אלו'. זה מה שהיה קשה למשה רבינו, כיוון שאין לך דבר

ורמיסת כבוד השני, היא שנאת 'חנים' בהתגלמותה, והיא שהחריבה את ביתינו ושרפה את היכלנו, והגליטנו לבין אומות העולם! וגמרא מפורשת היא (יומא ט:): "אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם".

כידוע, כששאל מלך אוסטריה לשרו הנגיד הטפסר הר"ר שמשון וורטהיים ז"ל, מה טעם ישראל עדיין בגלות, והוא השיבו כי מפני שנאת חנים הוא, המלך לא האמינו עד שנתגלגל הדבר שהציל יהודי את המלך, ובעבור שכרו ביקש להדיח את מתחרהו היהודי... במקום לשלוח אוצרות מגנזי המלך...

המגיד מקלם היה מסבב בין העיירות, ובמתק לשונו עורר את בני ישראל על חובת אהבת חנים, והזהירות משנאת חנים חלילה. וכך דרש את הפסוק בפרשת שופטים (להלן יז ח): "כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לבין דין לדין בין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך", היינו **אם יפלא** - אם תתפלא ותתמה על כך שבאים על ישראל רדיפות וייסורים יותר משאר האומות, ותקשה לך **בין דם לבין דם** - מה נשתנה דם ישראל שהינו הפקר ר"ל ונשפך כמים לבין דם האומות שלא נשפך, **ובין נגע לנגע** - ומה נשתנו ישראל משאר גויי הארץ שבאים עליהם נגעים וחלאים ולא על הגויים. **ובין דין לדין** - מה טעם ישנם דינים על כלל ישראל חלילה ולא על משפחות האדמה. משיב הכתוב, דע כי כל אלו באים משום **דברי ריבות בשעריך** - יען שקיימים דברי ריב ביניהם בשעריהם, לכן ר"ל נגזרו עליהם ענייני דם נגע ודין, ד' יצילנו מכל אלו. ע"כ.

ולדברינו דלעיל נוסף לומר 'דברי ריבות בשעריך' היינו דברי ריבות שהם בתוך **שערי ה'** - שערים המצויינים בתורה והלכה, בתוך בתי כנסיות ובתי מדרשות, עם האצטלא דרבנן של 'קנאי' ויראת שמים, דייקא שם איש את רעהו חיים בלעו ר"ל, א"כ חלילה אותם נגעי המחלוקת ודברי פוליטיקה בתוך חצרות ה' ר"ל, במטרה צבועה של 'לשם שמים'... הם הסיבה אשר ישנו הבדל ר"ל בין דם ישראל לדם האומות ובין נגע לנגע...

יותר קשה בעולם משנאה ומריבה, אשר בעטייה גם נחרב הבית, וכדאמרו חז"ל (יומא שם) "מפני מה חרב הבית בעוון שנאת חנים". עתה, בהביננו, שבדברי ריבות הכתוב מדבר, יתבאר מעצמם דברי המדרש הנ"ל, והיינו, שהמדרש מוכיח ואומר למה לא למדתם מדבריו של משה, בעת שקונן ואמר 'איכה אשא לבדי את טורח דברי הריבות שביניכם', שהרי 'אילו זכיתם' לשמוע בדבריו הלא 'הייתם קוראים בתורה איכה אשא לבדי' ותיכף ומיד הייתם עושים שלום ביניכם שלא תהיה ריב בעדת ה' מעתה ועד עולם, אבל בעוה"ר 'עכשיו שלא זכיתם', אלא למרבה הצער המשכתם בדברי הריב ובשנאת חנים, לכן 'אתם קוראים איכה ישבה בדד' עדי ירחם ד' במהרה.

ויתורץ שפיר מה שהקשנו, הלא קראנו זה כאלפיים שנה... שהרי וודאי אין הכוונה לקריאה גרידא כמצוות אנשים מלומדה, אלא הכוונה הוא לקריאה המעוררת הכוונה, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים לכל תהיה דברי ריבות בינינו, להוקיע את פירוד הלבבות ושנאת החנים מתוכנו. רק אז, כשנזכה לקרוא 'איכה' זו כתיקונה, להוציא ממנו כל שמץ של ריב, ולקיימה בפועל כדבעי, או אז נזכה, בקרוב, לא לקרוא יותר את ה'איכה ישבה בדד'...

ולכן יקראו תמיד את פרשת דברים סמוך לתשעה באב, כמובא בשו"ע דלעיל, בכדי לעורר הלבבות להרבות שלום ולהסיר כל ריב וכל קטטה, שבגין אלו נחרב ביתנו, וכשנתעורר לאהבת חברים אי"ה יבנה ביהמ"ק במהרה בימינו.

ובהכי יובן מנהג ישראל תורה, לנוהגים לקרוא הפסוק 'איכה אשא לבדי' בטעמי הקינות של מגילת איכה, כי בפסוק נעוצה סיבת הגלות שבאה כתוצאה מדברי הריבות, שגרמו ל'איכה ישבה בדד' וחורבן הבית. (אם כי יש לדון לגופו של עניין, שיש אומרים שהרי זה כאבילות בפרהסייה, ואכהמ"ל).

מידת אהבת ישראל מרובה, לזרז הגאולה

ואם, כאמור, כה נורא הוא פירוד הלבבות ושנאת חנים הגורמת לחורבן, א"כ על אחת כמה וכמה שמידה טובה מרובה, שעל ידי אהבת חנים נזכה לקרב הגאולה, ובזה יהיה ניחא קמיה קוב"ה, שיחיש במהרה פדות נפשנו. וכדברי נעים זמירות ישראל (תהילים סט יט) "קרבה אל נפשי גאלה", שע"י קרבת הנפשות באחדות גמורה האחד עם השני, נזכה בוודאי לגאולה. במהרה בימינו.

ובכדי להמחיש אחדות ואהבת ישראל עד היכן, מן הנכון להביא שני סיפורים מפעיימים, הממחישים ומעוררים עבותות אהבת חנים מה הוא:

העיר קרעסטיר כמרקחה, בנו הקטן של הרה"ק רבי ישעיה"ל מקרעסטיר זי"ע נחלה מאוד והגיע לסכנת נפשות, רופאים הובחלו מכל עבר, אך מצבו ממשיך להיות קשה ה"י.

באחד מאותם הימים נחרדו מקורביו ובני ביתו, לראות את הרבי בוכה בדמעות שליש ואין מנחם לו, כולם נחפזו להרגיעו ולדבר על ליבו, שעוד חזון למועד ובמהרה יקום הבן וילך על משענתו וירפא המכה... אך הצדיק דחה את פניהם והשיב להם: "אינכם מבינים, לא על בני

אני בוכה, כי אם על עצמי, על ישעיה ב"ר משה אני מוזיל דמעות..." לתמיהתם ענה ואמר להם: "על בני אינני בוכה, הלא בטוח אני שבמהרה ישלח דברו וירפאהו. אך על עצמי שפיר יאה לי למבכי, ראו נא כמה הזכרות, כמה קוויטלעך, וכמה צרות מובאים לפני יום ויום בדברי ישועה ורחמים, והיטב ידוע לכם אשר לבי אכול מרורות למו, באשר לוקח אני את צרות ישראל אל לבבי, הפוקע מרוב צרות וייסורים, המצויים ר"ל בכרם בית ישראל, ימי ולילותי טרופים מחמת צרתן של ישראל וראשי עלי דוי.

"אך הנה עתה בלילה העבר, נעשה מצבו של בני חמור יותר, ומרוב צער נתקשתי להרדם ולא ישנתי כל הלילה, אתא בוקר, ואור השחר הכה כברק במחשבתי, ומעי חמרמרו, האם בעת ששמעתי צרות ישראל אחרים, גם כן לא נתתי שום תנומה לעפעפי? אמור מעתה, חולי בני מכאיב לי יותר משאר חולאי עמו ישראל, הרי שרחוק אני כרחוק מזרח ממערב מ'אהבת ישראל', ואיך לא אבכה ואדדה עלי נפשי כי כך עלתה לי..."

כמאתיים שנה לפני, אירע מעשה דומה, בעיירת ליז'ענסק שבפולין: כידוע קיבלו על עצמם האחים הקדושים, הרה"ק הרבי ר' אלימלך ואחיו הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע, לערוך גלות כמנהג הצדיקים הקודמים [אגב. בימים אלו של בין המצרים, היו שנהגו לערוך גלות - לנדוד ולצאת מביתם - זכר לגלות השכינה].

בתקופת גלותם עברו האחים הקדושים סבל ועינוי גוף ונפש בל יתוארו. דהיינו: לאורך כל שנות גלותם, לא ישנו שני לילות רצופים באותו המקום בזה אחר זה, אלא נדדו כל יום ממקום למקום ללא נתינת מנוח לכף רגליהם. אוכל לא היה להם - כשיצאו מביתם בראשונה, לקחו עמם מעט לחם, ומאז תלויים היו בחסדיהם של מארחיהם, וכשלא עלתה בידם - פעמים רבים נותרו רעבים גם צמאים. ישנים היו ב'הקדשות' או באכסניות אחרות עלובות האחת מרעותה, תחת התנורים, על גבי קש וספסלים או קרשים רעועים, פעמים נשכבו מאין ברירה ברחובות ובשווקים, נמו קמעה ומיד בחצות הלילה קמו, להודות ולהלל ולערוך תיקון חצות בבכיות נוראות. לא פעם ולא פעמיים חשדו בהם למעשי ביזה וגניבה, והפליאו בהם מכות גדולות ונאמנות עם גערות אימה.

ככה נדדו וערכו את הגלות שמונה שנים! אלפיים תשע מאות ועשרים אכסניות (שלש מאות שישים וחמש ימים כפול שמונה שנים) החליפו באותן שנים, נדדו גלו ומילאו סאת ייסוריהם ומפח נפשם עד גדות, ובוודאי פעלו בה נצורות וגדולות.

משתמו ימי גלותם, שבו האחים הקדושים איש לשערי עירו, מקומו ומשפחתו שלא ראו זה שמונה שנים.

כשהגיע הרבי ר' אלימלך סמוך ונראה לעירו ליז'ענסק, ראה מרחוק רעש והמולה, משהתקרב ונכנס פנימה שאל לדעת על מה המהומה. ענו לו בני העיר כי אלעזר נפצע, ותיהום ותרעש כל העיר. לרבי אלימלך היה בן רבי אלעזר, ומששמע את אשר קרה לאלעזר - סבר כי בנו הוא זה, ונחרד.

לקבוצה אחת מבני הישיבה שהגישו את הבקשה לשגרירות, נקבע תור לראיון בבוקרו של יום תשעה באב. מובן מאליו כי לא היה שייך להזיז את מועד התור לראיון, מי שקיבל הזדמנות כזו - שש ושמה להתייצב בדיוק במועד שנקבע. אלא שאותם בחורים היו לחוצים ומודאגים, איך יוכלו להתארגן להופיע באופן מרשים בפני הוועדה...

איזה אוצר גילה המיליונר בבית העלוב והישן?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"קרא עלי מועד..." (איכה א', ט"ו)

שנה שלימה חלפה, ושוב אנו ניצבים בערב שבת חזון, השבת המקדימה את היום הנורא ביותר בחיי העם היהודי. אם חלילה וחס לא ניגאל עד יום ראשון הקרוב, שוב נשב על הארץ, נעמעם אורות, ונקונן בקול בכי. שוב יעלו ויציפו אותנו רגשות סוערים, המשלבים כאב מפלח על חורבן בית המקדש, אכזבה קורעת לב על הגלות הנמשכת, וגעגוע לימים הנפלאים, בשכון אבינו בהיכלו והגיענו אליו לבית מקדשו.

ימים אלו מתאפיינים בתחושות כאב, במצב רוח ירוד. מינון הפעילות יורד, אנו נמנעים מהרגלים שגרתיים כמו מקלחות ושמיעת מוסיקה עריבה, והתחושה הכללית היא 'לא משהו'. זה נכון, אלה ימי אבל, אבל חשוב כל כך להתבונן בהזדמנות הנפלאה הטמונה בהם:

ימים אלו הינם ימי חיבור, הידוק הקשר עם אבא שבשמים. אצל אנשים - רגעי כאב הם רגעים בהם הלב נפתח, מחפש על מה להישען, מהדק את אחיזתו עם הקרובים אליו. כשאדם שרוי בצרה ובמצוקה וחבר רחוק נחלץ להשתתף בצרתו ולהצטער בצערו - הקשר ביניהם מתהדק ומתחזק כפי שלא היה מעולם, כי ההתרפקות ההדדית ברגעי הכאב יוצרת חיבור שאין חזק ממנו.

להבדיל אלף אלפי הבדלות, גם אצל אבא שבשמים זה כך. 'קרא עלי מועד' - מכנה הנביא את יום תשעה באב, 'מועד' הוא מלשון התוועדות, התחברות, התקשרות אחד עם השני. בימים הללו אנו מתחברים לכאבו של אבא שבשמים, לצערו על הגלות הנמשכת. אנו חולקים כאב משותף, ודרכו - מהדקים את הקשר עם מי שנושא עימנו באותו כאב נורא, עם מי שחולק עימנו את האבלות על הגלות המתמשכת.

לפיכך, דווקא הימים האלה הם ימי הזדמנות, לשדרג את החיבור לאבא שבשמים. לחוש את הכאב שלו על הבית בו התאחד עם ילדיו ועתה נחרב, על העובדה שנאלץ להיפרד מילדיו ולשולחם לגלות ארוכה וקורעת לב, לחוות עמו יחד את הגעגועים המשותפים שלו אלינו ושלנו אליו.

ואת התחושות האלה נמנף להידוק הקשר עמו, להתוועד עמו שוב,

להתרפק על חיקו האוהב כבנים השותפים עם אביהם ברגעי צער וכאב, כמו בימי שמחה ואושר. הרגשות הצפים בנו בהתאבלנו על החורבן, תחושות הקירבה שלנו עם מי שמצטער עימנו על הגלות - אין כמותם לחבר בינינו, לקרב אותנו אליו, להדק את אחיזתנו באבינו האהוב.

כחלק מהחיבור הזה נפתחת לנו הזדמנות פז יקרה ונדירה בשבת הזו, 'שבת חזון'. הרי בכל ימות השנה אנו מתפללים ומבקשים, מצפים לישועה ומתחננים לרחמי שמים. לא תמיד התפילות מצליחות להגיע לכסא הכבוד, לא תמיד תפילתנו מגיעה ליעדה. מתי התפילות האלה עולות ומתקבלות בשמים? מתי התפילות האלו מגיעות לקדוש ברוך הוא?

מגלה הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע, והדברים מובאים בספר 'תכלת מרדכי', כי התפילות הללו עולות ומתקבלות ב'שבת חזון'. מכל ימות השנה והמועדים שבה, דווקא 'שבת חזון' היא זו המעלה את התפילות כולן. כי דווקא מתוך החיבור הנפלא של בן ואבא השרויים במיצר משותף, דווקא כשהתפילה גואה מתוך קשר אמיץ ומרגש של בנים ואביהם, דווקא כשהתפילות בוקעות מתוך צער וכאב יחדיו - דווקא אז עולות כל התפילות כולן, ומתקבלות ברצון. הבה ננצל את הימים הנפלאים הללו, להידוק הקשר עם אבינו שבשמים, להתבוננות בכאבו ובצערו ובגעגועים ההדדיים בינינו, כדי לקרב את לבבנו אליו. הבה נחפש מעשה טוב, תוספת בלימוד או

וכך מגלה ה'בני יששכר' זי"ע במאמרי חודש אב: אם אדם חש קושי בלימודו, שיעצור לרגע ויתפלל על הגאולה. שיצטער קצת על הגלות, ומתוך כאב וצער יהמה לבו בתפילה לגאולת ישראל. אז - יפתחו בפניו שערי אורה

ובוודאי סעודת החתונה. נדמה היה כי העיירה כולה התעטפה בהוד
חגיגי לרגל המעמד...

לרגל יום שמחתו, ביקש ר' הערשל להכריז בעיירה, כי ביום החופה
יחלק לכל מבקש מאה זהובים - סכום עתק של ממש. ההתרגשות
בעיירה הרקיעה שחקים, עניי העיירה וגם עניי מחוצה לה כבר
הכינו את ארנקיהם הקרועים לקראת הסכום הגדול. היו גם מי שלא
היו עניים, וגם הם ציפו לקבל כזו מתת יד הגונה - 100 זהובים ביום
בהיר!

בביתו של ר' הערשל, לצד כל ההכנות, הוכנו שני שקי ענק, ובתוכם
צורות צורות של מאה זהובים. שיהיה מוכן לכל דורש ונוקש,
שכל אחד יקבל את שלו בסדר מופתי. הן יום חגיגי הוא היום!

אלא שלילה קודם, השתבשה התוכנית... - - -

לילה קודם החופה, לפתע החלה הכלה לחוש שלא בטוב ואיבדה
את הכרתה. ולמרות כל מאמצי הרופאים הלכה לעולמה. למחרת
עם שחר, ביום שנועד לחתונה, כל אותות ההדר שהוכנו לחתונה
סולקו, כל החגיגות נעלמה. ואז, לפתע פתאום, חש ר' הערשל
משיכה קלה בשרוולו. אחד מאנשי העיירה שנכנס הביתה עם
המנחמים, קרב אליו ולחש לו: 'הנה, הגעתי ביום שאמרת שתחלק
מאה זהובים. הגעתי, היכן הכסף המובטח?'

- - -

הס הושלך בחלל הסלון, כל הנמצאים בו צפו במחזה בהלם, מאובנים.
לא יאומן כי יסופר! ר' הערשל שרוי ביגונו והלה - אין לו בושה ולא
טיפת טקט, להיעמד כאן ולבקש כסף שהובטח לרגל השמחה?
לאחר כמה דקות הלם, הבינו כולם עם מי יש להם עסק, ונדו
בראשם ברחמים... 'רחמנות עליו', לחשו זה לזה, 'אין בו הבנה, אין
בו חמלה... הוא לא מבין, לא מבין...'

והגביר, עומד מול הרבי ומבין היטב למה יכונו מילותיו בסיפור,
ואז נאנח הרבי: 'בכל רגע שלא נבנה בית המקדש ונותרנו רחוקים
משולחן אבינו, הרי הוא מבכה פי כמה וכמה, בכמה צער הוא שרוי...
איך אני מסוגל לחשוב על החסרים שלי כשאני עומד לפני אבי

בתפילה, ויתור לזולת וריבוי אהבת חיים - כדי למנף את הקשר עם
אבינו שבשמים מתוך הצער, כדי לחוש בימים אלו את החיבור החזק
ביותר עמו. הבה ננצל את השבת הסגולית הזו להתחזקות מיוחדת
בתפילה, כדי שנזכה שהיא תעלה בכנפיה את תפילותינו של כל ימות
השנה.

הבה נעשה זאת עם כל הלב, וכך נזכה לבנות עוד אבן ועוד לבינה,
עוד אריח ועוד בלוק, בבניין בית מקדשנו, אמן!

התוכנית שהשתבשה

היה זה ביום ששי בבוקר, על אם הדרך המובילה לעיירה זלאטשוב.
כרכה מהודרת רתומה לשני סוסים אבירים עשתה את דרכה
אל העיירה, נושאת בקרבה את ר' חייקל הגביר, שהשמועות על
עושרו הרב הרעישו את המחוז כולו. הוא הגיע לעיירה בשעת
בוקר מוקדמת, ומיד נקש בדלת ביתו של הרבי, הרה"ק רבי מיכל
מזלאטשוב זי"ע, בבקשו מקום להתארח בו בשבת.

הרבנית נענתה ברצון, ובכבוד גדול הזמינה את האורח להיכנס
הביתה. כדי למנוע אי נעימות, הבהירה על אתר: 'סלח לי אדוני,
אתה מוזמן להתארח אצלנו, אך קשה לי להאמין שתיהנה כאן. אנו
חיים בדלות ועוני שאי אפשר לתאר, בקושי רב אנו משיגים כדי
חלות ויין ומעט עוף לשבת. הדוחק כאן הוא לא בן בית אלא בעל
הבית, ואתה יכול להתארח אצלו, בהסכימן לתנאיו...' - סיכמה
הרבנית בשפל קול.

'אם זו הבעיה', אמר הגביר האגדי, 'הנה היא נפתרה כאן ועכשיו!' -
קבע, והוציא מכיסו מטבע זהב יקרת ערך. 'עוד היום גדול, גשי נא
לשוק ורכשי את צורכי השבת בשפע רב, בשר ודגים וכל מטעמים'.
הרבנית התרגשה והודתה לו בחום, עשתה כמצוותו, ואכן, בכניסת
השבת ערכה - לראשונה בחיי הרבי - שולחן ערוך ועמוס במגדנות,
ינות ופירות משובחים, להתענג בתענוגים ברבורים ושלי ודגים...
לאורך השבת כולה, עמד הגביר והביט באלם מעורב בהלם במתרחש
בבית. בעל הבית - איש קדוש ומורם מעם, צדיק יסוד עולם מהיכלם
של תלמידי הבעל שם טוב, גבוה ונשגב ועשיר ברוחניות. מצד שני
- הגשמיות מחרידה ומזעזעת: קורות הבית מטות ליפול, ובשיחות
עם בני המשפחה הבין שפעמים הם רעבים לפת לחם ממש, העוני
בולט מכל סדק ופינה בקירות המתקלפים...

במוצאי שבת לא הצליח הגביר להסתיר את תמיהתו הרבה, ניגש אל
הרבי ושאלתו בפיו: 'למדנו רבנו', שאל בדרך ארץ, 'הרי הרבי איש
קדוש, ככל היוצא מפיו ייעשה, תפילותיו מתקבלות בשמים מיד.
מדוע לא יבקש הרבי קצת על פרנסתו, מדוע לא יתפלל מעט לבורא
עולם למען כלכלת ביתו? בטוחני שאם הרבי יתפלל למען פרנסתו -
כי אז ישועתו מובטחת והרווחה בוא תבוא!'

הרבי האזין לשאלה בקשב, מצחו נחרש קמטים, הוא שתק קמעא,
והשיב:

'מעשה שהיה בעיירה לא רחוקה מכאן, בימים שקדמו לחתונת בתו
של ר' הערשל, הגביר הידוע. הכל ידעו כי החתונה תתקיים ברוב
פאר והדר, צוותות מיוחדים עמלו על הכנת החופה, סעודת העניים

הכאוב? איך אזכור את כאביי האישיים כשאני ניצב מול אבי בשעת צער?

הרבי נאנח שוב, ועתה - גם הגביר. לראשונה בחייו חש כי הומחשו לו כאב החורבן, זה לא כאב רק שלנו, אנו חולקים כאב עם אבינו שבשמים, עם אהוב ורחום, המתגעגע אלינו ללא הרף. וסיפור זה, שסיפר הרה"ק רבי שלומק'ה מזוועהיל זי"ע, פותח לנו עיניים להבנת משמעות מצבנו בחיים.

בימים אלו, הבה נתבונן בצרתו של אבינו שבשמים, בכאבו הרב על ביתו שחרב, על בניו שהוגלו, על סאת הייסורים והדמעות העוברת על בניו אהוביו. הבה נקבל פרופורציות חדשות לחיים, ונעסוק פחות בדברים הקטנים המכאיבים לנו, מתוך הבנה כי צערנו של אבא גדול פי כמה.

התלבושת המתאימה לשגירות...

היה זה לאחר שנדמו תופי מלחמת העולם השנייה, כשהעולם ניסה לעכל את השלכות המלחמה. קבוצת בחורי ישיבת מיר שנמלטו לשנחאיי שבסין, הגישו בקשות לקבל 'ויזה' להיכנס לארצות הברית, להתחיל את חייהם מחדש לאחר שנות הבריחה.

לצורך קבלת אשרות הכניסה, הוצרכו הבחורים לעמוד בראיון בפני ועדה מיוחדת בשגירות האמריקאית המקומית. הוועדה בחנה היטב את מצב הפליטים, ביקשה לוודא כי לא ייכנסו לארצות הברית אנשים מוזנחים מדי, עלובים מדי, או שפלים מדי. כל אחד שקיבל תור לראיון בשגירות - מיהר לכבס ולגהץ את חליפתו, להיטיב את מראהו ככל הניתן, לשוות לעצמו מראה מכובד, כדי להרשים את האמריקאים שיעניקו לו את אשרת הכניסה הנכספת.

לקבוצה אחת מבני הישיבה שהגישו את הבקשה, נקבע תור לראיון בבוקרו של יום תשעה באב. מובן מאליו כי לא היה שייך להיזיז את מועד התור לראיון, מי שקיבל הזדמנות כזו - שש ושמוח להתייצב בדיוק במועד שנקבע. אלא שאותם בחורים היו לחוצים ומודאגים: איך יוכלו להתארגן להופיע באופן מרשים בפני הוועדה? איך יתייצבו לראיון באופן מהודר, לאחר שלושה שבועות שלא גילחו זקנם, תשעה ימים שלא התרחצו, חצי יום של צום שיהפוך אותם לחיוורים וחלושים, מבלי לשטוף פנים בבוקר וללא נעליים? האם יש טעם ללכת לראיון כשהם נראים כך?

מיהרו הבחורים לעשות שאלת חכם, וקיבלו הנחיות מדוייקות מרבני המקום, שהואיל ומטרתם היא לצורך דחוף ולמטרת הצלה, יותרו להם חלק מאיסורי תשעת הימים לצורך התארגנות. ברור כי יצומו בתשעה באב וינהגו בכל איסורי הצום עצמו, אך ביום שלפני יתארגנו באופן המיטיב ביותר, כדי שייראו במיטבם עד כמה שניתן...

על הבחורים נמנה גם הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל, לימים מראשי ישיבת מיר בירושלים. רבי נחום שמע את ההיתר, ובצער רב ותוך אנחה כבידה, הצטער כי השנה לא יזכה להתאבל כראוי על חורבן בית המקדש, כי לצורך העניין הדחוף - קיבל הוראת שעה להקל בחלק ממנהגי תשעת ימי האבל.

אלא שבבוא יום ה' באב, כשהתארגנה הקבוצה עפ"י ההיתר שקיבלה, לא נמנה עמהם רבי נחום. 'מותר', אמר ונאנח, 'אך אינני מסוגל, אינני מסוגל... אינני יכול להוריד כמלוא נימה מצער החורבן, אינני יכול לוותר ולו על שיערה אחת ממנהגי האבלות בימים אלה. למרות שמותר ואולי צריך - אני פשוט לא מסוגל...', אמר רבי נחום, ויצא לשגירות האמריקאית כשחזותו מעידה עליו כי הוא באבל. רק בנס - קיבל גם הוא את האשרה המיוחלת...

סיפור זה, המובא בספר 'עם לבבי אשיחה', מאיר בפנינו פן נוסף בצער הגלות: אנו נמצאים בעיצומם של ימים, שיש להודות שהם לא נוחים. אנו נוהגים במנהגי אבלות, אם לא יבנה בית המקדש חלילה - גם נצום ונמנע מעצמנו כל מאכל ושתייה למשך יותר מ-24 שעות, בצער ובכאב על החורבן.

הבה נתבונן בסיפור זה כדי להבין שלא רק באיסור עסקינות, אין כאן מקום 'לצאת ידי חובה'. נראה את רבי נחום שקיבל היתר, אך לא היה מסוגל לוותר על מנהג אחד ממנהגי האבלות. כי כשאדם מצטער באמת ומבכה באמת - זה לא רק שאסור לו לאכול בתשעה באב, וזה לא רק שאסור לו לשמוע מוזיקה בתשעת הימים - הוא פשוט לא רוצה, לא מסוגל!

הבה נתחבר לכאב, נהרהר על תפארת ירושלים בבנייה ושמונה בחורבנה, נקדיש זמן להתבונן ב'על אלה אני בוכיה'. מי שקרוב באמת לאבא שבשמים, מי שחש את הקשר עמו בכל ישותו, מי שמחובר לאביו בכל נימי נפשו - לבו גואה בצער, דומע בבכיה, מקונן בהתרגשות...

ולואי נזכה, כי כבר הובטחנו: 'כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה', בעזרת השם, עוד השנה, בבניין ציון וירושלים לתפארה, אמן!

מי רוצה להבין דף גמרא?

פעמים רבות, בעת אנו יושבים ולומדים, אנו חשים כי ההבנה מאיתנו והלאה. אתה לומד שורה או שתיים, ופשוט לא מבין. לא את הקושיא, לא את התירוץ, לא את הראיה ולא את המהלך. סוגיות מוקשות הן חלק מחייו של כל לומד, אך יש כלי מפתיע להתיר את הקושי בהן, ולהאיר את החומר הנלמד באופן בהיר ומוזן.

וכך מגלה ה'בני יששכר' זי"ע במאמרי חודש אב: אם אדם חש קושי בלימודו, שיעצור לרגע ויתפלל על הגאולה. שיצטער קצת על הגלות, ומתוך כאב וצער יהמה לבו בתפילה לגאולת ישראל. אז - ייפתחו בפניו שערי אורה, והוא יצליח להבין ולהשכיל את דברי התורה באהבה!

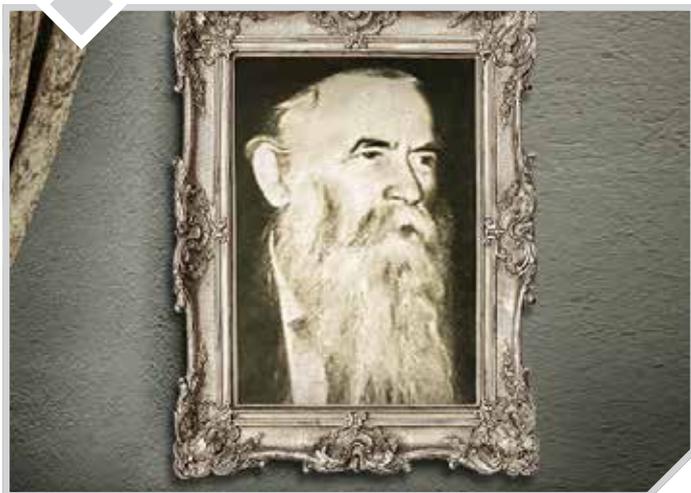
והוא מסביר זאת: אדם שמתקשה להבין משהו בלימודו, זהו אות וסימן כי חלקו בבית המקדש טרם נבנה. וכשאדם מתפלל על הגאולה מעומק לבו - הרי שתפילתו בונה אבן ועוד אבן, נדבך אחר נדבך, מסייעת בבניין בית המקדש. כך הוא בונה את חלקו בבית המקדש, ובכך הוא משלים את יכולתו להבין ולהשכיל, ונפתחים בפניו שערי החכמה!

ובאמת בשעה היעודה התאספו כל גדולי ישראל למקום החופה והמחזה נורא הוד, כולם הבינו שבחופה זו התכבדו בברכות מאורי האומה, אבל... הנה ר' אברהם מכבד בברכה איזה רב צעיר מאיזה עיירה קטנה באמריקה, והציבור התפלאו על כך ותמהו בעצמם על הנהגה זו והיה פלא בעיני כולם...

הטבה תמורת הקפדה - לא תמוש הטובה מביתו!

הרב בנימין בירנצוויג

"איכה אָשָׂא לְבַדִּי טְרַחְתֶּם וּמִשְׁאֲכֶם וְרִיבְכֶם" (דברים א', י"ב)

שהביא בשם הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל:
בשבעה על מרן הגאון רבי אברהם יפהן זצ"ל חתנו של מרנא הסבא
מנובהרדוק זיע"א, סיפרה רעייתו הצדקנית מעשה מרגש עד מאד:
כשבעלה הגאון רבי אברהם יפהן זצ"ל ערך חתונה לאחד מצאצאיו,
כמובן הגיעו לחופה כל גדולי ישראל באמריקה דאז כמו רבי משה
פינשטיין רבי אהרן קוטלר רבי יעקב קמנצקי רבי מנדל זאקס ועוד
הרבה רבנים וגדולי תורה וזו היתה חופה שהכל דיברו עליה. ובאמת
בשעה היעודה התאספו כל גדולי ישראל למקום החופה והמחזה
נורא הוד, כולם הבינו שבחופה זו התכבדו בברכות מאורי האומה,
אבל... הנה רבי אברהם מכבד בברכה איזה רב צעיר מאיזה עיירה
קטנה באמריקה, והציבור התפלאו על כך ותמהו בעצמם על הנהגה
זו והיה פלא בעיני כולם.

וסיפרה רעייתו הרבנית, שהרב ההוא הוא היה תלמיד של רבי אברהם
בביאלסטוק, ובאחד מן הימים לקראת נישואי ביתו, הגיע לרבו רבי
אברהם ובקשו להשתתף בחתונה של בתו, ורבי אברהם אמר לו
שאינן לו כח והוא זקן וחלש וקשה עליו הנסיעה בפרט שהחתונה
היתה אמורה להיות במקום רחוק מרחק של כשלוש שעות נסיעה,
אבל התלמיד הפציר בו ור' אברהם לא הסכים, עד שהתלמיד אמר
לרבו ר' אברהם 'אם הרב לא מגיע לחתונה החתונה איננה חתונה
בשבילי'.

בעון שנאת חנם חרב בית המקדש!
ונראה לנו ששנאת חנם זה שנאה ומריבה נוראה בין איש לרעהו, בין
מחנה למשנהו, מחלוקת חוצת גבולות בין אנשים וציבורים.

אבל האמת שהגמרא מביאה דוגמא לשנאת חנם שבגללה חרב
בית המקדש, והוא המעשה בקמצא ובר קמצא, ומה היה שם?
בטעות הוזמן בר קמצא השונא לסעודה במקום קמצא האוהב,
והתחנן בר קמצא שלא יביישו בעל הבית ברבים, ומסכים לשלם לו
דמי הסעודה, אבל לא! הבעל הבית אטום מלשמוע! קפידתו על בר
קמצא חזקה מכל בקשת רחמים ושכנוע!

הרי לנו ששנאת חנם לאו דוקא מחלוקת ומריבות, אלא החזקת
קפיידא על השני בלב, שנאת החבר בלב ושמירת הטינה כלפיו, זה
עצמו כבר נכלל בשנאת חנם שהביאה לחורבן הבית!

החיזוק שאנו צריכים בימים אלו כדי שנזכה להיות מהבונים של
בית המקדש במהרה בימינו, זה התגברות על הקפידות שיש לנו על
אנשים, על הצרות עין אחד על השני, חוסר הרצון לותר בכל דהו
כלפי השני. האסון הזה שאנשים מסתובבים מלאים קפידות וצרות
עין אחד על רעהו, הוא האסון הנורא של שנאת חנם הממשיכה
עלינו את ימי החורבן והגלות הנוראה.

כיצד שייך להתגבר על קפיידא שבלב, הרי גם אם נרצה להסירה
פעמים רבות היא נשארת תקועה עמוק בלב וקשה עד מאד
להסירה! מה התקנה לכך?!

בנובהרדוק, היתה 'עבודה' שלימה מסביב ענין הסרת 'הקפדות'
מלב האדם, והתקנה שמצאו לכך היתה, 'הטבה תמורת הקפדה',
שכיוון שקשה עד מאד להסיר באמת הקפדה מהלב על השני
כשיהיה סיבה לכך, ברגע שאדם מיטיב לזה שהוא מקפיד עליו, בכך
מצליח הוא להפוך ההקפדה להטבה גם בליבו הוא!

מעשה נורא שמעתי מהגאון רבי נפתלי קופשיץ שליט"א מראשי
ישיבת בית מדרש עליון ורב חניכי הישיבות רוממה ירושלים,

והנה השופט מנסה לחתום על פסק הדין ואינו מצליח... ידו כאילו נעשתה אבן, היא אינה נשמעת לו. ניסה השופט בשנית, ושוב אינו מצליח לחתום על פסק הדין. לאחר כמה ניסיונות שעלו בתוהו, הכריז השופט כי הוא יוצא להפסקה...

כיצד מצפים לישועה?

אך לצערנו הרב לא כך הם פני הדברים בקרב רבים מאיתנו. הסיבה לכך היא משום שמצוות אבלות על חורבן הבית ועל גלות עם ישראל, לא קלה היא עבור מי שאינו חש בחיסרון הבית. וכי איך יוכל אדם להתאבל על גלות עם ישראל, אם הוא לא מרגיש כלל שהוא בגלות. הוא הרי יושב בביתו, אוכל את לחמו, מנהל את סדר יומו כלבבו ועולם כמנהגו נוהג, ולכאורה הכל בסדר. וגם אם לא הכל ממש מסתדר, זו בעיה אישית שלו, ברצונו הוא יטפל בה, וברצונו הוא יתעלם ממנה, מי חושב בכלל על הצרות של כלל ישראל, על חורבן הבית הגדול - ביתו של הי"ת, על גלות העם ועימם גם גלות השכינה, כל זה רחוק מאיתנו.

אם כן, חובת ה'ציפייה לגאולה', פירושה: לצאת מהמסגרת המצומצמת - החשיבה הבלעדית על מה שקורה איתנו ועל צרותינו האישיות. עלינו להביט בעיניים רחבות מחוץ למסגרת האנוכית, לתת את הדעת על צרת הכלל, לחשוב ולדמיין מה היה כאשר היה לנו בית מקדש, הרי ה'קירבת אלוקים' שהיתה באותם ימים בלתי ניתנת לתיאור, בית המקדש היה מקום להשראת השכינה בתוך עם ישראל, וכשה'משרה את שכינתו בתוכנו הרי השפע הרוחני והגשמי שיורד לעולם הוא לאין ערוך יותר מהשפע לו אנו זוכים כעת. על כך אנחנו צריכים להתאבל, על הר ציון ששמו, שועלים הלכו בו, על קרבנות שמכפרים עוונות, שאינם. לזאת אנו צריכים לצפות, ל'קירבת אלוקים' שמשפיעה שפע רוחני גדול יותר, וסייעתא דשמיא גדולה יותר.

הרב ישראל ליוש

"מדוע אינך אוכל את האטריות עם החלב שהגשתי לך?" - שאלה הסבתא את נכדה בן השש. (מאכל עממי שנהוג היה לאכול בימי תשעת הימים, בימים ההם, בהם מטעמי תחליפי החי והצומח עוד לא היו בנמצא).

"זה לא מספיק מתוק, צריך להוסיף מעט סוכר!" - ענה לה הנכד בביישנות.

"היום זה הרי 'תשעת הימים'! בימים אלו אינך מתבייש לבקש 'מתיקות'!?" - התפלאה הסבתא.

הנכד שמע, הפנים והבין ואכל את האטריות כמו שהם, קצת פחות מתוקים, הרי היום 'תשעת הימים'!

הדו שיח הזה בין הסבתא לנכד, דומה כאילו הוא התנהל לפני מאות שנים, ממש סמוך לחורבן, בשנים שעוד גם ילדים בני שש יכלו לחוות את חסרונו של בית המקדש.

אבל לא, השיחה הזו בין הסבתא והנכד היתה לפני כשישים שנה, בין הילד 'שמואל חיים' - מי שלימים הפך ל'הגאון רבי שמואל חיים דומב שליט"א' דיין ורב קהילת חניכי הישיבות מודיעין עילית - לבין סבתו ע"ה.

"מידי שנה" - מספר לנו הרב דומב - "כשמברכים את חודש אב, אני נזכר בהיותי בן שש, בתגובה הספונטנית של סבתא".

"לי קשה להקל בהלכות אבלות של בין המצרים" - מוסיף הרב דומב - "אני עוד זוכר בילדותי אנשים בעלי בתים שהיו בוכים ב'קיינות', ישובים לאור נרות ולא לאור חשמל, כשהמאוורר היה כבוי, מחשש שמא יכבו הנרות".

'ציפית לישועה?' זו אחת השאלות שאדם ישאל כאשר הוא יבוא לתת דין וחשבון לפני בית דין של מעלה. זה מלמד אותנו שהציפייה לישועה איננה איזו 'חומרא' בעלמא ששייכת רק ליחדי סגולה, אנשים מורמים מעם. הרי בבית דין של מעלה לא שואלים על חומרות ועל הנהגות נשגבות. אם שואלים את השאלה הזו יחד עם שאלות נוספות העוסקות במהות הווייתו של האיש הישראלי, נשאת ונתת באמונה? קבעת עיתים לתורה? על כרחך שהציפייה לגאולה היא חובתו של כל יהודי, כמו החובה לשאת ולתת באמונה ולקבוע עיתים לתורה.

מצליח... ידו כאילו נעשתה אבן, היא אינה נשמעת לו. ניסה השופט בשנית, ושוב אינו מצליח לחתום על פסק הדין. לאחר כמה ניסיונות שעלו בתוהו, הכריז השופט כי הוא יוצא להפסקה.

בהפסקה ישב השופט וחשב לעצמו, 'מה קרה? מה יכולה להיות הסיבה שבגינה אינני מצליח לחתום על פסק הדין?', ואז לפתע עולה בדעתו מחשבה כי אולי הנאשם העומד לפניו אינו אלא אבא שלו....

הוא קרא לנאשם אל חדרו והחל מברר אצלו: 'האם היה לך פעם ילד קטן שנחטף ממך והובא אל הכנסייה?' 'כן' ענה הנאשם. שאלות בירור נוספות שאל אותו השופט, ועד מהרה הבינו שניהם כי אכן השופט הוא בנו של הנאשם. נפלו זה על זרועותיו של זה, והבן האובד נימלט מן הכנסייה ושב אל צור מחצבתו לחסות תחת כנפי השכינה.

סיפור זה מוכיח - אומר הגר"א לאפיאן זצ"ל - כי הקשר הטבעי בין אב לבנו הוא כה עמוק וחזק, עד שגם השנים הרבות שעברו על השופט בתפקיד כה יוקרתי, והשנאה הרבה שצבר לעמו במשך השנים, אין בהם כדי להפריד בין אב לבנו, ואם כך הם פני הדברים בין בני אדם בשר ודם, על אחת כמה וכמה בין הבנים האהובים לאבינו שבשמיים. קשר אמיץ זה הטווי ביננו עוד מימי אבותינו הקדושים מאז נבחרנו לעם, לא ינותק לעולם, ובכל מצב שנהיה נחזור ונפול אל זרועותיו האוהבים. ובאהבתו אותנו עוד ישוב ויבנה לנו את בית תפארתנו, וישרה שם שכינתו כבראשונה, לעד ולעולמי עולמים.

ונסיים בספור שסיפר הרה"ג ר' יצחק לוינשטיין זצ"ל: לפני יותר מארבעים שנה הפעילו בבית הוריו - שגרו בשכנות צמודה למרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל - קלטת ובה הושמע שיר על המילים 'על נהרות בבל'. לאחר כמה דקות באה הרבנית שטיינמן לביתם ואמרה שראש הישיבה אומר שהשיר הזה מעורר אצלו געגועים לבית המקדש ומקשה עליו את הריכוז בלימוד...

לו יאה וגם אנו נתגעגע, וכשנתגעגע באמת, נרצה באמת ונבקש באמת, וחזקה על תפילה אמיתית שאינה שבה ריקם, ובמהרה יבנה המקדש, ותשרה שם השכינה לעולם.

שלחתי תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו לי:
israel.layosh@gmail.com

עפ"י המשל הבא נוכל מעט לקרב אל ליבנו מהי ציפיה לישועה, שכה נדרשת מאיתנו, ובמיוחד בימים אלו:

אבי המשפחה שוכב בביתו כשהוא חולה במצב קשה מאוד, בני הבית המודאגים הזמינו רופא בדחיפות, והם ממתנינים בקוצר רוח לבואו. כל דקה עוברת כנצח, מתי כבר יבוא הרופא?, והנה נשמעת דפיקה בדלת, הכל קופצים באחת ממקומם, בתקווה גדולה כי אכן הרופא בא. אך לאכזבתם, לא היו אלו דפיקותיו של הרופא, אלא בסך הכל שכן שבא להחזיר את חבילת הסוכר שלו אתמול.

חולפות כמה דקות של ציפייה דרוכה מורטת עצבים, ליבם כבר יוצא לראות את פני הרופא, והנה שוב דפיקות בדלת, גם הפעם ניתרו בני הבית ממקומם, ובלבם קיוו לראות את דמותו של הרופא נכנס לבדוק את אביהם החולה. אך שוב אכזבה גדולה, הפעם היה זה שכן אחר שבא להשאיל פטיש.

למותר לציין שלמרות האכזבות החוזרות ונשנות, המשיכו בני הבית לקוות בלי ייאוש לבואו של הרופא. הרי יש להם סיבות טובות לצפות לכך, מצבו הקשה של אביהם, יחד עם הבטחתו של הרופא שהוא יבוא כמה שיותר מהר.

עפ"י משל זה מסביר הגאון ר"ז מבריסק זצ"ל את ענין ה'ציפייה לגאולה', כך צריכה להיות ההמתנה לבואו של המשיח, כי ברור שהמצב הנוכחי בו שרוי עם ישראל, אינו יכול להימשך, וביותר שהרי הקב"ה כבר הבטיח לנו ע"י נביאיו שהגאולה בוא תבוא. ולכן אדם המאוכזב מהפעמים הרבות שחשב שהנה הוא דופק בדלת, ומתייאש מביאת המשיח ואינו ממתין לו יותר, או שהוא טיפש, או שהוא כופר בהבטחה האלוהית.

הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל סיפר על מעשה שהיה בזמן האינקוויזיציה. השלטונות חטפו ילד יהודי קטן מבית הוריו, וגידלוהו לעבודת הכמורה בבית האלילים שלהם. עד מהרה ניכרו בילד כישרונות גדולים והוא עלה ונתעלה בדרגות הכמורה. בתוך שנים אחדות התמנה לתפקיד הרם 'שופט בחצר הכמורה', במסגרת תפקיד זה היה דן את אחיו היהודים שהאשמו בעוון שמירת תורה ומצוות. פסקי דיו חמורים מאוד יצאו מתחת שבטו של השופט, והמוני יהודים מצאו את מותם בפקודתו, והכל משום שהם שמרו נאמנה במסירות נפש על תורת ה'.

יום אחד הובא לפני השופט יהודי שנתפס 'על חם' כשהוא עטור בטלית ותפילין, והנה השופט מנסה לחתום על פסק הדין ואינו

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

כי קולך ערב!

"המשל הזה, טומן בתוכו את התשובה לשאלה", היה סבא מטעים, "על מה אבדה הארץ? האמת שהיא נחרבה בגלל שבני ישראל עבדו באותם ימים עבודה זרה, הם חטאו בגילוי עריות ושפיכות דמים. חטאים כל כך חמורים, שהעונש עליהם הוא אכן חורבן הבית והגלייה לבין האומות, על כל המשתמע מכך.

"אבל הקב"ה 'לא היה מסוגל' להמיט כזה חורבן על עם ישראל. למה? כי הם עסקו לפניו בתורה! הם ניגנו לפניו בכינור והסבו לו נחת רוח עצומה. הקב"ה החליט לתת לעם ישראל חנינה, פעם ועוד פעם ועוד פעם. למה? בגלל שעסקו לפניו בתורה בכזאת מתיקות, עם כזאת שמחה, הם למדו תורה לשמה ובירכו לפני כן ברכות התורה, כי הם העריכו את התורה והבינו כמה היא חשובה וכמה היא יקרה.

"לכן כשחרב בית המקדש לא הבינו החכמים כיצד אירע הדבר. הרי כל אותן עבירות חמורות, נעשו כבר שנים רבות קודם לכן, ובכל זאת לא חרב בית המקדש. מה השתנה עכשיו? על מה אבדה הארץ? מה קרה הפעם שהובא עליהם כזה חורבן נורא?

"על זה ענה הקב"ה את התשובה: רבותי, זה בגלל שאתם כבר לא מנגנים לפני בכינור! כן, אתם לומדים, אבל אתם לא מברכים תחילה, אתם לא מבינים את המשמעות של הלימוד, אתם לא מעריכים את התורה. זה כבר לא כל כך משמח אותי כמו בעבר, ולכן, כשאתם ויתרתם על ההגנה שאפפה אתכם, הגיע הזמן לבצע בכם את העונש על שלוש העבירות החמורות שחטאתם בהן.

"זה כמו אדם שהולך בחוץ עם מטריה סגורה, וכשמתחיל לרדת גשם הוא מנסה לפתוח את המטריה ומגלה שהיא שבורה. הוא לא אשם בזה שהיא לא נפתחה, בוודאי שאינו אשם. אבל זה לא עוזר לו... הגשם ממשיך לרדת והוא נרטב עד לשד עצמותיו. כך גם לגבי לימוד התורה, זה לא משנה אם היתה להם סיבה או לא, ברגע שהם לא לומדים תורה בכזאת מתיקות כמו שהיה קודם לכן, ההגנה שלהם אבדה.

"הגר"י גלינסקי היה מוסיף כאן עוד נקודה: הרי ה'לא בירכו בתורה תחילה' היה עניין מאוד דק. עובדה שהנביאים והחכמים לא הבינו את זה, ולא ידעו על כך שמהו השתנה לעומת לימוד התורה שהיה קודם. משמע, שזה היה שינוי מאוד קטן וקל שגרם לכך שההגנה אבדה..."

יחתום המלך על גזר הדין. הוא כבר כתב צוואה, והבין שבקרוב יעלו אותו אל הגרדום. כששמע שהמלך קרע את גזר הדין, גבהה רוחו והוא המשיך לחטוא לפני המלך עוד ועוד, אבל היועצים כבר הבינו שאין טעם לפנות אל המלך, שכן נפשו קשורה בניגונים הערבים הבוקעים מהכינור, ולא משנה עד כמה גזר הדין צודק וראוי, המלך פשוט אינו מצליח לחתום עליו.

"אחרי תקופה כשבא החורף, צעד הכנר על גבי השלג הקפוא, וברגע של חוסר שימת לב החליק ונפל על השלג נפילה קשה וכואבת מאוד, שגם גרמה לשתי אצבעותיו שתישרנה... הוא פונה לקבלת טיפול רפואי והרופאים אמרו שחיינו אינם בסכנה, אבל הוא כבר לא יוכל לחזור לנגן כפי שניגן בעבר, שכן הפגיעה באצבעות קשה במיוחד.

"הכנר התאושש מעט, וכשראה שאינו יכול לנגן עוד החליט לקחת את הכסף שהרוויח במשך שנות עבודתו אצל המלך, ולהתחיל לבזבז אותו על תענוגים והנאות שונות, וכך הלך בטל ושתה לשכרה, עד שביום מן הימים חטא שוב לפני המלך חטא חמור מאוד. כשבאו היועצים אל המלך ביקש המלך את פסק הדין, ובפנים חתומות הטביע עליו את חותמו וגזר את גורלו של הכנר למוות..."

"הכנר פעל אצל אנשי בית הסוהר, שלפני שמוציאים אותו להורג, לפחות ייתנו לו לבוא עוד פעם אחת אל המלך, ולחלות את פניו בבקשת חנינה.

"הגיע הכנר, נפל לרגליו של המלך והתחנן אליו על נפשו. 'אדוני המלך, מה חטאי ומה פשעי? בגלל שנשברו לי שתי האצבעות אתה מוציא אותי להורג? ככה אתה גומל לי על כל השנים שניגנתי לפניך ושימחתי אותך כל כך? אני אשם שהחלקתי בשלג? זה יכול לקרות לכל אחד, למה אתה הורג אותי בגלל שנשברו לי האצבעות. הליזה ייקרא מלך אשר כל משפטיו אמת וצדק?'

"המלך נעץ בכנר מבט חמור ומוכיח: 'כנר טיפש שכמוך', נוף בנידון למוות, 'הרי כבר מזמן היו צריכים להוציא אותך להורג. המעשים שלך מצדיקים עונשים רבים שהיו צריכים להעניש אותך. אבל אני לא הייתי מסוגל לעשות זאת, כי היטבת לנגן לפני, ומאוד אהבתי לשמוע את נגינתך.

"עכשיו שאין לך יכולת לנגן, אני כבר לא מושפע מהשיקולים הללו. עכשיו אני חופשי לעשות איתך משפט צדק, ואכן לפי החוק אתה ראוי לעונש מוות וזה יהיה עונשך הפעם."

המשך מעמוד 21 | הגה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א

הגלות על 'עוונות' זה שהוקל בעיניו צרת האחר יתיר מבנו...

אהבת ישראל אמיתית!

לו נקבל זה עתה על עצמינו, תוכחת משה רבינו, באומרו "איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם", להוקיע את פירוד הלבבות מתוכינו, ולהרבות אהבה ואחוה ושלוש ורעות בינינו, בהכי נזכה לקץ גאולתנו ולפדות נפשינו, ובמהרה דידן נזכה ל'תקע בשופר גדול לחרותינו ושא נס לקבץ גליותינו' במהרה בימינו אמן.

(מתוך שיחת גאב"ד 'חרדים' שליט"א)

מיד רץ רבי אלימלך לזירה, הביט בפני הפצוע וזיהה תיכף כי אלעזר אחר הוא זה, ונרגע במקצת קמעה.

לא עברה שניה וברגע כמימרא תפס את עצמו, והחלה מחשבתו מייסרת אותו: הכך נאה אחר שנות גלות? מה זה נשמת לרווחה, כאשר הפצוע הוא יהודי אחר? האם צרת אלעזר מישראל פחות מצרת אלעזר בנך אשר אהבת?

הרבי ר' אלימלך התמלא צער וחרטה נוראה, ולא לתר, בלא להיכנס כלל אל ביתו, שב לנדודיו לעוד שנת גלות נוספת תמימה. לכפר ע"י

היהודי שפשט את הרגל

יהודי אחד פשט את הרגל, מפני שהיה מבולבל מאד בעסקיו, ולא ידע מה מצבו. רק כאשר הגיע לפשיטת רגל ממש, התברר לו כי הגירעון אצלו היה קרוב למיליון דולר!...

אמר אז רבינו צוק"ל: "אלו היית שואל את אותו יהודי שפשט את הרגל, שבועיים קודם לכן מה מצבו, ודאי היה עונה: 'ברוך ה', אמנם המצב קצת לחוץ, אבל בסך הכל נראה שהכל בסדר'... בדיוק כפי שאדם עונה כאשר שואלים אותו מה מצבו הרוחני: 'ברוך ה'. אמנם אני לא גדול הדור, אבל סך הכל מצבי די טוב'..."

"והאמת היא, שאם רק היה עושה חשבון, ובדק מה מצבו באמת, היה יכול למנוע את הנפילה המכאיבה.

"אוי לאותם אנשים שחיים שנים על גבי שנים בהרגשה ש'המצב בסך הכל טוב', וכאשר יגיעו לתת דין וחשבון בשמים - יגלו את 'פשיטת הרגל' הרוחנית שלהם... לגלות אז - זה כבר מאוחר מידי, כי לא ניתן לשנות דבר.

"כאן, עלי אדמות, יש לערוך מדי פעם חשבון, לבדוק את מאזן הזכויות והחובות שלו, וכך למנוע את הנפילה העתידית".

זהירות מופלגת שלא לפגוע בזולת

להלן מעשה אחד מני רבים על גודל זהירותו שלא לפגוע, חלילה, במאן דהו:

פעם ביקש ממנו תלמיד חכם אחד הסכמה על ספרו. אמר לו רבנו: "הרי אתה גר בעיר פלונית, ומסתמא רב המקום [שהיה תלמיד חכם גדול] ייתן לך הסכמה, ואתה תשים קודם הסכמה שלי, ואז תהיה חלישות הדעת לאותו תלמיד חכם ולכן אני לא מסכים!" [למרות שרבינו היה יותר מבוגר ממנו וכן היה זקן הדור], ורק לאחר שהבטיח לו שהרב דמתא יהיה הראשון, הסכים לתת לו הסכמה.

בהזדמנות אחרת אמר, שיש בידו עובדות ומימרות ששמע מפי ה'חזון איש' זצ"ל, אשר יכולות להכיל ספר שלם, אלא הרבה מהם אלו דברים שה'חזון איש' אמר על אנשים או שהתבטא משהו שנוגע לאנשים, וגם אם הסיפור יובא בעילום שם, אפשר ח"ו שמישהו יעלב מכך, ולכן אינו מספר אותם.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'ומתוק האור')

המשך מעמוד 8 | הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

והחליט לנסוע לעיר הסמוכה. היה זה באמצע החורף, שלג כבד כיסה את הדרכים והראות היתה לקויה. השיכור התחיל לנסוע בלי לדעת לאן, בכיוון ההפוך, ונכנס לתוך היערות.

למחרת בבוקר קמו אנשים, ראו על הדרך סימנים של גלגלי עגלה והתחילו ללכת אחריה, במחשבה שזו הדרך הנכונה להגיע אל העיר. ולא ידעו שסימנים אלו נעשו על ידי עגלון שיכור, שהטעה את כולם. נכנסו בעובי היער, ולא הבינו מה קורה.

בשלב מסוים איבדו את עקבות העגלה, תעו בדרכם ולא ידעו איך לצאת מהיער העבות. או אז פרצו בבכי: 'מה יהיה אתנו? תעינו ביער, אבדנו את הדרך, בנינו ובנותינו אבדו לנו'...

זה, בעצם מה שארע לעם ישראל: קמו כמה "שיכורים" והתחילו ללכת בדרך ההפוכה מדרך התורה הקדושה. הם ביקשו לעשות 'רפורמות' בתורה וביהדות, ואנשים מסכנים קמו משנתם, וכשהם חצי ישינים הלכו אחריהם שולל. ומה קרה? איבדו את הדרך - "אך שקר נחלו אבותינו, הבל ואין בם מועיל" (ירמיה טז, יט).

עתה, בדורנו, ברוך ה' עם ישראל מתחיל להתעורר. עשרות אלפי יהודים שואלים את עצמם: היכן אנחנו? היכן ילדינו, מה יהיה אתנו? והם מתחילים לחזור לדרך המלך, דרך האמת שדרכו בה אבותינו הקדושים, דרך של התורה הקדושה, השבת, התפילין והחגים היקרים.

(מתוך הספר 'משכני אחרך')

המשך מעמוד 24 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

4 מילים, 3 פעמים!

כל יום, כל החיים, אנו מחפשים רגעי הזדמנות, עתות רצון. רגעים בהם נוכל לפעול ישועה ורחמים על מצוקה אישית מעיקה, שנוכל להקל על עצמנו ולהיפטר מבעיה אישית מציקה. כמה אנו מצפים לישועה בכאב אישי שלנו, בילדינו, בנושא בריאותי המעיק, בפרנסה או אפילו סתם במכשיר חשמלי שמקצר, ואנו נושאים תפילות ומבקשים ומצפים לישועה, ממתנינים שהתפילות ייענו ויתקבלו!

הנה לנו רגע כזה, סוד אשר גילה האר"י הקדוש, והובאו הדברים ב'פלא יועץ' ערך ציפוי: בעת שאדם אומר את המילים 'כי לישועתך קיוינו כל היום' שבברכת 'את צמח דוד' שבתפילת שמונה עשרה, שיכוון על צרותיו האישיות, ויתפלל כי יגאל מהן כדי שגאולתו מהן תגדיל את כבוד השכינה.

כי כשילד סובל ממצוקה, גם אביו סובל עמו. כשאנו שרויים בכאב אישי, גם לאבא שבשמים זה כואב, 'בכל צרתם - לו צר'. והתפילה על הישועה מהכאב האישי כדי להקל על כאבו של אבינו האהוב - היא כלי מחזיק ברכה להביא בכנפיו ישועות ונחמות, ולפתוח לנו שער לשפע ישועה.

שלוש פעמים ביום יש לנו את ההזדמנות לכוון במילים 'כי לישועתך קיוינו כל היום' מתוך ציפיה לישועת ה' מהקשיים שלנו. ואז תפילותינו יתקבלו ברחמים וברצון ויביאו לנו את הישועה הנכספת, במהרה בימינו אמן!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

אף בצדקותם היה משהו בלב של קפידא], וסיפרה הרבנית, שכשר אברהם ראה בחתונה ההיא של אחד מצאצאיו את הרב ההוא, מיד החליט לתת לו ברכה בחופה, ורק בשביל לנצל ההזדמנות להסיר הקפידא שהיה לו במקצת עליו, וזה כמו שלמדוהו בנובהרדוק 'הטבה תמורת הקפדה'.

זו עצה לכל אחד ואחד, להשתדל להיטיב דווקא לזה שהוא מקפיד עליו רק ככה יוכל להסיר ההקפדה ממנו, ולו תבא מכך ברכה וישועה גדולה, וכמו שהביא הגאון רבי נפתלי שליט"א בשם דודו הגאון רבי ישראל אהרן קופשיץ זצ"ל מראשי ישיבת תורה אור, שאמר על מה דאיתא במשלי (פרק י"ז ג) "משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו" וא"כ משיב טובה תחת רעה לא תמוש טובה מביתו! שהרי מידה טובה מרובה ממדת פורענות חמש מאות פעמים. הנה עצה נפלאה שמתן שכרה בצידה בכפל כפליים!!!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

כשמוע ר' אברהם דברים אלו הבין שחשוב לו עד מאד השתתפותו בחופה ורוצה להתכבד בו, אמר 'שבעז"ה יגיע לחתונה', ואמר לו התלמיד את תאריך החתונה ונפרדו לשלום.

ביום החתונה ר' אברהם חשב שמן הסתם תלמידו ישלם לו מונית ספיישל על חשבוננו עד לאולם, ור' אברהם מחכה, מתקרבת שעת חצות ואשתו של ר' אברהם אומרת לו אם תלמידך הרב הנ"ל לא שולח לך מונית אתה לא נוסע לחתונה! ור' אברהם אומר לה אני הבטחתי ליסוע וצריך לעמוד בדיבורי וצריך לנסוע לחתונה, ואשתו אמרה לו א"כ אני אסע אתך ביחד ונסעו ביחד דרך ארוכה עד הרכבת וברכת עצמה עוד שעות, והגיעו לפני החופה ואמר מזל טוב, והתלמיד מאד התרגש לבואו של רבו שכבדו.

והנה מגיע שעת החופה, ומחלקים את כל הברכות, ור' אברהם לא קיבל ברכה כלל, ואחרי החופה נשאר קצת ונסע חזרה ברכבות וכו' כדרך הלון בדרך חזור במשך שעות שכמובן במצבם זה היה להם קשה עד מאוד, אשתו אומרת לו התלמיד הזה חצוף, להטריח את הרב כ"כ לא לתת לו ספיישל וגם לא לתת ברכה בחופה [ובוודאי

המשך מעמוד 18 | הרב נפתלי צבי פרוש שליט"א

זה ובעצם בכל מסגרת, צריך להקפיד ולשמור על העקבות שלא תימוט חס ושלום. אגב, מציין הוא, זהו אכן מעלה נוספת ב'דרשו' המעבירים את המסר זה בכל עת. רק ניקח לדוגמא את תקופת ה'קורונה' בשנה שעברה. אם ברגע הראשון, היו כאלו שחשבו, שהכל נסגר, סוגרים את העולם. הגיעו 'דרשו' והכריזו, ממשיכים בכל הכח בכל סוגי האפשרויות, כך הורחבו האפשרויות לקחת את המבחנים הביתה, למלאות בשאר האפשרויות. נקודת העקבות בלטה והאירה, ממשיכים בקביעות בלימוד וידיעת ההלכה.

לשאלתנו האם אישית הידוע בפעילותיו הברוכות בכל מרחבי הארץ וברחבי העולם, היה לו סיפור על מאמץ מיוחד וכדומה לשמור על העקבות. היה זה בשמיטה הקודמת, מתחייך הרב ומתחיל בסיפור הראשון בו הוא נזכר, נסעתי לאנגליה לצורך מבחני הלכות שמיטה לילדי הת"ת באנגליה, וכך קלטתי שביום ששי הבא, יש מבחן ואני כאן בלונדון הבירה. ברור קצר העלה על מקום זמני מוקד המבחן, וכך השתתפתי במעמד הגדול לחתני התת"ם בעיר כאשר לפני המעמד הזדרזתי לביהמ"ד בעלזא בעיר בו יש מוקד 'דרשו' פעיל והספקתי להשתתף במבחן החודשי, כשאת התוצאות קבלתי בירושלים...

אחרי מילוי המבחן והחזרתו מקבל דף 'תשובות נכונות', כך בכמה דקות עוברים על התשובות ובאם טעינו באחת השאלות, מיד מתוודעים לכך, וכך אנו זוכים אכן לסכם לדעת כראוי וכנכון את ההלכה למעשה בלי שום מכשול.

כל זה המעלה העיקרית שזוכים ללמוד ולדעת את ה'משנה ברורה' ולדעת לחיות כיהודי על פי הלכה. שב ומטעים הרב פרוש, אך זכינו וב'דרשו' מזכים אותנו בעוד רעיון ייחודי ומיוחד שבכל חודש לצד לימוד ה'משנה ברורה' מוסיפים בקודש בלימוד בספרי הכהן הגדול מאחיו ה'חפץ חיים'. כך זוכים להגיע וללמוד הרבה ספרים מדהימים שבלעדי רעיון זה, לא נראה שהינו מגיעים אליהם. בלי זה מתי הייתי זוכה ללמוד את הספרים; אהבת חסד, שם עולם וכדומה, שכל אחד מעורר ומלהיב את הלב לעבודת השם להרבות בעשיית חסד ותכלית חיינו בעולם.

כבעל ניסיון יהיה לתועלת באם תוכל לשתף מהו לדעתך סוד ההצלחה?

ישנם הרבה דברים, מגיב הרב פרוש בנחרצות. אך העומד מעל הכל היא ללא ספק; העקבות. כדאי להצליח במסגרת מיוחדת

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ **האם מותר לשתות מים במוצאי יום הכיפורים לפני הבדלה?**
- ◆ **באילו מצוות יש לכוון בשעת קיום המצוה גם לטעם המצוה?**
- ◆ **האם ניתן לבנות סוכה תחת גג נפתח ולפותחו רק לקראת החג?**

- תהיה הסוכה כשרה, ולא שתוכשר לאחר גמר עשייתה.

סוכה שיש מעליה ענפי עץ, חבלי כביסה, גגון מתקפל ועוד

- הסכך של הסוכה צריך להיות תחת אוויר השמים, ולא תחת תקרה או סכך פסול, ולא תחת סכך אחר הגבוה עשרה טפחים מהסכך התחתון.
- סוכה שנבנתה בסמוך לעץ שענפיו מסוככים בקביעות מעל לסכך הכשר - אם הם צפופים באופן ש'צילם מרובה מחמתם', הסוכה פסולה.
- סוכה שענפי עץ סמוך מסוככים עליה, והם דלילים, ו'חמתם מרובה' מצילם - הסכך שיש מעליו ענפים, נחשב כסכך פסול, וממילא, כשרות הסוכה תלויה בסכך שאין מעליו ענפים, ולכן, אם סכך זה בפני עצמו 'צילתו מרובה מחמתו', הסוכה כשרה; ואם לא - הריהי פסולה.
- המסכך את סוכתו בענפים המחוברים לעץ, ולאחר מכן הפרידם מהעץ, עליו להגביה את הסכך ולהניחו מחדש. ונחלקו הפוסקים בנוגע לאופן ההגבהה, אם ניתן להגביה את הענפים בצידם האחד, למרות שבצידם האחר הם מונחים על גבי הסוכה.
- הפוסקים דנים בנוגע לסוכה העומדת בחצר בנין מגורים, ומעליה מתוחים חבלי כביסה של השכנים בקומות העליונות, או שבולטים מעליה סורגי החלונות שבקומות העליונות - אם יש להחשיב את כל שטח החבלים או הסורגים כסכך פסול. והרוצה להחמיר בדבר, יכול להכשיר את הסוכה לכל הדעות, על ידי הנחת סכך כשר על גבי החללים שבין חבלי הכביסה או חלקי הסורג.
- מעיקר הדין, מותר לבנות סוכה תחת גג נפתח, או גגון מתקפל, ולאחר מכן לפתוח את הגג או לקפל את הגגון. אולם, יש מהאחרונים שהחמירו בדבר, ויש להחמיר כדבריהם אף בדיעבד.

מהלכות מוצאי יום הכיפורים

- נחלקו הפוסקים אם מותר לשתות מים במוצאי יום הכיפורים לפני הבדלה, ויש שהתירו זאת רק לאחר אמירת 'אתה חוננתנו', או 'ברוך המבדיל'.
- נחלקו הפוסקים אם מברכים על הבשמים בהבדלה של מוצאי יום הכיפורים שחל בשבת. ויש שהורו לברך עליהם בנפרד, לאחר ההבדלה.
- בהבדלה של מוצאי יום הכיפורים, מברכים 'מאורי האש' רק על נר ש'שבת', דהיינו שדלק במשך יום הכיפורים, כיון שרק בנר כזה ניכר איסור הבערת האש שהיה במשך ביום והותר במוצאי היום.
- ברכת 'מאורי האש' מברכים רק על נר שהודלק כדי להאיר, ולא על נר שהודלק למטרה אחרת, כגון 'נר נשמה' שהודלק לעילוי נשמת המת, או נר שהדליקו לאות כבוד על גבי ה'עמוד' של שליח הציבור.
- חכמינו ז"ל אמרו, שבמוצאי יום הכיפורים יוצאת 'בת קול' ומכריזה: "לָךְ אָכַל בְּשִׁמְחָה לַחֲמֶךָ וְשִׂתָּה בְּלֶב טוֹב יֵינְךָ", כלשון ספר קהלת. ולילה זה הוא מעין חג, ואוכלים ושומחים בו.
- למחרת יום הכיפורים, ראוי להשכים מוקדם מן הרגיל לתפילת שחרית, כדי להראות שאנו חפצים במצוות ונכנעים לפני השי"ת גם בימים רגילים, ולא רק בימים שבהם אנו צריכים לבקש רחמים.

מהלכות סוכה

- במצוות ציצית, תפילין, וסוכה, כתבה התורה את טעם המצוה; וכתבו הפוסקים, שלכן, בניגוד לשאר המצוות שבהן די בכוונה לשם קיום מצוה, בשלוש מצוות אלו יש לכוון גם לטעם המצוה.
- מהכתוב "וחג הסוכות תעשה לך", דרשו חז"ל: "תעשה - ולא מן העשוי", כלומר, בשעת העשייה - הנחת הסכך

כל הפרטים על 'כפליים לסוכה':

הזכאים:

מי שיעבוד בהצלחה (בציון עובר) שני מבחנים ראשונים של:

מסכת סוכה:

מבחן מס' 19 - מקוצר (19 דפי גמרא), שיערך ביום שישי כ"א באב עש"ק פרשת עקב ומבחן מס' 20 - רגיל, (30 דף) שיערך ביום שישי י"ט באלול עש"ק פרשת כי תבוא

ומבחני 'דף היומי בהלכה':

מבחן מס' 77 - מסימן תרכ"ה עד סימן תר"ל (13 עמודי משנ"ב) ומבחן מס' 78 - (רגיל)

זכאי להיכנס מיד למסלול המלגות ב'דף היומי בבלי', ואף יקבל מלגה על שני המבחנים הללו.

כלל הנבחנים זכאים מגיל ישיבה גדולה.

המלגות:

בשני מבחנים אלו בלבד תנתן מלגה גם על מבחן 'הדף היומי בבלי' וגם על מבחן 'הדף היומי בהלכה' (גובה המלגה יחסית למבחן מקוצר).

לאחר קבלה לתכנית המלגות ב'דף היומי בבלי', יחזור כללי 'דרשו' הרגילים לגבי מלגה על מבחן מקביל על 'הדף היומי בהלכה'.

מסלולים:

בשני מבחני קבלה אלו, יתקיימו כרגיל שני מסלולים

מסלול א' - גמרא רש"י

מסלול ב' - גמרא רש"י ותוס'

גובה המלגה בהתאם למסלול הנבחר ועפ"י כללי 'דרשו'.

רישום:

אין צורך להירשם במשרדי 'דרשו'. המעוניינים, באים ועורכים מבחן בכל מקומות המבחן, הנערכים בליל שישי ב'דף היומי בהלכה' וביום שישי גם ב'דף היומי בבלי'.

כאמור, במקומות המבחן בליל שישי, ניתן להבחן רק על 'הדף היומי בהלכה'.

מוקד דרשו: 02-5609000

בשורה מיוחדת ללומדי 'הדף היומי'

כניסה מיידית למבחנים במלגה
מלאה - ללא תקופת המתנה

כפל מלגות לנבחנים -
ב'דף היומי' וב'דף היומי בהלכה'

כפליים לסוכה

כ"ט תמוז

מתחילים מסכת סוכה ב'דף היומי בבלי'

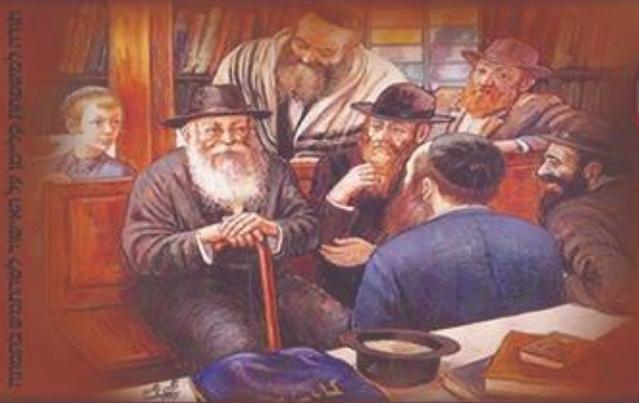
ד' אב

מתחילים הלכות סוכה ב'דף היומי בהלכה'

סיפורי צדיקים

גליון 475
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

מעשה שהיה ביהודי אחד שעמד וחרש את שדהו ולפתע געתה פרתו. עבר שם ערבי אחד ואמר לו: "יהודי, יהודי! הפסק לחרוש, שכן פרתך געתה ואמרה שברגעים אלו חרב בית המקדש". חלפו כמה רגעים והפרה געתה שוב. "יהודי, יהודי!" שוב קרא אליו עובר האורח. "המשך לחרוש, שכן הפרה בישרה ואמרה שכבר נולד המשיח, מושיען של ישראל." "מה שמו של המשיח?" שאל היהודי. "מנחם" "ומה שם אביו?" המשיך היהודי לשאול. חזקה. "הויכח הוא מתגורר?" "בבירת המלך של בית לחם יהודה" הייתה התשובה. כששמע זאת היהודי, מכר את פרתו ואת מחרשתו והחל למכור צעצועים לתינוקות. הוא נדד מעיר לעיר כשהוא מוכר את מרכולתו, עד שיום אחד הגיע לעיירה אחת בה כל הנשים רכשו צעצועים מלבד אישה אחת, אימו של תינוק בשם מנחם. "ידידתנו, מדוע אינך רוכשת צעצוע לתינוקך מנחם?" שאלו אותה הנשים האחרות, והיא השיבה: "אני רוצה לחנוק את שונאיהם של ישראל (היא השתמשה בביטוי במרכאות כפולות כשמשמעותו שרצונה, חלילה, להרוג את ילדה), שכן התינוק נולד ביום בו חרב בית המקדש!" ושמע זאת היהודי וידע כי זהו התינוק. "הסירי דאגה מליבך" אמר, "שכן אני בטוח שכשהם יהיו בישר על חורבן בית המקדש בלידתו, כך הוא יבשר על בנינו של בית המקדש". חלפו ימים והוא שב לבקר באותה עיירה. כשהתעניין אצל האם לשמוע מה שלום בנה התינוק, השיבה לו: "מהיום שבאת ושאלת עליו, באה רוח סערה וחטפה אותו מידי".

(על פי תלמוד ירושלמי)

פרשת השבוע

אליו, הושיט לו שלום עליכם, ובנעימה לבבית וידידותית פתח: שמעתי עליך שבתור ילד קטן נחטפת ויחד עם ילדים אחרים נלקחת לסיביר הרחוקה, גדלת בין גויים, לא זכית ללמוד אפילו את אחת מן התורה, עברת את הגיהנם בעולם הזה, צרות רדיפות איומות, עינויים נוראיים, הרשעים אמרו לא פעם להעבירך על דתך, אלצו אותך לאכול חזיר נבילות וטריפות, ואף על פי כן נשארתי יהודי ולא השתמדת, מאושר הייתי אילו היו לי זכויות כשלך, והייתי בן עולם הבא כמוך, מקומך בעולם האמת הרי יהיה בין צדיקים וגאוני עולם, האם דבר קטן הוא מסירות נפש שכזו? לסבול יסורים שכאלה למען היהדות, למען כבוד שמים שלושים וכמה שנים רצופות, הרי זה נסיון גדול יותר משל חנניה מישאל ועזריה. דמעות חמות התקשרו בעיניו של החייל הניקולאי לשעבר, הוא התרגש מהמילים הלבביות והחמות שזרמו מלב טהור, שליטפו והחזיו את נשמתו המיוגעת. משנודע לו מיהו העומד לפניו, פרץ בבכי עז והחל לנשק את החפץ חיים, והחפץ חיים מוסיף לדבר אליו, אדם כמוך שוכה להיחשב בין הקדושים שמוסרים את נפשם על קידוש השם. אילו קבלת על עצמך לחיות מעתה את שארית ימך כיהודי כשר. לא היה מאושר כמוך בארץ. היהודי שוב לא עוב את החפץ חיים עד שנהפך לבעל תשובה וצדיק גמור.

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל (א' - א') מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א שבתקופה שהיה נודד למכור את ספריו, ראה פעם באכסניה בוילנא יהודי חסון ומגושם שנכנס והתיישב ליד השלחן, ופקד על המשרתת שתגיש לו נתח אווז צלוי וכוס משקה חריף, הוא חטף בלי ברכה בתאוותנות את נתח האווז, והתייחס אל המשרתת בצורה בלתי הוגנת. החפץ חיים נדהם מהמחזה ורצה לנסות לגשת אליו כדי להעיר לו על קלות דעתו. אולם בעל האכסניה התקרב חרש אל אורחו הדגול כדי למנעו מצעד זה, כי הוא חושש מפני שערוריה, מדובר בחייל ניקולאיני לשעבר הדיוט שעלול אף להרים ידו על הצדיק. אנא רבי הנח לו, אין אל מי לדבר, כשהיה בן שבע נחטף יחד עם ילדים אחרים קנטוניסטים, ונלקח לסיביר, עד גיל שמונה עשרה גדל בין איכרי המקום, ואחר כך עבד את הצאר ניקולאי עשרים וחמש שנה. במקומות כאלה היכול היה ללמוד משהו יותר טוב, היש פלא שגדל כה מגושם? לאחר שקרוב לארבעים שנה לא היה מצוי בסביבה יהודית, לא למד אות אחת מן התורה, ולא ראה פנים יהודיות. מוטב רבי שלא תתחיל עמו, כבודך יקר מדי בעיני, סיים בעל האכסניה. חיוך שליו מסביר וחביב הופיע על פניו המאירות של החפץ חיים, ואז אמר, אל תחשוש, כבר אדע כיצד לשוחח עמו, והנני מקה שתצמח מכך טובה. החפץ חיים ניגש

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:26 ת"א: 8:29 ר"ת: 9:00

פרשת דברים-חזון

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:10 ת"א: 7:25

על דלת חדרו. זה היה אחד המשרתים במלון, שבא לשאול אותו במה יסעד היום את ליבו – בבשר אווה או שמא בבשר אחר. שילח ר' שמחה בונים את המשרת מעליו, וכשזה יצא, גבר והתעצם בכיו. לא חלפו דקות אחדות והנה שוב נשמעו נקישות על הדלת. הפעם ניצב על הסף שליחה של גבירה יהודייה מפורסמת בוורשה. הגבירה ידעה, ככל הנראה, על מצבו הנוכחי של ר' שמחה בונים. היא חשבה להיטיב עמו ובאותה שעה לרכוש לעצמה איש נאמן.

בפי השליח הייתה הצעת עבודה בעבורו – להיות קופאי בבית-העסק שלה ולזכות במשכורת גבוהה למדי – שישה רובלים לשבוע. ברגע הראשון חלפה במוחו של ר' שמחה בונים המחשבה להיענות להצעה, שהייתה מביטחה לו ולמשפחתו קיום בכבוד, אך לאחר מחשבה נוספת חזר בו. "אם הקב"ה החליט לסייע לי ולפתוח לפניי שוב את שערי ההצלחה, אינני חפץ להיות פקיד", אמר לעצמו. השליח היה בטוח כי איש-שיחו יקבל את ההצעה בשמחה. לתדהמתו שמע את ר' שמחה בונים אומר: "מסור לגבירתך כי מוכן אני להיות שותף בעסקיה; לא פקיד". הביט בו השליח בהשתאות רבה והלך לדרכו. כשנמסרו דברי ר' שמחה בונים לגבירה חרה אפה על העזתו של הצעיר. היא הורתה לשליח להישאר בבית ואף לא לחזור למלון כדי למסור את תשובתה השלילית להצעה שנראתה לה חצופה. בינתיים נרגעה רוחו של ר' שמחה בונים. מאמין ובוטח בישועת ה' הקרובה הוציא מתרמילו ספר והחל להגות בו בשקט ובשלווה.

ר' שמחה בונים הוסיף לשבת במלון, מנסה את כוחו במסחר כזה או אחר – ונכשל פעם אחר פעם. חלפו עוד כמה ימים והנה שוב נקש על דלת חדרו של ר' שמחה בונים שליחה של הגבירה. כשהפכה בדבר עוד ועוד, הגיעה הגבירה למסקנה כי לא יהיה רע כל עיקר אם תכניס לעסקיה כשותף (או לפחות למקצתם) את ר' שמחה בונים, שנודע לכול ביושרו ובתבונתו. הפעם קיבל ר' שמחה בונים את הצעתה. ואמנם מתוך השותפות העסקית בין הגבירה לבין ר' בונים צמחה הצלחה גדולה, ובאותה שנה הרוויחו שניהם סכומים גדולים מאוד.

כשנסע ר' שמחה בונים ללובלין שם את פעמיו אל ביתו של 'החווה'. אך דרכו רגליו על מפתן החדר, נשא אליו הצדיק את עיניו ואמר: "כפי שאמרתי לך במוצאי יום-הכיפורים, נגזר עליך לאבד את כל כספך, וכפי שנגזר כן היה. ואולם באותו יום לא דיברנו כלל על בכיות שתבכה ועל דמעות שתשפוך. אלה קרעו את רוע הגזרה".

הדמעות קרעו את רוע הגזרה

מסופר: מנהג היה לתלמידי 'החווה' הקדוש מלובלין זיע"א (יומא דהילולא ט' מנחם אב) להיכנס בכל שנה ושנה במוצאי יום-הכיפורים לחדרו של הרבי ולשאול את פיו כיצד הייתה ה'חתימה' שנקבעה להם במרום. לא לכולם היה הצדיק משיב, אך היו מהם שנענו.

שנה אחת נכנס אל 'החווה' תלמידו הרה"ק רבי שמחה בונים זיע"א, שלימים נתפרסם כרבי מפרשיסחא, ושאל על 'חתימתו'. שקע הרבי בהרהור קל. "רואה אני כי גזרה קשה מרחפת על ראשך", אמר וכעבור רגע הוסיף: "השנה תפסיד את כל כספך ותהיה עני ואביון". ואכן, בדיוק כפי שחזה הצדיק – כן היה. באותה שנה חלו כל בני-משפחתו של ר' שמחה בונים במחלות קשות, ואת כל כספו נאלץ לפזר על רופאים ותרופות. באין מזומנים בידו איבד ר' שמחה בונים את מקור פרנסתו. הוא נשאר נקי מכל כספו ורכושו, תוהה מהיכן יביא מזון ובגד לאשתו ולילדיו.

"משנה מקום – משנה מזל", אמרו חכמינו. נטל אפוא ר' שמחה בונים את מקל הנדודים בידו ויצא לתור אחר מקור פרנסה חדש. עבר ממקום למקום, ניסה לחפש מקור פרנסה פה ושם – לשווא. במסעותיו הגיע לוורשה. כדרכו בימים הטובים נכנס לבית-מלון משובה, שבעליו הכירו בעבר, והתאכסן בו. בעל-הבית ידע שהסוחר ההגון משלם את כל החשבון, ואירחו ברוב-לב. במשך כמה שבועות שהה במלון, אכל ושתה ככל צורכו, ובכיסו אין אפילו פרוטה שחוקה אחת.

כל מאמציו לשלוח את ידו במיני עסקאות מודמנות – נכשלו. גם ניסיונותיו לחדש קשרי מסחר ישנים, עם מכרים ותיקים – לא עלו יפה. לאחר שכשלו כל ניסיונותיו הרגיש ר' בונים את מלוא חומרתה של הגזרה שנגזרה עליו באותה שנה. הוא הגיע למסקנה כי עליו לקבל את הדין באהבה ולהשלים עם העובדה שנגזר עליו להיות עני ואביון. אולם ככל שהתבונן במשמעות הדבר, התמלא ליבו צער וכאב. הוא הצטער על מצבו העלוב ועל מצבם העגום של בני-משפחתו. אך יותר מכפי שכאבו לו העוני והדוחק עצמם, חשש בעיקר מהרגע שבו יתברר לבעל המלון כי אין בידו לשלם את דמי האירוח, והדבר יגרום חילול שם שמים גדול.

בתוך כך פרץ ר' שמחה בונים בבכי. מלב מורתח נשא תחינה לקב"ה שיוציאו מן המיצר אל המרחב. לפתע נשמעו נקישות

משל ונמשל

ראה ה' והביטה למי עוללת כה

משל לאדם שחלה ונפל למשכב, קראו לחובש העיירה, קצרה ידו של החובש מלהושיע, והמחלה הלכה והחמירה, במצבו אי אפשר היה לטלטלו עד לעיר הגדולה, הזעיקו את הרופא מן העיר הגדולה, וכשהגיע מיד איבחן את המחלה ואמר: מחלה ידועה היא, ורפואה בדוקה, רשם סממנים חריפים לתן אותם לחולה, וחזר לעירו. הלכו בני המשפחה אל החובש, שירקח את הסממנים, נאנח החובש ופנה להכין את התרופות, שאלו אותו למה נאנחת? ולא ענה. נטל החולה את התרופות שהחלישוהו עד מאד, וחולשתו עיכבה את הבראתו, נמנו וגמרו לקרוא לרופא לביקור נוסף, אמר הרוקח הרשוני להיות נוכח, בא הרופא, וראה שההבראה מתעכבת, הורה להכפיל את כמות התרופות וחזקן. התערב הרוקח ואמר לרופא: מחילה, עפר אני תחת כפות רגליך, ודאי שזו התרופה הבדוקה, אולם אני בן המקום, ומכיר את החולה מזה שנים, כשראיתי את התרופה נאנחת, כי ידעתי מה רבה חולשתו, וחששתי פן לא יחזיק מעמד, נאנחתי ולא אמרתי דבר. אבל עתה, שהמינון הוכפל, מפיל אני תחינתי: החולה חלש הוא, ידוע חולי מטבעו, אנא אל תרפאהו באמצעים חריפים ודרסטיים כל כך, אין זה לפי כוחו.

והנמשל: החולי, הם עוונות העם, התרופה המרה והחזקה, הריהם החורבן והגלות, וכשראה אתם ירמיהו הנביא הזודעזע ונאנח: "ראה ה' והביטה למי עוללת כה", איך יסבלו את חזק הרפואה. עברו אלפיים שנים תקופות ויסורים, גליות וטלטולים, ועדיין לא הבראנו, עדיין לא נושענו, והרופא הגדול החפץ לרפאנו הגדיל את המינון, "אין לך יום שאין קיללתו מרובה מחברו" (סוטה מ"ט ע"א), ואנו מייחלים להקלה, כי כשל כח הסבל, שיבנה בית המקדש במהרה בימינו.

הצדיק שביקש להביא את המשיח

קהילת החסידים בפולין הייתה מזועזעת. הצדיק הגדול הרה"ק רבי משה מלעלוב זיע"א, החליט לעלות ולהתיישב בארץ הקודש. כיצד יוכלו להמשיך הלאה ללא מנהיגם? הרבי גילה לתלמידיו הקרובים ביותר, כי כשהיה ילד קטן, אמר לו אביו, הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א: "לא זכיתי לראות את ארץ הקודש, אך אתה מוכרח ללכת לשם. אתה תצליח לקרב את בוא המשיח ולזרוז את הגאולה באמצעות עבודת הבורא שם".

הרבי עבר בדרכו בערים וכפרים רבים, עם חסידיו שנלוו אליו. בעיר סדיגורא עצר להיפרד לשלום מרבו הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א. מששמע הרבי מרוזין על תוכניותיו של רבי משה לנסוע לארץ הקודש, שטח בפניו תחינתו להמתין ולהרשות לו ללכת עמו. אך רבי משה, קצרה רוחו להמשיך במסעו. "זקני הלבן ממאן להרשות לי להתעכב ולו לרגע", השיב, וכך המשיך במסעו לבדו.

מעת לעת, כשהמשלחת עצרה במסעה, נשא רבי משה דרשות על משנת החסידות. הוא הביע בפני תלמידיו את כוונותיו, וסיפר כי עם הגעתו לירושלים הוא "ילך קודם כל לכותל המערבי ושם יתקע בשופר עד שירעיד קולו את כל העולמות של מעלה. אני מביא עמי גם את גביע הקידוש שהיה שייך למורי ורבי, ה"חווה" מלובלין זיע"א. גביע זה מלא בקדושה רבה ובזכותו אצליח בס"ד לחולל ניסים רבים. אני אסרב לזוז מן המקום הזה עד שיבוא המשיח!"

רבי משה המשיך במסעו, עד שהגיע לנמל. שם נפרד לשלום מתלמידיו, ויחד עם בני משפחתו עלה על ספינה שפניה היו מועדות לארץ הקודש. מקץ מסע ארוך הגיעו לחופים הנכספים של ארץ הקודש. משם שמו פעמיהם לירושלים והגיעו לשערי עיר הקודש. ברגע שהגיעו לשערי העיר, החליק הגביע היקר, שהיה שייך ל"חווה", משקו של רבי משה, והתנפץ על האבנים.

הם ניסו להמשיך במסעם, אך רבי משה נתקף לפתע במחלה קשה. לא הייתה ברירה בידם אלא לעצור את מסעם עד שיתאושש ממחלתו. אך בריאותו של מורה החסידות הדגול הלכה והידרדרה. תוך ימים קצרים חש רבי משה כי לא יוסיף לחיות עוד זמן רב. הוא הפציר במשפחתו לשאתו מהר לכותל המערבי, וכך עשו, מחשש כי יקצור אכן קרב ובא. אך כאשר נשאו בחיפז את הצדיק לעבר הכותל ועמדו להגיע לפנייה האחרונה, הותקפו לפתע על ידי ערבים שיידו בהם אבנים מן הבתים הסמוכים. הם ניצלו בנס.

רבי משה מלעלוב הלך לעולמו בגיל שבעים ושתיים, 72 יום לאחר הגעתו לארץ הקודש, בלא שהגשים את חלומו, ובלי שהצליח להביא את הגאולה, שכן נקבע משמים כי זמן ביאת המשיח לא הגיע עדיין.

צ'ין אדם לחברו

השכנת שלום בתשעה באב

מסופר: הרה"ק רבי רפאל מבראשית זיע"א תלמידו של הרה"ק רבי פינחס מקוריץ זיע"א היה רגיל לעסוק בהבאת שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו, פעם הלך ביום תשעה באב לבית אחד, בשביל לעשות שלום בין אנשים שרבו שם, שאלוהו: כלום אי אפשר לדחות את הדבר לאחר "תשעה באב? השיב רבי רפאל: אדרבא, בית המקדש חרב בעוון שנאת חנם ולפיכך ביום החורבן ודווקא, עלינו לעסוק בעשיית שלום ובאהבת חנם.

ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה

מסופר על הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א שראה יהודי אחד אומר קינות בתשעה באב, בעיצובן ושברון רוח על חורבן בית המקדש ועל עם ה' כי נפלו בחרב. לפתע ניגש אליו חברו וביקשו להפסיק לכמה רגעים, על מנת לעזור לו בכתיבת איגרת נחוצה לאותה שעה. קשה היה לו לאיש למלאות את בקשת החבר, כיצד מניחים זה מפני זה? קרב הרבי אל המקוונ וידבר אליו כדברים האלה: על מה אתה מתאבל, על חורבן בית המקדש, מפני מה נחרב הבית המקדש? בעוון שנאת חנם, מהו היפוך שנאת חנם? אהבת חנם. נמצא שהסיוע לחבר עולה תיקונו הרבה יותר מהקינה והאבל. כיוצא בזה אמר רבי יחזקאל, בשעה

שאדם הולך לבית הכנסת בערב יום הכיפורים מלובש בקיטל ונרות בידו, אם יאמר לו חברו אנא בוא עמי לטייל ודאגה בליבי אשיחנה, ילך עמו. והטעם כי מה בעצם הולך אדם לעשות ביום הקדוש יום הכיפורים? תשובה. אהבת חברים זוהי תחילת התשובה "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה".

היזהרו בכבוד חברכם

כשחלה רבי אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו, אמרו לו: רבנו למדנו אורחות חיים ונזכה בהן לעולם הבא. אמר להם היזהרו בכבוד חברכם ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא

(ברכות כח)

צער על נשמה יהודית

מסופר: פניו של הגה"ק רבי שמחה זיסל ה"סבא מקעלם" זיע"א (יומא דהילולא ח' מנ"א) זהרו תמיד בימי שבת קודש בהוד קדושת השבת. פעם אחת נבהלו תלמידיו לראותו בשבת כבימות החול, וזיו השבת נעלם כליל מעל פניו. כך היה בליל שבת וכל למחרת בכל יום השבת. במוצאי שבת קודש לאחר ההבדלה, נאנח הצדיק ואמר: "פרץ סמולנסקין (מהמשכילים בדור ההוא שהיה ידוע בשנאתו העיוורת לתורה וללומדיה) מת, מי יוכל להתבונן ולהכיל צער הנשמה בבואה לעולם האמת ובעמדה לדין.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ח' מנ"א

הגה"ק רבי שמחה זיסל (הסבא מקעלם) ב"ר ישראל נחומים (תרנ"ח)

יום ראשון ט' מנ"א

הרה"ק רבי דוד פורקעס (תלמיד הבעש"ט הק' - תקל"ד)

הרה"ק רבי יעקב יצחק ("החווה" מלובלין) ב"ר אברהם אליעזר הלוי (תקע"ה)

הרה"ק רבי גבריאל איש הורביץ ממאגליניצא - ווארשא ב"ר דוד (מכונה בשם גבריאל המלאך - תרי"ח)

יום שני י' מנ"א

יששכר בן יעקב משבטי קה (ב"א ש"ח)

רבי דון יצחק אברבנאל ב"ר יהודה (אברבנאל עה"ת - רס"ח)

הגה"ק רבי מרדכי בנעט אב"ד ניקלסבורג ב"ר אברהם (תקפ"ט)

יום שלישי י"א מנ"א

הרה"ק רבי הלל מפאריטש ב"ר מאיר (תרכ"ד)

הגה"ק רבי יצחק בלאזר ב"ר שלמה (תרס"ז)

יום רביעי י"ב מנ"א

הרה"ק רבי משה בער מלוביצקי מטטאלין

ב"ר אהרן שותק (תר"ז)

הרה"ק רבי אמרים זלמן מרגליות ממאציוב

ב"ר מנחם מאניש (תרמ"ז)

יום חמישי י"ג מנ"א

הרה"ק רבי נתן נטע שפירא ב"ר שלמה (ה"מגלה

עמוקות" - שצ"ג)

יום שישי י"ד מנ"א

הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא ב"ר אהרן (אך פרי

תבואה - תרל"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים ימים הדרים על המעשים.

שבת חזון

(א) לכבוד שבת חזון מותר ללבוש בגדים מכובסים. (רמ"א בשו"ע אורח סימן תקנ"א ס"ג)

(ב) מותר ליטול הציפורניים בערב שבת חזון, למי שרגיל ליטול צפורניו בכל ערב שבת. (כף החיים סימן תקנ"א ס"ק מ"ח)

(ג) לכבוד שבת חזון מותר לצחצח הנעליים. (אגרות משה אורח ח"ג סוף סימן פ')

(ד) יין של הבדלה נותנים לקטן שהגיע לחינוך. ולא הגיע עדיין להתאבל על ירושלים, ואם אין קטן, ישתה המבדיל בעצמו. (רמ"א אורח ח"ג סימן תקנ"א סעיף י', ובמ"ב שם ס"ק ע'). ויש שנוהגים שגם כשיש קטן שותים בעצמם. (הובא בספר מנהג ישראל תורה, אות ט')

בחסות רשת חנויות

גל פז

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב בכל הארץ ומכל החברות 052-7655-222

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֵׁת דְּבָרִים - תּוֹכְחָה מֵאַהֲבָה

"אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל" (דברים א, א)

הנמשל הוא: משה רבינו האהוב אמר לישראל: "הִשְׁמְרוּ לְכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם וְסָרְתֶם וְעַבַדְתֶּם אֱלֹקִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם. וְחָרָה אַף ה' בְּכֶם" (דברים יא, טז-יז). אבל בלעם השונא אמר: "מִה טָבוּ אֶהְיֶה יְעֻקֵּב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל" (במדבר כד, ה).

בלעם שיבח והילל את מעלותיהם הגדולות של בני ישראל והמליץ להם: "עשו כל תאוות לבבם". לנוכח יראתם מן העונש, בלעם הרגיעם "לא אִישׁ אֶל-יִכְזָב" (במדבר כג, יט). רק את הגויים ה' מעניש. אבל לכם, עם ישראל שאתם בניו - יש הנהגה אחרת. אם גזר רעה, "ההוא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדָבַר וְלֹא יִקְמָנָה" (במדבר כג, יט).

בגמרא (סוטה מז.) מובא: אמר רבי יהודה: 'המהלך לימין רבו- הרי זה בור'. הפשט הוא, שמי שהולך בדרך לצד ימינו של רבו, הרי זה עם הארץ, כי כך התלמיד לא יכול לשרת את רבו ביד ימין שלו.

ב'חידושי הרי"ם' מגור ביאר: "המהלך לימין רבו", תלמיד שמחפש לקבל מרבו רק את "הימין מקרבת", סופו להיות בור. סופו שלא יצמח אלא ישאר בור כשדה שלא עיבדו אותה. תלמיד אמיתי זה אחד שמוכן לקבל מוסר ותוכחה מרבו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

דברי משה רבינו היו קשים ומרים. אף על פי כן בני ישראל שמעו וקיבלו אותם מתוך הערכה ואהבה למשה רבינו. משה רבינו מתוך אהבת לבני ישראל ושמירה על כבודם הזכיר את חטאיהם רק ברמז.

התוכחה של משה רבינו נבעה מלב אהב. משאיפה כנה להביא לשינוי ולתיקון של מה שאפשר. עם כל זאת, יחד עם דברי הכיבושין, היו בדבריו של משה גם דברי סנגוריה ולימוד זכות על עם ישראל.

מובא ב'דעת זקנים' מבעלי התוספות בשם חז"ל: "זה שאמר הכתוב: 'מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חֵן יִמְצָא מִמַּחְלִיק לְשׁוֹן' (משלי כח, כג).

כלומר, התוכחה של משה רבינו היתה רצויה ואהובה ומצאה חן בעיני שומעיה, יותר ממי שדיבר על עם ישראל בלשון חלקלקות.

פלאי פלאים! המוכיח "חן יִמְצָא", יותר "מִמַּחְלִיק לְשׁוֹן". יותר ממי שמדבר בלשון חלקה ונוחה.

מי האדם אשר החליק לשון לישראל? חז"ל מפרשים: "זה בלעם שדיבר להם חלקלקות, ואמר: 'מִה טָבוּ אֶהְיֶה יְעֻקֵּב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל' (במדבר כד, ה)".

משל לבן מלך שיש לו שני שרים, אחד אהבו ואחד שונאו. השר האהוב אומר לו: "בני, היזהר שלא תעשה עבירה, שאביך מלך ודיין, ואם ישמע, לא יחוס עליך אלא יהרגך". ואילו השר השונא אומר לו: "עשה כל תאוות ליבך, כי המלך אביך ואינך ירא מאף דבר".

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רונן אברהם וב"מ רחל ברכה בת פדילה דליה נעם יצחק בן רחל ברכה יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב י.מ.ש כדורי י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר תרצה בתיה בת ימנה נינט אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

פניני לבנה		
ע"פ	כנסת לבנה	צאת לבנה
י"ג	19: 10	20: 22
ט"ז	19: 28	20: 20
מ"ב	19: 31	20: 23
כ"ג	19: 28	20: 20

שואל ומשיב בהלכה - תשעה באב

מהן הלכות ערב תשעה באב שחל להיות בשבת?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

הספרדים נוהגים ללבוש בשבת חזון בגדי שבת כרגיל. אולם, למנהג האשכנזים, יש הנוהגים להישאר בשבת חזון עם בגדי חול. **מקורות:** רמ"א (תקנא, א). אולם, ישנם מגדולי אשכנז שחלקו על כך, מכיוון שאין להראות סימני אבלות בשבת. כיום המנהג הרווח בקרב יוצאי אשכנז ללבוש לכבוד שבת חזון בגדי שבת מכובסים כבכל שבת. יש שאין לובשים בגד אחד מבגדי השבת, כגון עניבה, כדי לבטא את הצער שבתקופה זו. **מקורות:** משנה ברורה (תקנא, ו).

לפי מנהג אשכנז, מנהגי האבלות על החורבן מתחילים מר"ח אב. שבת חזון יוצאת בתוך ימי האבלות. למנהג הספרדים רוב מנהגי האבלות נוהגים רק בשבוע שחל בו תשעה באב. שבת חזון אינה בשבוע שחל בו תשעה באב, ואין בה שום מנהגי אבלות. רבים מיוצאי אשכנז נוהגים שלא להתגלח בכל שלושת השבועות. גם המקילים להתגלח לפני שבתות שלושת השבועות, לפני שבת חזון אסור להתגלח. למנהג הספרדים, מותר להתגלח לפני שבת חזון. גם כששבת חזון סמוכה לתשעה באב מצד הדין מותר לפי מנהג הספרדים להתגלח לפני שבת, והמחמיר שלא להתגלח - תבוא עליו ברכה.

האשכנזים נוהגים לקרוא קצת פסוקים מההפטרה ופסוק אחד מפרשת דברים במנגינת איכה. הספרדים נמנעים מזה, כדי שלא לבטא אבלות בשבת. מותר לאכול ולשתות בשבת כסעודת שלמה בשעתו, אפילו אם כוונתו כדי להקל מעליו את הצום. לא יאמר: "נאכל ונשתה, כדי שיהיה לנו כוח לצום". (אם שותה מים כדי שיהיה לו כוח לצום ואינו צמא, אין לברך על שתיה זו).

בסעודה שלישית מותר לאכול בשר ולשתות יין כרגיל. אין להימנע מאכילת מאכלים עֲרִבִים. שרים שירי שבת כבכל שבת. יברך ברכת המזון לפני השקיעה. אסור להחליף את בגדי השבת לפני צאת הכוכבים, וטוב שיאמר לפני כן 'ברוך המבדיל בין קודש לחול'. נוהגים לאחר את תפילת ערבית כדי שהציבור יוכל להתארגן בבית ולבוא לבית-הכנסת בבגדי חול ונעלי גומי.

ברגע שהשבת יצאה הצום התחיל ואי אפשר להבדיל על היין. ההבדלה על הכוס נדחית עד לאחר סיום צום תשעה באב ואומרים 'אתה חוננתנו'. יש אומרים, שטוב שהנשים יתפללו תפילת ערבית במוצ"ש כדי שיבדילו ב'אתה חוננתנו'. מי שאינה מתפללת, תאמר: "ברוך המבדיל בין קודש לחול" ואז תוכל לעשות מלאכה. **מקורות:** משנה ברורה (תקנ"ו, ב).

אחרי תפילת העמידה לפני קריאת מגילת 'איכה' מדליקים נר. החזן מברך "בורא מאורי האש" ומכוון להוציא את כולם ידי חובה. ברכת הנר אינה תלויה בכוס היין, אלא היא הודאה על בריאת האש, שהתגלתה לאדם במוצאי שבת. מי שהשתהה ולא בירך על הנר בתחילת הלילה, יכול לברך כל הלילה. בסיום הצום, לפני שאוכלים ושותים, צריך להבדיל על הכוס. מברכים שתי ברכות: על הגפן והמבדיל. אין מברכים על הבשמים ועל הנר.

חולה שצריך לאכול בתשעה באב, לפני שיאכל צריך להבדיל על הכוס. אם יש שם קטן שהגיע לחינוך, עדיף שהקטן שעדיין לא מבין את משמעות החורבן, ישתה מהיין ולא החולה. אם אין שם קטן, החולה ישתה מהיין כמלוא לוגמיו (בערך 40 מ"ל). עדיף להבדיל על מיץ ענבים שאינו משמח. קטן שאוכל בתענית, לא צריך להבדיל לפני אכילתו.

ההשגחה בתוך ההסתר

המשפיע הגה"צ הרב אברהם אלימלך בידרמן סיפר כי גם בעת שאנו נמצאים בתוך ההסתרה, בזמן חורבן הבית, אף על פי כן עלינו לדעת, כי בורא עולם משגיח עלינו בכל צעד ושעל. בימי השואה הארוכה, לא תקום פעמיים צרה, הנאצים ימ"ש כלאו ועשו ל"ע ככל העולה על רוחם עם עמך ישראל. אישה אחת מנכדי הגה"ק רבי הלל ליכטנשטיין מקולמייא זיע"א (בת חתנו של ר' יצחק אייזיק ליכטנשטיין זצ"ל) הופרדה על ידי הנאצים ממשפחתה. הם שלחו אותה לבד ואת אימה ובעלה למקום אחר, כמו שעשו לרבבות מאחינו בני ישראל. הם הכניסו אותה לאחד המחנות. הנאצים ימ"ש עינו את יושבי המחנה בכל דרך אפשרית.

כשהגיע תשעה באב היה יום שרב. הרשעים הגדילו להרשיע והוציאו את כל יושבי המחנה תחת כיפת השמיים. הרשעים ימ"ש ציוו עליהם לשבת על קרקע חצר שהיו בה אבנים היו משוננות ומחודדות, כדי שידקרו ברגליהם. כדי שלא ישמעו את הצרחות, הם העמידו נגנים עם כלי זמר שונים. אישה זו לא יכלה לסבול את ההשפלה הנוראה ביום המר והנמהר, וממעמקי ליבה זעקה: "אבינו שבשמיים לא למעני עשה, ואף לא למען כבוד עמך בית ישראל, אלא למען כבוד שמך יתברך ויתעלה. פתח נא את ארובות השמיים, ויֵרַד גשם חזק ויִפְסַק חילול ה' הנורא הזה". למרבה הפלא, תוך מספר דקות נראו עננים כבדים בשמיים. התחילו לרדת גשמים עזים, אשר הבריחו את הנאצים לתוך המבנים. כל היהודים נשמו לרווחה, כשיכלו להיכנס אל תוך הצריף. האישה סיפרה, שממעשה זה שאבו חיזוק במשך כל תקופת המלחמה להאמין כי אבינו מלכנו משגיח עלינו על כל צעד ושעל. גם בתוך הסתר הפנים הגדול והנורא, הקב"ה שומע את שוועת הזועקים אליו.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב מנחם בראדא זצ"ל

הגאון הרב מנחם בראדא זצ"ל - נולד ב-כ"ב שבט ה'תר"כ (1860). נו"נ לר' אברהם ברודא (מח"ס 'אשל אברהם'). ראשית חינוכו של רבינו היה על ברכי זקנו (סבו מצד אימו, הגאון ר' אברהם יצחק ווינברגר) ממנו עלה והתעלה במעלות התורה הקדושה. לאחר שנישא עם רעייתו שהייתה יתומה, הרה"ק ר' יהוסף רוטנברג (ה'בני שלישים' מקאסאן) הבטיח לרבינו בתור נדוניה למסור לו את כס הרבנות דק"ק טאהש. ואכן כן היה. אחר שהתחתן כשהיה כבן עשרים ושלוש שנים התמנה לשמש כמרא דאתרא בעיר טאהש במקום חותנו.

אחר ששימש כרב ואב"ד בטאהש במשך עשרים שנה, התמנה לשמש כאב"ד ורב העיר קאלוב. כשהגיע לקהילתו החדשה בקאלוב הצטרפו אליו חלק מתלמידיו, שלמדו אצלו בישיבה בטאהש. הישיבה בקאלוב הלכה וגדלה. למדו שם כמאתיים וחמישים בחורים. רבינו זכה שיצאו משם תלמידים גדולים ועצומים. בשנת ה'תרפ"ה (1925) אמר רבינו לתלמידיו, שכבר יצאו מהישיבה כשנים-עשר אלף תלמידים!

בעל הנהגות מופלאות. ענק בתורה ובצדקות, ענותן ושפל ברך. רדף צדקה וחסד. בכל יום השכים ובכה כשעה שלימה על גלות השכינה. זירז את תלמידיו להשכים בבוקר ככל האפשר, כדי שילמדו לפני התפילה. דאג לרווחתם הגשמית של תלמידיו. מימן את האוכל שסיפק לתלמידיו. ביקש מתלמידיו שכר מועט עבור מזונם. מבני העניים לא ביקש כלל. כחצי שעה, לפני שהסתיים השיעור, היה מצוה, שילכו לאכול.

רבינו בעצמו היה מסתובב בין השולחנות, בשעה שאכלו ודאג, שלא יחסר להם כלום. תמיד האיר פניו ושאל לשלום תלמידיו. בעל רוח-הקודש. הסתלק לגזי מרומים בעיר קאלוב בערב שבת קודש ח' אב תרח"צ (1938) ושם נקבר. חי כ-78 שנים. מכיון שהיו חשוכי בנים, הרבנית הכניסה לביתה את קרובת משפחתה הצדקת מרת שרה רחל (בת ר' מרדכי מדמטש). היא גְּדְּלה אצלם כבת. כאשר הגיעה לפרקה נישאה לגה"ק ר' אשר לאווי (בן ר' אלימלך מטאהש). על פי צוואת רבינו, ר' אשר לאווי מילא את מקומו בעיר קאלוב.

סבא (מצד אביו): ר' שלמה זלמן. **סבא (מצד אימו):** ר' אברהם יצחק ווינברגר (אב"ד קליינווארדיין. מח"ס 'פני יצחק'). **אביו:** ר' אברהם (אב"ד ברזן מח"ס 'פרי החג'). **אימו:** מרת אסתר. **אשתו:** מרת מרים (בת הרה"ק ר' משולם פייש לאווי ראש שושלת טאהש הנקרא השרף מטאהש- נישא בחודש ניסן ה'תרמ"ג-1883). **מרבתי:** סבו, ר' אברהם יצחק ווינברגר (אב"ד קליינווארדיין מח"ס 'פני יצחק'), ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים (מח"ס 'ייטב לב' מסיגט), ר' יואל צבי ראהט (מח"ס 'בית היוצר' אב"ד חוסט. רבינו היה תלמידו המובהק). **מתלמידיו:** הגאונים ר' מרדכי גרובר, ר' משולם פייש מטאהש (מח"ס 'עבודת עבודה'). **מספריו:** **באר מנחם.**

תלמידו הרה"ח ר' מרדכי גרובר זצ"ל סיפר: "דרכו בקודש של רבינו היה לחלק פשטידה לכל התלמידים לאחר התפילה בשבת. מי שרבינו הכיר עליו, שלא הלך באותו היום למקווה, לא נתן לו פשטידה. פעם אחת איחרתי לקום בבוקר. החלטתי, שמוטב ללכת למקווה ולהתאחר בתפילה מלבוא לתפילה בזמן לפני שטבלתי במקווה, וכך עשיתי. הלכתי למקווה. כשנכנסתי לביה"מ הם כבר הגיעו ל'ברוך שאמר'. לאחר התפילה עמדתי לפני רבינו לקבל פשטידה. אמר לי רבינו: "הן אמת, שבת להתפלל, כשהעולם כבר התפללו 'ברוך שאמר'. אפ"כ כיוון שהיית לפני כן במקווה, תקבל פשטידה!".

יפר תלמידו מרן רבינו הרה"ק ר' משולם פייש מטאהש (מח"ס 'עבודת עבודה): ראיתי אצל דוד זקני הגה"ק רבי מנחם בראדא מקאלוב זצ"ל, שזכיתי להימנות בין תלמידיו: היה נהוג שבשבת קודש בבוקר לפני התפילה התלמידים באו לשתות תה חם בחדרו. באותה השעה רבינו הביט על פני כל התלמידים שעברו לפניו, והכיר על כל אחד אם טבל במקווה. כאשר הכיר על פני אחד מהם שלא טבל- לא נתן לו לשתות, עד שילך לטבול. כך היה בעת סעודת הבוקר, כאשר חילק קוגל לתלמידי הישיבה. אם הכיר על פני אחד מהם, שלא טבל במקווה, החזיר את ידו ולא רצה לתת לו. (עבודת עבודה – פתגמי קודש)

אחד מתושבי העיר קאלוב, ר' ישעיהו פרידמן, שימש כגבאי בית-הכנסת. עברו שבע-עשרה שנים מנשואיו ועדיין ר' ישעיהו לא התברך בזש"ק. פעם אחת בליל חג הפסח הטמין את האפיקומן. כשהגיעו לצפון אמר: "רבינו, אני לא מחזיר את האפיקומן עד שרבינו יבטיח לי שאוושע בזש"ק". הצדיק ענה: "וכי אני יכול להבטיח?". אך הוא עמד בשלו, שאינו מחזיר לו עד שישמע הבטחה מפורשת, כי הוא חובק בן. כך נמשך הדבר זמן רב. כשהשעה היתה חמש עשרה דקות לפני חצות.

הרבנית אמרה לבעלה: "קאלובר רב, תמיד אתה מדקדק לאכול אפיקומן לפני חצות. עכשיו לא תאכל? תבטיח לו!". אך רבינו התעקש, שאינו יכול להבטיח. הרבנית אמרה: "אני רוצה לאכול אפיקומן לפני חצות. אם לא תאכל, גם אני לא אוכל". רבינו אמר לה: "הלא את בת הרב מטאהש. תבטיחי לו כדי שנוכל לאכול אפיקומן". אמרה לו: "אני אבטיח, אם אתה תסכים".

אמר לה: "בסדר". חזרה ושאלה: "מה כוונתך 'בסדר' שאמרת?". רבינו אמר: "בשנים-עשר החודשים לאחר מכן הוא יעשה ברית מילה!". השנה הבאה היתה שנה מעוברת. נולד לו בן זכר ב-ז' אדר שני, ובפורים הכניסו אותו בבריתו של אברהם אבינו, ותהום כל העיר ממעשה זו. (שיח זקנים)

באותה היום שנולד הבן, חל היומא דהלילא של הרה"ק ר' יצחק אייזיק טויב מקאליב זיע"א. כמה אנשים נדחפו לחדרו של רבינו (גם הם ביקשו ישועות) עד שנשברה הדלת. (למרות ששברו את הדלת, לא כעס. מעולם לא כעס רק אדרבה שחק). הם ביקשו ממנו ברכות והבטחות. רבינו צחק ואמר בעונוה: "איני רבי ואיני יכול להבטיח. חסידי אונגאר חושבים, שאם פעם אחת הפצתי אצל השי"ת ושמע את תפילתי, שכסדר אני וכל להבטיח. הרי הרבה רבנים באו ליארציט של רבי אייזיק'ל, לכו אצלם ותפעלו ישועה". (הגדת 'פרס הצדיקים')

ישועה מפלאה

הצליחו למצוא תרופה. חולים רבים נפטרו בזה אחר זה. עם כל זאת, היהודים המשיכו לנהל את חייהם מתוך התאמצות יתרה בקיום התורה והמצוות, בתקווה שהקב"ה יחוס וירחם עליהם ויעביר את המגפה מהעיר.

הרב המשיך בדרשתו, אך אז הופרעה תשומת לב השומעים מהמייט מים, שהתחילה להישמע מתוך הבור, כמי מעיין הבוקעים ועולים מן האדמה. הדבר היה לפלא.

הכל המתינו לסיום הדרשה, בתקווה שהצדיק יתייחס אל המקרה ויבהיר את פשרו. עם סיום הדרשה הרב פנה בפנים שוחקות אל קהל מאזיניו ואמר:

"ה' יתברך עשה לנו נס. הארץ פתחה את פיה והעלתה את מי המעיין הנובע תחת בית-הכנסת. צאו והביאו כל איש או אישה שנפגעו מהמחלה, או כל מי שזקוקים למזור ולרפואה בכל עניין שהוא. מי שישתה ממי המעיין, יזכה לרפואה שלימה".

אך יצאו הדברים מפי קודשו של רבינו ובתוך שעה קלה התפרסמו בין כל יהודי העיר. במאמצים רבים הובאו כל החולים לשתות מן המים. לא עבר זמן רב והתוצאות נראו: **החולים הבריאו וחזרו לאיתנם למרבה הפלא!**

בימים הבאים שקק המקום לא רק בחולים, אלא גם בנשים שלא זכו עד אז להתברך בפרי-בטן. גם הן שתו ממי המעיין וזכו לראות ישועות באותה שנה.

דבר מעיין הפלא התפרסם והלך גם בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית. גם הם באו לשאוב מים ממי המעיין המופלא. גם הגויים עצמם סיפרו על הניסים והנפלאות שהמים חוללו.

כאשר השלטונות ראו את סגולותיהם הפלאיות של מי המעיין, הם החליטו שלא להשאיר אותו ברשותם של היהודים, אלא להשליט סדר משלהם ליד המעיין.

הם שלחו לביה"כ שוטרים ובידם צו מיוחד. **כאשר באו השוטרים למקום, הם נדהמו לראות כי המעיין יבש ולא נותרו מים בבור!**

חלפו הימים והבור נותר יבש. פרנסי הקהילה החליטו לתקן את רצפת בית-הכנסת. ואכן כך נעשה. איש לא היה יכול לראות כי במקום הזה היה בור שממנו נבעו מים חיים. אולם נס מעיין המרפא, בזכות ה'בן איש חי', הוסיף להכות גלים. הנס נזכר בדברי ימי קהילת בגדד עד היום.

גם מתוך החושך, שאנחנו מצויים בו ניתן לראות את האור. אף מתוך החורבן, אנחנו מייחלים לזמן שבורא העולם ירחם עלינו ויגאלנו גאולה עולמית בבניין בית-המקדש. **אמן.**

שבת אחר-הצהריים בעיר בגדד. בית-הכנסת הגדול 'צלאת אל-כביר' היה מלא מפה לפה. מסורת קדומה סיפרה, כי בית-הכנסת נבנה מאבנים, שהביאו הגולים מארץ-ישראל עם יהויכין המלך, אחרי חורבן בית-המקדש הראשון.

אוירת השבת בבגדד בימים ההם הייתה מיוחדת במינה. גולת הכותרת היתה הדרשה של רשכב"ג הצדיק חכם רבי יוסף-חיים (ה'בן איש חי' זיע"א). מדי שבת בשבתו, בשעת צהריים, היה כל הציבור מתאסף בבית-הכנסת ושותה בצמא את דבריו המופלאים של רבינו ה'בן איש חי'.

רבינו ידע להטעים היטב את דבריו במשלים, סיפורים ואגדות, עד שגם הלכות מסובכות ודברי מוסר נכנסו עמוק ללב כל השומעים.

מסופר שמעולם לא חזר על אותה דרשה פעמיים! הדרשה נמשכה כשלוש שעות ויותר. לאחר מכן התפללו מנחה והקהל ליווה את הרב לביתו. אחר כך חזרו האנשים לביתם כדי לסעוד סעודה שלישית.

היתה זו שבת קיצית, ח"י סיון. חום כבד שרר בבית-הכנסת שהיה מלא באותה השעה מפה לפה. שום דבר לא הפר את הדממה בעת דרשתו של רבינו. גם הילדים שמרו על שקט ולא דיברו ביניהם.

לפתע אנשים התחילו לברוח מבית-הכנסת בזעקות פחד ואימה. רבים אפילו לא ידעו את הסיבה למנוסה המבוהלת. בהמשך התברר מה שאירע: הרצפה במרכז בית-הכנסת התחילה פתאום לשקוע באיטיות ובור גדול נפער בה.

הבור נפער קרוב מאוד למקומו של הרב, שעמד ודרש מעל הבימה במרכז בית-הכנסת. נראה היה, כי עוד מעט הבור יתרחב לכל שטח רצפת בית-הכנסת. באופן טבעי היה שהדבר הבהיל מאוד את הנוכחים וגרם למנוסה של אנשים.

למרות זאת, רבינו שעמד סמוך מאוד למקום הבור, לא הראה כל סימן של התרגשות. הוא היה שקוע בדרשתו. עיניו היו עצומות למחצה וכאילו לא ראה את המתרחש.

היהודים שנותרו בבית-הכנסת חששו לשלומם של הרב הנערץ. הם ניסו להסב את תשומת ליבו למה שקרה. הרב לא שעה לאזהרות. הוא המשיך את דרשתו ביתר שאת וביתר התלהבות, וקולו גבר והלך.

לאחר מספר דקות נרגעו הנוכחים. מרצפות בית-הכנסת שקטו וחדלו מלשקוע. הבור הפעור בלב בית-הכנסת היה העדות היחידה לאירוע המסעיר שהתרחש במקום. ההקשבה והשקט חזרו להיות כפי שהיו לפני כן.

אותה תקופה היתה קשה ליהודי בגדד. מגפת כולֵרה פשטה בעיר והפילה חללים רבים ל"ע. הרופאים לא

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ניה ז"ל
אביבה בת איירין ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
דב בן יצחק ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה
סלים בן פרחתה ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל
דוד בר חסיבה ז"ל
חווה בת יעקב צבי ע"ה
יצחק יצקן בן רחל ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה
מזל בת שמעון ע"ה
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה
לטיף בן פרחתה ז"ל
דניאל רפאל בן חגית ז"ל
יהודה בן סעידה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה

ולד יחיא בן יוסף ז"ל
יצחק בן ברקוב דב ז"ל
מאירה בת יפה ע"ה
אביגדור בן ג'ולי ז"ל
ר' שאול בן סילביה זצ"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה
יוסף בר סעדה ז"ל
שלום בן אסתר ז"ל
מרים בת שרה ע"ה
אביבה לוי ע"ה
כל נשמות עם ישראל

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

דברים (ת"ב)

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת דברים

- א הוא בורא ומנהיג – מבלעדיו א"א להזיז אפילו יד או רגל.....
- ג ברוגז רחם תזכור – תוקף האהבה בשעת ה'חורבן' והדין.....
- ז ויגבה ליבו בדרכי ה' – להתרחק מענווה פסולה, ולהתחזק בכוחה של תשובה.....
- ח על צווארנו נרדפנו כי שנאת חנם רדפנו – מקור וסיבת כל הצרות עד עצם היום הזה.....
- יד ועשית הישר והטוב – על ידי אהבת חנם יבנה המקדש.....
- טו ירושה נתתי – לשומעים חרפתם ואינם משיבים.....
- טז דברו על לב – לחזק לבות בני ישראל ולעודדם.....
- יח רב לך שבת – קדושת השבת ובפרט בימי בין המצרים ושבת חזון.....

תשעה באב

- כ אספוד בכל שנה ושנה מספד חדש – צרות ישראל המתחדשות כתוצאה מחורבן ביהמ"ק.....
- כג בכה תבכה – להיות מיצר ודואג על חורבן הבית ועל גלות ישראל.....
- כד קרא עלי מועד – קרבתנו אל ה' ביום זה, והעבודה מתוך שמחה.....
- כו ציפית לישועה – האמונה שהוא אלוקינו והוא יושיענו.....
- כח לא תלו בטחונם – חורבן הבית והגלות בגלל חסרון הבטחון.....
- ל תפילות במקום תמידים – במעלת התפילה, והיא לנו במקום קרבנות.....
- לא בכיה אחת – בכח התפילה למנוע את החורבן, ובפרט כשהיא 'ממעמקים'.....

פרשת דברים

ביבשה, ללמדך, כי אין ביד האדם לעשות אפילו מאומה ופסיעה קטנה אלא אם כן הכריזו מלמעלה והרי זה ברצונו ית', אם הקב"ה רוצה אזי אפילו הים ראה ויננס^א, ואם אינו רוצה אזי אפילו נחל ברוחב זרת אי אפשר לחצות ולעבור^ב...

ומקרא מלא דיבר הכתוב (איכה ג לו) 'מי זה אמר ותהי ה' לא ציוה', ופירש רש"י, 'ואם באתי לומר לא מידו באה אלי הרעה הזאת (אלא) מקרה היא שהיה לי, אין זאת, כי אם, בין רעות בין טובות - מי זה אמר ותהי אם ה' לא צוה'^ג.

הוא בורא ומנהיג - מבלעדי א"א להזיז אפילו יד או רגל בפרשתן (ב יג), 'עתה קומו ועברו לכם את נחל זרד', נוראות מצינו בדברי המדרש (במ"ר יט כד) בזה"ל, שלא היה הנחל אלא מלוא זרת [היינו חצי אמה, ודרשו חז"ל את השם 'זרד' מלשון 'זרת', כי כנודע אותיות ד' ות' המה מתחלפות], ולא יכלו לעברו שלושים ושמונה שנה, שנאמר (שם יד) 'והימים אשר הלכנו מקדש ברנע עד אשר עברנו את נחל זרד שלושים ושמונה שנה עד תום כל הדור', עכ"ל. אכן מאידך גיסא 'ים סוף' הגדול נבקע בפניהם ועברו בו

א. ואין הדברים אמורים דווקא לגבי 'ים' ושאר קשיים למיניהם, אלא גם לגבי בני אדם העומדים עליו להרע לו, כי ברצות ה' לא יוכלו לעשות לו מאומה, ואדרבה הם עצמם יהיו 'שלוחי דרחמנא' להביא עליו את הטובה כאשר דיבר ה'.

וכה היה מעשה לאחרונה, וכפי שסיפר בעל המעשה, שהציע את עצמו להיות 'מנהל כללי' ברשת מוסדות חינוך הפרוסים באחת מערי ארץ הקודש, וכפי הנהוג והמקובל העלה על גבי הגליון 'קורות חיים' בהם פירט היכן עבד מעודו ועד היום הזה, בכדי שיוכלו להתחקות אחריו ולבדוק אם הוא אכן מתאים לתפקיד נכבד זה. ערכו ראשי המוסדות דרישות וחקירות בין מכריו באותם מקומות העבודה לעמוד על טיבו ותכונותיו, עד שגמרו בדעתם כי אכן זה האיש הנכון לנהל את המוסדות ביד רמה ולהביאם לידי הצלחה ושגשוג. ובשעה שחתמו על ה'חוזה' סיפרו לו כי אחת מהסיבות העיקריות שמחמתם בחרו בו הוא כי ביררו עליו אצל השונא שלו, והלה השמיצו בפה מלא באמרו שניהל בעבר גני ילדים והיה 'קמצן' גדול, ולא השקיע לרווחת הילדים והמחנכים יותר מכפי המינימום, ומאחר ששמעו 'שבחים' אלו אמרו לעצמם אדרבה דווקא איש כזה אנו מחפשים, כי המוסדות אינם משופעים בכסף, ונצרכים אנו למנהל שישמור על ה'קופה' ולא יפזר מעות...

ב. הן הן הדברים אשר דיבר בקדשו הרה"ק מלעכאוויטש זי"ע (תורת אבות אמונה ובטחון ו) 'מיטן אייבערשטן קען מען דעם ים שפאלטן, און אן דעם מען נישט אריבערגיין דעם שוועל פון טיהר' (עם הרבש"ע אפשר לחצות את הים, ובלי הרבש"ע אי אפשר לעבור את מפתן הדלת).

ג. מסופר על הגה"צ רבי מרדכי פאגערמאנסקי זי"ע אשר היה בימי המלחמה הנוראה בגטו קובנא, באחד הימים יצא לרחובה של עיר ומצא כמה יהודים שבורים ורצוצים עד עמקי נשמתם, שאלם ר"מ, לעצב מה זה עושה, תמהו השניים וכי לא ידע רבינו באיזה מצב הננו שרויים... נענה ר"מ ואמר, שמעו נא רבותי... שתים אשאל מכם, ועל שניהם תודו לי, הנה בסמוך אלינו עומד אחד מחיילי הרשע, האם זה נכון שברצונו להרוג יהודים, ענו השניים, בוודאי, הרי זה כל תאוות לבו. עוד אשאלכם, ואם אכן ימלא את תאוותו ויהרוג כמה יהודים ללא כל 'פקודה' האם מאן דהו יעמידהו לדין על כך, השיבו השניים, לא ולא, שמא תאמרו לי, מדוע באמת אינו עושה כאוות לבו, הורג ושופך דם כמים, הרי 'רצון' יש לו ומאידך 'מורא מלכות' אין עליו, נתלהב ר"מ והסביר, בעל כרחך תאמר, כי הקב"ה נמצא עמנו והוא כביכול אומר לו, לא, לא, אל תהרוג, וממילא אין בידו עשות מאומה, אם כן, כשהוא כן הורג אין זה אלא רק כי הקב"ה עשה זאת, וכלל וכלל לא החייל, שלא הרשע ממית אלא הוא שלוחו של המקום ב"ה. יהודים הללו ניצלו מהמלחמה, ואח"כ הודו ואמרו שדיבורים הללו ליוו אותם בכל עת, ומאז לא ראו כלל חיילים וכו', רק את ה' עומד לצידם ומחליט עבורם בכל רגע ורגע מה יקרה עמהם.

ידוע שהגה"ק רבי חיים מיכאל בער ווייסמאנדל זצוק"ל פעל גדולות ונצורות בימי 'המלחמה' הנוראה, והציל אלפי אלפים מאחינו בני ישראל מציפורני הרשעים ימש"ו, אמנם, אינה ה' לידו אפשרות להציל עוד כמאה אלף

באר הפרשה - פרשת דברים

ובמו שנאמר בפרשתן (א יב) 'איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם', וברש"י, 'משאכם - מלמד שהיו אפיקורסים'. וצריך ביאור, היכן מרומז בתיבת משאכם שהיו אפיקורסים, יש שביארו, כי אכן, המרגיש משאכם - שהמשא שלו הוא, שהוא נושא לבד את עול פרנסתו, את עול הרפואה, עול השידוכים, עול החינוך והנחת, עול הבית על כל צרכיו, ושאר הצטרפויות המרובים, ובעצמו נושא את משא צרותיו הקשה עליו מנשוא, הרגשה זו אפיקורסות גמורה היא, כי המאמין בה' יודע אל נכון שהקב"ה נושא על גביו כביכול אותו ואת כל חבילות צרותיו, ומה לו להתאונן כל כך, ישליך על ה' יהבו - משאו, והוא יכלכלהו".

וענין זה רמז הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (פר' צו, חוקת ועוד, בשם ה'אלשיך') בדברי הפטרה (לפרשתן,

אמור מעתה כי אותם המחשבות שבלב שבידו להצליח לעשות, או שההפסד נגרם מחמתו (כי הוא 'לא-יוצלה'...) ומחוסר תבונתו או כשרונותיו - אינם אלא מחשבות אוון, אשר צריך להרחיקם ו'בל ייראו ובל ימצאו', וכמו שכתב בספר 'המספיק לעובדי השם' לרבינו אברהם בן הרמב"ם (פ"ה 'הבטחון') שיש הסובר שהפרנסה היא תוצאת ההשתדלות וזו 'כפירה נסתרת', והיינו שבפיו אומר שמאמין בה' שהוא המפרנס והמרושש, הממית והמחיה, המוחץ והמרפא, אבל בסתר ליבו בוטח הוא שפרנסתו תלויה לפי ריבוי או מיעוט השתדלותו, ורפואתו באה לו על ידי תרופות הרופאים, ומכיון שסובר כך, הרי זו 'כפירה', ודוד המלך אמר על כך, 'שנאתי השומרים הבלי שוא ואני אל ה' בטחתי'.

איש, ולדאבון לב היו מפריצי בני עמנו שבפעולות שונות גרמו למנוע הצלה זו. הדבר גרם לרבי מיכאל בער צער גדול וייסורי הנפש, ולא הצליח למצוא נוחם לנפשו, בצר לו נכנס אל הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זי"ע ושפך בפניו את כאב לבו - על דם בני ישראל שנשפך, בו בזמן שכבר היו סמוכים ונראים אל ההצלה, אלא שה'רשעים' מנעו זאת. הרי"צ הקשיב לכל דבריו בדומיה, ובסיימו נענה אליו בשלהבת אש - און ווער האט דאס אלעס געטאהן (מי הוא זה אשר עשה כל זאת), כאומר, הרי הכל נעשה על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, אף הרשעים לא היו יכולים לעולל אם לא שכך היה רצון הבורא, ואין לנו שמץ השגה בהנהגת ה'. וסיפר רבי מיכאל בער שאז הפיח בו רוח חיים, ובכוחות מחודשים הקים את 'ישיבת נייטרא' לשם ולתפארת.

בסוף שנת תש"ג נערכה אסיפת רבנים, וישב שם גם יהודי פליט מניצולי ה'מלחמה' שתיאר בפני המשתתפים את הזוועות הנערכות בבני ישראל דבר יום ביומו בירופ (אירופה), ובסוף דרשתו נענה ביגונו ובלבולו כי רב זיי טוהען און ער שווייגט' (וכל זה הם עושים והוא הקב"ה שותק)... נזדעק הגאון רא"ז מעלצער זצ"ל בכל כוחו זיי טוהען... ער טוהט. זיי טוהען... ער טוהט. (כלומר, וכי 'הם' עושים... והרי 'הוא' עושה את הכל) בחשבון ממעל שאינו מובן תמיד ליושבי הארץ קרוצי חומר.

ד. ואין אלו 'דברי אגדה' או מילי דחסידותא בלבד... אלא מצינו כן 'להלכה', וכמו שכתב בשו"ע הרב (הל' משא ומתן סי' קנו ס"ב) בזה"ל, ויזהר לישא וליתן באמונה שלא יחליף את דיבורו, שנאמר (ויקרא יט לו) 'והינן צדק יהיה לכם', שיהיה הן שלך צדק ולא צדק שלך צדק (ב"מ מט.) וכו', וכל המחליף את דיבורו כאילו עובד עבודת כוכבים ומזלות. עכ"ל. ולכאורה יש לתמוה מהיכי תיתי שהמדבר שקר ומשנה בדיבורו לייקר את השער נחשב כעובד ע"ז שהיא מהעבירות החמורות בתורה, אלא כי זה שנושא ונותן שלא באמונה מוכיח על עצמו שאינו מאמין שהקב"ה הוא הזן והוא המפרנס, ולא תועיל ההשתדלות להרבות ממנו יתר מאשר נקצב עליו אפילו בפרוטה שחוקה, שהרי אם היה מאמין לא היה עובר על איסור שבתורה בעניין ההשתדלות, כי מה תועלת תהיה לו בעשיית איסור זה לחינם, אלא בעל כרחך שחסר לו באמונה בבורא עולם, על כן הרי הוא כאילו עובד עבודת כוכבים ומזלות.

ה. מעשה בעני שהיה מהלך בצידי הדרכים כשתרמילו על גבו, עבר לידו אחד העשירים כשהוא נוסע במרכבתו ההדורה, וראה את ההלך עייף ויגע מעמל הדרך והמשא, לכן קראו לעלות על עגלתו, והנה הוא רואה שאף בשהותו על העגלה ממשיך ההלך לישא את משאו הכבד על גבו - וכל גופו כואב מטורח המשא, תמה העשיר בפניו - מדוע לא יניח מע"כ את תרמילו וחבילתו הכבדה על קרקע העגלה, ויען המסכן, וכי לא די בכך שהנני מטריח את מע"כ לשאת אותי מרחק גדול כזה, האם יש צדק בכך - שאעמיס גם את משאי על עגלתך, אין זה אלא מן היושר שהעגלה תישא רק אותי, ואילו את המשא הכבד אשא בעצמי... נצטחק העשיר, ואמר, שוטה שכמותך, וכי כעת אין עגלתי נושאת אותך ואת תרמילך גם יחד, אינך מועיל במאומה בנשיאת המשא בעצמך, מדוע תתייגע לריק להחזיק המשא עליך.

- הזן את העולם כולו, ומי שהאמונה מושרשת בלבו, יודע אל נכון שאין לו כל סיבה לדאוג דאגת הפרנסה! הניתנת לו ממילא ע"י הקב"ה.

ברוגז רחם תזכור - תוקף האהבה בשעת ה'חורבן' והדין בפרשתן (א כו), 'ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים וגו', ואמרו חז"ל (ע"י במ"ד טו ב) שעל כך נאמר (ירמיה יב ח) 'נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה', ומבאר הרה"ק ה'שפת אמת' (תרמ"ב ד"ה בפסוק בשנאת) 'כי הקב"ה חשב לטובתינו, ועל ידי שאמרו בשנאת נהפך ח"ו לשנאה'. ב' יסודות נאמנים נאמרו בדבריו הקצרים. א. כל מעשי הקב"ה אינם אלא לטובה", ואף אם ח"ו אין לנו זוכים לראות זאת בעיני הבשר, אך עדיין עלינו להתחזק באמונה שהקב"ה

ישע"י א ג) 'ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן', בדברים אלו מוכיח הנביא את בני ישראל מדוע לא התבוננו מי מפרנסם וממלא כל מחסורם, ולכאורה צריך ביאור, בשלמא טענה הראשונה - ידע שור קונהו, טענה היא - מדוע השור יודע מיהו בעליו, ואילו בני ישראל אינם מכירים בצורם וקונם, שהוא בורא ומנהיג את כל הברואים. אבל המענה הב' - וחמור אבוס בעליו, מה טענה היא זו על בני ישראל שאינם יודעים היכן מונח מאכלם, וכי מנין להם לדעת היכן מונח מאכלם ושתייתם. אלא, כך ביאורו של מקרא, החמור אינו דואג על אבוסו כי הוא יודע שבעליו יספק כל מחסורו, כיו"ב בא הנביא בטענה לבני ישראל, מדוע הנכם דואגים על פרנסתכם, במאכל ומשתה, וכל מחסורכם, ואינכם סומכים על ה'

כיו"ב, אדם הדואג - שאינו משליך כל יהו על ה', בחשבו - לא אטריח כל כך את הבורא - אלא אשא בעצמי חלק מדאגותי, ובזה אסייע לבורא כביכול לישא אותי... הרי זה שוטה גמור... כאותו הלך שחושב שמיקל מעל גבי העגלה, הרי אף לדברך - עדיין אתה וכל משאך נמצאים כביכול על הקב"ה, ומדוע תיגע לריק בדאגות מיותרות... (כע"ז בח"ח עה"ת בשלח, עמוד קה).

ו. וכבר פירש הרה"ק רבי שאול ידידיה ממאדז"ץ זי"ע בספרו 'ישא ברכה' (בפרשתן ד"ה חדשים) מה שנאמר (איכה ג כג) 'חדשים לבקרים רבה אמונתך' כי אמרו חז"ל (סוטה מח): 'רבי אליעזר הגדול אומר, כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אמונה', נמצינו אומרים שהמאמין אינו אומר 'מה נאכל למחר'. ובזה יתבאר הקרא, חדשים לבקרים - אצל מי נחשב ה'בוקר' כדבר חדש, רק אצל מי ש'רבה אמונתו' ולא דאג מאתמול על היום, כי מי שכבר דאג מאתמול וחשב על היום, אין 'היום' דבר חדש אצלו כלל.

ז. אמנם האיש המאמין בה' שהוא מנהיג את העולם הרי אינו בא לידי דאגה לעולם, ותמיד מתהלך בעולמו כשליבו טוב עליו והוא שש ושמח. וכמו שרמז הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע בפרשתן (ג טו) 'ולמכיר נתתי את הגלעד', שלכן לא נכתבו 'נקודות' בספר התורה, כדי שנוכל לדרוש את פסוקי התורה כפי הצורך. וכך יש לדרוש כאן, 'ולמפיר' (בניקוד פת"ח), הקב"ה אומר, סימן זה נתתי להכיר על ידו האם האדם מאמין ומכיר בהנהגת ה', והוא - השמחה, כי המכיר בהנהגת ה' אינו דואג לעולם, וזהו 'ולמפיר, נתתי את הגלעד', השמחה והגילה הם עדים נאמנים שהוא מכיר את הקב"ה (הובא במרום הרי"ם).

ואילו הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע ביאר בפסוק זה בשם הרה"ק מלובלין זי"ע, שהקב"ה אומר 'ולמכיר' מי שמכיר ומאמין בי באמונה שלימה, לאדם כזה 'נתתי את הגלעד' לו אני נותן מדריגה רבה של גילוי אליהו הגלעדי' (פרי צדיק פר' מקץ אות יד).

וגם מי שיבוא ויאמר גבוהים דיבורים אלו מהשגתי, כי מה לי ולגילוי אליהו... מכל מקום ידועה העובדא שיש בה כדי ללמדנו מהו הדבר הדומה בזמננו לגילוי אליהו. דהנה הרה"ק מרוז'ין זי"ע אמר שכל מי שלא היה לו גילוי אליהו לא ילמד בספה"ק 'פרי עץ חיים' להגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע. פעם מצאו החסידים את נכדו הרה"ק מהוסיאטין זי"ע הוגה בספר 'פרי עץ חיים', אמרו, הנה מכאן ראינו שיש לרבינו גילוי אליהו, ענה להם בענוות קדשו, לא מיניה ולא מקצתיה, אלא, כל ציוויו של זקני הוא רק לאנשי אותו דור דעה, אבל בימינו אנו כל מי שזוכר תמיד במחשבתו וליבו כי 'ואתה מושל בכל' הותר לו ללמוד בספר קדוש זה. והיינו שהאמונה שהכל מאת ה' וכל חיותנו היא ממלך מלכי המלכים הקב"ה שווה בימינו אנו לגילוי אליהו.

ח. מעשה אירע לפני שבוע בקעמפ 'באבוב' בארה"ב, מדריכי הקעמפ קבעו עם הנהלת פארק מסוים שביום השלישי בשבת בשעה 6:15 אחרי הצהריים יעמוד כל הפארק בשלמותו עבורם, כלומר שמשעה שלימה לפני הזמן המיועד

באר הפרשה - פרשת דברים

חפץ להיטיב לנו, ומפי עליון לא תצא הרעה, פעמים שנוכה לראות זאת מיד כיצד הרעה היא ההכנה לברכה^ט, ופעמים שיתגלה רק לאחר זמן^י. ב. עד כמה חמור בעיני המקום אותה מחשבת פיגול של 'בשנאת ה' אותנו'...

זבחה פירש בספר 'אזור אליהו' (להגה"צ רבי אליהו לערמן אבר"ק וויסקיט, מתלמידי הרה"ק מקאצק) האמור בהפטרות לשבת חזון (ישעיה א ב-ג) 'בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן, וז"ל, כי כל עסקן של השי"ת

הם מפנים את הפארק הענקי ממבקרים שלא תמיד הם תואמים את רוח חסידישע בחורים... וכל זה בעד סכום הגון של מעות.

למען נוחות התלמידים - מחמת מרחק הדרכים, שכרו מדריכי הקעמפ 10 אוטובוסים חדשים ומהודרים (ולא לקחו את התלמידים בסקול באסעס - אוטובוס תלמידים רגיל), ויהי בנסוע המחנה, נתקלקל על אם הדרך באחד מהאוטובוסים ה'מזגן', ומאחר שבאותו היום הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה עד כדי סכנה בנסיעה ללא מזגן, הוכרחו לפזר את נוסעי אוטובוס זה בין שאר האוטובוסים - 'מעמד' שארך כמחצית השעה... וכבר החלו מדריכי הקעמפ לחשב חשבונו של עולם, שעליהם יוטל לשלם להנהלת הפארק תשלום רגיל גם עבור מחצית השעה שאינם משתמשים בפארק, אך אמרו כל דעביד רחמנא לטב עביד...

ואכן בחמלת ה' עליהם הראה להם בחוש עד כמה 'לטב עביד', כי אחרי כמה דק' התקשרו אליהם מהנהלת הפארק, שלרוב עומס המבקרים לא יצליחו לפנות בזמן, וזמנם יחל להחשב רק 6:45... וראו מיד כמה שמירות שמרו עליהם ממעל, כשהעסיקו אותם משמיא בהעברת תלמידים מהכא להתם, כי אם היו מגיעים בזמן היו מתמודדים קשות כיצד לשמר עיני התלמידים - בחורים וילדים בוגרים מהראיות והמציאות הקשה שהיתה שם... כשהם עומדים על פתחו של פארק.

זאת ועוד, כי כשבאו לפארק ראו שכלל לא היה מזגן מקולקל אלא הנהג לא ידע כיצד להפעילו אל נכון, אך היתה זאת סיבה מאת ה', כי לבינתיים נשלח עבורם אוטובוס נוסף - תחת אותו האוטו שהמזגן התקלקל בו, והיה נראה שלחנים הוא נשלח, ובאמת, גם בזה היתה הכנה מן השמים לישועתם, מאחר שברצותם לחזור נתקלקל (קלקול אמיתי) אחד האוטובוסים ולא יכול היה לזוז ממקומו, והיה להם זה החדש למפלט, לקחת בו את התלמידים שנשארו ללא אוטובוס.

ט. סיפר 'בעל הנס', שהיה דר באותו בניין שהתמוטט לפני כמה שבועות על יושביו במיאמי שבמדינת פלורידה, שכמה שבועות מקודם לאותו הלילה נסע עם כל בני משפחתו לעיר אחרת וחזרו באותו הלילה לביתם, משנכנסו לבית ורצו להעלות את האור, הוברר להם לצערם כי 'משום מה' נפל זרם העלעקטרי (חשמל), וכל הבית שרוי בחשיכה גדולה, ועל הכל אי אפשר להפעיל את המזגן (ערקאנדיישען) להקל מעליהם את החום הנורא והמעיק, בדלית ברירה הלכו עם כל בני הבית לבית מלון שבקרבת מקום לשהות שם בלילה, האב לקח את בני המשפחה ברכבו, משבא להחנות את רכבו הבין שה'חניה' תעלה לו ממון ודמים, אמר לעצמו, לא ולא, מספיק שאנו נשלם ממון על הלינה - לא אשלם על החניה, הוריד את בני המשפחה, ובגפו נסע להחנות את הרכב בחנייה שבביתו על מנת לחזור משם לבית המלון ברגל, והנה באותו רגע שסילק רגליו מהבניין קרס הבנין רח"ל, אין צורך לתאר שמאותו ה'רכב' לא נשתייר שריד ופליט. ומלבד גילוי ההשגחה המדוקדקת בבחי' 'לרגעים תבחננו' ושנפרעו ממנו רק ברכושו, וכלשון הזוה"ק (תיקו"ז קמג): 'אית מאן דפרע בממוניה ואית מאן דפרע בנפשיה', הרי נוכח לראות כי אותה 'מכת חושך' נועדה להציל אותו ואת כל משפחתו ממייתה משונה לחיים. כי הכל מודים שלא בנקל מקבל האדם את העובדא - שבעמדו על פתח ביתו אחר 'גלות' של כמה שבועות אינו יכול להדליק את האור, כמה רוגז וכו' כרוכים בזה... אך לאמיתו של דבר אותו חושך היה גילוי אור יקרות להצילם ולהחיותם...

י. וכה ביאר הרה"ק ה'דרכי תשובה' ממונקאטש זי"ע (תפארת בניי עמ' תריד) בלישנא דקרא בפרשתן (א יא) 'ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם', שהרי ידוע מה שאמרו חז"ל כי 'דיבור' הוא לשון קשה [וכמו שנאמר (בראשית מב ל) 'דיבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות'], ואילו 'אמירה' היא לשון רך, ואם כן מה שייך לומר 'ויברך אתכם כאשר דבר לכם', ולכאורה היה לו לומר כאשר אמר לכם. אלא, כי כנגד כל 'רעה' עתידה לבוא טובה גדולה, ועל דרך שנאמר (תהילים צ טו) 'שמחנו כימות ענינתנו שנות ראינו רעה', וכיוצא בדבר אמר להם משה, שכאשר דבר לכם בדינים קשים כן יברך אתכם בריבוי הטובה.

ואף בשעה הקשה לישראל, בזמן חורבן בית מקדשנו ותפארתנו עדיין לא סרה אהבתו ית', וכל אותו עונש היה ברחמים גדולים, וכמו שכתב בספר 'אגרת המיול' (להנה"ק רבי חיים אחי המהר"ל מפראג, אות א) כי בכל 'מגילת איכה' לא נזכר שם 'אלוקים' המורה על מידת הדין אלא רק שם הוי"ה שהוא שורש הרחמים, ומבאר מעם הדבר 'להודיע כי ברוגז רחם יזכור כי לא בשטף חמה ישפוט עמו'², והיינו שכל הצרות אינם אלא ב'רחמים' ולא על ידי דין ורוגז ח"ו.³

ואדרבה דייקא בשעה שהקב"ה מביא ייסורים על האדם והוא נמצא בשפל המצב או אז מתעוררת חיבה עזה ויתירה⁴, וכמו שכתב הרה"ק

הוא לבנות טובות לבני ישראל, אך קודם ההטבה נראה לפעמים ההיפך, כי בן דרכו יתברך בכדי שעל ידי זה יהיה ההטבה על צד היותר טוב⁵, ואיש אשר לא יבין את זאת דומה בדעתו שהשי"ת עושה לו רע ח"ו, אבל באמת לא כן הוא, וזה בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, כלומר והם תולין היסורים שלהם בי, שאני רוצה ח"ו לייסרן, ידע שור קונהו וכו' היינו שאפילו בעל השור ובעל החמור רוצים בטובות בהמתם והבהמות יודעים מזה. עכ"ל. וכלומר שהנביא מוכיחם איכבה יעלה בדעתכם שהקב"ה עושה לכם רע ח"ו, והרי אפילו שור וחמור יודעים ומכירים בבעליהם שרוצים רק להיטיב להם, וקל וחומר בן בנו של קל וחומר אלף פעמים שכל עסקיו של הקב"ה אינם אלא להטיב לבניו אהוביו.

יא. ומן העניין להביא מה שכתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בפרשתו, שנה ראשונה) וז"ל, ולכן חודש זה נקרא אב שהוא עתיד להיות אב לכל חדשים, מאחר שנעשו בו רעות מוכרח שיהיו בו טובות מרובות יותר מכל חדשים, על דרך מה שאמר הכתוב (תהילים צ טו) 'שמחנו כימות עניתנו', עכ"ל. והרי ש'זמן' שנעשו בו רעות סימן הוא על הטובות העתידים להתרחש באותה תקופת השנה, וכן על דרך זה גם ב'נפש', שהצרות הגדולות הבאות על האדם הם סימן טוב לניסים ונפלאות העתידים לבוא עליו.

יב. ורמז זאת הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע (פנחס ד"ה למה) בעצם זמן החורבן בתשעה לחודש, כי איתא בספרי המקובלים בצורת האות ט' שראשה כפוף לתוכה, ולרמז כי 'טובא גניז בגויה', כלומר שאף כשאין רואים את הטובה, אך האמת היא שטובה גדולה מוטמנת וגנוזה בתוכה, ועל כן 'קרא עלי מועד' ביום התשיעי לחודש ללמד על ריבוי הטובה שפעל הקב"ה בתוך החורבן הנורא.

יג. הרה"ק מהר"ש מבאבוב (השני) זי"ע נשא משלו לאב שיצא עם בנו לדרך ארוכה בין ההרים, והנה מבחין האב שניתק סלע מראש ההר, ועוד כמעט רגע תפגע האבן בבנו ותמחצנו תחתיה רח"ל, על כן קפץ האב והעמיד עצמו באמצע - באמרו מוטב יכנס הסלע בי ולא בבני. כך הקב"ה שפך חמתו על עצים ואבנים מרוב אהבתו לבניו. ורמז לדבר מזל אב אריה, שהנה אריה רומז על 'מידת החסד' (כמבואר בספרים) וזהו 'מזל אב אריה' שהאב נוהג כארי - בחסד וברחמים, אלא שהחסד היה בהסתר, וכמו שכתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע (ד"ה דב) לפרש את הפסוק (איכה ג י) 'דב אורב הוא לי ארי במסתרים' שכלפי חוץ היה נראה הקב"ה בעת החורבן כדב אורב, אך במסתרים - בפנימיות הנהגת הבורא הייתה הנהגתו מבחי' ארי, שהמטרה הייתה מקשה אחת של חסד ורחמים (עיי"ש).

יד. כעין זה פירש הגר"א מווילנא זי"ע (שיח יצחק בסידור אשי ישראל, ומקורו מפני' הגר"א שה"ש א טז) בלשון התפילה 'אהבה רבה אהבתנו ה' אלוקינו חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו', שאהבה רבה אהבתנו היינו בימי האבות ובזמן יציאת מצרים, ולאחר שחטאו בעגל חמלה חמל עלינו, ולא עוד אלא שהיא גדולה ויתירה מאהבתו הראשונה, וכלשונו 'שהשפעת עלינו עוד יותר טובה מבראשונה וכו' להיות שוכן בינינו שלא היה לנו מקודם'.

מעין הדברים כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (נח תער"ד ד"ה בספר יצירה) שבתוך ה'נפילה' טמון ומכוסה הישועה, ומדייק בזה לשון הכתוב (מיכה ז ח) 'כי נפלתי קמתי', שלא נאמר 'אחרי נפלתי קמתי' אלא 'כי נפלתי', וכלשונו, שהקימה איננה דבר נפרד לגמרי מהנפילה, אלא שבנפילה עצמה טמונה ומכוסה בה הקימה. וכמו שבכלל כך גם בפרט, אשר בנפילת הפרט גם כן טמון בה עניין קימה, והמשכיל על דבר טוב יריח תיכף בנפילה את הקימה העתידה. עכ"ל.

באמת אמרו, כי אין לנו להמשיך הלאה בקריאת ה'גליון', אלא צריך לעשות הפסקה ליתן רווח להתבונן בדבריו המחזקים כל ברכיים כושלות בכל העניינים, איש איש בנגעו ומכאובו - איש איש ונפילתו, יחזור וישנן דבריו הקדושים שבנפילה עצמה טמונה ומכוסה בה הקימה, וממילא אתה בן אדם, מה לך כי תיפול רוחך בקרבך, והרי

באר הפרשה - פרשת דברים

ש'אם על ידי שאמרו 'בשנאת ה' אותנו' נהפך לשנאה ח"ו, הרי יש לנו ללמוד קל וחומר במידה טובה מרובה, גם עתה בגלותנו, מי שהקב"ה מייסרו והוא מתחזק באמונתו ואומר שהקב"ה מוכיחו לגודל 'אהבתו' כאב המייסר את בנו, כמו שנאמר (משלי ג יב) 'את אשר יאהב ה' יוכיח', עי"ז יתהפך באמת שיהיה מתוך אהבה עד שנמחלים לו כל עוונותיו. והוא שנאמר (משלי י יב) על כל פשעים תכסה אהבה, שלכאורה אם אכן יש רוב פשעים כיצד תכסה אותם האהבה, אלא 'כשמקבלין התוכחה והעונשין והיסורין מתוך אהבה' אזי כל הפשעים נעלמים כלא היו, לגודל האהבה המתעוררת על ידי שאמר שכל 'פורענות' זו היא 'מאהבת ה' אותנו'.

ה'אוהב ישראל' זי"ע (לשבת חזון) 'על דרך שנשאלתי פעם אחת לבאר המדרש דאיתא שם לא היה יום מועד לישראל כיום שנחרב בית המקדש^{טו}, עד כאן, והוא פלא (וכבר עמד בזה ה'משנה למלך' בספרו המפורסם פרשת דרכים עי"ש). אמנם בשום שכל והערת לב' יש לומר בזה כי בעת הפרידה מתעוררת אהבת רעים במלא תוקפה ועוזה, ובשעת חורבן הבית עת צאת בני ישראל לגלות המר והנמהר הזה נפרד כביכול קוב"ה מבניו על כן נתעורר אז אהבה עזה ועצומה ביניהם.

ואשרי האישי המתחזק באמונתו בשעת ה'הסתר' לדעת כי כל הבא עליו הוא מאבינו שבשמים לגודל אהבתו^{טז}, וכמו שכתב עוד הרה"ק ה'שפת אמת' (הג"ל)

בתוך כל הקושי והנפילה הקב"ה מחכה עליך ומסייע לך לקום, ולא עוד אלא שבתוככי הנפילה נמצא כל יסוד הבניין החדש...

ידוע מה שאמרו חז"ל (אסת"ר פתיתחא יא) שבתשעה באב נולד משיח, ורמזו לה הרה"ק מסטרעליסק זי"ע בלשון הפסוק (תהילים ל ו) 'כי רגע באפו חיים ברצונו', שאין לך 'רגע באפו' יותר מתשעה באב בו כעס הקב"ה על ישראל והשליך משמים ארץ תפארת ישראל, אך באותה שעה כבר 'חיים ברצונו' - שניתן חיים וחיות למשיח בן דוד הנקרא 'חיים' (אוה"ח להלן טו ז). ובדרך זה מבאר גם מה שנאמר (איכה ג א) 'אני הגבר ראה עני בשבט עברתו', כי 'עני' מרמז על מלך המשיח שעתיד להתגלות כ'עני ורוכב על חמור' (זכריה ט ט; סנהדרין צח). וראה הנביא את לידתו באותו היום בו הוכינו 'בשבט עברתו'. ונתבאר בספה"ק טעמו של דבר להולדת משיח צדקו דייקא ביום המר והנמהר, שהיה זה להורות לבני ישראל ש'עדיין חביבותא היא גבן' (שבת פח:), שלמרות כל מה שעשו וכל העונש שבא אליהם עדיין לא סרה אהבתו ח"ו, ואדרבה לית נהורא אלא מגו חשוכא, ואותו חושך ענן וערפל נורא של חורבן הבית הוא המצמיח קרן ישועה, וככל שיתרבו הצרות הרי זה מורה על האהבה העזה ועל ריבוי ההכנה להביא את הטובה הגדולה שאין למעלה הימנה.

וכך גם ביארו במה שנאמר (איכה ב ח) 'חשב ה' להשחית חומת בת ציון נטה קו', שתיכף מיד שחשב ה' להשחית את חומת בת ציון ולהחריב בית המקדש כבר 'נטה קו הבניין' לביהמ"ק השלישי שיבנה במהרה בימינו, וכמו שאמרו חז"ל (ב"ב ג:), 'לא ליסתור איניש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחרית'. וללמד לכלל ולפרט בעת 'חורבן' כל אחד ואחד לפי עניינו בגשם וברוח, שלא יתייאש ולא יפול ברוחו ח"ו, אלא ידע נאמנה שבאותו הזמן כבר מכינים בשמים את יסודות 'הבניין' החדש אשר גדול יהיה כבודו מהבית הקודם...

טו. חיזוק נפלא כתב הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (מכתבי קודש עמ' קמח) 'מה שהאיר השי"ת לי ברוב חסדיו בעידן עקתא שבאו מים עד נפש, כי מבשרי אחזה למתעמק באהבת האב לבן בג' אופנים'. ומבאר כי המדרגה הנמוכה היא בשעה שהבן נמצא על יד האב ומשתעשע עמו ונותן לו מתנה לגודל אהבתו. ב. בשעה שנתרחק הבן ואין לאב יכולת לראותו ולהשתעשע עמו וליבו נמס ברוב געגועים. ג. 'אך למעלה מכל זה הוא בעת שרופא צריך לעשות ניתוח לבנו להציל את חייו, והאב הרחמן צריך להחזיקו בידיו בכל כוחותיו שלא יאבק עם הרופא ויפריע אותו מלנתחו, או שאין ברירה והאב בעצמו צריך לנתחו ולשפוך דמו כמים, אין לתאר במילים את האהבה הבעורת בלב אב זה, לבו מתפוצץ מרוב אהבה וכלפי חוץ רואים את מעשה אכזריות מצד האב'. ומסיים בזה"ל, אבינו אב הרחמן, הרחמנות והאהבה שלו היא למעלה מכל השגה אנושית, וכשצריך לנהוג עם הפרט או עם הכלל במדת הדין אין לתאר את האהבה דווקא בשעה שמדת הדין ר"ל מתגברת. עכ"ל.

ובזה מבאר את דברי המדרש, כי אכן, אין לך מועד לישראל בתוקף אהבת ה' לבניו כיום תשעה באב בו הוצרך 'לנתח' אותם...

טז. וכך פירש הגה"צ רבי משה מידנער זי"ע בלשון הכתוב בפרשתן (ב ז) 'ה' אלוקיך עמך לא חסרת דבר', שכאשר יודע בליבו כי ה' אלוקיו עמו שוב לא יחסר דבר, כי כלום חסר דבר בבית המלך (הובא בתורת אבות).

שהתגבר היצר עליהם לאמור, 'לנצח עם רב כזה וגבורים כאלו צריך לזה זכות גדולה ונוראה, אבל לא לאנשים כמונו שזה מקרוב עשינו העגל וגם בשר תאווה'. ומשום כך אמרו כי חזק הוא ממנו, והיתה כוונתם לומר, אימתי הקב"ה מגרש אומה מארצה ומקומה רק כשמוצא אחרת טובה הימנה, ונותן להם כח לגרשם ולהוריש את מקומם 'אבל אנו, שאנו חוטאים גדולים בעגל ובבשר תאווה לא יכלה עבורנו אומות גדולות כאלו, ומה שהבטיח הקב"ה לתת לנו את הארץ הוא דווקא אם היינו זכאים בגדר צדיקים היה מגרש מפנינו האויב, והיה נותן לנו רשות להשמידם'. וכעין זה הוסיפו לטעון שארץ ישראל, פלטרין של מלך, מקודשת היא ביותר, ואי אפשר להתקיים בה מפני מידת הדין אלא צדיקים גמורים, אבל אנו... ובוה טעו גם ראשי הסנדרהאות, כי ככל שאדם חשוב יותר כך מכיר הוא בערכו הדל ושפל הוא בעיני עצמו, ונתקבלה טענת המרגלים בעיניהם שאינם ראויים להיכנס לארץ.

אכן כלב ויהושע הפריכו טענותיהם, וכמו שמבאר בזה"ל, ועל הטענה שאתם אומרים שהבטחת הקב"ה בנתינת הארץ היא דוקא אם נהיה צדיקים - היא טעות מעיקרה. הקב"ה אינו מדקדק על האדם לומר אושיעך רק באופן שתהיה צדיק, רק אומר לו, לא אושיעך אם תהיה מורד ח"ו, ולזה סיימו יהושע וכלב ואמרו 'אך בה' אל תמרודו', וכל זמן שאין אדם מורד בהקב"ה לעקור מצותיו בכונה יוכל לקוות לכל טוב. עכ"ל (ועיי"ש עוד בהרחבת דבריו).

וללמדנו חוקי חיים עד כמה צריך להתרחק מאותה ענווה פסולה ומאוסה שלא במקומה, אשר היא שגרמה לחטא המרגלים שהוא שורש וסיבת גלותנו עד עצם היום הזה, ועוד למדנו מכאן חיזוק עצום ותקווה

ומוסר השפ"א וז"ל, וזה עיקר פירוש 'אוהב את התוכחות' (אבות ו 1) להאמין כי הוא מאהבה, כשיודעין שהמוכיח אוהב נאמן הוא מקבלין התוכחה. ועל ידי זה נהפך באמת לאהבה. ועל זה כתיב 'על כל פשעים תכסה אהבה', ואיך יכולין לבא לאהבה כשיש רוב פשעים, רק כשמקבלין התוכחה והעונשין והיסורין מתוך אהבה. ולכן כתיב (ב'הפטרה, ישעיה א יח) 'לבו נא ונכחה יאמר ה' אם יהיו חטאיכם כשנים וכו', פירוש על ידי קבלת התוכחה יתלבנו החטאים. עכ"ל.

ויגבה ליבו בדרכי ה' - להתרחק מענווה פסולה, ולהתחזק בכוחה של תשובה

בפרשתן (א כו-כח), 'ולא אביתם לעלות וגו', אנה אנחנו עולים אחינו המסו את לבבנו לאמר עם גדול ורם ממנו ערים גדולות ובצורות בשמים וגם בני ענקים ראינו שם", וכל אותה פרשה של חטא המרגלים צריכה ביאור הרבה, כיצד ירדו פלאים כל כך עד שנמשכו אחריהם גם ראשי העדה, וכדכתיב (במדבר יד א) 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם', ופירש רש"י 'כל העדה - סנדרהאות', גם תמוה מה שאמרו (שם יג לא) 'לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו', ופירשו חז"ל (ערכין טו.) שהיתה כוונתם כלי מעלה ח"ו, כביכול אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא את כליו משם, שאין לך שמות גדולה מזו.

ומבאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמה"ל ח"ב פי"ט, וכדאי לעיין בכל דבריו הערבים לחיד), כי מדרכו של היצר הרע, כאשר רואה יהודי שרוצה להתחזק באיזה עניין לכבוד ה' מיד מפיל בו עצבות בליבו בתואנה שאין הדבר ראוי כי אם לקדושים אשר בארץ המה, אבל לא לאדם כמותו אשר כבר נפל בכמה חטאים, ומזכיר לו ממה שעשה בעבר. וכך היה גם אצל המרגלים,

יז. בספר 'אזור אליהו' (להגה"צ רבי אליהו הארשאווסקי אב"ד דאהרביטש) מבאר, על פי מה ששמע בשם החוזה מלובלין זי"ע לפרש בלשון הכתוב (תהילים כז ג) 'אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח', שהכוונה היא שמאחר שבזאת אני בוטח ויש בי מידת הבטחון שוב לא יירא ליבי אף אם תקום עלי מלחמה, כי בוודאי אנצח בה, ולפי זה יש לבאר כי בני ישראל אמרו למשה 'אחינו המסו את לבבנו' וכבר אין אנו מהבוטחים באמת, וממילא יראים אנו מפני יושבי הארץ שהם גדולים וחזקים ממנו, ובדרך הטבע הם ינצחו אותנו, וממילא 'אנה אנחנו עולים'. ועל כך השיב להם משה 'לא תערצון ולא תיראון מהם' (פסוק כט), שקניית מידת הבטחון תלויה בבחירת האדם, ואף אם ירדתם ממזדוגתכם וסר ממכם הבטחון בה', מכל מקום בידכם לחזור ולהתחזק ולהשריש שוב בעצמכם את הבטחון בה' ולא תערצון ולא תיראון מהם, וממילא 'ה' אלוקיכם ההולך לפניכם הוא ילחם לכם' (פסוק ל), כי אם יהיה לכם בטחון בה' בוודאי הוא יעזור לכם ויושיע אתכם.

באר הפרשה - פרשת דברים

והנכם היום ככוכבי השמים לרוב. ב. 'והנכם הולכים איש אחרי שרירות לבו' (ירמיה טו יב), ומבאר ה'שפתי צדיק' הרמוז בדבר, שגם מי שכבר הלך אחרי שרירות לבו רח"ל עדיין בכוחו לשוב להאיר ככוכבי השמים, כי כל זמן שאדם חי, פתוחים לפניו שערי תשובה שיוכל להיות נקי ומאיר ככוכב. ובוה נותן טעם לשבח במה שהוסיף משה לומר והנכם היום ככוכבי השמים, שלכאורה תיבת 'היום' אין בה צורך, אלא הכוונה על דרך שאמרו חז"ל (הובא ברש"י כט יב) 'מה היום מאפיל ומאיר', ואף כאן אמר להם משה רבינו ע"ה, שאף אם הינכם כמו 'היום' שהוא מאפיל הרי בכוחכם ובידכם לחזור ולהאיר כבראשונה^ט.

על צווארנו נרדפנו כי שנאת חנם רדפנו – מקור וסיבת כל הצרות עד עצם היום הזה

בפרשתן (א יב), 'איכה אשא לבדי מרחכם משאכם וריבכם', ומבאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (ד"ה או יאמר איכה) שמשנה רבינו אמר להם לבני ישראל מה שתלוי בעסק החורבן והגאולה אנכי לבדי אשא זאת. ועליכם אינו מוטל אלא לתקן את הריב והמחלוקת? ושנאת חנם שבכם^כ, וזהו אומרו 'מרחכם משאכם

טובה לדורשי ה', שכל זמן שאינו מורד לעקור מצוותיו בכוונה עדיין יכול לקוות לה' שיביא עליו כל הטובה אשר דיבר.

בפרשתן (א א), 'במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל ולבן וחצרות ודי זהב', וברש"י ביאר איזה תוכחה רמז להם בכל תיבה ותיבה - כל אחת על עוון אחר, אלא שלא נכתב לפי סדר המאורעות, וביאר הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע שנכתבו הדברים שלא כסידרן, כי אם היה נכתב על פי הסדר, היה מקום לחשוב ש'כך הוא סידרן של דברים' - אם נכשל אדם בחטא הרי הוא נכנס בין 'כת החוטאים', ועליו להמשיך הלאה בדרך זו, להמשיך מחטא זה לחטא הבא כפי הנכתב ב'רשימת החטאים'... על כן כתבתם התורה שלא כסדרן - שבאיזה מקום שכבר נפל בידו לשוב תיכף ומיד - להתקרב אל בוראו...

בדברים הללו פירש הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (אות טז) בהא דכתיב בפרשתן (א י) 'והנכם היום ככוכבי השמים לרוב'^ח, והביא ה'בעל הטורים' שמצינו ב'מסורה' ב' פעמים תיבת 'והנכם', א. בפסוק זה -

יח. אגב גררא, במדרש (רבה א יא) כתב על הפסוק הנזכר 'ה' אלוקיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב - זהו שאמר הכתוב (תהילים ה ח) אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך'. וצריך ביאור מה שייכות זה לזה, וביאר הגה"ק רבי שמשון מאוסטראפאליע זי"ע שקבלה מרב הונא (האמורא) כסגולה כנגד עין הרע - לומר הפסוק 'אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך', ועפ"ז יש לפרש, שהיה קשה לבעל המדרש היאך אמר משה רבנו ע"ה על עם ישראל שהינם ככוכבי השמים לרוב ולא חשש שמא יעורר בזה עינא בישא עליהם, ומתרץ המדרש 'זהו שאמר הכתוב' - שמשנה רבינו אמר את הפסוק 'ואני ברוב חסדך...' לבטל העינא בישא (ספר קרניים מאמר י וב'דן ידן' שם, עיי' לקט אמ"ק בעלזא, דברים בשם המהר"ש).

וכתב הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע (בארות המים, עניני סגולות) בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע, סגולה נגד עין הרע לומר ג"פ הפסוק (תהילים סט יד) 'ואני תפילתי לך ה' עת רצון ענני באמת ישעך', ואח"כ יאמר רבש"ע בעל השמות היוצאים מפסוק 'ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך' מהר"ת ומס"ת ומאמצעי תיבות תסיר העינא בישא מפלוני בן פלוני, אמן, ויה"ר כאילו כוונתי כל הכוונות שכיוון בהם רב הונא ע"ה. וינצל מכל עין הרע.

יט. בא וראה עד היכן מגעת כוחה של תשובה, שהנה אמרו חז"ל (יומא נד.) בשעה שנכנסו אויבים להיכל (להחריב את ביהמ"ק) ראו את הכרובים מעורים זה בזה, והקשו הראשונים שהלא כשאינם עושים רצונו של מקום אזי פניהם אל הבית, וביאר הרה"ק רבי צדוק הכהן זי"ע (פרי צדיק, ראשי חדשים, אדר ה) שאכן משראו בני ישראל שכלו כל הקיצין והאויבים כבר נכנסו להיכל הרהרו מיד בתשובה, והאף אומנם שכבר לא היה בידם לבטל את הגזירה, מ"מ מיד נחשבו כ'עושיין רצונו של מקום' ונהפכו הכרובים להיות פניהם איש אל אחיו, ובאופן זה מצאום האויבים. כ. אחד מחמישה דברים שאירעו את אבותינו ב"ז בתמוז 'שתברו הלוחות', ורמז יש בזה כי 'שני לוחות' היו מחולקים א' לענייני בין אדם למקום כ'אנכי' ולא יהיה לך', והב' לבין אדם לחברו כ'לא תרצח' ולא תגנוב'.

וריבכם, שעליכם מוטל טירחה ומשא קודש לתקן את ריבכם ושנאת חנם²², ואז במהרה יבוא הגואל²³.

וזהו 'נשתברו הלוחות', שחילקו ביניהם, וקיימו רק את חלק התורה שבין אדם למקום, ואילו בבין אדם לחברו זלזלו לגמרי...

רמז לדבר מצינו בדברי המדרש (ויק"ר כ יב) א"ר יודן, מפני מה נסמכה מיתת אהרן לשבירת לוחות (דברים פרק י), אלא מלמד שהיה קשה לפני הקב"ה מיתתו של אהרן כשבירת לוחות, והיינו כי אהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום, ומשמת אהרן - ופסקו להיזהר בחלק 'בין אדם לחברו', זהו שבירת הלוחות האמור כאן, שעזבו את אחד מהלוחות העוסק רק ב'בין אדם לחברו'...

כא. איתא מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בליקוטי הרי"ם בין המצרים) וז"ל. יש לייגע עצמו בימים הללו, להפטר משנאת חנם, והיינו מה שעינו רעה בשל אחרים. ואפילו מי שאין לו עין טובה על כל אחד - זה הוא שנאת חנם. וכל שלא נבנה בימיו כאילו נחרב בימיו (ירושלמי יומא, א א), וטוב עין הוא יבורך - ובזה יבנה הבית.

כב. יש שביארו לשון 'שנאת חנם', שלכאורה אין זה 'חנם' שהלא השנאה באה על זה שהזיק לו או דיבר עליו וכן כל כיו"ב, אלא, שהנה האש הבווערת בפיסת עץ קטנה תכבה תוך רגעים ספורים, כשיוסיפו לה עצים תבער למשך שעה, ובהוספת שמן ועוד חפצים הבווערים תבער האש כמה ימים וכן הלאה. כללו של דבר, כפי רוב השמן שיוסיפו למדורה כן תוסיף האש לבעור. כך ממש היא אש המחלוקת, אם לא יוסיף הלה לענות לו וכדו' תשקע האש מעצמה ותכבה, אך אם זה יענה וזה יצעק ויגרור אחרים וכיו"ב - אזי אי אפשר לידע עד כמה ימים ושנים תמשך המחלוקת. ועל הוספת השמן - הגערות והצעקות אמרו שהוא בחינם, כי אם לא היה מחזיר לו תיכף בכפלי כפלים לא הייתה האש מתפשטת למרחק גדול כל כך...

כג. ידוע מה דאיתא בגמ' (גיטין נה:): 'אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים', ורבים הקשו מה עוון היה ב'קמצא' עד שנזכר לדורות עולם שמחמתו ומחמת בר קמצא נחרב ירושלים, בשלמא בר קמצא אכן ידיו במעל, שהרי הלך והלשין למלך רומי שמרדו בו היהודים והטיל מום בקרבן, וכמבואר בגמ', אך קמצא עצמו לא עשה ולא מידי. ואמרו בזה ביאור נורא על יסוד דברי המהרש"א (ח"א ד"ה דאזל) שקמצא היה אביו של אותו בר קמצא, וכלשון המהרש"א 'אפשר שהיה זה אב ובנו', ולפי זה יש לבאר, כי זה ברור שאילו היה בר קמצא מתחנך מנעוריו על ידי קמצא אביו על חומר המחלוקת, ועד כמה צריך האדם לאחוז במידת הוותרנות ולהיות מעביר על מידותיו, והיה קמצא מרבה לספר לכן אודות גודל מעלת הנעלבים ואינם עולבים השומעים חרפתם ואינם מושיבים, וכמה טובה וברכה ממשיכים על עצמם בעולם הזה ולעולם הבא - בוודאי היה בר קמצא סופג את עלבונו הגדול ושותק, אך מאחר שלא שמע בבית אביו ולא נבלע בדמיו על כן עשה מה שעשה, לכן נזכר גם שמו של קמצא עצמו בסיבת החורבן, שאף ידיו אינם נקיות...

וכל זאת ללמדנו על חיוב האבות להשריש בילדיהם מקטנותם עד כמה צריך להתרחק משנאת חנם, ועל מעלת הוותרנות, והדרך הנכונה לזה היא על ידי סיפורי מעשיות המושכים את הלב בשכרם הטוב של אלו שוויתרו אף שהיה הצדק עימם... ושל אלו ששמעו חרפתם והבליגו.

וכמו שיש ללמוד ממעשה הידוע שהובא בגמ' (שבת קנו:): על בתו של רבי עקיבא, שלאחר שנולדה אמרו החוזים בכוכבים לרבי עקיבא שביום שבו תיכנס לחופה - ישכנה נחש ותמות, באותו היום, לאחר סעודת הנישואין, נטלה 'הכלה' את התכשיט שבראשה ונעצה אותו בקיר, ובבוקר כשמשכה אותו החוצה ראתה שהוא ננעץ בתוך עין נחש, ונמשך הנחש עם התכשיט. סיפרה זאת לאביה, שאלה רב עקיבא מה מעשה עשית שבזכותו ניצלת מן הנחש שבא להכישך, השיבה לו, שאמש בסעודת הנישואין הגיע עני והקיש בדלת וביקש צדקה, והיו כולם עסוקים בשמחה ולא שמעו אותו, וקמתי ונטלתי את המנה שהכינו לי ונתתי אותה לעני. ומסיימת הגמ', 'אמר לה, מצוה עבדת, נפק רבי עקיבא ודרש וצדקה תציל ממות (משלי י ב) ולא ממיתה משונה אלא ממיתה עצמה' [כלומר, שכח הצדקה מצילה מעצם המיתה, ולא רק להקל עליו את הדין שלא ימות במיתה משונה אלא במיתה כאחד האדם, והרי לך בתו של ר"ע שנשארה בחיים].

הקשה ה'בן יהודע', מה הוסיף ר"ע בדבריו 'מצוה עבדת', הרי פשיטא שקיימה מצוות צדקה, ומתרץ 'וני"ל בס"ד דרוצה לומר, גם עתה בסיפור זה שסיפור לי עבדת מצוה, כי על ידי כך אדרוש דבר זה ברבים וידעו הכל כוחה של צדקה שתציל ממות ממעשה רב זה'. והרי שאפילו רבי עקיבא עצמו נצרך ל'מעשה' בכדי לעורר את הרבים...

סדום כי רבה וחטאתם כי כבדה מאוד, ארדה נא ואראה הכצעקתה וגו' וז"ל, 'זעקת כי רבה' - בין אדם לבריות, 'וחטאתם כי כבדה' - בין אדם למקום, והקב"ה מוותר על בין אדם למקום ולא על בין אדם לחברו, זהו שאמר ארדה נא ואראה הכצעקתה משום אותו זעקת סדום דהיינו בין אדם לחברו, שזו היא עיקר חטא שלהם^י. עב"ל^י.

הקב"ה, ועדיין לא חזרו בתשובה שלימה על זה, ומשום כך 'לא נתגלה קיצם' ואנו יושבים זמן רב בגולה, כי כל זמן שהסיבה המביאה את החולי לא תוסר, אי אפשר לרפאות החולה בכל מיני מרקחת וסמים שבעולם.

נוראות מצינו בספה"ק 'מגלה עמוקות' (וירא ד"ה ויאמר ה') על הפסוק (בראשית יח ב) 'ויאמר ה' זעקת

כו. סיפר הרה"ח ר' חיים ארנפעלד ז"ל ששמע מהרה"ק מקלויזנבורג זי"ע בליל יום הכיפורים מיד אחר המלחמה הנוראה, לבאר בלשון הכתוב (דברים לב יח-ט) 'צור ילדך תשי ותשכח א-ל מְחֻלְלָךְ, וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו, צור ילדך - הקב"ה מיטיב לכל ונותן להם חיים פרנסה וכבוד וכו' וכו', תשי, ותשכח א-ל - והרי הם שוכחים מכל טובותיו של הבורא וממרים כנגד רצונו, על זה מחוללך - מלשון מחול-לך, הקב"ה מוחל על חטאים אלו שבין אדם למקום, אך וירא ה' וינאץ - על מה יתרבה ויתגדל כעסו, מכעס בניו ובנותיו, על זה שמכעיסים ומכאיבים לבניו ולבנותיו, ע"ז אינו מוחל.

כעי"ז אומרים משמיה דהגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע במה שנאמר (איכה ב ו) 'שכח ה' בציון מועד ושבט וינאץ בזעם אפו מלך וכהן', שכביכול שכח ה' והעביר את חטאם אשר חטאו במועד ושבט - שחללו שבת ויו"ט, ועל מה ינאץ בזעם אפו - על מה שעשו למלך ולכהן, שעל כך אינו מוחל.

כז. שמעתי מאיש מפורסם, חשיבותו עולה מעלה מעלה, כמה חסד ורחמים ממתינים לבוא על האדם אם רק יישר את עצמו ויסיר מעל עצמו כל קפידא מאיש ישראל עליו. וכך הוה מעשה לפני כחמש שנים בעי"ת בני ברק יצ"ו, באיש תמים במעשיו שהוסיף 'תוספת מרובה' לביתו מצד אחורי הבניין (עורף), ואף בנה כמה חדרים על גג ביתו בכדי להשכירם ולהשתכר כדי מחייתו, אך דא עקא שאחד השכנים בבניין שממולו הייתה עינו צרה בהרווחתו של הראשון, ובא בטענה שכביכול זה הראשון יוכל להציץ מתוך החרכים לתוך ביתו ויתקיים בו 'היזק ראייה', זה השני משמש כ'עורך דין' (ליוע"ר) ובכוחו פנה לבית השלטון (עירייה) ודרש מהם שיורו לו 'צו מניעה' האוסר עליו לבנות, וכן עשו. הראשון שביתו היה צר עד מאד פנה לכמה עסקנים, ואחד מהם אשר לבו חם וער לסייע לבני ישראל ממצוקתם פנה לדבר על ליבו של ה'עורך דין' שייסר את התנגדותו, אחר דין ודברים נאות הלה בדיעבד, אך בתנאי כפול שיתחייב שלא לפתוח חלון באותו כותל הפונה לצד ביתו, ומחשש שמא יפתח חלון באיזה יום ללא הודעה מוקדמת דרש לקבל ממנו צ'יק פקדון על סך עשרת אלפים (כ"כ) כסף, כערבון על ההתחייבות, ובאם יפר את מילתו יוכל העו"ד להפקיד את הצ'יק, וככה יעשה מדי שנה בשנה, הסכים 'הבונה' לתנאי זה והשליש את המשכון כשאותו 'עסקן' מוליך ומביא ביניהם. כעבור שנתיים ימים פנה העסקן אל העו"ד, ואמר לו מה לך ולצרה הזאת להוציא מידי האברך צ'יק פקדון בכל שנה מחדש, והלא הינך רואה כי מדובר באברך חשוב ועדין אשר לא ישקר באמונתו, דייך בהתחייבות פיו ואין צורך גם במשכון, ונעתר גם לזה - בהתחייבות בכתב וחתימת ידו שאינו פותח חלון לאותו צד. כמובן שאצל הבונה נשאר 'זכרון דברים' בלב, כאב ומעין כעס על השכן אשר תקע מקלות בגלגלי הבנייה, ומכך שגם לא נתן לו להוציא חלון הגם שדירתו מרוחקת באופן שלטענתו אין בזה משום היזק ראייה.

והנה אותו עו"ד כבר השיא שניים מילדיו לפני שהתחילו 'פרק הבונה', ומני אז נעצרה השיירה... וכבר היו 'הצעות' על הפרק שהיה נדמה שהנה הגיעה הישועה, אך ברגע האחרון הכל ירד לטמיון. כלל הדברים, זה חמש שנים שלא נשמע אצלו קול ששון וקול שמחה, עד שהתערב אותו עסקן זכור לטוב, וניגש לאברך הבונה, ואמר לו, בוודאי ראית אם לא שמעת את הצרה בבית שכנך, ומי יודע, שמא מחמת שהוא 'תקע' אותך על כן 'נתקע' אצלו שידוכי הבנים, על כן חוס ורחם ומחל לו. נענה לו האברך לא נפגעת וי אין צורך במחילה... אך אותו עסקן לא הרפה ממנו (והבין היטב את הנעשה בעומק ליבו שעדיין יש בו 'שיירי' קפידא) על כן אמר לו עלה נא אל מורה דרכך ותשאל בדעת תורה האם אתה צריך למחול, הלך ונמלך אצל אחד מן 'הגדולים' ואמר לו, שאכן עליו לומר בפה מלא סלחתי, ונשמע לדעת תורה והודיע שהוא מוחל וסולח, ואכן לא עבר שבוע וכבר 'סגר' העו"ד שידוך אצל אחד מילדיו...

עוד היה מעשה באחד שבנה לפני כעשרים שנה על גג ביתו, לאחר כחמש עשרה שנה אף שכנו עשה כמוהו, אלא שלא בנה כראוי את חיבור שני הגגות, וגם לרבות שהשני קלקל תוך כדי בנייתו את הגג של הראשון ולא

באר הפרשה - פרשת דברים

ואמרו צדיקי הדורות כי כל הצרות המתרגשות ובאות לעולם עד עצם היום הזה אינם אלא מפני אותו יצר הרע של 'שנאת חנם' שעדיין מרקד ביננו^כ. הבט נא בדברי ה'כלי יקר' בפסוק (שמות ג ב) 'וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה

הסנה בוער באש והסנה איננו אוכל'. ולכאורה קצת תמוה א. מדוע אמר הסנה בוער באש, הרי האש בוערת ולא הסנה והיה לו לומר 'האש בוער בסנה' ב. מהו בלבת אש מתוך הסנה, הרי האש עצמה בוערת ולא הסנה מבעיר אותה.

תיקנו לפני ימות הגשמים, וממילא בהגיע 'יום הגשמים' נכנסו 'מים רבים' לבית הראשון, ונשמע קול העם בריעו, עד שלבסוף נתרצו שני הצדדים והלה תיקן את הגג, אלא שלא תיקן לגמרי את אשר בלבו, כי בלבו נשאר תערומת, ונצטננו יחסי השכנות ביניהם... באותה תקופה חיתן השכן השני שנים מילדיו בזה אחר זה, אלא שלדאבון לב אצל שניהם לא חלה ברכת ה' בבנים ובבנות במשך ג' ומחצה שנים, עד שניגש 'עסקן' לשכן הראשון, ועורר את לבבו לראות בצרת נפשו של שכנו והרבה בדברי פיוסים על שיהא טופח על מנת להטפוח גם אצל בני הבית שאף הם ימחלו... ונתרצו שניהם ואמרו סלחנו... מחלנו... וראה זה פלא, לפני כשבועיים, שהם כתשע חדשים אחר 'מעמד הסליחה', זכה השכן בשלושה נכדים, לאחד נולדו תאומים ולשני בת אחת, ויהי לאות ולמופת כמה מסוכן הוא צערו של השני, וכמה כוחה של מחילה להסיר את הדבר המונע את השפע תיכף ומיד.

כח. בלשון הזה אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע, כי אין לנו להסתיר ולומר בלחש 'לתוך בית ידו' (שרוול הבגד) כי כל הצרות הם מפני שנאת חנם, אלא צריך להודיע בראש כל חוצות ולזעוק בקול גדול... עד ש'ישמע הלב'... **כט.** ידוע דבר המעשה שפעם הגיע ובא הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע לעיר אחת, והגישו אצל השולחן 'לחיים' (מזונות וי"ש) ולא רצה הרה"ק לשתות, רק נענה 'כשיהודי דוקר את רעהו בלשונו בביהמ"ד, הרי הוא גורם שגוי ידקור איש מישראל בחרב' (סוף דבר הוברר ש'רוח הקודש' הופיעה בבית מדרשו, שבאותה שעה אכן דקר גוי איש יהודי ברחובה של עיר, מפי גאב"ד נאראל זי"ע).

מעתה יתבאר לנו עוד בטעם שנקטו חז"ל בלשונם שנאת חנם, אף שלכאורה אין זה 'בחינם' אלא כי פלוני 'עשה' לי, הזיק לי וכו'... שהנה 'מעשה' היה ב'מלמד' שמסר שיעורו בפני התלמידים, והיה שם ילד אחר שלא נח אפילו לרגע אחד, וכל הזמן השתולל והפריע בידיו, זרק חפצים לארבע רוחות השמים ואף העביר פתקים לשאר התלמידים, קצף עליו המלמד והיכהו במקל עץ שראשו השני היה סכין חדה כתער וחתך את ידי הילד... נרעשו ההורים על מעשהו הנורא של המלמד, וזעקו עליו, שומו שמיים, מדוע עוללת כה לילדינו וחתכת את ידיו בחינם. נענה להם המלמד בפליאה, וכי לזה 'חינם' ייקרא... והלא הוא השתולל מבלי להשים רסן למעשיו וביושר 'קנה' לו את העונש... גערו בו ההורים, אוי כסיל שכמותך, וכי כך הוא שורת הדין לחתוך ידיים לילד שמפריע... אפילו אם נסכים שמגיע לו עונש על התנהגותו הרעה, אך עונש איום כזה אינו אלא בחינם שלא לפי ערך המעשה כלל וכלל... כיוצא בדבר ייאמר לדידן, יודעים אנו מפי ספרים וסופרים ומאמינים אנו בדברי חז"ל כי כל הצרות והרעות אינם אלא מפני שנאת איש את רעהו, ונמצא שעל ידי שאתה שנאת איש לרעהו מחמת שפגע והזיק אותך בגופך או בכבודך, או שגנב ונטל ממונך שלא כדיו, או בנה בשטח שלך - אתה מגביר את מידת הדין רח"ל בעולם וגורם לאסונות ח"ו, ועתה בואו חשבון, וכי אין זה בחינם... האם ראוי שאנשים ימותו בגלל שהוא פגע בך...

והנה אילו היה אותו 'מלמד' מצטדק על מה שכרת את הידיים באמרו, לא ידעתי כי יש סכין בראש המקל, אלא חשבתי לתומי שאין זה אלא מקל עץ מראשו ועד סופו, וכל כוונתי היתה רק להכות אותו על מעשיו, אולי אפשר היה לדונו לזכות, אמנם אם היה חוזר אותו מעשה גם למחרת - שהיה מכה ילד אחר באותו מקל זכור לשמצה וחותך גם לו את הידיים אזי בוודאי לא היו מקבלים ממנו שום 'תירוץ'... אלא היה נזכר לדראון עולם כאיש שפל ומושחת...

כך גם לענייננו אנו, הרי עינינו הרואות בריבוי הצרות והאסונות שהיו בתקופה האחרונה כי 'נשתנו עלינו סדרי בראשית' ואבינו שבשמים מעורר אותנו לתקן דרכינו (שהרי בכל המקרים שאירעו ראו כי אך ורק יד ה' היא, ואך לשטות גמורה ייחשב לומר ש'בדרך הטבע' אירעו המקרים, ואכמ"ל, והנה מפולת אחר מפולת אחר מפולת, ובעל כרחך כי יד ה' עשתה כל זאת, אני הוא ולא אחר), ואם אחר האסון הראשון עוד יכולים אנו 'לרחוץ בנקיון כפינו' ולומר לא ידענו כי שנאת חנם מביאה טרגדיות גדולות כאלו, שמאות מאות איש ישבו לארץ באבלותם בבת אחת, אך מה נאמר ומה נדבר אחרי האסון השני והשלישי...

זוהי לעומת זה, ריבוי 'אהבת חיים' (בחינם - גם למי שנדמה שאין ראוי להשיב לו...) וההליכה לפני משורת הדין מגבירים מידת החסד על העולם כולו, ומעוררים בשמים להשפיע רחמים מרובים על כלל ישראל^{לג}. ולהדיא מצינו בספה"ק 'תומר דבורה' (פ"א) שבשעת החורבן 'היה הדין מתחזק עד שבקש לכלות את הכל לקעקע ביצתן של ישראל מפני שנתחייבו בליה וכו', והיינו שאמר הקב"ה לגבריא, הם גומלים חסדים אלו עם אלו, ואף אם הם חייבים ניצולו והיה להם שארית. ומבאר שעל כך נאמר (מיכה ז יח) 'כי חפץ חסד הוא', שאף אם מידת הדין מקטרגת על ישראל מ"מ הקב"ה מרחם עליהם אם הם עושים חסד זה עם זה^{לד}.

גם דינו של אדם בב"ד של מעלה לאחר אריכות ימיו ושנותיו נקבע כפי הנהגת האדם לפני משורת הדין, וכדבריו המרעידים כל לב של הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות שנו: דרוש לכ"ז אלול תק"ע), שהנה איתא בגמ' (ר"ה יז:) 'רב הונא רמי, כתיב (תהילים קמה יז) צדיק ה' בכל דרכיו, וכתיב וחסיד בכל מעשיו, שהלא 'צדיק' מורה על הנהגת דין ומשפט אמת, ואילו 'חסיד' משמעו

אלא ביאורו, 'הסנה' - הוא השנאה שיש בין אדם לחבירו, וה'אש' היא הצרות הרבות העוברין על עם בני ישראל ה"י, והסנה בוער באש - הנהגת בני"י שמכאיבים זה לזה בקוצים' (כדוגמת 'הסנה' שהוא מלא קוצים) וזה מבעיר את אש הצרות והגלות. וכלשונו של ה'כלי יקר', בקוצים הללו המשמיעים קול כשהם בוערים באש, כך ישראל אפילו בזמן שאש הצרות מתלקחת סביבו, מכל מקום כל אחד לחבירו קוץ מכאוב וסילון ממאיר, כמנהג דורות הללו. ותמיד משמיעים קול וכו', וזו עיקר סיבת הגלות, מצד השנאה והקנאה שביניהם יותר מבכל האומות, ובעלי הלשון השמיעו את כל ישראל אין נקי, כי תצא אש המחלוקת מסלע המחלוקת, האבות מבערים אש והבנים מלקטים עצים - על כן בערה בהם אש ה', לכך נאמר והסנה איננו אוכל כי אף על פי שאש התלאות יבער ביעקב מכל מקום מציאות הסנה נשאר קיים בכל דור ואיננו אוכל כי לא יכלו הקוצים מן כרם ה' צבאות בית ישראל, עכ"ל^ל. ובוה מבאר נמי מה שאמרו 'מתוך' הסנה, כי כל 'לבת האש' של אורך הגלות והצרות הוא 'מתוך הסנה', מתוך שיש בהם דלטורין, ודבר שפתיים אך למותר^{לא}.

ל. בעת שהותו של הרה"ק האמרי אמת' בארץ הקודש (בטרם עלתו להשתקע שם) עלה למעונו של הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל גאב"ד טבריא, בתוך הדברים נענה האמרי אמת באנחה מקירות לבו על המצב הרוחני שהיה בכי רע, כאשר פורקי עול הרימו ראש בחילולי שבת וכיו"ב. נענה רבי משה קליערס ואמר, וכי עליהם יש לכם להתאנח כל כך - והרי הללו לא ראו מאורות מימיהם, והם כתינוקות שנשבו שלא טעמו מעולם טעם תורה והמצוות. אלא רבות אנחותי וליבי דווי על אברכים המתפללים בשבת בדבקות, ובימות החול באים לפני לדין תורה ודוקרים זה את זה בחרבות שבלשונם, על דא וודאי קבכינא.

לא. הרה"ק מבוטשאטש זי"ע (הובא בדבש השדה אות קו) דרש בלשון הכתוב (ישעיה ט ו) 'א-ל גבור אבי עד שר שלום', שהנה פעמים הקב"ה נוהג עמנו כמנהג 'אב' המרחם על בניו ומותר על כבודו, ולפעמים הרי הוא בבחי' 'שר' ומלך אשר במשפט יעמיד ארץ, ואין כבודו מחול, ואופן ההנהגה מ'אבי עד שר' כלומר, אם הוא 'אבי' או 'שר' תלויה ב'שלום', שאם יש שלום אצל בני ישראל אזי הקב"ה נוהג עימם כאב, אך אם מחלוקת ביניהם ח"ו הרי הוא כמלך. לב. וכבר כתב המהר"ל מפראג זי"ע (נתיב גמילות חסדים פ"ג) לבאר הא דאיתא בגמ' (ב"מ ל:) 'אמר רבי יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפני משורת הדין', וז"ל, פירוש אע"ג שהיה להם חטאים אחרים, לא היה בא החורבן אלא הקב"ה היה משלם להם עונש אחר, אבל כאשר העמידו דבריהם על דין תורה ולא רצו רק בדין בא מזה החורבן על ידי מדת הדין שהיה שולט בהם להחריב אותם, כי אם היו עושים לפני משורת הדין גם כן היה הקב"ה נושא להם פנים וכו', לפיכך אם היו עושים לפני משורת הדין הרי הכתוב אומר (תהילים פט ג) 'אמרת עולם חסד יבנה', ומדבר זה עצמו יש ללמוד גם כן כי הרחקת החסד הוא חורבן העולם, עכ"ל. לג. איש יהודי היה בעיה"ק ירושלים בימי 'המלחמה' הנוראה ושמו רבי יעקב, הלה נגוע היה בנגע הצרעת על כן התרחקו ממנו הבריות, ואף לא ניתנה לו הרשות להציג רגלו אפילו במקווה טהרה אחת שבירושלים... והיה אומר הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע אילו היו נותנים לרבי יעקב דריסת רגל במקווה הייתה כל המלחמה הנוראה מתחוללת מעבר לים באופן אחר, והיינו, אף שנגזרה הגזירה, אך מכל מקום היה אפשר להמתיקה שלא תהא הגזירה קשה ואכזרית כל כך.

באר הפרשה - פרשת דברים

מה שבינו לבין המקום הוא נוהג עמו בחדר לפני משורת הדין. והיינו בתחילה צדיק ה' בכל דרכיו דייקא שהמה בין אדם לחברו שזה נקרא תמים בדרכיו, ואח"כ חסיד בכל מעשיו במעשי המצוות. עכ"ל.

ועשית הישר והטוב – על ידי אהבת חנם יבנה המקדש

בתב ה'נצי"ב' (חומש העמק דבר בפתיחה לספר בראשית) על הפסוק (דברים לב ד) 'הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט קל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא', בא הכתוב להצדיק דין הקב"ה בחורבן בית שני שהיה דור עקש ופתלתול, אף שהיו צדיקים חסידים ועמלי תורה, אך לא היו ישרים ל' בהליכות עולמם, ע"י שחשבו את מי שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' לצדוקי ולאפיקורוס, לכן נגזר דינם, והיינו אף שהיו בעצמם צדיקים לא סבלו את מי שהיה סובר שלא כמותם ל', וע"ז אמר הכתוב

כשנכנס לפני משורת הדין, ותירץ רב הונא 'בתחילה צדיק ולבסוף חסיד'. וביאר ה'חתם סופר', שבתחילה הקב"ה הן את האדם כיצד התנהג ב'בין אדם לחברו', ואח"כ הן אותו על עניינים ש'בין אדם למקום', ובדין הראשון הקב"ה הוא 'צדיק' ושופט אותו במשפט צדק, ואם יצא דינו לצדק, שאכן היה נוהג כשורה אזי הניח אותו במשפט השני – על שאר העברות, באופן של לפני משורת הדין.

וז"ל, והשתא אומר אני, בתחילת דינו של הקב"ה יושב בדין עליו איך התנהג עם חבריו ורעיו, אי היה מתנהג עמהם לפני משורת הדין או לא, ובוה המשפט אין הקב"ה מתנהג עמו לפני משורת הדין אלא במשפט צדק, ואם על פי משפט צדק יצא דינו שהוא מאותן האנשים שעוברים על פשע ומעבירין על מידותיו או אח"כ כשהקב"ה יושב בדין עליו בעסקי תורה ומצות

לד. איתא בגמ' (ע"ז כה.) לפרש מה שנאמר (יהושע י יג) 'הלא היא כתובה על ספר הישר', מאי ספר הישר, אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, זה ספר אברהם יצחק ויעקב (- ספר בראשית) שנקראו ישרים שנאמר (במדבר כג י) 'תמות נפשי מות ישרים'. והרי ששיבח הכתוב את האבות הקדושים בעיקר במה שהיו 'ישרים', שלא נאמר קדושים וטהורים וכיו"ב, ללמדך עד כמה חשובה היא ההנהגה הישרה לפני המקום ב"ה.

וז"ל ה'מגיד משנה' (סוף הלכות שכנים פי"ד ה"ה), שתורתנו התמימה נתנה בתקון מידות האדם ובהנהגתו לעולם כללים וכו', וכן אמרה 'ועשית הישר והטוב' והכוונה שיתנהג בהנהגה טובה וישרה עם בני אדם, ולא היה מן הראוי בכל זה לצוות פרטים, לפי שמצוות התורה הם בכל עת ובכל זמן ובכל ענין וההכרח חייב לעשות כן, ומדות האדם והנהגתו מתחלפות לפי הזמן והאישים'.

איש תם וישר מתושבי העיר וינא ניגש אל רב העיר הגאון רבי חיים שטערן זצ"ל, ובפיו 'בקשה', היות ומתקרב זמן הסתלקותו מן העולם הזה, על כן בקשתו בפיו שלא יספידוהו... בקשה זו נהפכה ל'שיחת הבריות', פלוני הולך למות... כאומר, מי גילה לו סוד חיי הנשמות כמה יאריכו ימיהם (והמה לא ידעו בגדלותו של האיש), ואכן, לא עבר זמן רב, והלה השיב את נשמתו ליוצרה, בעת ההלוייה נענה המרא דאתרא הגר"ח, הנפטר ביקש שלא להספידו, אבל 'סיפור' דברים אחד הנני חייב להזכיר בזו השעה, מה שנעשה עמו מפעולת צדיק בימי ה'מלחמה' בשהותו ב'מחנות' העבודה. וזה דבר המעשה, באותם הימים היו הכל רעבים לפיסת לחם קטנה, כי 'רשעים' לא היו מעניקים אלא מנת אוכל זעומה וקטנה, רבים מתושבי המחנות היו מנסים מזלם ב'גניבת' מעט מזון להחיות נפשם מה'מטבח' הכללי, והיה אם נתפס איש סועד עצמו ב'מציאות' כאלו, היו תולים אותו במרכז המחנה למען ישמעו ויראו... (באופן שאינו מוכרח למות מתליה כזאת), פעם אחת תלו הרשעים אחד מבני ישראל, וה'מנוח' שלפנינו ניגש במסירות נפש אל הרשע, וכה אמר לו, הרי זה האיש רזה וצר הוא, לא תעבור מחצית השעה ונשמתו פורחת ממנו, אז מיד תצטרך להורידו מהתליה, ומה הרווחת בזה – הרי תושבי המחנה כמעט לא יראו את ה'עונש'... מוטב שתתלה אותי במקומו, כי חיי יאריכו יותר, ותבוא על תכליתך, להודיע ולהיוודע לכל תושבי המחנה, כי אוי לו למי שיהיה לגנוב אוכל מהמטבח, הרשע 'סבר וקיבל' וכן עשה, ונשאר 'התלוי' בחיים אך מכאב התליה סבל כל ימיו מ'קור וחום', ודי ב'הספד' זה, וראו כל העם כוחה של מסירות נפש בין איש לרעהו עד היכן היא מגעת. ולדידן הדברים אמורים, כי ב"ה אין לנו כלל עניינים אלו, להיהרג או לתלות עצמו במקום רעהו, אבל, לכה"פ, נראה למסור נפשנו, לשתוק במקום שיצר הנקמה בוער בקרבנו, למסור נפשנו שלא לשלוח כחץ לשון איש ברעהו וכיו"ב.

לה. סיפר לי איש יהודי – צדיק בדרכיו וחסיד בכל מעשיו, מרביץ תורה ויראה נודע בשערים, כי לפני כמה שנים אירעה צרה בביתו, בנו בן ה'שלוש עשרה' החל יורד מדרך היהדות מטה מטה... ב'רגע של אמת' התבוננתי

עממים נתתי לו, שבעה לכם, וקיני וקניזי וקדמוני הן עמון ומואב ושעיר, אחד מהם לעשו והשנים לבני לזמ, בשבר שהלך אתו למצרים ושתק על מה שהיה אומר על אשתו אחותי היא, עשאו בבנו'. וכתב הגה"ק ה'חפץ חיים' (מאמר כבוד שמים פ"א אות ה) בזה"ל, ולפעמים זוכה על ידי חסימת פיו שמתקיים העולם על ידו, כגון בשעת מריבה, שמתבזה והוא כובש את עצמו שלא לענות, כמו שאמרו חז"ל (חולין פט.) על הפסוק (איוב כו ז) 'תולה

'צדיק וישר הוא', הקב"ה ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם בהליכות עולם ולא בעקמימות - אע"ג שהיא לשם שמים לו, דזה גורם חורבן הבריאה והריסות ישובו של עולם.

ירושלמי - לשומעים חרפתם ואינם משיבים
בפרשתן (ב ה), 'כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר',
ופירש רש"י, ירושה לעשו - 'מאברהם, עשרה

בנעשה, וחשבתי על מה עשה ה' לי ככה, בחור צעיר בא מבית טוב וחשוב, לומד במוסדות חינוך הטובים ביותר, מדוע הוא סר מן הדרך... עד שנזכרתי כי בבחרתי ישבתי עם כמה חברים חשובים מאד, ובדעתנו הענייה פתחנו פינו לדבר על קודש הקדשים 'הגר"א' מווילנא כי חשבנו שבזה נעשה יותר 'לחסידיים', עתה ידעתי בשל מי הסער הגדול הזה, מיד עליתי בשעה שש בערב לביתו של הגאון הגדול רבי מרדכי גרוס שליט"א שהיה פוקד את ציונו של הגר"א בימי אלול לבקש מאתו שיחוס נא עלי ועל נפשות ביתי ויבקש מחילה מהצדיק למען ייטב לנו, אמר לי ר' מרדכי, בשנה זו כבר הייתי על ציון הקודש, אבל מכיר אנכי יהודי חשוב הנמצא בקרבת מקום, לכה ואשלחהו כ'שליח' מיוחד עבורך, השליח מיהר לקיים שליחותו. באותו זמן שהיה על הציון הראה השעון על 6:30, והנה, באותם רגעים ממש עלה בני על אוטובוס המוביל נוסעים לעיר מגורי אביו, בהיותו באוטובוס פגש בו 'חבר' נעוריו, שלמד אתו לפני כמה שנים ב'חידע' (תלמוד תורה), בראות החבר את מראהו הפוחז של בני, פתח פיו וגער בו, דו משוגענער (משוגע שכמותך) וכי ירדת מדעתך, מדוע הינך נראה כך, וגם אם אין לך חשק כל כך לעסוק בתורה וכו', מדוע תשחית את תואר פניך, ומראה לבושך... וכי נראה לך שתררויח משהו, מהשערות הגדולות העומדים לך בקידמת ראשך, וכי תרוויח משהו מלבושך הקצר... וכה הוסיף לייסרו בשבט פיו, כי טיפת 'עולם הזה' לא ירוויח מכל השטויות הללו, ואכן, בבואו לביתו, ביקש בני מיד שאתן לו 'טלית קטן' חזר ללבשו, גם ביקש שאגלח את הררי שערו... ושוב חזרה לו א אידישע צורה (צורתו היהודית) עד עצם היום הזה (וראה נא את גדול ה'נס' כי זה פשוט שאם ה'משגיח' או ההורים היו גוערים באופן כזה לא היו הדברים משפיעים עליו כלל, אבל מכיוון שהדברים יצאו מפי חברו מנוער הבין הנער כי לא 'לחנכו' בא). ללמדך עד היכן כוחו של דיבור, ק"ו בדיבור רע על 'גדולים', כי בסך הכל ישבו להם כמה צורבים צעירים שאינם נוגעים בקצה קצהו של גדולי ומאורי הדור, ואעפ"כ השפיע דיבורם באופן נורא כל כך, על כן, כל שומר נפשו ירחק מהם.

אגב אורחא, הגה"ק מטשעבין זי"ע היה אומר, שעל כל 'שארפע טריט' (צעד חריף) מתחרטים לבסוף. נוראות אמרו לפרש במה שמצינו ב'חד גדיא', שה'שונרא' אכל את הגדי וסופו שנטרף על ידי הכלב, והוא הוכה במקל אשר לאחר מכן נשרף באש וכו', ולכאורה בשלמא לחתול והכלב מגיע עונש בדין שהרי כל אחד מהם טרף בעל חי אחר, אך 'מקל' זה מה חטא שנענש בשריפה, והרי לא עשה כלום בעצמו אלא אחד אחז בו והכה את עמו את הכלב... אלא ללמדנו, כי אף אם אינו 'חוטא' אך סוף סוף השני הוכה על ידו, ואחת דינו לו... והיינו מה דאיתא (סנהדרין מה): לגבי מי שנהרג בסקילה, ש'אחת אבן שנסקל בה ואחת עץ שנתלה עליו ואחד סייף שנהרג בו ואחד סודר שנחנק בו כולן נקברין עמו', שכל מי שנהרג יהודי על ידו טעון קבורה, ואף שלא עשה שום מעשה בעצמו, ללמדנו עד כמה קשה צער הבריות.

לו. כבר אמרו - 'ולא תתורו אחרי לבבכם' (במדבר טו לט) אל תתירו לעצמכם מצוות חדשות אשר לבכם נוטה להתירו אחרי קנאת ושנאת הלב, כגון את פלוני מצוה לקבור, ואת אלמוני מצוה לבייש וכו'... (כע"ז בהעמק דבר להנצי"ב). וכבר הוכיח כן הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע למי שאמר לו 'את פלוני מצווה לקבור בעודו בחיים חיותו...' כי מצינו שבני ישראל היו 'ערומים מן המצוות' וכבר הגיעה העת להוציאם ממצרים ולכן נתן להם 'דם פסח ודם מילה' (מכילתא ה כח), והרואה יתמה, שהרי בשלושת ימי אפילה (שקדמו לאותו זמן) מתו רוב מנין ובנין מבני ישראל ולא נשארו אלא 'חומש' מבני ישראל בחיים (וי"א אחד מחמישים או אחד מחמש מאות) ובוודאי כל הנשארים היו 'מתנדבים' בחברא קדישא לקבור רבבות אלפי הרשעים מבני ישראל שמתו בג' ימים אלו... וכלל וכלל אינם ערומים מן המצוות אלא 'מלאים מצות כרימון', ומכאן, שלא כל 'קבורה' מצוה היא והמבין יבין... (עיי' מהר"ש מבעלזא שג"כ ביאר כן).

באר הפרשה - פרשת דברים

וחומר, כמה טובות יגיעו מאדון הכל כשאיש הישראלי חוסם פיו מלדבר ל' בשעת מריבה וכיוצא בזה ל'. עכ"ל.

דברו על לב - לחזק לבות בני ישראל ולעודדם

בסוף פרשתן (ג כב), 'לא תיראום כי ה' אלוקים הוא הנלחם לכם', ומיד לאחריו מתחלת פרשת 'ואתחנן אל ה' - שמשנה רבנו התפלל שיזכה להיכנס לא"י, וכתב 'בעל הטורים' (ריש פר' ואתחנן) שמשנה רבינו אמר חזקתי את ישראל אולי ירחם עלי, הרי לך חשיבותו

ארץ על בלימה, על מי העולם קיים על מי שבולם פיו בשעת מריבה'. והוא מדה במדה, דלפעמים על ידי העוונות נתרבו הקטרוגין ויכול העולם להקל, וע"י מדה הקדושה הזו סותמין את פיהם. וראה נא אחי עוד, שאפילו לוט שלא היה אדם חשוב כל כך, שהרי בכתוב (בראשית יג יא) נכתב עליו 'ויסע מקדם' [ופירש רש"י 'הסיע עצמו מקדמונו של עולם, אמר אי אפשר לא באברם ולא באלוקין] אפילו הכי מפני ששמע שאברהם אמר אחותי היא, ושתק, עשאו הכתוב בזרעו וחלק לו ירושה כמו שפירש רש"י, ומוניה נידון בקל

לז. ואין לתאר ואין לשער גודל הנחת רוח שיש לפני אבינו שבשמים ית"ש מאותה 'חסימת הפה'... וכדמטו משמיה בשם הגה"ק משמלויא ז"ע את לשון הכתוב (תהילים עו יא) 'חַמַּת אָדָם תִּוְדָךְ שְׁאֲרִית חַמַּת תַּחְגֵּר', שכאשר האדם מתמלא חמה והוא שותק ומתאפק הרי זה נחשב כ'קרבן תודה' לפניו ית', ולא עוד אלא שארית חמות - מה שנשאר מאותה חימה בקרבו פנימה, כשכבש כעסו ולא שפך חמתו על... הרי כביכול תחגור בה, שהקב"ה כביכול חוגר עצמו בה, כחגור על בגדיו.

כעין זה אמר הרה"ק ה'אמרי חיים' במה שנאמר (שם קמז ב) 'נדחי ישראל יכנס', ר"ל, מה שיהודי 'דוחה' ומתאפק (הן דיבור שאינו כהוגן והן בשאר מיני התאפקויות מלמלא תאוותיו) אותם הקב"ה אוסף ומכנס לאוצרותיו, כי הם חביבים לו יותר מהכל... לח. מעשה נורא שמעתי מפי הגר"י שבקס שליט"א על חותנו רבי אברהם שטיינער זצ"ל (שהיה דר ברח' רוזנהיים בבני ברק), ר"א נסתלק לבית עולמו כשהוא בן תשעים ושש שנה, וזוהי פרשת אריכות ימיו, בימי ה'מלחמה' שהה ר"א במחנות הכפיה והעבודה תחת שלטון הרשע ימ"ש, מנהג רע נהג הממונה על אותו המחנה שבכל לילה היה קורא לאחד מבני המחנה ו'סועד לבו' בהריגתו אף ללא מציאת עוולה או תירוץ, ולא ידע איש מהם מה יעלה בסופו... באחת הלילות קרא הרשע ליהודי מבני המחנה ונקב בשמו - 'ראובן בן יעקב' (שיינו השם מפי כבוד הבריות), הלה שאיבד את שפיות דעתו פנה לר"א כמי שהוא נקרא בשם שנקב הרשע... וגער בו - ראובן... ראובן... גש נא אל הממונה, ר"א החליט להיות 'מעביר על מידותיו' כשהוא מזכיר לעצמו את הפסוק (משלי כא כג) 'שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו', ולא ענה כסיל כאיוולתו 'אתה הוא אותו ראובן שנקבו בשמך', אלא נשא סבלו בדומיה וצעד היישר אל מותו בידי אותו רשע... אלא, שבהגיעו נענה הרשע ואמר - נפלה ההחלטה שכהיום נשנה ממנהגנו, כל בני המחנה יעלו על מוקדה מלבד האיש אשר נקבתי בשמו הוא ישאר בין החיים, ואכן ר"א זכה חי בטוב ובנעימים עדי בואו לגיל צ"ו שנה.

ובהספד שנשא המספיד חישוב כי חייו ניתנו של ר"א ניתנו לו כשלל על שקיים את הפסוק 'שומר פיו ולשונו' צא וחשוב כי פיו בגמטריא צ"ו שנים כמנין שנות חייו עלי אדמות.

אגב אורחא, סיפר לי חתנו של ר"א כי כל ימיו שמר חותנו על 'פיו ולשונו' ואף כשפרצה 'שערוריה' בביהמ"ד שקבע בו מקומו לתפילתו והחלו נשמעים בו דיבורי 'לשון הרע' עקר רגליו משם וברח משם כל עוד נשמתו באפו, וזכה לצ"ו שנים בריאות מלאות וטובות, את בית הרופא לא ביקר ולבדו היה מהלך ברחובה של עיר על שני רגליים בריאות, ואת הנצרך לו קנה בגפו בחנויות הסמוכות לביתו.

ומה רב היה שכרו מן השמים על שמירת פיו, כי אחר המלחמה כשהחלו הרשעים לשלם 'פיצויים' מידי חודש בחדשו לנפגעי המלחמה, ורצו בני המשפחה שר"א ישנה בדיבורו ויספר כאילו ש'פגיעתו קשה' יותר ממה שבאמת נפגע בכדי להגדיל קצבת הפיצויים, אך הוא עמד על שלו שאיננו משנה כהוא זה בדיבורו... אחד מקרובי משפחתו היה מתקשר אליו בטלפון, מציג עצמו כ'רופא' מפורסם והיה 'מדריכו' כדת מה לדבר ומה 'למכור' לרשעים כדי שיכירו וידעו את גודל פגיעתו הקשה... ור"א ענהו בטלפון - לא אשנה בדיבורי כהוא זה מן האמת, אך הקרוב לא הרפה והוסיף להתקשר אליו פעמים רבות ובכל פעם ענהו ר"א בתוקף 'לא אשנה בדיבורי', וממילא גם כשהתקשר הרופא הממונה מטעם המלכות השיב לו באותה מטבע לשון - לא אשנה בדיבורי ואבקשך להרפות ממני... הרופא שלא הבין מה הוא סח.... ומה חטא כי שפך עליו קיתון של רותחין הבין שמן הנראה 'חולה' וחסר דעה עומד לפניו ומיד אישר לו קצבת פיצויים גבוהה ונכבדת.

להם מים לשתות ממימי הבאר. ומבאר בזה"ל, דיש לומר שאמר 'על דבר' רוצה לומר בעבור שלא נתנו להם דברים טובים וניחומים, וזהו שאמר 'על דבר' בשביל הדיבור, עכ"ל [והוכיח זאת ממה שנאמר (יש ד) 'וזה דבר הרוצח', ופירשו חז"ל (שביעית פ"י מ"ח) שהוא מלשון 'דיבור', שצריך הרוצח לומר אל תכבדוני, וכן בעוד מקומות].

והדברים נוראים למתבונן בהם, שאי הבאת 'לחם ומים' נחשב לדבר מועט ואילו מניעת דברים טובים וניחומים מצדקת עונש גדול כזה עד סוף כל הדורות. ולא עוד אלא שלכאורה יש להקשות וכי בני ישראל צריכים הם לחיזוק מגויי הארצות כדוגמת עמון ומואב, אלא מכאן למדנו שאפילו הגדול שבגדולים נהנה ומחייה נפשו בדברי חיזוק וניחומים^{מא}, ואפילו אם הם באים מ'פחות שבפחותים', כי גדול כוחה של 'מילה טובה' לרומם את הנפש ולהפיה רוח חדשה^{מב}, ומעתה

של המחזק את רעהו^{לט}, שעם כל ה'מדרגות' העצומות של משה רבינו, שהיה אב לנביאים וידעו ה' פנים אל פנים', אך לא מצא זכות בעצמו לעורר רחמים על ידה לבטל את הגזירה של 'מי מריבה' שיוכל להיכנס לא"י, אלא במה ש'חזקתי את ישראל'.

נוראות מצינו בדברי מרן ה'בית יוסף' זי"ע אודות חומר הפנס של המונע עצמו מלהעתיר דברי חיזוק ועידוד לזולתו^{מז}, שהנה כתיב (כג ד-ז) 'לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' וגו', על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים וגו', לא תדרוש שלומם וטובתם כל ימין לעולם', והקשה ה'בית יוסף' (דרשות מהריק"א, נדפס בספר אור צדיקים), מפני מה ציוה הקב"ה לתעב אותם עד סוף כל הדורות על 'דבר מועט כזה' שלא קידמו אותם בלחם ובמים, והפליאה תגדל שבעתיים שהלא בני ישראל לא היו צריכים ללחם ומים כי היה להם 'לחם מן השמים' וכן היה

לט. כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמירת הלשון, ח"ב פ"ז), הבה נתבונן, אם יערכו 'דינער' (מסיבת התרמה) לרגל 'בנין בית המקדש השלישי' אזי ללא כל ספק שכל איש יתן את כל הון ביתו באהבה עבור מטרה גדולה זו, הוסיף ה'חפץ חיים' ואמר, אם כן, הרי הנביא אומר ושביה בצדקה - והיינו שבנין הבית השלישי נבנה על ידי קיום מצוות צדקה, עלינו להרבות בצדקה כל אחד עד כמה שידו מגעת, כי כל פרוטה לצדקה נחשבת כתרומה עבור בנין הבית השלישי. ולדין ייאמר, שאין הכוונה רק לנתינת מעות כפשוטו, שמה יעשה מי שאין לו מעות, אלא הכוונה לנדיבות הפה - שיחזקו בני ישראל זה את זה במילה טובה ורוח נדיבה.

מ. מעתה ישא כל אחד קל וחומר לעצמו, שאם כה הקפיד הקב"ה על מי שאינו מדבר 'דברים טובים', הרי קל וחומר בן בנו של קל וחומר למי שמדבר 'דברים רעים', דברי גנאי וזלזול בזולתו או לשון הרע וכיוצא בו. הנה נודע המעשה בקמצא ובבר קמצא שעל ידו נחרב בית המקדש, וכמובא בגמ' (גיטין נו.), שלאחר ש'השליך' את בר קמצא מסעודתו וביישו לעיני כל, הלך בר קמצא וסיפר למלך 'מרדו בך יהודאי', שאלו המלך 'מאן יימר', והשיב בר קמצא שישלח עמו המלך קרבן לביהמ"ק ונראה האם יקריבוהו, ובדרכו 'שדא ביה מומא (הטיל בו מום) בניב שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין, דוכתא דלדין הוה מומא ולדידהו לאו מומא וכו', ופירשו בזה בדרך הרמז כי בני ישראל יודעים שאפשר 'להרוג' ולפגוע על ידי ניב שפתיים - בדיבור שלא כהוגן, וכן בדוקין שבעין - בקריצת עין להרע, אולם לדידהו לאו מומא, גויי הארצות אומרים שאין זה נחשב כמום... ואי אפשר להרוג אלא בכלי זיין כפשוטו... וכבר ביארו צדיקי הדורות לדורותיהם בלשון הכתוב (בראשית מט ו) 'כי באפם הרגו איש' כי פעמים סגי בעקימת האף (קרימען מיט די נאז) על פלוני כדי להרוג ולרצחו נפש.

מא. בעיה"ק טבריא היה דר יהודי אחד שלא היה שלם בדעת והיה חסר דעה ל"ע. והנה המקווה טהרה היה קטן ביותר ולא החזיק כי אם איש אחד או שניים. יומא חד בשעה שפנה הגה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע לבית הטבילה שהו שם אנשים הרבה ואף אותו יהודי נכח שם. בראותו את רבי מוטל עומד ומחכה בין האנשים קרא להם ואמר, פנו מקום לרבי קדוש שבינותינו. לאחר שיצא הרה"ק מן המקווה פנה לסובביו ואמר להם, הביטו נא וראו, הנה יהודי זה אינו בריא בנפשו, ולא עוד אלא שלא עמד במקום ובאופן מכובד כלל וכלל. ואעפ"כ נהייתי מאד ממעט הכבוד שהנחילני, מכאן נלמד כי כן טבע הקב"ה בבריאתו - ליהנות מדברי עידוד הנשמעים באזניו יהיה ממי שיהיה. ושכרו של המעודד ומחזק גדול עד מאד.

מב. וכבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שכל בחור נזקק לכדי חיותו 'כף אחת' מלאה כבוד בכל יום ויום. כעין זה פסק אחד מגדולי הדור זצ"ל 'הלכה למעשה', לאחד שהגיע לידו סכום מעות גדול אשר הוקדש לדבר

באר הפרשה - פרשת דברים

אל תאמר מי אני ומה אני שאחזק אחרים, כח תמיד ה'דבר' הוא ב'עיתו', ומה טוב מ^ג.

כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (לשבת חזון) י"ל אשר שבת חזון הוא יותר גדול במעלה מכל שבתות השנה מ^ה. על דרך שנשאלתי פעם אחת לבאר המדרש (לא נודע) דאיתא שם לא היה יום מועד לישראל כיום שנחרב בית המקדש עד כאן והוא פלא (וכבר עמד בזה ה'משנה למלך' בספרו המפורסם פרשת דברים עיי"ש). אמנם בשום שכל והערת לב. יש לומר בזה כי בעת הפרידה מתעוררת אהבת רעים במלא תוקפה ועוזה, ובשעת חורבן הבית עת צאת בני ישראל לגלות המר והנמהר ה'קדושת לוי' זי"ע (איכה, ד"ה ואומר אבד נצחי) מסביר את הכינוי שבת 'חזון', שהוא מלשון 'ראיה', שהקב"ה מראה לנו את הייעודים הטובים העתידיים לבוא עלינו לעתיד לבוא מ^ד.

צדקה, והלך לשאול לאיזה מין 'צדקה' יתן את המעות, והשיב לו, שישכרו אברכים אשר תפקידם יהא לחזק בחורים ולחייך להם... ובאמת לא 'מעבר לים היא' ואין זה 'מצווה נדירה' כלל, אלא בכל בית מדרש ובכל ישיבה ובכל קהילה מסתובבים אברכים ובחורים המחכים ומצפים למי שיאיר להם פנים ויאמר להם מילה טובה, ומעידים גדולי המחנכים כי רבים מ'הפירות הנושרים' רח"ל נפלו והגיעו לאן שהגיעו כי היה חסר להם מי שיתעניין במצבם ויעודד אותם, ויש קונה עולמו במילה אחת טובה שאמר, שעיי"ז הציל נפשות טהורות מרדת שחת.

מג. באחת השנים לאחר 'כל נדרי' יצא הגאון רבי משה מרדכי חדש זצ"ל מביהכ"נ לכמה רגעים, ובעת שנטל ידיו ראה את אחד מבוגרי הישיבה שעדיין לא מצא את זיווגו זה שנים רבות שבא לערוך את סדר עבודת יוה"כ בכותלי הישיבה... נענה רמ"מ לעומתו בפנים מאירות ומסבירות ואמר... אה... אף אתה באת להיות עמנו, הרי יהא לנו א אנדערע יוה"כ... (יוה"כ באופן נעלה ומרומם), והנה דברי חיזוק אלו נכנסו עמוק עמוק ללבו, ריפאו וחיזקו אותו... ממחרת יוה"כ פ' ישב הלה עצמו אצל הגמרא', ומני אז עלה ונתעלה ונשתנה מצבו לבלי הכר ברוחניות ובגשמיות וכהיום הוא ממקימי עולה של תורה, והוא מעיד על עצמו כי דבריו הקצרים של ראש הישיבה באותו מעמד הם שהעמידוהו על מקומו.

עוד מעשה כיוצא בזה סיפר הגאון רבי דניאל פרוש שליט"א שבימי בחרותו למד בישיבתו של הגרמ"מ חדש זצ"ל - ישיבת 'אור אלחנן', ובאחד בימי השישי ישב ועסק בתורה בהתמדה גדולה כשהיכל היה כמעט ריקן מלומדים, באותו הזמן נכנס הרמ"מ להיכל ומצאו כך נתרשש עד מאד ושיבחו מאד, גם מיהר להתקשר לבית הוריו, וכשאמו ענתה סיפר לה בהתלהבות על בנם ההולך ומתעלה וזה עתה מצאו יושב ב'יחידות' בהיכל הישיבה ולומד בהתמדה... ושפך עליו שבחים לרוב וכי בוודאי עדין לגדולות, וכבר מעתה ניתן לומר 'אשרי יולדתו'... הדברים הגיעו לאזני ר"ד, ונסכו בו כוחות נפש מרובים, ומשם 'פתיחת' עלייתו הגדולה עד שזכה להקים ישיבה לתפארת 'ארחות משה' ע"ש רבו הרממ"ח זצ"ל, בה הוא מרביץ תורה לעדרים ומעמיד דורות של ת"ח ופארי הדור.

מד. וכבר אמרו משמו (דרושי צמח צדק למגילת איכה ששמע מאביו בשם הרב מבא"ד שאמר בהיותו בשב"ק בק"ק בראהין) להמשיל את הדבר, למלך שעשה לבנו בגד יקר ומפואר בכל מיני פאר והדר, אך הבן לא השכיל להעריך את חשיבות הבגד ויקרו, ולא שמר עליו כראוי, ונקרע הבגד לכמה קרעים, והוכרח האב לתפור לו בגד חדש, ועדיין לא השכיל הבן להחשיב את יקר תפארת גדולת הבגד החדש, ושוב לא שמרו וקרעו כבתחילה, מה עשה האב ברחמיו על בנו, תפר לו בגד בשלישית, אך הפעם לא נתנו לבנו אלא תלאו במקום שמור, ומפעם לפעם קרא לבנו ואמר לו, ראה בני, זה הבגד מוכן עבורך, אמנם לא תקבלהו עד אשר תשוב מדרכיך הנלוזות ותלמד לשמור את עצמך ובגדיך - אז תשוב לקבל את הבגד המפואר, והנמשל, הקב"ה בנה לנו את בית הבחירה, וכבר נחרב הבית בראשונה ובשניה על אשר לא שמרנו עצמנו מטינוף ולכלוך, על כן בשלישית הכין לנו מקדשינו אלא שעדיין לא נתנו לנו, ובכל שנה ב'שבת חזון', קורא לנו, ומראה לנו - ראו נא את הבית השלישי עומד מוכן לרדת ארצה באש מן השמים, אמנם 'בידכם הדבר' - 'שובו אלי ואשובה אליכם'. אם תפסיקו לטנף מעשיכם ותשמרו עצמכם כראוי מיד אורידנו לכם מן השמים, במהרה בימינו אמן.

מה. צדיקי בית באבוב היו אומרים כי מי שיש לו שכל בקדקודו יראה להרבות ב'תוספת שבת' בכניסת שב"ק זו, ועיי"ז הופך הוא את ימי האבל ליום שב"ק, ונס יגון ואנחה... וכה יעזרנו ה' שנזכה בהאי שתא לעשות 'תוספת שבת' גם ביציאתה...

בשבת חזון, עיי' שפתי צדיק ועוד) של בין המצרים - כל ה'מעת לעת' הוא 'רעוא דרעוין', שהרי כל הטעם שזמן המנחה דשבת קודש הוא רעוא דרעוין (פירוש 'רצון הרצונות' ועת רצון לכל היא), כי בשעה זו בכל ימות השבוע (בעת מנחה) מתגברים הדינים עד מאד, לאידך באותה שעה ביום השבת הם נמתקים מקדושת השבת, וכאשר דין נהפך לרחמים הרי הוא שעת רחמים ועת רצון גדול מאד, ולכך באותה שעה רעוא דרעוין אשתבח. עפי"ז יש לומר על ימי בין המצרים שבימות החול נחשב כל היום עת דין ומכאוב (לא רק בשעת מנחה), ממילא כאשר 'באה שבת באה מנוחה' והקב"ה פורש על העולם סוכת רחמים נמתקים הדינים השורים באלו הימים, וכל השבת כולה היא המתקת דינים והתעוררות שערי רחמים וכולה עידן רעוא דרעוין.

ובגדולת השבתות בכל ימות השנה בזמן הזה שאין הבית קיים גילה לנו הרה"ק התפארת שלמה זי"ע (בחוקותי, כו"ב ב'שבת חזון') עה"פ (ויקרא כו לד) 'או תרצה הארץ את שבתותיה וגו' כל ימי השמה תשבות את אשר לא שבתה בשבתותיכם בשבתכם עליה' שהתורה הקדושה מרמות לנו בזה, כי כל החורבן כולו הוא רק לענין ימות החול, אך בשבת קודש לא פגע כלל החורבן, וכאילו ביהמ"ק עדיין קיים^מ.

וזמזיח דבריו מהמבואר בספרי האריז"ל כי גם בזמן הזה אעפ"י שביהמ"ק חרב ואין עבודה ואין קרבן, מ"מ בשבת נעשים כל הייחודים שנעשו אז ע"י הקרבנות ועבודת ביהמ"ק ממילא בהעלאת העולמות כמו קודם פגם אדם הראשון, וזה פי' הפסוק (ויקרא יט ל) 'את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו', כאשר את שבתותי תשמורו יחשב לכם כאילו המקדש על מכונו ונעשו כל העבודות.

הזה נפרד כביכול קוב"ה מבניו על כן נתעורר אז אהבה עזה ועצומה ביניהם, ואהבה וחיבה זו שבה ומתעוררת בכל שנה ושנה^מ.

והנה בכל יום שב"ק מתעורר ביותר אהבתו של הקב"ה לבניו חביביו עם קרובו, והוא משרה שכינתו עליהם ביותר בכל מצב שהם נמצאים בו. וכפי שביאר הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ה"א דרוש י"ג) מה שאמרו בגמ' (יומא נד:): שבשעה שנכנסו אויבים להיכל ראו את הכרובים מעורים זה בזה, והקשו הראשונים (הר"י מינאש ורישב"א ב"ב צט. ושאר) שהרי איתא בגמ' (ב"ב צט.) שרק בשעה שעושים ישראל רצונו של מקום אזי פני הכרובים איש כלפי אחיו, אך כשאינם עושים רצונו של מקום פניהם אל הבית, ואם כן כיצד היו הכרובים מעורים זה בזה בשעת החורבן. ומבאר הרבי ר' יהונתן על פי מה דאיתא בירושלמי (תענית פ"ד ה"ה) שבבית ראשון נבקעה חומת העיר בתשעה בתמוז וחורבן הבית היה באחד באב (כ"א יום לאחר ט' תמוז), וכבר מצינו שתשעה באב באותה שנה היה באחד בשבת (תענית כט.), נמצא שאחד באב חל בעצם יום השבת, ומשום כך היו הכרובים מעורים זה בזה, כי בשב"ק הקב"ה מראה חיבתו לישראל אפילו כשאינם עושים רצונו של מקום^מ. ובזה מבאר לשון המדרש (עי' זוה"ק ח"ג קעט): מעולם לא זזה שכינה מישראל ואפילו בשבתות של חול, וכבר עמדו המפרשים לבאר מהו 'שבתות של חול' ופירשו באופנים רבים ושונים, אך להאמור יש לומר שהכוונה היא לשבתות המתחללות שנוהגים בהם מנהג חול, אך מכל מקום לא זזה שכינה מישראל.

איתא מהרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (מסעי תר"ע) בשם הרה"ק 'היהודי הקדוש' זי"ע ששבתות אלו (וביותר

מו. אף שלא הותרה ה'עצבות' מעולם, ולא נצטוונו בתשעה באב ובימים הללו אלא 'להתאבל' על ירושלים, וכמו שידוע בשם החזו"א (מעשה איש ח"ד קסג, והובא לקמן, ועיי"ש) שאין אבלות זו סתירה לשמחה, מ"מ בשבת יש להיזהר במשנה זהירות בענין זה, וכבר אמרו חז"ל ב'ספרי' (בהעלותך יט) 'ביום שמחתכם אלו השבתות'....
מו. וכבר כתב הרמב"ן (במדבר כח ב) אין במוספי השבת חטאת כשאר כל המוספין מפני שכנסת ישראל בת זוגו והכל שלום, והמשכיל יבין.

מח. וכן רמז לה הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (בפרשתו ד"ה ה' אלוקינו) בלשון הכתוב בריש פרשתו (א ו) ה' אלוקינו דיבר אלינו בחורב לאמור רב לכם שְׁבַת בהר הזה, כי פרשה זו נקראת תמיד ב'שבת חזון' ויש בה רמז לענין הזמן, כי ה' אלוקינו דיבר אלינו, שגם 'בחורב' - אחר חורבן ביהמ"ק עדיין רב לכם שְׁבַת....

ועל פי זה מבאר בקדשו 'או' דיקא בעידן גלותא 'תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה' בימי השממה של הגלות או אז תשבות את אשר לא שבתה בשבתכם עליה' כי בזמן ביהמ"ק לא היו שבתים טובים כאלה עכ"ל. וזהו שאנו אומרים בברכת המזון 'שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו' פי' שהמקבל השבת ושומרה בשמחה כדת כראוי וכנכון, ממילא 'והראנו ה' בנחתם ציון עירך' - כאילו כבר רואה את ציון בבניינה.

ולא עוד, אלא ששבתות הגלות הם יותר נשגבים מאותם שבתות ששמרו ישראל בזמן שבית המקדש היה קיים, כי אז היו גם כל ימות החול בעבודת המקדש כראוי, אך בימינו אנו, שימות החול חשוכים בשחור הגלות המר והנמהר, כל תקוותינו ורוח חיינו הוא יום השבת קודש, בה תנוח נפשינו מנוחת אהבה וידידות, באה שבת באה מנוחה, וממילא יום קדוש זה גבוה הרבה ביותר - בשלימות האהבה יותר משבתות של אותם ימים מקדם,

תשעה באב

עונותיהן, דאמר רבי שמואל אפוכי גדולה נטלו ישראל על עונותיהן בשעה שחרב בית המקדש היא הוא דכתיב (איכה ד כב) תם עוונך בת ציון.

ועל כן אומר ה'חתם סופר' ולולי דמסתפינא הוזה אמינא דיום ט' באב גופיה יום ששון ושמחה הוא, שהרי נאמר 'תם עוונך בת ציון לא יוסיף להגלותך' אך האבלות והבכי בכל שנה על חורבן חדש בעו"ה כי אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו, ונחשב כמו שבכל שנה נחרב ביהמ"ק מחדש^{מט}, נמצא שמן

אספוד בכל שנה ושנה מספד חדש - צרות ישראל המתחדשות כתוצאה מחורבן ביהמ"ק

כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרוש לו' אב תקפ"ז, עמ' שכו), הנה, בחורבן בית המקדש נתכפרו עוונותיהם של ישראל וכמו שכתב רש"י (יחזקאל ב ה, והוא מויק"ר ז א) 'הרי שהיתה שנאה זו כבושה לפני המקום קרוב לתשע מאות שנה משהיו במצרים', עוד איתא במדרש (אסת"ר, פתיחות יא). 'והיה כאשר נלכדה ירושלים'... אף היא אינה צרה אלא שמחה שבו ביום נולד מנחם (משיח) ונטלו ישראל אפוכי (פרעון שטר חוב עוונותיהם) על

מט. כי חורבן הבית היה בכדי לכפר עוונותיהם של ישראל, וכדאיתא בחז"ל (תנחומא פר' פקודי, והובא ברש"י שם) על הפסוק (שמות לח כא) 'אלה פקודי המשכן משכן העדות', ונאמר 'משכן' ב' פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהם של ישראל, אך עתה שחרב הבית אין לנו במה להתכפר באים עלינו ל"ע צרות וייסורים, וכמשל לאחד שהיו לו חובות לרוב ולא היה בידו לשלם לנושים המרובים, שכל זמן שיש לבעל חוב 'בית דירה' עדיין ניתן לגבות את החובות על ידי שיקחו ממנו את דירתו וימכרוה, ובממון שיקבלו בעדה יפרעו את החובות, אכן אם כבר נמכר ביתו הרי שוב אין להם ממה לגבות את המגיע להם, ואזי מאיימים עליו ומכים אותו עד שישלם חובותיו. ועל דרך זה כל זמן שהיה ביהמ"ק קיים היה הבית משכון עבור חובות העוונות, אך בגלות המר והנמהר, הקב"ה משלח צרות רבות ורעות עד שישוב האדם בתשובה ויפרע חובותיו...

עפ"י מבואר הא דאיתא במדרש (איכ"ר א כד) על הפסוק (איכה א ב) בכה תבכה בלילה, מעשה באשה אחת שהיתה בשכונתו של רבן גמליאל, והיה לה בן תשחורת ומת והיתה בוכה עליו בלילה, והיה רבן גמליאל שומע את קולה והיה נזכר חורבן בית המקדש והיה בוכה עמה עד שנשרו ריסי עיניו, ולכאורה צריך ביאור, מה ענין הבכיה על בית המקדש תחת הבכיה בהשתתפות בצערה שמת בנה. אלא, רבן גמליאל ידע והבין ששורש כל הצרות ומקורן הוא מחורבן בית המקדש, על כן כאשר שמע את קולה בוכה על צערה הפרטי נזכר בחורבן הבית שהוא הוא הגורם למיתת הבן.

נמצא שחורבן הבית ב'תשעה באב' הוא מקור כל הצרות המתרגשות לבוא לעולם, ועל כן יש לנו להתאונן על חורבן הבית, וכמו שכתב ה'חתם סופר' (דרוש לו' אב תקנ"ט, ד"ה ירמ"י, עמו שז) 'וכבר מילתנו אמורה שבכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא מירושלים'. ועל כך קונן רבי אלעזר הקליר (קנינה כד) 'על חרבן בית המקדש כי

הראוי היה לשמוח ולהודות לה' ביום ההוא על ומוסיפין יגון על און, ההספד החרשי דוחה השמחה החורבן העבר... אלא מביוון שעוונותינו האריכו קיצנו הישנה נא.

הַרְס וְכִי הַיּוֹדֵשׁ אֶסְפּוּד בְּכָל שָׁנָה מִסְפַּד חֲדָשׁ, כִּי אַכֵּן בְּכָל שָׁנָה וּשְׁנָה נוֹסֵף עֲלֵינוּ בַּעֲוֹהֵר עוֹד סִיבוֹת חֲדָשׁוֹת לַעֲרִיכַת 'מִסְפַּד' עַל חוֹרְבַן הַבַּיִת, וְאֵינּוּ דוֹמָה הַהִסְפַּד בְּשֵׁנֵת תִּשְׁפֵּ"א לַהִסְפַּד שֶׁל שְׁנַת תִּשְׁפֵּ"ב... וְעַל זֶה דוֹוֶה לִּבְנֵינוּ עַל אֵלֶּה חֲשָׁכוּ עֵינֵינוּ...

נ. ואכן רבות עלינו לבכות ולקונן על ה'חורבנות' המתחדשים ועל צרות ישראל, קול יעקב נוהם מתהומותיך איש איש מנגעי לבבו, ולזעוק ולהתחנן 'ראה ה' והביטה למי עוללת כה', כאשר נתקיים בנו מעין מאמר הכתוב (איכה ב ו) 'שכח ה' בציון מועד ושבתי, כשאברכים צעירים לימים אינם יכולים לישב בשולחנות שבת בבתיאם אלא הם שוכבים על מיטתם בבתי החולים רח"ל, ואוי לו לאב שגלה מעל שולחן... וכבר אמר לי אברך מלומד במכות ועיניו סבל עד שכבר אינו יכול 'לצעוק' שאינו יודע האם צערו גדול משל ילדיו, או שמא סבלם מרובה יותר בראותם את אביהם מוטל במצב כזה.

'שפכי כמים ליבך נוכח פני ה', שאי אליו כפיך על נפש עולליך העטופים'... כמה ילדים נכנסו השנה לבית חולים ל"ע, ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם, ועלינו לזעוק ולהתחנן שמי שאמר לעולמו יאמר לצרותינו די. ואם נמצאים אנו במצב של 'סכותרה בענן לך מעבור תפילה' הרי 'הורידי כנחל דמעה' עדי יחוס וירחם עלינו הבורא ית"ש. 'שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלוקינו' (ר"ה יח:), גם ידוע מה שדרשו חז"ל על הפסוק (כח סא) 'גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזה' - זו מיתת צדיקים אשר היא 'מכה אשר לא כתובה בתורה', ורבות אנחותי וליבי דווי על 'מיתת צדיקים' - אלו בחורי ישראל אשר 'מתה צדקותם' ונפלו בירידה אחר ירידה רח"ל, וכמה חורבנות בתי בני ישראל היו מחמת הכלים המאררים ל"ע, ועל אלה אני בוכיה, מאנה להתנחם עדי ישובו בנים לגבול הקדושה...

כבר הבאנו מה שסיפר הגאון רבי שמחה ווסרמן זצ"ל בנו של הגה"ק רבי אלחנן זי"ע הי"ד, כי בהיותו ילד כבן עשר שנים זכה להיות בצל קדשו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ביום הכיפורים, והנה באותה שנה לא נשא הח"ח דברי התעוררות אלא רק קודם תפילת נעילה אמר בקוצר אמרים, היאך אפשר לישב על כסא שלם ונוח בשעה ש'אין השם שלם ואין הכסא שלם'... וגעה כל העם בבכיה.

אחיי ורעיי, אין לנו את מרנא ה'חפץ חיים' שיפתח סגור לבבנו, אך כיצד ניתן לישב שאנן כשמאות ואלפי יהודים יראים ושלמים 'יושבים על הארץ' ומתאבלים מרה... ויתכן, כי מטעם זה תקנו חז"ל לישב על הארץ בתשעה באב, כי אכן אי אפשר לישב במנוחה על כסאות שלמים...

נא. ומה נאמר ומה נדבר אחרי כל מה שעבר עלינו בשנה האחרונה, צרות רבות ורעות אשר לא שיערו אבותינו, ותרב בבת יהודה תאנייה ואנייה. ומלבד האסונות הכלליים הרי צרות הפרט הרקיעו שחקים, דוגמא לדבר הוא מה שנתחדש עלינו פירוש חדש בלשון הכתוב (יואל ב טז) 'יצא חתן מחדרו וכלה מחופתה', יצא חתן מחדרו - חתן העומד שבוע ימים קודם חופתו, ויצא מחדרו ואינו כי לקח אותו אלוקים, או כלה מחופתה - כלה שכמה ימים קודם יום חופתה גילו אצלה את ה'מחלה' בראשה ה"י (ישלח לה ה' רפ"ש בקרוב), מה כתיב אח"כ (פסוק יז) 'בין האולם ולמזבח יבכו הכהנים משרתי ה' ויאמרו חושה ה' על עמך', להורות על ריבוי התחנונים לפני שוכן מעונים שיחוס וירחם על שארית הפליטה.

על כן יאמרו המושלים (קונטרס משקה ישראל) כי הנה מצוי היום אשר מניחים טבלא בה מצויירים תמונות וכיו"ב בעריסת התינוק סביב לראשו למען יתבונן בהם וירגע מבכיו, יש המדפיסים על הטבלא תמונות של צדיקים, ויש להבדיל המדפיסים עליה תמונות של בעלי חיים, ומעשה היה בתינוק אשר הניחו דמות אריה בראש מיטתו, אותו ראה בשכבו ובקומו... לאחר שגדל וכבר היה בן כמה שנים נסע עם כל בני משפחתו לטיול בגן החיות הנקרא 'ספארי', ובראותו את ה'אריה' החל לרוץ אליו כמי שפגש את ידידו משכבר הימים, נזעקו בני המשפחה לתפסו בטרם יהיה מאוחר ח"ו, והסבירו לו שהאריה הינו בעל חי מסוכן מאוד, ובידו לטרוף אנשים חיים ולהפכם לגל של עצמות, נענה להם הילד בתקיפות, מדוע תאמרו כן, והלא אני מכירו מיום לידתי... והוא שוכב בשקט ולא עושה כלום... אמרו לו, אינך מכיר אותו רק את תמונתו הנך מכיר... לענייננו יאמר כי 'מזל אב - אריה', ובשנה זו הראו לנו מהשמים כי 'אריה' זה הינו אריה אמיתי ולא רק 'תמונה'... והרבה יש לפחד ממנו...

נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה', כי אין תכלית הצרות כעונש ונקמה ח"ו, אלא בכדי לעורר אותנו לשוב אליו ית'. וכך ביארו במה שנאמר בעניין 'מלוה על המשכון', שהזהירה התורה להחזיר את כסות הלווה הניטלת במשכון, שאם לא כן, הרי 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני' (כב כו), ולכאורה תמוה, שהרי אמרו חז"ל (בר"ר מב א) 'אין והיה אלא לשון שמחה', ומהי השמחה הגדולה כשיצעק הלווה על שאין לו במה לשכב, אלא, כי מן השמים נטלו את ממונו והביאוהו לידי עניות, וסיבת הדבר היתה לעוררו, אך הלה לא שם לדבר, על כן הורידו אותו ירידה אחר ירידה עד שנצרך ללוות ולתת כמשכון את כסותו היחידה, ועדיין ממשיך הוא בתרדמתו, עד שסוף סוף התעורר לצעוק אל ה' על רוע מזלו, ואכן שמחה גדולה היא בשמים על ש'נזכר' הלה באביו שבשמים ונשא עיניו למרום.

וכבר אמרו למי ששאל בתקופה האחרונה מה ה' רוצה מאתנו, כי אין הקב"ה רוצה מאתנו אלא רוצה אותנו... מעשה שהיה לפני כמה שנים ושמעתיו מאיש מבין ונבון, בקי נפלא בתורת הנפשות ה"ה הגה"ח רבי פנחס בונקער שליט"א, בבחור שלדאבון לב ירד מצבו הרוחני מטה מטה, עם הזמן התחבר לחבורת ריקים ופוחזים, ומפעם לפעם היה בא אל בית אביו עם חבר מרעיו והללו היו משתכרים שם וכדי בזיון וקצף, ויהי באחת הפעמים, גברה השכרות על בני החבורה, והללו החלו לשבר ולנתץ את כלי הבית עד שהגיע סכום הנזק לשיעור של עשרות אלפי דולר. הבן שעדיין פעם בלבו רגש לבית אביו נתמלא בושא וכלימה וברח מהבית כל עוד נפשו באפו, ומאז עבר לדור בבית אחד החברים. מאידך, האב, שלא רצה לנתק את הקשר עם בנו החל תר ומחפש אחריו, אבל, מאומה לא הועיל לו, הבן ניתק עמו כל קשר ומגע, גם בטלפון לא אבה לענות לאביו.

אינה ה' לפניו, והאב שמע על ר"פ שהוא 'יחיד מומחה' בקירוב הנופלים בעם (נושרים) וכבר נוצר קשר בין בנו לר"פ, משנפגש עמו האב, סיפר ר"פ, שאותו הבן, מתחיל להראות סימני תשובה, וכבר התחיל קצת להתחזק ולהתיישר, כשמעו 'בשורות טובות' אלו ניסה שוב האב ליצור איזה קשר עם הבן ע"י הטלפון, אבל הבן לא ענה לו, בצר לו ניסה האב שוב, והלך לנקוש על דלתי הבית שבנו שוכן שם, והנה רואה שמתוך הבית מציצים עליו ב'קוקער', אך הדלת אינה נפתחת, בלב שבור ורצוף חזר האב ובכה מאין הפוגות לפני ר"פ, מה עוד יש לאל ידי עשות כדי שבני יאבה לדבר עמי, וכי מה בקשתי ממנו - רק דבר אחד, שיאות לדבר עמי. כאבו ובכיו של האב נגעו לעמקי לבבו של ר"פ והחליט לדבר על כך עם הבן, וכך עשה, מיהר לשאלו, הרי אני רואה שהחילות להיטיב את דרכיך, מדוע הנך כה מתנכר לאבך מולידך, ענהו הבחור, הרי אני חייב לו עשרות אלפי דולר, ואין לי מאיפה לשלם, מה יש לי לענות לו ולדבר אתו כשהנני יודע מראש שאין לי כלל מה שהוא צריך ומבקש ממני. אמר לו ר"פ, טיפש - כלום צריך האב את הדולרים שלך, הרי הוא רוצה לראות פניך ולשמוע קולך, ודבר זה חשוב לו פי מאה מהדולרים שלך. והנמשל ברור, עד כמה אביו שבשמים משתוקק 'לראותנו'... וכלשון הכתוב (ירמיה לא יט) 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים וכו' על כן המו מעי לו'. זאת ועוד, כי פעמים הרבה, מחשב האדם בעצמו, הרי חטאתי רבות, והקב"ה תובע ממני כמה וכמה 'תשלומים', כיצד אשא פניו, כיצד הנני רוצה שתפילתי תתקבל, שתורתך תהא נחשבת לפניו, הרי אין בכלל תועלת בכל התורה והמצוות שאקיים, אבל האמת, כי טעות גדולה בידי, וכי הקב"ה מבקש מאתנו תשלומים, הרי פי מאה מזה הוא מבקש פשוט שנפנה אליו ראש ושנראה לו פנינו בתפילה ובתורה.

עוד זאת אשיב אל לבי, משל לבן מלך אשר היה 'בן סורר ומורה' ועיוות דרכיו והנהגותיו עד שלא נותר למלך ברירה אלא לשלחו מעמו לארץ רחוקה עד שילמד להיות 'בן אדם'... אך חשב המלך שמא ישתקע הלה בין אותם איכרים גסי רוח ולב, וישכח לגמרי מאביו מולידו, והרי אין התכלית באותה גלות אלא שיישוב למוטב, על כן הכין לו משא 'צידה לדרך' ובתוך החבילות הטמין לו אגרת בה כתב, דע לך בני יקירי ואהובי א טאטע בלייבט א טאטע... - אבא נשאר אבא... בכל מצב הנני אוהב אותך ומחכה עליך, ולא עוד אלא שלגודל אהבתך הנני נכנס לבית האסורים וקושר את עצמי בשלשלאות של ברזל להשתתף בצערך, והמפתח של המנעול נמצא בידך, כי רק אתה תוכל להוציא אותי מבית הסוהר... וכן הוא הנמשל, שאבינו מלכנו נאלץ להגלותינו מעל שולחנו, אך לא סרה אהבתו, ולא עוד אלא שכביכול אף הוא נמצא בבית הסוהר (תיקו"ז כא: כב), וכביכול קשר עצמו בשלשלאות, וה'מפתח' נמצא בידינו... על ידי שנחלל משנאת חינוך ונתחזק בענייני יראת שמים בגדרים וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה... 'דורשי רשומות' אמרו כי 'הצד השווה' בכל אותם ג' אסונות מחרידים שהיו זה עתה, כי בכלם היו צריכים לחלץ אנשים מתוך מפולת... וסימנא מילתא היא לכעין 'בת קול' המכרזת וקוראת בקול רם 'החלצו מאתכם'... תצאו מעצמכם וממה שאתם שקועים בו בשנאת חינוך ובתאוות רעות ובכלים הטמאים והמשוקצים... וכבר איתא בש"ך

הזה, 'ומצאוך כל הדברים האלה' באחריתן של ימים שהוא ט' באב או ימצאוך ויעוררוך, ואז 'ושבת עד ה' אלוקיך' שיעלה בכיוותך עד ה', והמעם כי אז 'ושמעת בקולו' גם כן, כי הוא אז גם למעלה גנחתי גנחתי.

וזכר איתא בזוה"ק (ח"ב יב:) 'אמר רבי יצחק, פּוֹרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל לָא תְלִיָא אֲרָא בְבִכִי' - גאולת ישראל אינה תלויה אלא בבכי, ונלמד זאת ממה שנאמר (ירמיה לא ה) 'בבכי יבואו ובתחנונים אובילים'.

והפליגו חז"ל בדבריהם במעלת 'אבלי ציון', וכמו שאמרו (תענית ל:) 'כל"ה המתאבל על ירושלים

בכה תבכה - להיות מיצר ודואג על חורבן הבית ועל גלות ישראל

כתב הרה"ק ה'חתם סופר' (דרוש ו' אב תק"ס, עמוד ש"ז), כי תמיד 'עוז וחרוזה במקומו' (ד"ה א' טו כז), ואין השכינה שורה מתוך עצבות (שבת ל:), אמנם יום תשעה באב נקרא יום מר כדכתיב (ישעי' כב יב) 'ויקרא ה' אלוקים ביום ההוא לבכי ולמספר ולקרחו', ולכן טוב ונכון לכל מרי נפש הנבוכים לבכות ולספור בימים הללו אשר אלוקינו בשמים ממעל עושה כבי והספר"ג, כי אז עולה (המתאבל על החורבן) עד גבוה מעל גבוה, ואע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי, ושומע קולו של מעלה יתברך שמו בוכה כנגדו, וזהו בצר לך (ד ל) בכל צרות גלות הרע והמר

עה"ת על הפסוק (במדבר לב יז) 'ואנחנו נחלץ חֲשִׁים', כי 'חשים' אותיות 'משיח' (עיי"ש), ולדידן, אם אכן נחלץ חושים לעבודתו ית"ש נזכה במהרה לביאת משיח צדקנו.

נב. מסופר שבישיבתו של הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בפרעשבורג, נהגו בכל יום מימי בין המצרים בהגיע עת חצות היום לערוך תיקון חצות כמובא במג"א (סי' תקנ"א מ"ה) וז"ל. 'ובכוונות האר"י כתב שיתאבל בימים ההם אחר חצות היום ויבכה כמו חצי שעה' (וכך נהיגי עד עצם היום בהרבה קהילות), כשליח ציבור שימש הגה"ק רבי פישל סופר זי"ע שהיה איש מורם מעם, ובכיה רבה בכה על הר ציון ששם, עד שכל הקהל געו אחריו בבכי ויללה, יומא חדא נעדר רבי פישל מבינות לספסלי דבי מדרשא, ושלחו במקומו נער אחד צעיר לימים שיואיל לגשת לפני התיבה באמירת תיקון חצות, אותו נער 'אמר' את התיקון, ואף הנעים בגרונו בסלסולים משל עומד הוא זה עתה בתפילת שבת ויו"ט, ולאחר שתמה אמירת התיקון חצות, נענה החתם סופר ואמר, נער זה צריך בדיקה אחריו אם אינו מכת ש"ץ חלילה... כי היאך יוכל אדם ירא שמים להוציא מפיו את התפילות והקינות על חורבן עיר האלוקים המושפלת עד שאול תחתיה, בכזו שאננות ושאט נפש, כאילו אין זה נוגע לו עצמו, והרבה יש בעובדא זה ללמדנו עד כמה צריך לקונן ולהזיל דמעות כתנים על שריפת בית אלוקינו.

נג. סיפר הגה"ח רבי אליהו ראטה זצ"ל משמשו של הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע שנלווה אליו בדרכו לכותל המערבי ב'תשעת הימים', אחר צאתם שאלו הרה"ק האם ראה שהאבנים שבכותל המערבי הוזילו דמעות כמים בימים אלו על צער החורבן... כי בימים אלו אפילו 'אבן מקיר תזעק' על החורבן הגדול והנורא.

נד. בטוב טעם ודעת ביאר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל (גלות ונחמה, עמ' קמז - קנא), כי ענין הבכיה מורה על ההשתתפות של האדם במצב הרוחני של כלל ישראל, ובצער השכינה. פוק חזי ממנהגו של עולם, שהרי בלווית המת רק קרובי המשפחה בוכים, ורק מי שמרגיש קירבה מתעורר לבכי. כך בימים אלו של אבילות על חורבן הקודש והמקדש, נבחן כל אחד כמה מידת קרבתו אל הקדושה, מהי השייכות והשותפות שלו עם עם ישראל ועם הקב"ה. ובה צריך לעבוד ולחזק את תחושת השייכות... הבוכה מבטא את השייכות לדבר שאבד, את הכאב על החסרון, וכך מתקרב ונקשר יותר אל הדבר. ומסיים שם, מי שאינו מסוגל לבכות בימי 'בין המצרים' על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה, עליו לשבת על הרצפה ולבכות בבכי מר על חורבן הקודש בקרבו, על זה שאינו מסוגל לבכות, ועל שלא אכפת לו, ואין לו שייכות לחסרון בית המקדש, כאשר אינו מרגיש את החסרון של בית המקדש, הרי חסרונו ברוחניות ניכר וגלוי. ועל זה ראוי באמת להתעורר בבכי.

כתב היעב"ץ (סידור בית יעקב עניני ט"ב חלוץ ו אות טז) אלמלא לא היה אלא עוון זה בידינו - שאין מתאבלין כראוי על ירושלים כראוי, די להאריך גלותנו, והיא בעיני הסיבה הקרובה ביותר גלויה עצומה וחזקה לכל השמדות המופלגות הנוראות המבהילות הרעיונים אשר מצאונו בגלות בכל מקומות פזורנו, על צווארנו נרדפנו, לא הונח לנו להרגיע בגוים עם שפלותנו עניינו ומרודנו, לפי שיצא האבל הלז מלבנו...

נה. הגה"צ רבי אליהו לאפייאן זצ"ל היה אומר, שב'קלם' היו מדייקים בלשון הגמ' כל המתאבל, שכידוע היכן שנאמר 'כל' הרי זה בא לרבות, ומה באו חז"ל לרבות כאן כשאמרו 'כל' המתאבל, אלא שלמדו אותנו, שאפילו

באר הפרשה - תשעה באב

קרא עלי מועד – קרבתנו אל ה' ביום זה, והעבודה מתוך שמחה

בה כתב בספר 'זרע קודש' (פר' דברים ד"ה במדרש ג), שהנה בקינות נאמר (איכה א א) 'איכה ישה בדד', ופירוש תיבת 'איכה' הוא מלשון 'איכה' 'שכביכול יתברך שואל עלינו משך כל ימי גלותינו איה, ואיפה אנחנו עד שימצא אותנו כמו שנאמר (הושע ט י) 'מצאתי ישראל', וכשימצא אותנו כביכול ישמח איתנו - על ידי שלא ידך גיסא אנו מבקשים אותו בגלות ואנו שואלין איה מקום כבודו להעריצו... ע"כ"ה.

הבט וראה, עד היכן הדברים מגיעים כי ביום הזה אנו כביכול באותו מצב של השכינה - שהיא גם כן בוכה על גלות ישראל והשכינה, וממילא קרבתנו

זוכה ורואה בשמחתה¹². וכך איתא בפסיקתא דרב כהנא פכ"ה, במאמר גילי סימן ל"ד) וז"ל, שבועה היא מלפני שכל מי שמחכה למלכותי אני מעיד בו לטובה, שנאמר (צפניה ג ח) 'לכן חכו לי נאם ה' ליום קומי לעד', באבלים שנצטערו עמי על ביתי החרב ועל היבלי השומם, עכשיו אני מעיד בהם. עוד איתא שם בזה"ל, 'היה זרועם לבקרים אף ישועתנו בעת צרה' (ישעיה לג ט), אותם שמשכימים בכל בוקר ובוקר לבקש רחמים, אף ישועתנו בעת צרה אלו אבלים שחמדו את הישועה ערב ובוקר וצהרים וכו', 'כל רואיהם יכירום' (שם סא ט) אלו אבלי ציון, שעשה הקב"ה על עולמו מלאכי חבלה, ומחבלים והולכים וכו' ואבלי ציון עמהם נכנסים ועמהם יוצאים כאדם שנכנס אצל חברו ויוצא ואין מוזיקין אותם. עכ"ל¹³.

אם יש בידי אותו 'מתאבל' עבירות ואינו ראוי לראות בשמחת ירושלים, מ"מ עצם האבלות על המקדש מביאה קדושה על האדם עד שכבר יוכל לזכות ולראות בשמחתה (בית קלם עמ' שצו).

נו. ובכלל ה'אבלות' הוא ריבוי התפילות והתחנונים על גאולתן של ישראל ועל בניין בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו. ושמא תאמר, והלא כל הדורות הקודמים במשך אריכות הגלות המרה כבר שפכו ליבם בתפילה בבקשת ובנה ירושלים, את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח, ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים, ומהם תנאים ואמוראים קדושי עליון שרפי מעלה, רבותינו הראשונים והאחרונים וכל צדיקי הדורות, ולא נענו, ומה תועיל תפילת אנשים כמונו...

וביאר המבי"ט (בית אלוקים שער התפילה פי"ז) ש'יותר נקל הוא לאחרונים הקרובים יותר לזמן הגאולה שתתקבל תפילתם מן הראשונים בב' טעמים'. א. שהדורות הראשונים היו רחוקים הרבה מזמן הגאולה, אם כן היו צריכים להפציר בתפילה הרבה יותר מהדורות הללו שאנו קרובים לקץ הימים, ואפילו תפילה פחותה יותר נשמעת ומתקבלת, מאחר שאין אנו מבקשים מהקב"ה שיקדים את הקץ בזמן מרובה. ב. כל אותם התפילות שכבר התפללו במשך כמעט ב' אלפים שנה עומדות וקיימות ומצטרפות אל תפילותינו, נמצא כשאנחנו עומדים ומתפללים אזי אין כאן רק כח תפילתנו בלבד, אלא כללות ריבוי התפילות מאז ומקדם, ובכל דור ודור נוסף עוד תפילות מהזמן שקודם להם, על כן יפה תפילתנו להתקבל ברחמים וברצון ולהחיש קץ הישועה.

נז. הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (בספר 'מועד לכל חי' חודש אב אות טו) מביא בשם ספר 'קטורת המזבח' המקונן על חורבן הבית מכפרים עוונותיו וזוכה לאריכות ימים, ובניו לא ימותו בחייו, יראה זרע יאריך ימים.

ידוע, שהגה"ק המהר"י אסאד זי"ע היה שומר את הדמעות שהזיל בעת עריכת תיקון חצות, והיה משתמש בהם לעת מצוא להצלת בחורי ישראל מגיוסם לצבא הנכרים (תולדות שמואל, קליין תרצ"ו פ"ט ט - שהיה נותן לטעום מאותן הדמעות. מעדות הרה"ק המהר"ץ דושינסקי זי"ע, ועוד), וכמו כן הציל בהם מי שכבה מאור עיניו רח"ל, ועוד אותות ומופתים רבים פעל על ידם.

ובכלל הדברים גם הצלת בחורי ישראל מרדת שחת על ידי הצר הצורר רח"ל, וכמו שאמר החת"ס שהבוכה בימים אלו על חורבן הבית זוכה לבנים טובים (הגר"ב מנדלזון גאב"ד קוממיות). והזמן גרמא להעתיר על הצלחת הבנים בתורה ויר"ש, להינצל מן הגזירה הנוראה של 'קרא עלי מועד לשבור בחורי'.

ולאו דווקא לגבי ה'בנים' אף גם לגבי ה'אבות', וכמו שכתב ה'קב הישר' זי"ע (פצ"ג) וקבלה אמיתית היא בידי, כל מי שבלבו תדיר צער על גלות השכינה זוכה לכתור תורה.

נח. משל לבן יקר שראה איך שבאו מרצחים שפילים והורגים את אביו ואמו לעיניו, הרי הבן שרוי בצער ואבל ימים רבים ומ"מ אינו תר ומחפש אחריהם בידועו כי הלכו לבית עולמם וכל עוד שלא יקצו וירננו ישני עפר

על הפסוק (תהילים קמו ב) 'בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס', שלכאורה צריך ביאור מדוע נאמר 'בונה' בלשון הווה ולא 'בונה' בעתיד. אלא, על פי שאמרו חז"ל (מכילתא יתרו) כשאתם זוכים אתם מונים לבנינו, וכשאי אתם זוכים אתם מונים לחורבנו, ועומק הכוונה הוא בהקדם מה שאמרו (ר"ה ל. ברש"י ר"ה ל"צ, ועוד) שבית המקדש השלישי ירד בניו מן השמים - ומי הוא הבונה אותו - ובמה יהיה נבנה, זהו על ידי הבניה והצער של אבילי ציון המתאבלים על חורבנו, ובכל שנה, בזה שבני ישראל מתקבצים לבכות על חורבנו הרי הם מוסיפים בבנינו, וכשיוגמר זה הבנין ירד למטה הבית בניו ומשובלל^א... והנה אנו עוסקים בבנינו זה כב' אלפי שנה - וכמספר השנים שאנו מתאבלין על חורבנו - כן מספר השנים שהוא נבנה כי ההספר והבכי על החורבן הוא עצמות הבנין. ולכן נאמר 'בונה' בלשון הווה, כי הקב"ה הולך ובונה בכל עת את ירושלים על ידי שנדחי ישראל מתכנסים כאחד לקונן ולבכות על אריכות הגלות המר הזה^ב.

אל ה' ממש כיום מועד, שהוא זמן קרבה גדולה אל הקב"ה, ולפי זה יובן מה שכתב ה'אמרי פנחס' (עי' בהערה) שאז נמצא האדם כביכול באותו מקום שהקב"ה נמצא ועל כן יכול לפעול מה שרוצה^ג.

איתא ב'עבודת ישראל' זי"ע (אבות ג א) כמשל לאחד שפיזר אבנים טובות בתוך האשפה, וציווה לבנו ללקט אותם ולנקותם מן הטינופת, הרי וודאי שיגדל שברו של הבן בקיום מצוות האב בזה, יותר מבציוויים אחרים, שהרי קשה עליו המלאכה - ללקט מתוך הטינופת... יש ימים בשנה שהם שפלים, דהיינו בין המצרים, שאז ביד האדם להעלות יותר... ומה שיוכל אדם לתקן בט' באב שהוא בשפלות, אינו יכול לתקן בשמחת תורה^ד.

ודע, שעל ידי האבלות על חורבן הבית אנו ממשיכים את הקשר והדבקות לבוורא כל העולמים, וכמו שאמר הרה"ק ה'החתם סופר' זי"ע (דרוש ל' אב תקצ"ט)

לא יזכה לראותם בעיניו... אבל אם רשע שפל לקח את האב והאם בשבי, יהפוך הבן את כל העולם כולו בחיפושיו אחר אביו ואמו, לא ינוח ולא ישקוט עד שימצא את שאהבה נפשו, ובשעה שימצאם יתרגש הבן עד מאד וישפוך נפשו בזעקתו ושאלתו לפני אביו - 'איכה' - חפשתי אחרך, והאב אומר לו - גם אני חפשתי תמיד אחרך... נט. כתב הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמרי פנחס אות שע"ח), 'שהשחוק בתשעה באב הוא סכנת נפשות, כי כשאדם במקום המלך אזי הוא נשמר, מה שאין כן כשנתרחק משם הוא בלא שמירה וביום הזה השכינה כביכול יושבת על הארץ'. כדברים האלו כתב באות ש"פ, 'במקום שהשי"ת שורה, שם כל המלאכים והעולמות והממונים, וכיון שביום זה כביכול השכינה מייללת לכך כשהאדם גם כן במקום הזה הוא נשמר בשמירה מעולה... ולכך בתשעה באב כשיושבין על הארץ, יכולין לפעול אצל השי"ת בתפילה מה שצריכים'. עוד כתב שם (אות שפ"א) שאם יחסר לאדם איזה דבר, עת טוב היא להתפלל ולבקש מהשי"ת על זה בתשעה באב בעת שיושבין על הארץ.

יש שביארו (פרקי אמונה א-ב שסב, להגאון מרדכי גיפטער בשם רבו הי"ד) לפי זה את הפסוק (איכה א טו) 'קרא עלי מועד', ש'מועד' פירושו מלשון 'וועד' - שבי"ט בא הקב"ה להתוועד יחדיו עם עמו ישראל באהבתו כי רבה, ואף בתשעה באב הקב"ה מתוועד עמנו - כי אהבה גדולה יש לו לבניו בראותו היאך שהם יושבים על הארץ ומבכים מרה את ריחוקו מאיתנו ועל שכינתא בגלותא.

ס. ב'אמרי פנחס' (אות תד) כתב בשם הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע 'שתשעה באב מכפר עוונות מחמת שנעשים נשברים ונדכאים מאד, על כן אחריו קצת הרגשה כמו אחרי יום כיפור'.

סא. פעם נתאחר הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע מלהיכנס לעריכת שולחן הטהור, בעת ישיבתו אצל השולחן הסביר לחסידיו, הנה עתה היה אצלי משיח בן דוד גואל הצדק, ושאלתו בפיו האם יתגלה זה עתה ויגאל כבר את בני ישראל מגלותם המרה, או שעדיף שעוד יתמהמה מאחר שיש עוד נשמות רבות הצריכות לבא אל תיקונם, ולאחר ביאת הגואל לא יהא בידם לתקן עצמם עולמית, ועניתי לו, שלדעתי אכן יש לרחם על אלו הנשמות, ולכן עדיף שימתין להתגלות עד שיתוקנו כל הנשמות הצריכות תיקון. נענה אחד מהעומדים - 'וכי בגלל אותם כמה בני בליעל שעדיין לא הגיעו אל תיקונם אנו צריכים לסבול', הפטיר לעומתו הרה"ק ואמר לו, 'הן אתה הוא אחד מאלה'... כל אחד יתבונן בעצמו בשמעו עובדא זו... כי מי יאמר זיכיתי לבבי, ומי יודע בשל מי הסער הגדול הזה.

סב. בדרך זה ביאר הרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב זי"ע (גניי ישראל ואתחנן תרס"א) הא דאיתא בגמרא (מכות כד:): כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל יוצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן בוכין ור"ע מצחק. אמרו לו מפני מה

באר הפרשה - תשעה באב

מיני עצבות, ולשמה כבוד המלך - לומר לפניו אתה מלכנו מעולם, וגם עכשיו, ותמלוך לעולם ועד והכל באין נגדך, ועלו מושיעים בהר ציון ויאתיו כל לעבדך ויתנו לך כתר מלוכה, עכ"ל. ודבר שפתיים אך למותר.

עוד כתב ב'עבודת ישראל' (שם) ועיקר הענין להתחזק ולאמץ את לבבו בעתים הללו לבלתי יפול ברשת ההתרשלות מעבוד ה' חלילה, ואפילו בתשעה באב שהוא חושך למראה עין, הגם שיש לבכות במר נפש על כל אשר מצאתנו ביום ההוא, מכל מקום יש לשמח לב המלך בשמחה העתידה שבו יולד מנחם וינאלנו במהרה וישמח ה' במעשיו והיתה לו המלוכה כימי קדם, ע"כ.

ציפית לישועה - האמונה שהוא אלוהינו הוא וישענו בימים אלו אשר אנו עוסקים באבלות על חורבן הבית, אזי עלינו להגביר בעצמנו את הציפייה לישועה והתקווה שכבר יקויים בנו 'והראינו בבנינו ושמחנו בתיקונו'. וכבר כתב הסמ"ק, וז"ל במצוה הראשונה ממנין המצוות שהוא מונה. לידע שאותו שברא שמים וארץ הוא לבדו מושל מעלה ומטה ובד' רוחות כדכתיב (שמות כ ב) 'אנכי ה' אלוהיך', וכתיב (דברים ד לט) 'וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד'... אכן הקב"ה מנהיג את העולם כולו ברוח פיו. הוא הוציאנו ממצרים ועשה לנו כל הנפלאות, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה שנאמר (תהילים לו כג) 'מה' מצעדי גבר כוננו'. ובזה תלוי מה שאמרו חכמים (שבת לא.) 'ששואלים לאדם לאחר מיתה בשעת דינו צפית לישועה. והיכן כתובה זאת המצוה, אלא זה תלוי בזה - כשם שיש לנו להאמין שהוציאנו ממצרים דכתיב 'אנכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', והכי קאמר, כשם שאני רוצה שתאמינו בי שאני הוצאתי אתכם, כך אני רוצה שתאמינו בי שאני ה' אלוהיכם,

ומטעם זה כתב השל"ה (מס' תענית פ' נר מצוה, מענין העבודה, אות לג) לבאר הטעם שאין אבלות בשבת (עיי' או"ח תקנ"א א), משום שכאמור האבלות היא היא בנין הבית, ואין בנין בית המקדש דוחה שבת.

אמנם אין הכוונה ב'אבלות' על החורבן ל'עצבות' גרידא, כי כבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (מעשה איש ח"ד קסג, י"א בשם הגר"ז מבריסק), שלכאורה יש מקום להקשות שהרי 'איכה' דברי נבואה היא, והרי אמרו חז"ל (שבת ל:) 'אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה', א"כ קשה כיצד נתנבא ירמיהו את 'מגילת איכה' שהם דברים הקשים כגידיים ומוציאים את האדם מכלל השמחה. אלא מכאן, שאפשר לשמוע נבואות קשות ואף לקונן עליהם - בכו תבכה בלילה... ובאותה העת גם להיות בשמחה, והיינו שוודאי צריך 'להתאבל' אבל לא להיות ב'עצבות' (וזהו 'בין המצרים' שצריך להלך בין האבלות לשמחה, בלא ליפול לעצבות ח"ו).

כיו"ב כבר מצינו בדברי הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (פרשת מסעי) הגם שהזמן גרמא להיות עצב ונאנח על חורבן בית ה', עם כל זה יש לחזק את עצמו ולטהר לבבו ולעבוד ה' בתורה ותפילה בשמחה, בפרט בשעת אמירת שירות ותשבחות. ולהבין זה על פי משל ומליצה, מדרך מלך בשר ודם שיש לו כל מיני טוב ומיני שמחה וגם מנגנים בתוף ומחול וכנור ועוגב, ובודאי כאשר טוב לב המלך והוא שרוי בשמחה אין מן הצורך לו אל המשוררים והמנעימים בקולי קולות, כי בלאו הכי יש לו שמחת לב, אכן, כאשר לפעמים בא עת עצב ויגון ממקרה אשר קרהו, אז ייקראו הפורטים על נבל לשירם ולזמרם - לשמח לבבו ולהצהיל פנים. וכן הנמשל ודוגמא כביכול אל קדושתו יתברך, שבוודאי משרתיו ברקיע מנעימים לו ומקלסים שמו, רק בזמן שבית המקדש חרב יש לפניו עצב כביכול, אז צריכים מי אשר ה' בלבו להתחזק ולכנוס אל בתי גזואי, להסיר מעליו כל

אתה מצחק, אמר להם מפני מה אתם בוכים, אמרו לו מקום שכתוב בו (במדבר א נא) 'והזר הקרב יומת' ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה, אמר להן לכך אני מצחק... עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. ולכאורה צריך ביאור שהרי רבי עקיבא היה מצחק מפני שבטח שגם נבואתו של זכריה תתקיים, ואם כן מהו שאמר לכך אני מצחק, שנראה ששמחתו תלויה בבכיתו של חבריו. אלא ביאורו, שאכן, לכך - מפני שעדיין אתם בוכים אני מצחק, שכל שמחתו באה מתוך שראה שהם מתאבלים על החורבן, וזה גופא סימן וראיה שעומד הבית להבנות בבנין ציון וירושלים.

לכל בני ישראל נאמר, א"כ, כל מי שדרכו רגלי אבותיו על הר סיני שייך בזה. ועוד, כי לאחר אריכות ימים ושנים ישאלו לכל אחד בבי"ד של מעלה 'צפית לישועה' (שבת לא.). לא רק את גדולי הדור ישאלו כן, אלא כל איש מישראל יצטרך לענות האם ציפה וחיכה בכליון עיניים לגאולתנו ופדות נפשנו^{סג}. וכבר כתב הרמב"ם (פי"א מהל' מלכים ה"א) 'כל מי שאינו מחכה לביאתו^{סד} הרי הוא כופר בתורה^{סה} ובמשה רבינו^{סו}.

ואני עתיד לקבץ אתכם ולהושיעכם. וכן יושיענו ברחמינו שנית, בדכתיב (דברים ל ג) 'ושב וקבצך מכל העמים'. וביארו ב'הגהות רבינו פרץ' (אות ה), אם כן צפית לישועה מצוה כתובה בתורה היא (בדיבור הראשון 'אנכי ה' אלוך'). ולכך שואלין עליה בבי"ד של מעלה.

נמצא, שענין זה של 'צפית לישועה' שייך לכל בר ישראל יהיה מי שיהיה, שהרי 'אנכי ה' אלוך'

סג. על כן יראה להעמיד ענין זה בראש מעיינינו (לכה"פ בימים אלו שהזמן גרמא כן), וכבר המשיל זאת ה'מגיד מדובנא', לאב עשיר ונגיד ששלח את חמשת בניו ל'עבר הים' לגלות למקום תורה, ויהי היום, ואחד מהילדים ושמו 'ראובן' חלה ל"ע, האחים הדואגים החישו אותו לפני ה'רופא' המומחה הגדול, ולאחר שבדקו ב'שבעה בדיקות' נענה ואמר, דעו נא כי מחלתו של אחיכם אנושה היא ואין תרופה למכתו אלא במיני סממנים יקרי המציאות שכמעט ואינם בנמצא רק תמורת 'ממון ודמים' יקרים, השיבו לו האחים, הסר דאגה מליבך, אבינו עתיר נכסים הוא ובעל יכולת, נשלח לו אגרת ומיד ישגר לנו מאוצרותיו המרובים. תיכף נתישב גדול האחים, וכתב 'מכתב' לאביו, וז"ל, לכבוד אבי מורי שליט"א, בחסדך הגדול, שלח הנה מעות הרבה כי ל'שמעון' נשברו המשקפיים, אף 'לוי' זקוק למעות הואיל ובגדיו כבר מרוטים וישנים ואינם לפי כבודו, אחינו יהודה לווה משכנו סך 450 דינרים וכבר הגיע זמן הפרעון, גם בעד 'ראובן' תשלח מעות הרבה כי הוא חולה הנוטה למות והרפואות שהרופא המליץ עליהם עולים להון תועפות... ושלח את האגרת דרך בית הדואר לאביו. כאשר הגיע המכתב לידי האב חשכו עיניו, וכמעט שלא יצאה נפשו מרוב תדהמה וכעס גם יחד... על כסילותו וטפשותו של בנו ה'סופר'... כיצד הפך את היוצרות והזכיר את דבר מחלתו של ה'חולה' בסוף המכתב כ'טפל', והרי כל שאר צרכיהם כאין ואפס ייחשבו בזו השעה שבני - אחיהם מוטל על ערש דווי וחיייו תלויים לו מנגד... והנמשל ברור לכל בר לבב בתוכחה מגולה, לאותם המבקשים מהקב"ה כל צרכיהם, ולבסוף 'נזכרים' להוסיף בדרך אגב גם שייבנה בית המקדש במהרה בימינו... והלא 'בקשה' זו צריכה להיות תמיד בראש מעיינינו.

וב'יערות דבש' (ח"א סוף דרוש יג, דף רנג) איתא, וז"ל, מי שאין דעתו שלימה, לא ירגיש כ"כ בצער החורבן, כמו אנחנו בעוה"ר, שאיננו מרגישים כ"כ חורבן בית מקדשנו, לחסרון דעתנו, ואין שוטה מרגיש. אבל אלה הגדולים שלמי הדעת, הם הרגישו עוצם האבידה בחורבן הבית. ואילו אנחנו היינו משיגים העדר שלמותנו ע"י החורבן ואובדן תפארתנו, לא היה ערב לנו לאכול ולשתות, כי אם להתפלש בעפר.

סח בפני אחד מבני החבורה בעי"ת בית שמש של"ע נתאלמן מזוגתו לפני כשלוש שנים, שאמרה לו בתו הנערה בת 16, שאיננה יכולה לסבול צער מסכנותם של אחיותיה הקטנות, באמרה על עצמה, אני עוד הספקתי להרגיש באהבת אם, עד כמה היתה אמנו ע"ה מסורה אלי ודואגת לכל צרכי, ולכה"פ הנני מכירה חסרון הגדול כאשר 'עקרת הבית' איננה ל"ע, אבל, הקטנות שבבית, כבנות חמש ושש, כמעט ולא זכו 'לטעום' ממסירות אם לילדיה, ואינן זוכרות אותה כלל, ואינם מבינות כלל מה חסר להם ביתמותם. באותה שעה פרץ 'האלמן' בבכי גדול ומר, ואמר לה, עתה הבנתי היטב את מצבנו בגלות הארוכה הלזו, עד שאין אנו יודעים כלל מה חסר לנו, ועל זה לבד היה דווה לבנו.

סד. סיפר הגאון רבי משה ברלין שליט"א מה ששמע מאביו הרה"ג ר' חיים זצ"ל שהוא היה עד ראייה ושמיעה, כי פעם ישבו קבוצת אנשים אצל הגרי"ז הלוי זי"ע מבריסק, ושוחחו אודות הצרות שהיו באותו הזמן, ובתוך הדברים אמר אחד מהם שמוכרחים אנו שכבר יבוא משיח בן דוד להושיענו ולגאלנו, נענה אחד והפטיר לחברו בלחש 'המשיח איננו מגיע כל כך מהר'... והיתה כוונתו לומר, שיש עוד זמן עד שנזכה לאורו ולביאתו, דבריו נשמעו באזני הגרי"ז, ונסער מאוד עד שפניו נעשו אדומות בבעירתו כאש, וכעבור רגע קרא לאותו 'מאן דאמר' ונכנס עמו לחדר הפנימי וסגר את הדלת אחריו. מיד היטה ר' חיים הנ"ל את אזנו אל הדלת, ושמע כיצד הגרי"ז מוכיחו בכאב ובסערה 'ווי אזוי זאגט מען אזא זאך, ווי אזוי קען אַ יוד זאגן אזא ווארט - איך אומרים דבר כזה, איך יהודי יכול לומר כזה דבר, והוציא את ספר הרמב"ם והראה לו בלשונו 'וכל מי שאינו מאמין בו או שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה ובמשה רבינו' וכו',

באר הפרשה - תשעה באב

והרי בסיבת איזה דבר נתמלא לבו ב'שנאה' על רעהו. ובע"כ תאמר, שאם היה מאמין שלא פלוני עשה לו כדברים הללו, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו - שהרי אי אפשר לאדם להפסיד את רעהו אפילו בחצי שווה פרוטה, ולא להביא עליו צער או נזק אם לא 'כי הוא אמר ויהי' מתחילה, הרי מיד הייתה כל שנאתו נמוגה. נמצא, שאם יש בלבו שנאה הרי זה 'סימן מובהק' שאבדה האמונה נכרתה מפיהם, ואין שנאתו אלא ב'חינם'... כי באמת לא רעהו הזיקו או גולו.

ע"כ בבית ראשון, שאכן, רשעים היו והרעו מעשיהם מאוד, שהרי כל אלו הג' עבירות החמורות שבתורה ביהרג ואל יעבור הם, מ"מ לבם הי' טוב מאוד - שבטחו בה' ומעלת הבטחון גדולה מעל כולם, לכן 'נתגלה קיצם'. משא"כ בבית שני לא נתגלה עוונם - כי בחיצוניות היו צדיקים וטובים, חסידים ובעלי תורה, אבל בלבם (הנסתר מעיני אדם) הייתה ביניהם 'שנאת חינם' הבאה מתוך חסרון אמונה, לכן לא נתגלה קיצם כי העדר האמונה גרוע מכל, והוא הגורם לבל הקנאה והשנאה, על כן חמור הדבר כל כך עד שלא נתגלה קיצם'.

לא תלו בטחונם - חורבן הבית והגלות בגלל חסרון הבטחון איתא בגמרא (יומא ט:) מקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים... רשעים היו, אלא שתלו בטחונם בהקב"ה. אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב מפני שהייתה בו שנאת חנם [עוד איתא שם, 'ראשונים נתגלה עוונם נתגלה קיצם אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם'], וביתר שאת איתא בירושלמי (יומא א ג) מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדי עכו"ם ומגלי עריות ושופכין דמים, אבל בשני מכירין אנו אותם שהיו יגיעין בתורה וזהירין במצות ובמעשרות, וכל זוסת טובה הייתה בהם, אלא שהיו אוהבין את הממון ושונאין אלו לאלו שנאת חינם, וקשה היא שנאת חנם שהיא שקולה כנגד ע"א וגילוי עריות ושפיכות דמים...

ומבאר הגר"א (בספר 'ביאור הגר"א' לאגדות חז"ל - סבי דבי אתונא) כי מקורה של 'שנאת חינם' באה מתוך חסרון אמונה^{סז}. והיינו, כי מי ישנא את רעהו 'בחינם'... והרי אינו שונא אלא על שהזיקו או ביישו, גולו או גנבו וכיו"ב רבות, ומדוע נחשבת שנאתו כשנאת 'חינם',

סה. כתב הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, כי הנה הרמב"ם פותח את ספרו הגדול 'היד החזקה' במצוות האמונה בה', וכלשון קדשו 'יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא לכל נמצא, וסיום הרמב"ם הוא באמונה בביאת המשיח, וביניהם' נכתבו כל ההלכות החוקים והמשפטים, ללמדנו כי כל התורה כולה תלויה בב' חלקי האמונה הללו.

סו. אחד מגדולי האדמו"רים בדור האחרון עלה פעם למעונו של הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע בחודש הרחמים והסליחות, והשנה היתה שלהי שנת תשל"ה, נענה האדמו"ר בלהט קודש לפני הרמ"מ שהרה"ק מקאמרנא זי"ע כתב על השנה הבעל"ט - שנת תשל"ו, שהיא היא שנת הגאולה, ובה יבוא גואל צדק, נענה לעומתו הרמ"מ וזעק 'אני מאמין - תשל"ה'... כאומר שעל יהודי להאמין שבזו השעה ממש בוא יבוא משיח צדקנו לגאלנו - אף שעדיין שנת תשל"ה, וח"ו מלדחות את הקץ לתשל"ו...

עוד היה מעשה בהרה"ק רמ"מ מלעלוב זי"ע שפגש את הרה"ק מביאלא זי"ע בכותל המערבי במוצאי ת"ב ושאלו לשלומו וכיצד 'עבר' עליו התענית, והשיב מה שהשיב, לאחר מכן החזיר לו הרה"ק מביאלא ושאלו וכיצד עבר הצום על מר, נענה לו הרמ"מ, היה לי צום קל מאוד, כי לא חשבתי מתחילת התענית שעומד אני להתענות בכל ה'מעט' - לעת'... אלא בכל רגע חשבתי שהנה זה עומד אחר כתלנו, כבר עתה מגיע המשיח ויתהפך הצום לששון ולשמחה, וממילא לא הכביד עלי התענית...

ואכן, מלפנים היו בני ישראל הכשרים חיים באמונה שלימה, ומקיימים בנפשם אחכה לו בכל יום שיבוא... וכמו שסיפר הגאון רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצוק"ל שהנשים צדקניות שבפרעשבורג היו מסיחות זו לזו, איזה תבשיל בשלו בביתך היום, ותען ותאמר - ארבעס (חומס), ומה תבשילי מחר, ענתה השניה מסתפקת אנכי אם לאקשן או קאשע (אטריות או דייסה) ובוודאי יבוא למחר המשיח ואציג לפניו ספקותיי... שאלה חברתה, ומה תבשילי באם לא יבוא המשיח, מיהרה השניה להשתיק אותה, נו, נו, כיצד את מהינה לדבר כך...

סז. וכן כתב הגר"א ('אבן שלמה' ח"ב פ"ג) יסוד כל התורה הוא אמונה שלימה שלא לדאוג דאגת מחר... והמחוסר בטחון יבוא על ידי זה לידי קנאה ושנאה אעפ"י שעוסק בתורה ובגמילות חסדים.

ואל תשיבני, וכי לבכיתי תקרא 'בכיה של חנם', הרי מצבי קשה מנשוא, הסתיר ה' פניו ממני, כי באמת חנם חנם תיחשב בכייתך, שהרי גם בני ישראל היו באותה שעה 'בלילה ההוא' - בזמן נסיון והסתה, ומ"מ אמרו חז"ל על מצב כזה שהוא 'בכיה של חנם', והיינו טעמא כי הקב"ה מנהיג עולמו בחסד וברחמים, ועינו פקוחה על כל בריותיו בכל עת ובכל שעה, ואף בשעה שאין נראה כן בעיני בשר, הרי אנו 'מאמינים בני מאמינים' שהכל מונהג ומושג בהשגחה פרטית להיטיב עמנו תמיד, ובוה יפסיק מלבכות בכיה של חנם^{סח}, כי יהיה 'נכון לבו בטוח בה' סמוך לבו לא יירא' (תהלים קיב ז-ח).

ובך פירש המלבי"ם מה שנאמר (תהלים מב ח-ט) 'תהום אל תהום קורא לקול צנורך כל משברך וגליך עלי עברו, יומם יצוה ה' חסדו וגו', וכבר פירש רש"י ש'תהום' משל הוא על הצרות, ותהום אל תהום קורא היינו 'צרה קוראה לחברתה', וביאר המלבי"ם 'שבעת שבאו עלי צרות גדולות היה זה אצלי אות ומופת שתעשה לי ניסים ונפלאות גדולות וכו' ויצויר (מלשון צויר ומשל, וכלומר שהכתוב אומר בלשון דמיון) כי בעת נשמעו הקולות האלה קולות מים רבים אדירים תהומות ומשברים שמע כי צעקו בקולם והודיעו תיכף כי חסד ה' מוכן לבוא, וכי זה סימן כי יצוה ה' חסדו לנוסם ניסים ונפלאות ואותות ומופתים, וזהו שאמר ששמעתי אז שתהום האחד קרא לתהום האחר לאמור יומם יצוה ה' חסדו'. והוסיף המלבי"ם לפרש בזה גם המשך הפסוק 'ובלילה שירה עמי תפילה לקל חיי', כי גם בעת הצרות כשעוד היה חושך ולילה כבר אז היה שירה עמי - 'שכבר שרתי שיר החסד והתפללתי עליו תפילה לקל חיי, כי בהנשא התהומות והמשברים ידעתי שיבוא החסד אחריהם', וכבר מעכשיו היה שר ומשבח על כל החסד אשר עתיד הקב"ה לעשות עימו. ואכן המתחזק באמונה בשעת ההסתה וחושך וגם 'בלילה שירה עמי', הרי מתקן הוא את שורש הפגם של 'ויבכו העם בלילה ההוא'.

והדרך הישרה שעל ידה יתרחק משנאת חנם הוא כשיתחזק באמונה שכל הקורות עמו הם כפי שנגזר עליו מן השמים, ורעהו אינו אלא 'שליח' העושה שליחותו, ומה לו להתלונן על חברו שהרי ה' אמר לו קלל. וכך ביארו צדיקים (מובא גם בשם הרה"ק הישמה משה זי"ע) מה דאיתא בגמ' (ברכות לג.) 'אמר רבי אלעזר כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, ולכאורה מה עניין ה'דעה' לבניין בית המקדש איזו מעלה וגדולה יש במי ש'יש בו דעה', אלא שבית המקדש נחרב מחמת שנאת חנם, ואהבת חנם היא בנין הבית, ומי שיש בו דעה יודע להבין את שורש הדבר שאף כשפגעו בכבודו כך נקבע במרומים, ושוב אינו בא לידי 'שנאת חנם', וכאילו נבנה בית המקדש בימיו.

ואכן, שורש חורבן הבית ומקור כל הגלות המר הלו על חסרון האמונה בא לנו, וכדאיתא בגמ' (תענית כט.), 'כתיב (במדבר יד א) 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא', אמר רבה אמר רבי יוחנן אותו היום תשעה באב היה, אמר להם הקב"ה אתם בכיתם בכיה של חנם, ואני קובע לכם בכיה לדורות'. שהם התרעמו על ה' כמו שנאמר בפרשתן (א כו) 'ותרגנו באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו, ולא האמינו שיביאם אל ארץ טובה, ומכיוון שפגמו באמונתם השלימה שהקב"ה נמצא עימם תמיד בכל מצב, נסתבב החורבן הנורא, ונקבע בכיה לדורות.

ונמצינו למדים שמעיקרי ה'תיקון' על החורבן הוא ההתחזקות באמונה בהקב"ה אינו אב הרחמן השוקד בכל עת ובכל שעה על טובתנו, ושלא לבכות בכיה של חנם^{סח}. ואף שעבודת ההתחזקות באמונה היא עבודת החיים, ואין לך רגע ורגע שאינו מחויב להשריש בעצמו אמונת אומן בהקב"ה, אך בימים אלו שאנו מתאבלים על החורבן ששורשו 'בכיה של חנם' אזי צריכים אנו ביותר להעמיק בטחוננו בקל הטוב.

סח. הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע היה אומר שאם בכייה של חנם קבעה בכייה לדורות על אחת כמה וכמה, במידה טובה המרובה ממידת פורעניות - כי וודאי שאם ישמח האדם אפילו שמחה של חנם יקבע לו הקב"ה שמחה לדורות.

סט. וכה ביארו בלשון הכתוב (תהלים פב ה) 'לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו', כי זה הנוהג באמונה תמימה גם 'כשלא ידעו ולא יבינו', הרי 'בחשכה יתהלכו' - גם בעת החשכה יוכל 'להתהלך' ברוגע ובשלווה מבלי שיפול...

לעומתו זה הרוצה 'להבין' כל דבר אזי בעת החושך לא יוכל להחזיק מעמד רח"ל, ומאיליו מתמוטט הוא...

באר הפרשה - תשעה באב

וזמון ה'יערות דבש', 'ראו נא עד היכן מגיע כח התפילה אשר רק מחמת שלא קראו אל ה'

נחתם גור דינם וצריך האדם להיות חרד בתפילה, כי זה אשר נשאר לנו בגלות ואין לנו עבודה בביהמ"ק, רק נשאר לנו כח התפילה שנקראת ג"כ 'עבודה', וכמה יש לאדם להתבונן בו ולעמוד בתפילה בהכנעה יתירה ובכפיפת קומה, ויתפלל בנחת ובכוונה, ואשרי מי שמתפלל בדמע ובלב נשבר ונדכה, כי לא ישוב ריקם, ועל מה נבטח בגולה ומה יגן בעדינו, אם לא בתפילה ובקשה מקורות לב"י אוי לנו ממה שכתוב (איוב ג מד) 'סכותה בענן לך מעבור תפילה', וענן זה נעשה מההבל היוצא מדיבורים אסורים, וביחוד מתוך שיחה בטלה בבית הכנסת ומכל שכן בשעת התפילה, אך אם האדם מתפלל אחר כך בכוונה ובכבי ודמעה מעלה כל התפילות מכמה שנים אשר נקבצו לו, שנשארו עומדים

תפילות במקום תמידים - במעלת התפילה, והיא לנו במקום קרבנות

איתא ב'יערות דבש' (רוש ד), שעיקר בכייתנו כהיום הוא על חורבן בית הראשון, כי עונם סבלנו עד היום הזה, וכל בנין בית שני לא היה כי אם 'פקידה לזמן'. מעתה, עלינו להעמיד תמיד לנגד עינינו סיבת הדבר - על מה נחרב בית הראשון, מכיוון שהיה 'אוכלי עמי אכלו לחם ה' לא קראו' (תהלים יד ד). והיינו, שכל חורבן בית ראשון היה עבור שזולזלו בתפילה - ה' לא קראו. וזה הפי' 'ודמעתה על לחיה' (איכה א ב), כי לחיה הוא שם שמושאל על תפילה, כדאיתא בגמ' (חולין קלד:): לגבי מתנות כהונה שה'לקיים' ניתנים לכהנים בזכות 'ויעמוד פינחס ויפלל' (תהלים קו ל), וכלומר, ש'לחי' הוא המוכן לתפילה וזעקה, וזה הפירוש 'ודמעתה על לחיה' שלא התפללו ולא קראו אל ה'.

ע. והנה איתא בגמרא (יומא נד:): בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו את הכרובים והם עומדים כבשעה ש'עושין רצונו של מקום' - פניהם איש אל אחיו (עיי' ב"ב טז.), וכתב הגה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זי"ע (עיי' נפש החיים שער א פ"ח) שכרוב אחד מורה על הקב"ה והכרוב השני מורה על ישראל, וכאשר ישראל עושין רצונו של מקום הרי הם דבוקים בו ית'. ולדמיון זאת היו הכרובים קרובים זה לזה. ויש לרמז בזה שבאו ללמד בזה לבני ישראל על סדר העבודה, שמכאן ולהלאה לאחר החורבן - יהיה הקשר והדבקות בין ישראל לאביהם שבשמים על ידי תפילה כראוי ממעמקי הלב, והוא כדוגמת הקרבה שנראה אז בכרובים.

ועומק הדברים הוא כי השראת השכינה בזמן הזה היא על ידי התפילה, וכמו שכתב הבית יוסף (סי' קכג) בשם שבלי הלקט (סי' יח) וז"ל, טעם לשלש פסיעות, מפני שכשאדם עומד בתפילה העומד במקום קדושה ושכינה למעלה מראשו, וכיון שנפטר מתפילתו צריך לפסוע ג' פסיעות לאחוריו כדי שיצא ממקום קדושה ויעמוד במקום חול, וראיה לדבר שכן הוא, כיון שחוזרים לאחוריהם ג' פסיעות נותנים שלום זה לזה, כלומר עד עכשיו היינו במקום קדוש ויצאנו למקום חול. וכעין זה ביאר ה'משנה ברורה' (סי' קב ס"ק יד) בשם ה'חיי אדם' הטעם שאסור לעבור כנגד המתפללים בתוך ד' אמות - 'מפני שמפסיק בין המתפלל להשכינה'.

עא. והנה נאמר בהפטרה לתשעה באב 'אין ענבים בגפן ואין תאנים בתאנה והעלה נבל' (ירמיה ח יג), ולכאורה צריך ביאור, מה מקום להתאונן על חסרון הענבים והתאנה בשעה שצרות קשות ונוראות פקדו את ישראל - בזמן החורבן, אלא, שבא ללמדנו כי מהיום והלאה עלינו להתחנן ולהתפלל על כל פרט ופרט קטון כגדול, ואין ביכולתנו להשיג דבר וחצי דבר ללא כוח התפילה. והנה בזמן שלמה המלך היו איש תחת גפנו ותחת תאנתו (מלכים א' ה ה), ובא לומר שמעתה אפילו ענבים ותאנים לא יהיו לנו לולי התפילה עליהם.

וכמו שכתב בסידור הרוקח (על סדר התפילה ביאנא מלך חנון ורחום, ביהווא רחום ב'שני וחמישי) מיום שחרב בית המקדש אין הקב"ה משפיע טוב לישראל אלא בזכות התפילה.

כעיי"ז כתב ה'הפלאה' (כתובות סז: ד"ה ויש לפרש עוד) 'ידוע לכל המאמין בהשגחת הבורא יתברך כי הפרנסה והמחיה בגלותינו היא בשכר התפילה שהיא במקום העבודה של מזבח שהיה מזין את ישראל, כדלעיל (שם דף י) שמזבח נקרא על שם שמזין את ישראל'.

כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ליקוטים, על תהלים) על הפסוק (תהלים קו ל-לא) 'ויעמוד פינחס ויפלל ותיעצר המגפה ותחשב לו לצדקה לדור ודור עד עולם', ולכאורה צריך ביאור, במה נשתבח פינחס שתחשב לו הצלת בני ישראל לצדקה לדור ודור, ואילו הצלתו של אהרן בהקרבת הקטורת לא נאמר כן. ומבאר הרה"ק, שאהרן הכהן עצר את המגיפה ב'קטורת' הקיימת רק בזמן שביהמ"ק קיים, מה נעשה עתה כשחרב הבית... לזה בא פינחס והעמיד

והתבונן בדברי הגמרא (תענית כט.) שבעת חורבן הבית אמרו הכהנים שירה 'וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם' (תהלים צד כג), ולא הספיקו לומר 'יצמיתם ה' אלוקינו' עד שבאו נכרים וכבשום. יש אומרים ללמוד מכאן - שאם היו מספיקים לומר יצמיתם ה' אלוקינו היו מונעים את החורבן בכוח תפילתם אף שכבר נגזרה הגזירה, ראה נא כמה גדול כוחה של תפילה לבטל כל הגזירות.

ואפילו הרשעים הכירו בכח זה, כדאיתא במדרש (איכ"ר ה ה) עה"פ 'יגענו ולא הונח לנו' (שם), שנבוכדנאצר הרשע ציווה לנבזראדן כשהגלה את בני ישראל על נהרות בבל, אלוקיהם של אלו מקבל בעלי תשובה וידו פשוטה לקבל שבים, ובאם יצעקו אליו מיד ישמע אליהם ויצילם מידך, על כן שמור עליהם שלא יעמדו מהילוכם אפילו רגע אחד, כדי שלא יוכלו להשים על לב ולזעוק אל ה'. ואכן כל מי שעצר מהליכתו לרגע קט התכווה איברים איברים - ומכאן נלמד כוח התפילה והתשובה ככל עת וזכר מצב.

וכך ביאר הרה"ק ה'מאור עינים' זי"ע (מאור עינים אגרות הש"ס גיטין נו.) את דברי הגמרא שכשבא בר קמצא להקריב את קרבנו בעל המום, נפל הספק האם מותר להקריבו משום 'שלום מלכות', וההכרעה הייתה כרבי זכריה בן אבקולם שאמר שאין להקריבו וגם לא להרוג את בר קמצא מחשש שמא ימסור למלכות על כך, שלא יאמרו ממיל מום בקדשים יהרג... אמר רבי יוחנן ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולם, התריבה את ביתנו, ושרפה את היכלנו, והגליתנו מארצנו. ואכן, בר קמצא חזר אל מלך רומי ונתגלגלו הדברים שהעלה את מקדש ה' באש, ועם ה' נלקחו אל שבי הגלות המר בו אנו נתונים עד היום הזה.

והקשה ה'מאור עינים' מהו הלשון ענוותנותו איזו עניויות יש כאן, הרי כל טענותיו היו 'מן הדין' שלא יאמרו בעלי מומין קרבין וכו'. אלא ביאורו, דזה וודאי שרבי זכריה גדול בדורו היה, והרי לך, שההכרעה הייתה בדבריו - אף במקום חשש סכנה, משום 'שלום המלכות'. ומדוע לא חשש רבי זכריה לסכנה הגדולה

ברפיון מבלי עליה, ובעת ע"י תפילה זו ככוונה בבכי וברמעה הם עולים למעלה לפעול פעולתם לטובה ולברכה'.

כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ליקושי אמרים פרק י), שכל הצרות הרבות, הבאות עלינו בגלותנו, הכל הוא רק מפני שאין אנו צועקים ומרבים בתפילה, כי לו התפללנו ושפכנו שיח לפני הקב"ה - בוודאי לא ישובו תפילתנו ובקשתינו ריקם.

ומביא ה'חפץ חיים' (שם) דברי המדרש (שמו"ר תצוה לח ה), לפי שישראל אומרים רבון העולם... אמרו לו אין אנו יודעין, אמר להם כבו והתפללו לפני ואני מקבל, אבותיכם כשנשתעבדו במצרים, וכי לא בתפלה פדיתי אותם שנאמר (שמות ב כג) 'ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויצעקו, ומאריך שם המדרש להביא כמה וכמה פסוקים שבכל שנות קיומם של בני ישראל לא נושעו אלא בזכות התפילה. עוד מביא את דברי מדרש תנחומא (יירא א) אמר להן הקב"ה לישראל הו זחורין בתפלה שאין מדה אחרת יפה הימנה והיא גדולה מכל הקרבנות שנאמר (ישעיה א יא-טו) 'למה לי רוב זבחיכם... גם כי תרבו תפלה', מכלל שהיא גדולה מן הקרבנות (כך גם איתא בזה"ק ויקהל רא:), ואפילו אין אדם בדאי לענות בתפלתו ולעשות חסד עמו כיון שמתפלל ומרבה בתחנונים אני עושה חסד עמו.

כניה אחת - בכח התפילה למנוע את החורבן, ובפרט כשהיא 'ממעמקים'

נוראות מצינו בדברי המדרש (ילקו"ש תהלים רמו שכו) בשעה שנפרדו בני מירמיהו הנביא על נהרות בבל (ו"ל המדרש) נמלו הגלויות את עיניהם וראו את ירמיה שפירש מהם געו כלם בבכיה וצווחו רבינו ירמיה הרי אתה מניחנו, ובכו כמו שנאמר (תהלים קלו א) 'על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו', ענה ירמיה ואמר להם מעיד אני עלי שמים זארין שאם בכיתם בכיה אחת עד שהייתם בציון לא גליתם, עכ"ל. הרי לך כוחה של תפילה, שבבכיה אחת שהיו בוכים תחילה היו מונעים מעצמם ומכל הדורות את כל הגלות כולה.

את המגפה ב'תפילה' אשר עד עצם היום הזה יש בכוחנו להתפלל בכל לב כדוגמת פינחס באותם הימים ללא כל שינוי - להציל רבבות אלפי בני ישראל מכל גזירה קשה ורעה, ובעבור העמדת כח זה תחשב לו לצדקה לדור ודור עד עולם.

קבא. תורה יום שכלו) שאף שנגזרה הגזירה וכביכול נשבע הקב"ה על כך - שכל דור המדבר ימותו (שישים רבוא שבין שנת העשרים לשנת שישים לחייהם), ואכן בכל ליל תשעה באב היו כל אלו האנשים נכנסים ל'קברים' אשר חפרו לעצמם כמו"ש חז"ל (מדרש איכה פתיחתא לג) 'כל ארבעים שנה שהיו במדבר, בכל ערב תשעה באב היה הכרוז יוצא ואומר צאו לחפור, והיה כל אחד ואחד יוצא וחופר לו קבר, וישן בו, שמא ימות קודם שיחפור, ולמחר הכרוז יוצא וקורא - 'יבדלו חיים מן המתים', וכל שהיתה בו רוח חיים היה עומד ויוצא, וכל שנה היו עושין כן' והנה מספר המתים בכל שנה עלה לכדי קצת יותר מט"ו אלף (עי' רש"י ותוס' תענית ל:;) ומכל מקום בשנה האחרונה בטלה הגזירה ולא מתו ט"ו אלף האחרונים.

והרי זה וודאי שאין לתאר ואין לשער היאך התפללו בני ישראל (תפלת ערבית) בכל ליל תשעה באב - בהשתפכות הנפש מתוך חזרה בתשובה, וכמו שאמרו (אבות פ"ב מ"י) 'ושוב יום אחד לפני מיתתך' - כ"ש באותו פרק זמן ממש, ואעפ"כ בכל שנה מתו ט"ו אלף, ומדוע - כי אחרי כל המורא הגדול עדיין היה עולה בדעת כל יחיד ויחיד מאן יימר שאף אני בכלל המתים בשנה זו, הרי לא ימותו אלא כט"ו אלף מתוך רבבות מה לי לחשוש שאני בכלל המתים"י, תפילה

- והרי אין דבר העומד מפני פיקוח נפש וכ"ש במקום שכל נפשות ישראל יהיו בסכנה ע"י מניעת הקרבת הקרבן, אלא כי רבי זכריה ראה ברוח קדשו שכבר נגזרה גזירה ועתיד הבית להחרב, על כן חישב בעצמו - מדוע יקריבו לחינם 'בעל מום' הרי לא יועיל הדבר במאומה למנוע את חורבן הבית, שאף אם יקריבוהו יסבב הבורא ב"ה את החורבן על ידי דבר אחר. ומה שלא גילה את מעמו לכהני ה', זה היה לרוב ענוותנותו של רבי זכריה, שלא רצה להודיע בריש גלי שזכה לראות ברוח הקודש, לכך סתם ולא פירש.

אמנם בענוותנותו זו גרם הוא בעצמו לחורבן הבית, כי אם היה מגלה שכבר נגזרה גזירת חורבן על ביהמ"ק, היו בני מרבנים בתפילה ובתשובה, והיו מונעים את החורבן בתפילתם, אך מאחר שלא ידעו לא התפללו ונחרב הבית. מכאן תראה את כח התפילה - כי אף גזירה החתומה - הידועה כבר לבעלי רוח הקודש ביד כל איש ישראל לבטלה בתפילתו...

צא ולמד על מעלת התפילה כשהיא באה ממעמקי הלב"י, שהנה נאמר בפרשת המרגלים (במדבר יד כא-לה), 'חי אני [פירש רש"י 'לשון שבועה'] וימלא כבוד ה' את כל הארץ... אם יראו את הארץ אשר נשבעתי לאבותם... במדבר הזה יתמו ושם ימותו'. נוראות מצינו בדברי התוס' המביא את שיטת 'רבינו תם' (מסכת ב"ב

עב. כה ביאר הרה"ק מהרי"ץ דושנסקיא זי"ע בלשון הכתוב (איכה ה יח) 'על הר ציון ששמים שועלים הילכו בו', במעשה שלא היה, פעם הלך האריה בטבור היער כשהוא רעב עד כלות הנפש, פגע ב'שועל' ופקד עליו ב'מצוות המלך', הבה לי את לבך כי רעב אנכי וחשקתי לאכלו להשקיט בו רעבוני, השועל החכם הבין את אשר לפניו, כי 'ממה נפשך' תצא נפשו בקרוב, אם יסרב לאריה יהא נידון למוות כדן 'מורד במלכות', ואם יסכים כיצד יחיה אחרי שיוציאו ממנו את לבו... מה עשה, גילה לאריה כממתיק סוד, וכה אמר לו, אדוני המלך, לבי כה יקר וחביב בעיני, עד שאינני נוטלו לכל אשר אפנה, אלא הנני משאירו בבית לשמרו מכל משמר, עתה, לכבוד המלך אלך לביתי ואביאנו אליו לקיים מצוותו, ומיד נשא רגליו וברח ליער אחר ולשועלים הייתה אורה ושמחה. אף אנו מבכים - הר ציון שמים כי שועלים הילכו בו, שבבואנו להתפלל - עבודה שבלב זו תפילה, נוהגים אנו כדוגמת השועל, את הלב הננו משאירים בבית...

עג. הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע נשא משלו, לאחד שחש בעיניו והלך לרופא, בדקו ואמר לו כי אין זה כאב גרידא, אלא כל מאור עיניך בסכנה, והינך זקוק לעבור ניתוח דחוף, ואם לא ינתחו אותך תוך חודש ימים אזי תאבד את הראייה לצמיתות רח"ל, והוסיף לומר לו, כי לא רבים מהרופאים יודעים היאך לטפל במקרה מסובך ונדיר כזה, אלא רק שני 'יחידים' מומחים, האחד גר בלאנדאן והשני בניו יארק, נסע במהרה ללונדון וביקש להתקבל אצל הרופא, והודיעו לו שיש תור פנוי עוד שלושה חדשים... כמעט שלא חשכו עיניו רק מלשמוע ידיעה זו... שהרי זקוק הוא לניתוח חירום, ועוד שלושה חדשים כבר מאוחר... זעק, התחנן וניסה להפעיל קשרים... סיים ה'ברכת אברהם' ושאל, שמא תאמרו זו היא 'קריאה באמת'... לא ולא... כי בתוך ליבו חושב שעדיין יש לו סיכוי, שאם לא יצליח להקדים את התור ימהר ויעוף לניו יארק אל רופא השני... ו'יקראוהו באמת' היינו כשהוא כבר עומד בניו

השערים^ע. הרי לך שעל ידי תפילה מעומק הלב אפשר לקרוע אפילו גזר דין שנחתם בשבועת ה'.
אבינו מלכנו^ע רחם עלינו, והפך לנו את יום המר והנמחר ליום חג ומועד, ונעלה יחדיו לחוג אותו כולנו כאחד בירושלים הבנויה^ע, ובא לציון גואל במהרה בימינו אבי"ר.

בזו עדיין לא ביטלה את הגזירה שיש עמה שבועה, אבל בשנה האחרונה (שנת הארבעים) ידעו הנותרים שללא כל ספק הרי הם בכלל המתים - שהרי לא נשארו אלא ט"ו אלף מתוך כל בני דור המדבר. ומתוך כך התפללו מעומק לבם (בתפילת הערב) - 'והוא רחום יכפר עוון ולא ישחית', ותפילה בזאת בכוחה לפתוח את כל

יארק לפני הרופא השני וזה גם כן מנסה להערים עליו קשיים, שם יזעק 'באמת', כך כביכול יעמוד לפני ה' כמי שיודע שאין שום תקווה וסיכוי - ו'מבלעדי עוזך ועזרתך אין אין עזרה וישועה'...

עד. כה סיפר 'מגיד מישרים' הגאון רבי ראובן קארלנשטיין זצ"ל מעשה שהוא היה עד לו בשהותו בבית החולים לצרכי רפואתו, אשה אחת מבנות ישראל חלתה ל"ע ב'מחלה' באופן נורא, כל בני מעיה נאכלו, עד שביום מן השמים הרימו הרופאים את ידיהם מתוך ייאוש, והכריזו כי הם את שלהם עשו, יותר אין להם מה לטפל באשה, ומן הנראה (עפ"י חכמת רפואתם) שבתוך שבוע תעלה נשמתה בסערה השמימה. ביקשה האשה מבתה בת ה'חמש עשרה' שנה שתצא מהחדר, הבת שנבהלה מיהרה לקרוא ל'אחות' (nurse) ובבואה מצאו את האם שוכבת כשהיא מכוסה בסדינה מעל לראשה, ובזה הלשון היא שחה ומתפללת לפני יוצרה ובוראה, אבי שבמים, אנא ממך, וכי מה בצע בדמי ברדתי אל שחת כשאמות, עוד קדיש עוד פרק משניות, הנני מבטיחה, שאם אבריא ממיטת חוליי אקדיש את כל ימי עבוד התורה ועמליה, בכל יום אתנדב לבשל ולנקות בישיבה קדושה...

אחר הדברים האלה ביקשה האם מביתה כוס מים לשתות כי צמאונה גבר, אבל ה'אחות' אסרה על הבת לתת לה מים, כי מטבע הדברים היו המים הללו חונקים אותה מיד למוות, אבל משהוסיפה האם להפציר בביתה שוב ושוב נתנה לה כוס מים, האם בירכה בכוונה ושתתה המים, ולא ניזוקה כלל, שוב ביקשה עוד מים ולא אירע לה מאומה, עד שביקשה לאכול כי רעבונה גבר, הבת חששה מלתת לה אבל הפצרותיה גברו, נתנה לה הבת תפוח מרוסק, אכלה האם שבעה נפשה ולא אירע לה כל רע, עד שאפילו 'ראש הרופאים' בא לראות את ה'פלא' הגדול, נענה ואמר, זה לי כשלושים שנה בבית החולים, ומעודי לא ראיתי ניסים כגון דא, לא עברו שבוע ימים והאשה שוחררה לביתה כשהיא בריאה ושלימה... ואכן, היא זכרה את הבטחתה, ומיד פנתה ל'ישיבה' גדולה הסמוכה לביתה, שם נועדה עם ראשי הישיבה שאמרו לה שממש לפני כמה ימים ביקשה ה'מבשלת' שיוסיפו לה עוזרת כי נתרבו ספסלי הישיבה, ומן השמים באת הנה, ועד היום (יותר מכ' שנה בליעה"ר) היא עומדת ומשמשת כמבשלת באותה ישיבה כשהיא בריאה ושלימה... (אף בימי בין הזמנים היא מתנדבת בישיבת מיר, שם מבשלים עבור התלמידים גם בימים אלו). **לדין ייאמר**, כי בכח התפילה להחיות מתים כפשוטו ממש, גם נראה מכאן גדולת העוסקים והמסייעים לעמלי תורה לעסוק בתלמודם על מי מנוחות.

עה. ודע, כי מעולם לא פסקה אהבת הבורא אלינו - בניו רחומיו, הגאון רבי יוסף שאול נאטנזאהן זצ"ל ביאר בדברי הגמרא (יומא נד.) בשעה שנכנסו אויבים להיכל ראו את הכרובים מעורים זה בזה, והרי רק כשהיו עושין רצונו של מקום היו הכרובים פניהם איש אל אחיו, ובשעה שאין עושין רצונו היו פניהם אל הבית (ב"ב צט.), אלא ביאורו, דגבי נכרים נחשבים תמיד בני"י כעושים רצונו של מקום, ע"כ, כשנכנסו אויבים להיכל נתגלית אהבת אב לבנים והיו הכרובים 'פניהם איש אל אחיו'.

עו. כי אין חפץ לה' בריחוקם של בני ישראל מעליו, אדרבה, וכלשון התנא דבי אליהו (רבא, פלא"א) מעיד אני עלי שמים וארץ, שהקב"ה יושב ומצפה להן לישראל יותר ממה שמצפה האב לבנו שיעשו תשובה, כדי שיגאל אותם ויבנה להם בית המקדש שלא יחרב לעולם. אין לנו אלא למלא את ההשתוקקות שיש כביכול לבורא עולם על בניו שיתקרבו אליו ואז מיד יבנה בית מקדשנו ולא ייחרב לעולם, 'שוב שנית לקדשה' בבנין עדי עד בב"א.

"בליל זה יבכיון וייללון בני"

הננו להודיע על מספרי הטלפון אליהם יהיה ניתן לשמוע
שידור חי [ללי"וו הוק-א"פ] מדרשת נהי קינה ומספד (אידיש)
ממורנו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א
מוצש"ק ליל תשעה באב - בעיה"ק ירושלים תובב"א

ארה"ב - בשעה 11:00 (בערב)

קול הלשון:

(צריך להקיש * ללי"וו הוק-א"פ)

* - (718) 906-6400
* - Direct #: (718) 906-6444
* - Monsey: (845) 678-3337
* - Lakewood: (732) 806-8199
* - Los Angeles: (310) 659-8000
* - Montreal: (514) 667-3599
* - Toronto: (416) 800-2146
* - Eretz Yisroel: 03-929-0709

קול מבשר:

(212) 444-1100,8,1
Monsey: (845) 414-1100,8,1
Monroe & Upstate: (845) 351-1200,8,1
8,1 - ארה"ק : 072-333-3111
קוים מיוחדים לליל ת"ב:
347-841-7294/727-731-5409

ארץ ישראל - בשעה 10:00

קול הלשון:

073-295-1710 - 03-617-1122
מספר ארה"ב: 646-813-7675
קו החבורות אידיש - 0-723-723-720
קו החבורות לשה"ק - 0-723-723-730
קול הבאר: 073-2-122-100
קול הדף: 02-64-000-22
קול התורה - תו"א:
076-598-7222/02-3722-700
קוים מיוחדים לליל ת"ב:
02-302-4231/074-717-2000
0799-2000-40/0795-205-030
076-598-7200/08-313-6666

South Africa:

115-680-938

שווייץ:

445-087-456

אוסטרליה:

390-216-884

צרפת:

980-091-256

ענגלאנד:

208-191-7000

גבאים המעוניינים לשדר השיעור

בליל ת"ב בבתי מדרשם

ניתן לפנות:

support@kolhl.com

שיעורים ודרשות בענייני ת"ב משנים קודמות:

ארה"ק: אידיש 0723-723-720 לשה"ק 0723-723-730

קול הלשון: 03-617-1111 | קול הדף: 02-640-00-20

קול הבאר: 073-2-122-100

ארה"ב: (718-906-6444) להקיש 1 - 2 - 6 - 14

ויה"ר שנזכה לראות בנין בית המקדש בתפארתו במהרה בימינו אמן

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: תשעה באב

פרשת דברים

בס"ד | גיליון מס' 339

מה גילה האב האוהב בביקורו במרתף הזוג הצעיר?

על אלה אני בוכה (איכה א, ט"ז)

של קשר ישיר ובלתי אמצעי עם הקדוש ברוך הוא, של גילוי שכינה חשוף לעין כל, הלך לאיבוד...

אבל הוא לא מת, ממש לא. הוא רק הלך לאיבוד, ביער סבוך ומפותל ושמו 'גלות'. ביער הזה יש שודדים נוראיים, יש גזירות קשות, יש צרות, יש מחלות, יש ייסורים, יש אויבים, יש קשיים בכל התחומים. זהו יער הגלות הנורא. שאנו מתנהלים בתוכו כמעט אלפיים שנה... - נמצא שאיננו מתאבלים על משהו שהיה ולא יחזור, איננו בוכים על משהו שהלך לבלי שוב, אנו פשוט מתגעגעים, כמהים וכוספים, וזו משמעות האבל הצער, אלו התחושות שלנו בימים אלה!

אנו גם יודעים, שהכאב הוא הדדי, שהגעגוע הצורב הוא לא רק שלנו. יחד עימנו גם השכינה שרויה בגלות, מלכו של עולם חפץ ורוצה לגלות מלכותו כראוי, בבית מקדשו בירושלים, בראשות בניו אהוביו. אבל הגלות הולכת ונמשכת, חשוכה ומסוגרת, צרות אחרונות משכחות את הראשונות, ונחמה מבוששת מלכאוב...

לכן גם השנה, אנו נשב על הארץ ונתאבל. לא נתאבל על משהו שהלך ואיננו, נתאבל על משהו שיחזור, אבל הוא מתעכב מדי הרבה זמן, ונפשנו יוצאת בכמיהה אליו, ליבנו נמש בציפיה קורעת לב. הצער הזה הוא בהחלט תוכנית עבודה, לפעול לחידוש הקשר עם אבא שבשמים, לחפש את הדרך לצאת מהיער העבות של הגלות הממושכת, לזעוק מעומק הלב 'השיבנו השם אלך ונשובה, חדש ימינו כקדם!'

אחים יקרים! אבא שבשמים מחכה שנושיט יד, שנוזקק מתוך יער הגלות. אם נזעק בכל הכח, נשמע הד חוזר מגעגועי אב לבניו, אשר מי יכול להכילם. הבה נתכנס לתוך האבלות, נייחד מחשבה ורגש להתגעגע, געגוע עמוק וצורב, געגוע קרוב ואוהב. כי ככל שהגעגוע שלנו יהיה עמוק וטהור יותר - כך הקשר שלנו עם אבא שבשמים יתחזק ויתעצם, ומתוך הקשר הזה נזכה בקרוב ממש לשמוע קול מבשר ואומר 'כי ניחם ה' ציון...'

הבית שהסתתר מעל המרתף

כשר' קלמן הגביר חיתן את בנו בכורו, העריכו כולם כי לבטח ירכוש לזוג הצעיר בית נאה ומהודר, כנאה וכיאה לבנו של עשיר כמותו. כולם ידעו שסוכם מראש כי בני הזוג יתגוררו בארץ ישראל, והניחו כי אביהם הכין להם בית ראוי לשמו, בהתאם לכבודו ומעמדו. גם החתן ידע שאביו טיפל היטב בנושא הדירה הממתניה לו בירושלים, ולו לא נותר אלא לברר את הכתובת ולקבל מפתח...

לאחר ימי השבע ברכות, נפרד ר' קלמן מבנו וכלתו בהתרגשות אין קץ, צייד אותם במפתח ובכתובת, והזוג הצעיר טס ארצה. לאחר טיסה בת כתיסר שעות, ולאחר שהעמיסו מזוודותיהם על המונית בשדה התעופה וגם פרקו אותן ממנה בחצר הבית בירושלים - לא נותר לבני הזוג אלא לנעוץ את המפתח בחריץ המנעול, והדלת נפתחה.

מצויים אנו עתה בימי האבל והכאב, תשעת הימים שבין ראש חודש אב לצום תשעה באב, הוא היום בו גיע האבל לשיאו, וכולנו נחלוץ נעליים, נתיישב על הארץ, ונבכה את מר גורלנו. הנה כי כן, חלפה עברה לה עוד שנה ועדיין לא נגאלנו, בית המקדש עדיין לא נבנה, החורבן ניכר מכל עבר ופינה, החסר זועק בתוככי הלב פנימה.

לא נכחד כי בתקופה זו, ישנו חוסר בהירות בנוגע למשמעות ותחושות ימים אלו. יש מי שאינם מרגישים מחוברים לאבל, אחרים שואלים את עצמם האם העיקר הוא הכאב, שמא הציפיה, או אולי דווקא פעולות מעשיות שיביאו לגאולה. אלה כמו אלה, יודעים שהימים האלה אינם רגילים, למנהגי האבל יש משמעות עמוקה, והנפש שלנו מבקשת נחמה.

דווקא לכן, ראוי לייחד מחשבה והתבוננות למשמעות הימים, לדיון בעומקו של האבל. הרי כולנו יודעים כי ביהדות עניין האבל מוגבל מאוד, אפילו האבל על מות אדם קרוב מוגבל לתקופה של שנה. משמעות העניין היא, שאין תועלת או תוחלת בעצם האבל, שהוא אמנם תחושה שאי אפשר להתעלם ממנה - אבל ממש לא תוכנית עבודה. אז מדוע אנחנו מתאבלים גם לאחר כמעט אלפיים שנות גלות? למה אנחנו משנים לחלוטין את סדר יומנו, קובעים צום, נוהגים כאבלים ממש, גם בימינו אנו?!

וביתר שאת: היהדות מצווה אותנו על שמחה, שמחה פנימית תמידית. אין ביהדות מצוה של עצב, כי עצב הוא תחושה שאינה מרוממת את הלב בדרך כלל, בעוד כל מצוות התורה - מרוממות, מעשיות, מעלות אותנו טפח וטפחים. אז האם בימים אלו מוטל עלינו להתעצב? מה נרויח מהעצב הזה? מה תועלתו ותכליתו?!

כדי להשיב לשאלות הללו, עלינו לחדד את ההבדל בין מותו של אדם, קרוב ויקר ככל שיהיה, לבין אובדנו אי שם בעומק יער סבוך ומפותל, במקרה של מוות - זו גזירה חלוטה. המת לא ישוב כעת. ישנו אבל וכאב על לכתו, אבל גזירה על המת שישתכח מן הלב - כי אי אפשר להתמיד או להתקדם בחיים כשעוסקים באבל על המתים. לעומת זאת - - -

אם בן קרוב הלך לאיבוד בעומק היער, לצד הצער והכאב על האובדן - יש געגוע צורב, ציפיה בלתי פוסקת לשובו, כמיהה לראותו שוב. גם אם היער מלא בשודדים או חיות רעות, וגם אם הוא נחטף בידיהם - הלב אינו מאפשר להתאבל, אלא רק להתעצב, ומיד לפעול בכל הכח כדי להחזירו לביתו, מתוך געגוע לראותו שוב מחיך, בחיק משפחתו האוהבת...

ואם כך הדברים בן אובד, הם שבעתיים נכונים באבא אוהב, שהיינו סמוכים על שולחנו וחיים בהיכלו, בצילו חמדנו וישבנו, אליו עלינו לרגל, אצלו כיפרנו עוונותינו, לפנינו שפכנו שיח ואותו ראינו מקשיב לנו. היתה לנו תקופה מדהימה כאשר היינו קרובים אליו כל כך, חשים אותו, מרגישים את ידו התומכת, נרגשים בחצרותיו ונלהבים בנעשה במקדשו...

ואז הגיע החורבן, כשמו כן הוא. לא רק בית המקדש נחרב, מערכת יחסים שלימה בינינו - בניים אוהבים, לאבינו - אבינו שבשמים, נחרבה עם בית המקדש. אנו שרויים בעומק הגלות, רגשותינו קפואים, תחושותינו דוממות. עולם שלם של קרבת אלוקים גלויה,

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה טעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקח"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל)
ת.נ.צ.ב.ה.

האור הודלק, אבל אז - תחושתם היתה שעניינם חושכות. אם הם חשבו שהם מגיעים לבית ראוי לשמו, בית מרווח בן כמה חדרים, מרוהט בכל טוב, רחב ידיים ונאה למראה, מסתבר שהגיעו לסוג של מחסן קטן, טחוב למחצה. במחסן מושלכות מיטות חדשות ונאות שהוזמנו עבורם, מוצרי חשמל כמו מקרר ומכונת כביסה משוכללים ארוזים היישר מהיבואן, אולם השטח קטן וצפוף ממש, וגם המרחב לא נראה יפה מדי...

לקח להם זמן להתרגל לעובדה כי זו הדירה, אבל באין ברירה - אין ברירה. המקרר חובר לשקע, לכיור שהיה שם הודבקה חתיכת שיש מהחצר, ומעתה ייקרא שם פינה זו 'מטבח'. השולחן והכיסאות הוצבו גם הם, והמיטות בפינה הנגדית. מסתבר - שזו הדירה המדוברת, בה ייאלצו לגור. ומה להם מתלוננים? - הרי קיבלו אותה חיים אין כסף...

לא קלים היו החיים בקיטון הצר והמחניק. המקום היה צפוף ביותר, הפריטים הונחו זה על גב רעהו, ובאופן כללי - זה היה רחוק מאוד מההגדרה 'דירה נאה מרחיבה דעתו של אדם'. הם לא פיללו ולא מיללו שייגיעו למקום כזה...

חלפו כחודשיים, ובשיחת טלפון שגרתית בישר ר' קלמן כי הוא מגיע ארצה לביקור. 'נ', שיבוא ויראה איך אנחנו חיים' - לחשה הרעייה הצעירה לבעלה, שהגיב באנחת הסכמה. אולי אם אבא יראה את המצב, הוא יבין שלא סידר לנו בית ראוי לשמו, ישלף שיק ויסדר את העניין...

הקיטון הצר מורק וצוחצח לקראת ביקורו של ר' קלמן, שהופיע בהדרו בשעת אחר הצהריים מאוחרת. הוא נכנס אל הבית הקטן, וכמעט קרס תחתיו. 'מה זה?!' - הוא שאג, 'פה אתם גרים? פה?! הרי אני תכננתי את הדירה הזו עם אדריכל מובחר, הבית תוכנן בקפידה, על סלוננו הענק ושבעת חדריו המפוארים, המטבח המתקדם והלובי המרווח בכניסה. זה לא יתכן!' - אמר, וכשעיניו יוצאות מחוריהן החל להסתובב מסוחרר...

ואז, ניגש אל המקרר, שלף את החוט מהשקע, והזיז אותו קמעא. דלת. דלת נחשפה שם. הוא פתח את הדלת בתנועה בוטחת, ואז התגלו מדרגות. בני הזוג עולים אחריו במדרגות וחושפים - - -

בית נאה ומפואר, מרווח וגדול. בית בן שבעה חדרים, כל אחד מהם כמו סוויטה של בית מלון. ואיזה לובי, ואיזה מטבח, ואיזה סלון...

'אתם גרתי לכם במרתף של הבית המפואר שבניתי עבורכם, שם בחרתי לגור?' - שאל ר' קלמן ההמום. 'ציוותי על הספקים השונים להניח שם את הריהוט ומכשירי החשמל, כדי שתוכלו למקם אותם כרצונכם במרחבי הבית, לא רציתי שהמובילים ילכלכו אותו. ואתם - פשוט השארתי אתם במרתף, וגרתי במרתף של הבית הענק שבניתי לכם!'

אחים יקרים! בתשעה באב, קולו של אבא מתגעגע יוצא מסוף העולם ועד סופו: בניתי לכם בית, בית מקדש. כמה מואר ונעים שם, כמה נחמד ואהוב. כמה אני יכולים לחיות שם ביחד, להתעלות, להתרומם, להתרגש, לחוש קרבת אלוקים בעומק ליבנו! האם טוב לכם במרתף? האם נעימים לכם התנאים הנוכחיים בהם אתם חיים? יש בית מפואר למעלה, שובו אליי ואשובה אליכם!

יתכן בהחלט שהתרגלנו לחיי המרתף, עד כי כבר איננו חשים בחסרונו של הבית הגדול. אבל אם נתבונן נבין, שמעבר לקיר מרתף הגלות יש בית מרווח ומפואר, חיי גאולה, חיים בצילו של אבא, בקרבת אלוקים. אז, בבית הגדול, כשיפתחו שעריו בקרוב, אם נחטא חלילה - נביא קרבן ומיד נראה את הכתם מוסר וממורק. אם נרצה להתקרב - רק נקפוץ לביקור מרומם...

והיום אנחנו במרתף. אנו יכולים להתפלל, אבל לא מרגישים ולא חווים את קרבת ה' כמו אז, לא רואים בעיניים ולא חשים בידיים. איננו יכולים לאכול בשר קדשים, אין לנו יכולת לחיות עם ה' יתברך בתחושות ברות מימוש בידיים. אלו חיים במרתף טחוב ועצוב, בעוד יש לנו בית מפואר למעלה...

הבה נזעק אל בורא עולם: 'אור חדש עלציון תאיר!' - אבא, אבא, תזיז את המקרר הכבד מעם הדלת, תפתח את השער, האר פניך על מקדשך השמש, האר את פנינו כי באורך נראה אור! תמחר ישועה ותחיש גאולה, אבא, תביא אותנו כבר אל הבית הגדול והנישא...

הזוג הכפרי הנבער...

היהודי בעל הזקן ההדור, נשוא הפנים, ומראהו כמלאך אלוקים - התקבל בכבוד על ידי הכפרי, בעל הפונדק שעל אם הדרך. הוא ביקש להיכנס וללון בפונדק למשך לילה אחד, לפני שימשיך במסעו אל התחנה הבאה. ולא ידע אותו כפרי נבער, כי האיש שלפניו הלא הוא אחד מצדיקי הדור, הוא הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנבול ז"ע, בעל הספה"ק 'מאור עיניים'. וגם אם היה יודע את שמו, הרי היה כה נבער מדעת, עד שלא היה מבין את המשמעות...

כך או כך, הכפרי קיבל את הרבי בכבוד, סידר עבורו חדר נאה ללינת הלילה, ואז עלה על יצועו. אולם לעת חצות לילה קפץ ממיטתו מבוהל, בשומעו קולות נהי ובכי

עולים מתוך הפונדק. 'מי יודע מה קרה', לחש לאשתו, כפריית נבערת כמוהו, ואף רץ, לובש מכנסיים ברישול ונושא מוט מזדמן, כי מי יודע מה כבר קרה בתוככי הפונדק שלו...

הוא יוצא אל בין חדרי הפונדק, אולם הכל שקט. אין קול מלחמה או קטטה, רק קול בכי עצוב, נוגה וקוורע לב, עולה מאחד החדרים. הוא מתקרב אל החדר לפי עוצמת הקול, ומבחין כי זהו החדר של היהודי נשוא הפנים, בעל הזקן הלבן...

הוא נוקש בדלת בבהילות, ואז קול הבכי משתק. חולף רגע, והדלת נפתחת, כאשר הצדיק נושא אליו עיניים טובות ולחות מדמעות, אולם פניו מאירות. 'מה קרה? בכי זה על שום מה? האם מישהו פרץ לכאן והפליא מכות לכל עבר? מה קרה? אורחי הפונדק של מושקה - לא אמורים לבכות, הם אמורים להיות מאושרים!' - תמה הכפרי.

'איי', הגיב הרבי על אתר, 'בפונדק הכל בסדר. ובכל זאת אני בוכה, לא בגלל הפונדק אלא בגלל הבית...' - והפונדקאי נחרד: 'הבית?' קרה משהו בביתכם? הגעתם הנה בשל אסון שקרה בעיירת מכורתכם ובשלו אתם בוכים?' - שאל בחשש ובדאגה.

'לא הבית שלי הבעיה, נאנח הרבי, 'הבית של כלנו. היה לנו בית, בית המקדש. היינו קרובים לאבינו שבשמים, מסתובבים בהיכלו כבנים אהובים. והוא נחרב, הבית הזה, ומאז אנחנו בגלות, רחוקים ממנו כל כך...'

'מתי זה קרה?' - התעניין הכפרי בסקרנות. 'לא ראיתי שום דבר בעיתון...', אמר, והרבי נאנח שוב, ובקול בוכים סיפר על בית המקדש שחרב לפני ח"י מאות שנים, על המשמעות של בני ישראל שגלו מעל שולחן אביהם, ועל כך שבכיו הוא בכי של ציפיה וכיסופין, כמיהה ותפילה, לבואו של משיח בן דוד. גואל ישראל!

'ומשיח זה, מה הוא יעשה לנו?' - הוסיף הכפרי להתעניין. או אז פניו של הרבי הפכו להבים, ובשמחה גלויה תיאר כיצד יקבץ את בני ישראל איש איש ממקום מושבו, ישא את כולם על כנפי נשרים לירושלים, בית המקדש ייבנה לתפארה, מלכות ה' תיכון בעולם, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עלינו... - ולא היה מאושר מהרבי בשעה שתיאר את מעמד הגאולה!

'נשמע מעניין...' - המהם הכפרי, 'אבל החלטה כזאת, לעלות על כנפי נשרים ולנסוע לארץ אחרת, לא מקבלים בלי התייעצות עם האשה!' - אמר, ופנה אליה מיד לשאול לדעתה. 'האם העניין הזה של הגאולה נראה טוב בעיניך? הסיפור הזה על משיח מוצא חן בעיניך?'

והכפריית, שרויה בעומק הגלות עד קצה הנפש, לא הצליחה להבין: 'הכיכד נעזוב הכל ונעלה לירושלים? ומה יהיה על הפונדק היפה שבנינו, על העיזים החולבות, על לול התרנגולות שבחצר? יש לנו כאן חיים שלמים ועשירים, איך נוכל לעזוב הכל מאחור וללכת לארץ זרה?!' - תמחה באוזני בעלה, שהסביר לרבי שהוא ממש ממש מצטער, אבל הגברת לא מסכימה לכל העניין הזה...

'אוי!', לבו של הרבי נשבר והוא פרץ בכבי, 'כמה עמוקה הגלות... אמור לרעייתך, כי לצד התרנגולות והעיזים, יש כאן גם גויים רעים, שיכורים לפעמים, שמכים ביהודים ופורצים את הפונדק! בעידן הגאולה זה לא יקרה! כדאי להיאגל, באמת כדאי!' - אמר הרבי בקול מרוסק מכאב, עד היכן הגיעה הגלות לעומק נפשם של היהודים...

ואילו הכפריה מצידה משיבה לו, שהמשיח הזה, אולי יעשה טוב אם יקח את הגויים כולם לירושלים, וישאיר את הפונדק בתפארתו, עם העיזים והתרנגולים, רק בלי החשש של הגויים. 'יעלו נא הגויים הרשעים לירושלים בראשותו של המשיח המדובר', אמרה הכפריה המסכנה, 'ואנחנו נישאר כאן...'

סיפור זה - אותו סיפר בעל המאור עיניים בתארו את קורותיו על אם הדרך, מחדד בפנינו את תפקידו בימי אבא אלו, לבל נהיה כאותו כפרי נבער, לבל נישמע כרעייתו חסרת הבנה... אחים יקרים, איננו כה טפשים וחסרי דעת, אנו מוסגלים להבין ולהתבונן מה היה לנו, איזה אוצר יקר איבדנו, כמה קרבת ה' היתה לנו, ואיננה...

אבל זה לא אבוד, בכלל לא אבוד! כל מה שמוטל עלינו הוא לצפות ולייחל, לייחד את ימי האבל והצער, את שעות הישיבה על הארץ, להתבוננות בגודל הכיסופין, לעורר בליבנו את הגעגוע, לפנות בדמעות לאבא שבשמים ולבקש כי אכן כן, 'לישועתך קיוויו כל היום ומצפים לישועה!' - המצב הנוכחי כלל וכלל לא טוב לנו, הכל חפצים לראותך בתפארתך!

בימים אלה, בהם הנושא המדובר עשוי להיות תוכניות לחופשה, הבה נזכור כי עיסוק בחופשות או בפנאי, הוא כמו אותה כפריה העסוקה בתרנגוליה ובעיזותיה, אינה מבינה מהי גלות ומהי גאולה, מדחיקה היא כל מחשבה אודות גאולה אפשרית והדרך למימושה. עכשיו הזמן להתחבר לאבא על החורבן, עכשיו הזמן לבקש מעומק הלב על הגאולה, עכשיו הזמן להציב כיעד מרכזי את השאיפה לראות בבניין בית המקדש! וככל שנבקש זאת מעומק הלב באמת, ככל שנביע את געגועינו אלה עם כל הרגש, ככל שניצף בתוכנו את הרגשות הללו בימים אלה - כך נזכה להתאבל על ירושלים באמת - במשמעות העמוקה של האבל, ואז נזכה למימוש ההבטחה הגדולה ש'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבנינה', בקרוב ממש, עוד השנה!

משיעורו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובונוסאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת דברים - חזון תש"פ

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ספר דברים

כתב הגר"א בקול אליהו שכמו שיש בין כל שני מדרגות ממוצע, כמו בין מדבר לחי, בין חי לצומח, בין צומח לדומם, כך יש ממוצע בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ שהוא חומש דברים, כי כל מה שאביי ורבא אומרים דברים מפי עצמן, הוא מה שהקב"ה נתן להם כח לעשות משמרת למשמרתי, גדרים וסייגים בתורה שבע"פ להיות גדר לתורה שבכתב. והנה יש דברים בתורה שבע"פ שאינו מפי החכמים, כגון מה שהאחרון הוא הפרי עץ הדר שכתוב בתורה, זה לא 'מפי עצמן', אלא הלכה למשה מסיני הוא, אך יש חלק בתורה שבע"פ שהוא מפי עצמן, כי הקב"ה אמר שבשר בהמה אסור בחלב, ורבינא ורבי אשי אמרו מפי עצמו שגם בשר עוף בחלב אסור.

(הגרמ"י רייזמן)

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (א, א)

אל"ה ר"ת אבק לשון הרע, הגמרא (בבא בתרא קסו, א) אומרת שמייעוטן של ישראל נכשלים בעריות רובן בגזל וכולם באבק לשה"ר, לפי"ז מפרש רבי אברהם פלאגי "אל"ה" – אבק לשה"ר "הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" שהרי כולם נכשלים בזה.

בדרך הלצה אומרים, שלכן ברמב"ם מופיע הלכות לשה"ר ואילו בשלחן ערוך אין הלכות לשה"ר כי הרמב"ם מביא גם את ההלכות שלא נוגעות בזמן הזה ואילו השו"ע לא מביא הלכות שאינן נהגות בזה"ז... (הר"א דיסקין)

ובעניין הזה של "רובן בגזל" מספר הרב שלמה לוינשטיין שפעם בא רבי ישראל מסלנט אל איזה נדיב, וישבו שניהם ע"י השולחן, ועל השולחן היה מונח סכום גדול של כסף, והנה כשהם יושבים באו לקרא לעשיר למשהו חשוב שלא סבל דיחוי, אמר הנדיב לרבי ישראל, תמתין כמה דקות כאן, אני מיד חוזר, והנדיב יצא מן החדר, איך שהוא יוצא רואה הוא את רבי ישראל יוצא אחריו, שואל אותו הנדיב למה יצאת? אמרתי לך שתמתין ע"י השולחן, אמר לו רבי ישראל, לא רציתי להישאר לבד עם הכסף כיוון שהגמרא אומרת ש"מייעוטן בעריות ורובן בגזל", ואם לגבי עריות שרק מייעוטן נכשלים בזה גזרו חז"ל על יחוד, גזל שרובם נכשלים בזה, וודאי שיש בזה איסור יחוד...

(הר"ש לוינשטיין)

וחצרות ודי זהב (א, א)

חצרות זה מחלוקת קרח ועדתו, ודי זהב זה מעשה העגל. שואלים המפרשים למה הפך את הסדר, הרי קודם היה מעשה העגל ולמה נשנה כאן אחרי מחלוקת קרח?

ואפשר לתרץ עפ"י הגמ' שבת (קיט) שלא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים, ומה הטעם שדוקא בגלל זה? אלא מצינו אצל אברהם אבינו כשביקש על סדום שאל אולי יש שם צדיקים שיגנו על העיר, רואים מכאן שאע"פ שיש עבירות גדול כח הצדיק להגן על אנשי דורו, והנה בירושלים אף שעשו עבירות כדאיתא שנחרב על ג' העבירות החמורות, מ"מ היו צדיקים שהיה בכחם להגן על הדור שלא יחרב ביהמ"ק, אמנם, כשביזו בה תלמידי חכמים, הרי כבר לא מחשיבים אותם וא"כ אין בכחם להגן, וזה כוונת הגמ' שלא חרבה אלא עבור שביזו בה תלמידי חכמים וממילא לא יכלו להגן על הדור.

והנה כאן אחרי מעשה העגל בא משה רבנו ובקש והתחנן עבור כלל ישראל והקב"ה קיבל בקשתו וסלח, אבל כשבאו עדת קרח וביזו את משה א"כ שוב לא יכלו כוחו להגן עליהם לכן כתב הפסוק קודם

"וחצרות" היינו מעשה קרח ורק לאחמ"כ "ודי זהב" שהקטרוג נתעורר רק אחרי מחלוקת קרח.

(תפוחי חיים בשם מעגלי צדק)

ודי זהב (א, א)

כתב האור החיים הק' בתחילת פ' דברים ט' לימודים בפסוק הראשון, ונוכרי התשיעי: ט', שלא יהיה להוט אחר דברים הנדמים לאהוב הון עולם הזה, שכל ההולך אחר תאות לבו בטל הוא מעבודת ה', וצריך האדם להסתפק בהכרחי והוא מה שרמז באומרו "ודי זהב" שיאמר לזהב די: או ירצה על זה הדרך שכל מה שיהיה לו יהיה בעיניו דבר מספיק כאילו יש לו כל זהב, והוא על דרך אומרם (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, ובזה יטה לבבו לעבודה העליונה היא עבודת ה' אלקים חיים'. הרי לנו ללמוד ששייך לכולנו שלא ללכת אחר תאוות הלב, רק לומר לזהב די. ולהיות שמח בחלקו.

מסופר על הרה"ק מרוז'ין זי"ע שפעם אחת עמדו לפניו שורה אנשים שבקשו להתברך ממנו. אחד מהעומדים לא היה חסיד רוז'ינאי אלא שבדרוכו עבר מרוז'ין ונכנס דרך אגב לבקש ברכה. האיש עמד וראה אחד החסידים מניח קוויטל לפני הרבי, והרבי מברך אותו 'יהיה לך ממון רב ומעט יראת שמים'. האיש שמח אולי גם הוא יקבל ברכה כזאת, שיהיה לו הרבה כסף ולא יהיה מצומצם מחמת יראת השם, ויחיה משוחרר וכו'. הוא העיז פניו לפני הרבי, וביקש שגם הוא רוצה ברכה כמו שבירך לאיש הקודם... הרה"ק מרוז'ין חיך ואמר האיש הזה הוא היימשיער והוא מבין מה שהתכוונתי. כסף יהיה לך הרבה, היינו ענייני פרנסה, כל מה שיש לך, יהיה בעיניך כהרבה מאד. שלא כעושר שתמיד הוא בוכה, יש לו ארבעים מליון רוצה שמונים מליון נוספים, תמיד העשירים אין להם לתת, הוא צודק, כי באמת אין לו רק בקושי שליש ממה שהוא רוצה. לכן ברכתי אותו שיהיה לו הרבה כסף, שתמיד כמה שיהיה לו, יהיה לו הרבה. רבי חנינא בן דוסא די לו בקב חרובין, היה אומר די על קב חרובין, יש לו המון. ומעט יראת שמים היינו שכמה שיהיה לו יראת שמים, יבין שזה עדיין מעט, שלא כדרך האנשים שנדמה להם שכבר יש לו יראה.

הרוז'ינער סיים ואמר לאיש: 'האם אתם גם רוצים ברכה כזאת?...'

(הגרמ"י רייזמן)

עד הנהר הגדל נהר פרת (א, ז)

כתב רש"י "מפני שנזכר עם א"י קוראו גדול משל הדיוט אומר עבד מלך מלך וכו'".

מסופר שפעם נסע אחד מחסידי הרה"ק מלעכוניץ אל רבו, אותו חסיד דר בארץ ישראל ונסע ללעכוניץ, וכביכורים לרבו הביא אתו חלה מארץ ישראל, כמובן שבמהלך הנסיעה הארוכה הצטמקה החלה ונתקטנה, וכשהביא את החלה לרבו, הסתפק הרה"ק מלעכוניץ על מה לבצוע בברכת המוציא, שכן היה לו חלה אחת גדולה שנאפתה שם וההלכה היא לבצוע על הגדולה ומאיך החלה מארץ ישראל אמנם קטנה, אבל יש בה חשיבות מיוחדת שהיא מארץ ישראל.

עד שהכריע לבצוע על החלה מארץ ישראל עפ"י דברי רש"י אלו בפרשתו, שכתב רש"י שלכן נקרא הנהר הגדול מפני שנזכר עם אר"י, רואים מכאן שמה ששייך לארץ ישראל נקרא "גדול", א"כ אף החלה הקטנה היות שמקורה טהור מארץ ישראל ודאי נקראת "גדולה".

(ציוני תורה)

הבטיח לו זאת הקב"ה כאמור, וזה מה שהתכוון משה באמרו "ד' אלוך אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים" ושפיר אומר רש"י "זו משלי" כי אני יש לי כח של אלף פעמים. (פנים יפות)

ראה נתתי בידך את סיחון מלך חשבון ואת ארצו החל רש והתגר בו מלחמה ואשלח מלאכים אל סיחון מלך חשבון דברי שלום לאמר (ב, כד-כו)

הנה יש לתמוה דמשה כאשר שלח דברי שלום אל סיחון לכאורה עשה נגד ציווי הקב"ה, דהקב"ה ציווהו להתגרות בו במלחמה והאיך שלח אליו דברי שלום.

ואפשר לומר על פי מה שכתוב (תהלים קכ, ז) אני שלום וכי אדבר המה למלחמה, כלומר שטבע הנכרי הוא, שכאשר מדברים עימו שלום סובר שפוחדים הימנו ולכן מתחיל במלחמה. וכמו כן משה כאשר רצה לגרות את סיחון שלח אליו דברי שלום כדי שיצא למלחמה נגדו. ובזה קיים מה שציווהו השי"ת והתגר בו מלחמה.

(כרם חמד)

אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו (הפטרות חזון)

הירושלמי בשבת (פ"ט ה"ג) אומר "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו זה בית ראשון אם יאדימו כתולע כצמר יהיו זה בית שני", יש להבין למה מרמז השני על בית ראשון והתולע על בית שני?

יש לומר, שהנה ה"שני" זה חוט שצבוע מבחוץ בצבע אדום, משא"כ ה"תולע" שזה תולעת אדומה מחמת הדם שלה. הגמרא אומרת שבית ראשון נחרב בעבור ג' העבירות החמורות של ג"ע שפ"ד וע"ז, ואילו בית שני נחרב בעבור שנאת חנים. והנה, ג' העבירות החמורות הם עוונות ששייכות לחיצוניות, שהלך האדם ועבד ע"ז או שרצח ר"ל וכו', לכן מדמה הירושלמי את חטאם ל"שני" שרק צבוע באדום מבחוץ. אבל "שנאת חנים" שייך למידות של האדם שזה בפנימיותו לכן מדמה את חטאם ל"תולע" שזה אדום מבפנים.

והנה בהלכות מראות נגעים מצאנו שהשלג יותר לבן מהצמר, אומר לנו הנביא אם זה עבירות שהם רק בחיצוניות "כשנים" אזי אפשר להלבין ולמחוק את זה לגמרי שילבין כמו השלג, אבל אם זה עבירה בפנימיות "כתולע" זה כבר יותר חמור, וזה אפשר להלבין רק כמו הצמר שהוא פחות לבן. לפי זה אפשר לבאר את דברי הגמ' "ראשונים שנתגלו עוונם נתגלה קיצם אחרונים שלא נתגלה עוונם לא נתגלה קיצם", שבית ראשון "נתגלה חטאם" דהיינו שהיה חטא רק בגלוי ובחיצוניות, אבל לא בעצם, זה יותר קל ולכן "נתגלה קיצם" אבל בבית שני ש"לא נתגלה חטאם" דהיינו שחטאו בפנימיות "לא נתגלה קיצם" כי זה כבר יותר חמור.

(משך חכמה)

"רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח" (ד, ט)

אזהרה מיוחדת הזהירנו הקב"ה מפני שכחת מעמד הר סיני, הברקים, הקולות והדברים שנאמרו שם, והורה לנו שהדברים צריכים להיות חקוקים היטב על לוח לבנו.

כל אחד ואחד חייב לעשות את מרב המאמצים לשם כך, אולם מידת הצלחתו שלא לשכוח, תלויה כבר בידי שמים, בכשורים בהם ניחן מאת הבורא יתברך.

מושג כלשהו ב"לא תשכח" של גאוני הדורות, נוכל לקבל מן הספור הבא, המובא בספר "שמוש חכמים":

באחד הימים פגש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל את הרוגצ'ובר זצ"ל.

שאל אותו הרוגצ'ובר: "מה כבודו עושה?".

"לומד עם ילדים", ענה לו רבי אלחנן.

"היכן?".

"בישיבת ברנוביץ".

"ומה חדשתם?".

בתשובה נענה רבי אלחנן ואמר לו חרוש מסוים שחידש.

"בארבעים שנה לא חדשתם כלום?", התפלא הרוגצ'ובר.

נסה רבי אלחנן להבין את כוונתו, עד שנזכר, כי, אכן, כארבעים שנה

(!) קודם לכן פגש בו ואמר לו בדיוק את אותו חידוש...

כתב הערוגות הבושם בדרך צחות, על הפסוק 'איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם', וידועים דברי המדרש ג' נביאים אמרו 'איכה', משה רבינו ראה אותה בשלוותה ואמר איכה אשא לבדי, ישעיה ראה אותה בניוולה ואמר איכה היתה לזונה קריה נאמנה, וירמיה ראה אותה בחורבנה ואמר איכה ישבה בדד.

והנה משה רבינו התעסק עם בני ישראל שהיו טרחנים, כמ"ש רש"י, היה קשה להנהיג את הדיני תורה, כי אם נכנסים לדין שני אנשים פשוטים, אין לדיין עבודה קשה, כי פוסק מה שכתוב בשו"ע ודי בזה. אך אם בעלי הדין הם תלמידי חכמים ובקיאים בחושן משפט, אזי רחמנות גדולה על הדיינים, כי בעלי הדין מזכירים בכל פעם עוד מיגו, עוד קים לי, ולא רק 'שלי שלי', אלא ע"פ מיגו 'שלך שלי' וכו'.

וכיון שמשה רבינו לימד אותם כל הלכות התורה, כל דברי השי"ך והסמ"ע קצות ונתיבות, כשלחן הערוך ממש, אך בזמנו של ישעיה הנביא כבר למדו פחות, ולא היו טרחנים כ"כ.

[כמו המשל שאמר הישמח משה, פעם אחת היה סוחר של יין שהחביות היו במרתף למטה, ובתחילה הצליח מאד במסחר היין, והיה מתלונן מאד שכל היום הוא צריך לרדת למרתף להביא עוד יין מהחביות. לאחר תקופה נחלשה הצלחתו, ולא באו אנשים לקנות, החל להתלונן שאין לו כ"כ רווחים, ובסוף נסגרה החנות לגמרי, אזי התחיל לבכות ביותר.

משה רבינו בכה שקשה לדון דיני תורה עם תלמידי חכמים, ישעיה בוכה 'האיך נקח כאן את האנחה של משה רבינו' איכה היתה לזונה קריה נאמנה, מלאתי משפט ועתה מרצחים, אין מי שילמד חושן משפט, הלוואי שיהיה את הבכיה של משה רבינו, כ"ש בבכיה של ירמיה הנביא שכבר ישבה בדד.]

וחישוב משה רבינו מה יעשה עם הלומדים האלה, אתחיל לקבל שכר בטלה לדין תורה, ואז הלומדים יפסיקו את הטענות שלהם, כי כל שעה עולה הרבה כסף, כטענת רבי משה שטערן על דייני אמריקע שבזמנו, שכל דין תורה לוקח הרבה שנים, משום שהדיינים מקבלים שכר לפי שעה, לכן מושכים את הזמן.

ובזה מבאר הערוגות הבושם דברי רש"י הפלאיים: 'איכה אשא לבדי. אם אומר לקבל שכר, לא אוכל, זו היא שאמרתי (ס"א שאמרנו) לכם, לא מעצמי אני אומר לכם אלא מפי הקב"ה' כי על דברי תורה אין לוקחים מעות, כמו שדרשו חז"ל 'מה אני בחינם אף אתם בחינם'. ואע"פ שיש עצה לקחת שכר בטלה שהרב מותר לו לקחת מעות על שמתבטל ממלאכתו, אמנם במדבר לא שייך שכר בטלה, כי צריך שיהיה שכר בטלה דמוכח. אמנם משה רבינו כן יכול לקחת שכר בטלה אפי' במדבר. כי הרב ששומע את הדיני תורה והטענות הקשות של בעלי הדין, אזי לאחר הד"ת כשיושב ללמוד גמרא, ראשו מתפוצץ מכל הצעקות וטענות של בעלי הדין, ובמקום שהיה יכול ללמוד ז' דפי גמ', הוא לומד רק דף אחד, וזהו שכר בטלה. ולכאן על זה היה יכול משה לקחת את המעות.

אמנם משה רבינו גם זה אינו יכול, 'כי לא מעצמי אני אומר', אני לא יושב ללמוד גמ' מעצמי, אלא מפי הקב"ה אני אומר, ולא שייך בזה כלל ביטול תורה. אמנם רבנים אחרים יש להם עצה טובה להנצל מהלומדים הטרחנים, פשוט לקחת שכר בטלה, ואז יפסיקו להרבות בטענותיהם. (הגרמ"י רייזמן)

ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם (א, יא).

כתב רש"י: "אמר להם זו משלי הוא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם". דהיינו שמשה רבינו נתן להם מעצמו ברכה על אלף פעמים ככם. ויש להבין למה נתן דווקא אלף פעמים ככם?

יש לבאר, במעשה העגל אמר הקב"ה למשרע"ה (שמות לג, ו) 'ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול' וכן במרגלים (במדבר יד, יב) "אכנו בדבר ואורישנו ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו" והנה איתא בברכות (ז). "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה לטובה אפילו על תנאי לא חזר בו".

והנה הגמ' (סוטה יא). אומרת שמרובה מדה טובה ממדת פורענות חמש מאות פעמים. וכאן אמר הקב"ה "ואשמידם" ואעשה אותך לגוי גדול הכוונה שמששה רבינו יהיה חמש מאות פעמים יותר, והרי פעמיים

בשדה החינוך, יש צורך כפול ומכופל לזכור דברי חז"ל נוקבים אלו, למצא את הדרך אל ה"מרדות האחת" שהיא הרבה פחות זמינה מה"מאה מלקיות"...

סיפר הרב אברהם הכהן בהר"ן [והודפס ב"אורו של עולם" ומובא באוצר הסיפורים למחנכים], ששימש כראש אולפנת כפר פינס, ועוד, והיה מחנך דגול:

כרוב ילדי ירושלים, התחנכתי בתלמוד תורה "עץ חיים" שבלב העיר, בצהריים היינו אוכלים ב"מסעדה" של החיידר. במצב הכלכלי הקשה דאז, הייתה זו לרבים מאיתנו הארוחה העיקרית, שאותה אכלנו באותו היום. לעיתים היה גם קינוח, מעדן אמיתי של אותם ימים: פודינג מתוק! ים אחד הזדרזתי לאכול את מנת הפודינג שלי וביקשתי מטבע הדברים מנה נוספת. לצערי, גם המנה השניה, נגמרה, חיש מהר, ולא נודע כי באה אל קרבי. ישבתי וחשבתי במהירות, שאם אמתין, עד שהכל יקבלו, סיבוב שני, של פודינג, לא ישאר עוד מן האדום המתוק הזה, ניגשתי איפה ובקשתי מנה שלישית.

אולם כאן נכונה לי אכזבה קשה. הטבחית התבוננה בי ואמרה: "לא, אתה כבר קיבלת פעם שניה, וישנם בים שקבלו רק פעם אחת". באותה עת היו הממתקים מעטים ולא יכלתי להשלים עם ההכרעה הקשה של הטבחית. ברגע של כעס החלטתי: "גם לי גם לך לא יהיה", והפכתי את הסיר על פניו! מיד קמה מהומת עולמים: ילד השתגע ושפך את כל הפודינג!

נלקחתי אחר כבוד אל ההנהלה, ונאמר לי שמחר בבוקר עלי להתייצב בחדרו של ה"משגיח", הצדיק רבי אריה לוי. וכי יש צורך לומר, שלא ישנתי כל הלילה? מה אענה ל כשישאל איך עשיתי דבר נורא כזה?! כל הלילה עברו במוחי העונשים, שתטיל עלי הנהלה למחרת. נכנסתי בדחילו ורחימו ובפיק ברכיים, לקיטון הקטן של ה"משגיח" שהיה ממוקם מתחת לגרם המדרגות.

ישבתי מולו והוא פנה ושאל: "אמור לי האם נכונה השמועה ששמעת בקשר אליך?"

הרכנתי ראשי, ואמרתי בקול נמוך: "כן".

"מבין אני, מסיפור זה שהנך אוהב מאוד פודינג?"

ראשי הקטן, אישר את דבריו בשתי תנועות נמרצות.

"אם כן", שלח רבי אריה את ידו הצידה והרים צלחת מן השולחן, "הנה הבאתי לך פודינג, קח ואכול להנאתך!"

באותו רגע התעלה ליבי הקטן להבין, שחינוך אמיתי, הינו מתוק הרבה יותר מפודינג. אז, לראשונה בחיי נצנצה בי שאיפה: "אם יזכני ה', אגדל ואהיה מחנך בישראל! מחנך כמו רבי אריה לוי".

הנה לנ דוגמא ל"מרדות אחת" בלבו של אדם הטובה ממאה מלקיות...

ג. המידה השלישית, מגלה רבינו אור החיים, שמושה רבינו מלמדנו היא: "מדת הענוה, כאומרם ז"ל (נדרים נה). לעולם ישים אדם עצמו כמדבר, ועיין מה שפירשתי בפרשת יתרו (שמות יט ב) בפסוק ויסעו מרפידים, והוא מה שרמז באומרו "במדבר":

מידת הענוה, שעליה אומר הרמב"ם שאין בה הקצנה, ככל שיותר עניו - עדיף. וכמו שחז"ל אומרים במסכת שבת שהתלמיד חכם צריך להוסיף כפיפה על כפיפתו. וכפי שהיה מרן הגראי"ל שטיינימן זצוק"ל חוזר על מה ששמע מאחר האדמו"רים החשובים ש"ס שהקב"ה ציווה על הענוה, שאילו היה מצווה על הגאוה כיצד היינו מקיימים זאת"....

ד. המידה הרביעית כותב רבינו: " שתהיה הענוה בדרך הנאות לא בדרך הפחיתות הנמאס, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ה הלכה ו-ח) עוד תנאי הענוה שלא ישתמש בה להרחיק תוכחות על עון, אם יראה איש עובר פי ה' ויאמר מי אני ומי ביתי להוכיח אנשים גדולים, אלא צריך להוכיח לצד חיוב בערבות, והוא מה שרמז באומרו "בערבה" כלל שני דברים, א' שתהיה הענוה ערבה, על דרך אומרו (משלי ג ד) ומצא חן ושכל טוב וגו', ב' חיוב הערבות, שיצטרך להוכיח על עון לקטון וגדול ולא ישתמש בענוה בענין זה".

עובדא שמלמדת על המבט הנכון של העניו, כמו שכתב רבינו שלא תהיה בדרך הפחיתות והנמאס, סיפר הגראי"ל שטיינימן זצוק"ל, לאחר שבירר את הסיפור לאשורו, פעם ניגש אחד ושאל את מרן החזון אי"ש ז"ע אם הוא יודע שהוא גדול הדור, והשיב שכן, וחזר הלה ושאל

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרת ודי זהב (א, א)

באור החיים הקדוש מבאר דרך רמז, שמושה רבינו הזהיר את כלל ישראל לקחת עמם תשעה הנהגות ראויות ובלשונו הקדוש: "כי במקרא מועט למד משה כללות יראת ה' ומדות ההגונות הצריכין להולכים בתורת ה', והם מדות תשעה":

א. "שיהיה לוקח מדתו של אברהם דכתיב (בראשית יד יג) אברהם העברי, והוא מה שרמז באומרו "בעבר":

מה מתכוון האור החיים הקדוש בכך שנקח את מדתו של אברהם העברי? ומדוע נרמז דוקא במילה "בעבר"? אפשר לבאר בדרך אפשר לפי מה שכתב בספר הקדוש "באר מים חיים" שלכן נקרא אברהם אבינו בתואר "העברי" על שם שהבדיל את עצמו מכל יושבי העולם עובדי ע"ז, כמו שאומרים בהגדה ואקח את אביכם "מעבר לנהר". הרי לנו ש"עברי" פירושו להיות נבדל מכל דרך לא טובה, ואף גם אם כל העולם נמצא מעבר לנהר ואתה הנך בודד - גם אז, בכל מחיר ובכל מצב להיות דבוק בהקב"ה.

בענין הזה התפרסם בשנים האחרונות סיפור על זוג חשוכי ילדים שהמתינו המון שנים לישועה ולא זכו לראות פרי בטן, לאחר המון מאמצים, השתדלויות ורפואות, תפילות וסגולות, ומשלא ראו ישועה השלימו עם המצב. מכרים סיפרו להם על אפשרות של אימוץ, ולאחר הרבה מחשבות והתלבטויות החליטו לנסות להגיש בקשה לאימוץ. זאת עליכם לדעת כי הגשת בקשה כזו היא מסלול עם המון מכשולים, ראשית, ישנם מאות בקשות כאלו, ובנוסף עוברים בדיקות ותחקורים שונים על מידת ההתאמה מטעם הממונים הסוציאליים. הזוג הזה ניסו את מזלם כאשר נושאים הם תפילה לשמים שיזמן להם הקב"ה לפחות תינק לאימוץ. והנה הגיע היום, קבלו טלפון שהינם מוזמנים לפגישה אודות תינוק שנמסר לאימוץ. אחוזי התרגשות התקשרו אל עורך דין שליווה את הגשת הבקשה, והוא התלווה אליהם אל הפגישה גורלית.

עורך הדין הזהיר אותם שיענו על השאלות בדיוק כפי שינחה אותם כי שם פוסלים על כל סיבה פעוטה את ההתאמה. ולכן, הם חייבים לענות שהתינוק הזה הוא משאת חייהם ואותו יאהבו יותר מכל דבר בעולם...

העובדת הסוציאלית, התחילה את הפגישה, ובמהלכה שאלה את ההורים: באם תקבלו את התינוק לרשותכם, את מי תאהבו מספר אחד בעולם? "את הקדוש ברוך הוא" - ענו ההורים, מבלי למצמץ. "את מי?" - שאלה שוב, וההורים רואים את העורך דין שכל כולו זועם ורותח, "את הקדוש ברוך הוא, ומיד אחריו את התינוק" - ענו שוב ההורים. העובדת המשיכה עם עוד מספר שאלות, ואמרה להם להמתין בחוץ לקבלת התשובות. אך יצאה העובדת והעורך דין התפרץ עליהם: "אתם משוגעים?! כל עבודתנו ירדה לטמיון!!! אמרת לך מה צריך לענות, כעת אין כמעט סיכוי שיאשרו את בקשת האימוץ" - צרח עליהם. לאחר כמה דקות נמסרה להם תשובה, שלילית, כמובן.

ההורים חזרו הביתה. עם לב שבור, אך שלם מאין כמותו. בידעם שמלסמוך על הקדוש ברוך ולקדש את שמו - לא מפסידים. זה נקרא "העברי", לעמוד מעבר לכל העולם, לעמוד ולענות תשובה שונה מאשר כל העולם היה עונה בסיטואציה קשה כזו, ולהכריז כי נאה את הקדוש ברוך הוא ושלם על כך כל מחיר!

כמובן, "אין אדם שומע לי ומפסיד", כעבור שנה, כעת חיה, חבוקו ההורים תאומים!!! מה שלא הצליחו כל הרופאים, ובניגוד לכל התחזיות - רופא כל בשר הושיעם בעבור שמו את מבטחם ונאמנותם המוחלטת בו יתברך שמו.

ב. המידה השניה, מבאר רבינו אור החיים הקדוש: "שיהיה מרדות בלבו תמיד כאומרם ז"ל (ברכות ז). טובה מרדות אחת בלבו של אדם ממאה מלקיות, והוא מה שרמז באומרו "הירדן"

חז"ל הקדושים גילו לנו שישנה דרך, קצרה ומועילה בהרבה מ"מאה מלקיות" והיא, "מרדות אחת", מאי ניהו מרדות אחת? שהלב ימרוד במעשים הלא טובים. שכן אם הלב עדיין חומד ורוצה את הדברים הפסולים, מאה מלקיות לא ישנו זאת, באם נצליח להביא את הלב עצמו שימרוד במעשים הלא טובים, זכינו ועשינו שינוי אמיתי.

"אם כן מה שייך ענווה?" והשיב לו ה"חזון איש": "אם לאחרים היו כוחות כמו שלי היו יכולים יותר לגדול..."

אמר לו פיליפ: "נו, רבי אלחנן... אתה היית העילוי של החיידר, מאחורי כל מעשה שלך עומדת מחשבה עמוקה. אתה כמובן לא באת מרוסיה לומר לי שלום, למה כן באת?"

"רציתי לומר לך שלום", שב ואמר רבי אלחנן.

השיחה הסתיימה, מבלי שסיפר רבי אלחנן על סיבת בואו. רבי אלחנן חזר לאכסנייתו. לא חלף זמן רב, ופיליפ יצר איתו קשר, ובקש ממנו לשוב ולבקר אצלו בהקדם האפשרי.

"תגיד לי בבקשה את האמת – למה באת? אני בטוח שמשוהו גדול וחשוב עומד מאחורי הנסיעה שלך לארצות הברית. אין לי מנוחה כל זמן שאני לא יודע. תגיד לי, בבקשה, למה."

אמר לו רבי אלחנן וסרמן: "אתה רוצה לדעת למה באת? הנה, תראה את המעיל שלי – יש פה רק שני כפתורים, אחד מהם רפוי, ועוד כפתור אחד חסר לגמרי. יש לך מפעל שלם של מעילים, אני מבקש שתתפור לי את הכפתורים."

פילפ מחייך. "א-י-י, ר' אלחנן, מה כוונתך? יש לך איזו מטרה גדולה וסמיה. נראה לך שאין לי שכל בקודקודי? היית מגיע לכל העושר הזה בלי שכל?... ר' אלחנן, אנא ספר לי את האמת – מדוע באת לכאן?"

שאל אותו רבי אלחנן: "מדוע נראה לך פשוט וברור שלא באתי בשביל הכפתורים?"

אמר לו: "הכפתורים האלה עולים כמה קופיקות, כום ביחד. כרטיס הנסיעה באנייה להפלגה ארוכה של שלשה שבועות מרוסיה לארצות הברית, עולה כמה מאות רובל. אתה לא תשלם כמה מאות רובל בשביל לתפור כפתורים, נכון? ולא תצא לנסיעה כל כך ארוכה ומפרכת, מבלי שתהיה לך סיבה חשובה ומספיקה?"

אמר לו רבי אלחנן: "ישמעו אזניך מה שפיך מדבר. הגמרא במסכת חגיגה אומרת, שכל רקיע מהלך חמש מאות שנה, בין רקיע לרקיע מהלך עוד חמש מאות שנה. הנשמה שלך היתה חצובה מתחת כסא הכבוד, והקב"ה שלח אותה לדרך הארוכה הזאת של חמש מאות שנה כפול ארבע עשרה פעמים... בשביל מה שלח הקב"ה את הנשמה שלך לעולם הזה, לעבור את כל הדרך הזאת? בשביל לתפור כפתורים?! שביל זה בת לעולם, פנחס, לתפור כפתורים?! כלום ניתן לחשוב כך?! תורה, אתה לא לומד. צדקה, אתה לא נותן. מה יהיה איתך???"

פנחס התחיל לבכות. בפעם הראשונה, מזה שנים רבות, נזכר בבוראו. "בבקשה ממך, רבי אלחנן, בא תלמד איתי דף כמרא, כעת!".

ר' אלחנן פותח גמרא, ולומד איתו סוגיא במתיקות גדולה. פתאום שבו אל פנחס רגשות קדומים, פתאום הוא מתעורר לתשובה.

"אני חייב להתחיל ללמוד", הוא אומר לר' אלחנן. ורבי אלחנן, ללא עיכובים, סידר לו חברותא ומקום קבוע ללימוד.

"עכשיו יגיד לי הרב באמת לא בא לכאן?"

אמר לו רבי אלחנן: "באתי כי לשיבה בברנוביץ אין כסף."

אמר לו רבי פנחס: "בעז"ה, שנתיים שלמות – כל הישיבה על חשבונאי!"

זה מה שאמר רבינו אור החיים הקדוש, לחיות עם ה"מול סוף" עם הדין וחשבון בסוף ימיו של אדם, ועם מחשב כזו, של "מאין באת" כמה היטלטלה נשמתך, ולאן אתה הולך יחיה האדם את שנותיו במילוי חובותיו בזה העולם.

ו. המידה השישית, מבאר רבינו: "מאמר החסידים (חובת הלבבות שער הפרישות פ"ד) וז"ל הפרוש צהלתו בפניו ודאגתו [ואבלו] בלבו, והוא מה שרמז באומרו 'בין פארן ובין תופל', כנגד צהלתו בפניו אמר בין פארן לשון פאר, היפך עצבון שהוא פנים רעות, וכנגד עצבון הלב אמר ובין תופל, שלא יהיה לבו ערב עליו ויתעצב אל לבו, מפחד שמא עבר את פי ה' בלא ידיעה בגדולות או בקטנות, או שמא מיעט בעבודה ממה שצריך עשות".

בהקשר לדברי רבינו נציין לדברי הגאון רבי יצחק בלאזר זצ"ל כפי שמביא בספרו "נתיבות אור" על אפיזודה שאירעה לרבו הנודע הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל בימי נעוריו:

היה זה בערב יום כיפור לפנות ערב... בשעה שיהודי העיירה צעדו אל בית הכנסת לתפילת "כל נדרי"... האוויר ברחוב היה טעון מאימת יום הדין הקרב ובא, האווירה הרצינית ששלטה בשעה זו הייתה כל כך סמיכה ודחוסה עד שניתן היה לחתוך אותה בסכין... ברחוב השקט

ה. המידה החמישית, שמשה רבינו מלמדנו ברמיזא כותב האור החיים הקדוש: "מאמר התנא (אבות פ"ג מ"א) הסתכל בשלשה דברים וכו' ולאן אתה הולך וכו' ולפני מי אתה עתיד וכו' וכן אמר התנא (שם פ"ב מ"י) ושוב יום אחד כו', ופירושו שם שהכוונה היא שיזכור תמיד יום מותו, ושכל יום הוא זמן גבול המיתה, והוא מה שרמז באומרו "מול סוף" שיהיה למול עיניו "סוף אדם" ותכליתו".

סיפור הממחיש את המחשבה הנצרכת על משמעות החיים כפי שכתב רבינו כאן, מובא בספר "דורש טוב":

ישיבתו של רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד "אוהל תורה" ברנוביץ, היתה שרויה במצוקה כספית קשה. רבע מאות תלמידים גדולים בתורה וביראה, ישבו ולמדו תורה בשקידה, אב לא היה להם לחם די שבעם. מפעם לפעם היה רבי אלחנן נוסע לאסוף כסף להחזקת הישיבה. המצב הכספי של הישיבה הלך והורע. לא רק שהיה קשה להשיג חם כדי שבעם של התלמידים, קשה היה בכלל להשיג לחם. רבי אלחנן נסע לרוסיה וגם לפולין, אבל התוצאה היתה כשלון מוחלט. הוא לא הצליח להשיג כסף שיהיה אפשר להמשיך את הישיבה.

"זהו רצון ה' יתברך", אמר רבי אלחנן. "הישיבות במצב כלכלי קשה, על מנת לאפשר ליהודים נוספים לזכות לקבל חלק בתורה הקדושה על ידי תרומתם. על כן אסע לארה"ב". נסיעה לארצות הברית פירושה היה – באותה עת – שהות של שנה לפחות בניכר. היה עליו לעזב את התלמידים ואת הישיבה למשך שנה שלימה.

בימים ההם, לפני קרוב למאה שנה, היתה נסיעה מיבשת ליבשת כוכה בממון ובמאמץ רב. להחליף רכבות, ואח"כ מסע של כמה שבועות באניה. לאחר כחודש ימים של טלטולים ותלאות, מגיעים סוף סוף רבי אלחנן ומקורביו לחופי אמריקה.

היה שם אדם בשם רבי יוסף אליהו אנטל. אותו אדם אמר לרבי אלחנן וסרמן: "יש במנהטן יהודי אחד, שפעם קראו לו פנחס וסרמן, והיום קוראים לו פיליפ גודסטין. הוא אדם עשיר מאוד, בעל מפעל גדול של מעילים, ואם הוא רק ירצה לעזור..."

"פנחס וסרמן? אני מכיר אותו. כשהיינו ידים למדנו יחד בחיידר. בבקשה קח אותי איליו!"

ר' יוסף אליהו היה די מסוייג. "ישנן שתי בעיות: ראשית, הוא התרחק מאוד מתורה וממצוות. ושנית, הא קמצן נוראי. להוציא ממנו דולר אחד זו משימה בלתי אפשרית".

אמר רבי אלחנן וסרמן: "אעשה את ההשתדלות הנחוצה ואנסה".

רבי אלחנן ניסה לפגוש את פינחס-פיליפ, אבל המזכיר הודיע שהנ"ל עסוק. שוב ניסה רבי אלחנן, ושוב הודיע צוות עוזריו של מיסטר פיליפ גודסטין, שהוא עסוק.

בפעם השלישית הצליח רבי אלחנן להעביר הודעה לפנחס-פיליפ, שהוא מחפש אותו.

האיש שמח מאוד לשמוע שרבי אלחנן, חברו מילדות, נמצא באזור, ובקש שיבוא לפגוש אותו בהקדם האפשרי.

רבי אלחנן הגיע לביתו המפואר של פנחס-פיליפ, והתקבל בהתרגשות גדולה.

"ספר לי בבקשה, מה קורה איתך? מה עבר עליך בשנים הארוכות הללו שלא נפגשנו?"

רבי אלחנן סיפר: "למדתי אצל ה'חפץ חיים' הקדוש, ואחר כך בכול בקובנה. היום ב"ה יש לי ישיבה עם ארבע מאות תלמידים, שלומדים תורה לשמה. ומה איתך?"

"הגעתי לארצות הברית בגיל שבע עשרה" סיפר פינחס-פיליפ, "מצאתי מכונת תפירה ישנה, תיקנתי אותה והתחלתי לעבוד איתה. היום יש לי מפעל לייצור מעילים, שמעסיק שלש מאות עובדים. אני נחשב היצרן הגדול ביותר של מעילים במנהטן".

לאחר זמן מה שאל פינחס-פיליפ את רבי אלחנן: "לשם מה באת?" "רציתי לומר לך שלום".

פסע לו בצעדים נפחדים יהודי נכבד בעמיו, שרבי ישראל סלנטר מכנה אותו "מגדולי היראים" מכונס היה אותו יהודי בתוך עצמו, וחרדת יום הדין נסוכה הייתה על פניו שהיו רציניים עד לאימה, כל מהותו כאילו הכריזה על מתח ולחץ... אלא שבדיוק ברגעים אלו היה רבי ישראל צריך לשאול את אותו יהודי נכבד שאלה מסוימת, ב"דבר הנחוץ לו" פנה רבי ישראל אל אותו יהודי עם שאלתו, אבל אותו יהודי "מגודל עצבונו ויראתו" פשוט התעלם מרבי ישראל, ולא י שלא השיב לו, אלא שאפילו לא חנן אותו בניד עפעף...

"עזבתי אותו" - מספר רבי ישראל - "עם רגשות קשים ביותר, הקול הפנימי שבקרבי החל, כביכול, לסדר את טענותיו למול אותו יהודי: 'מה הנני אשם כי הנך ירא אלוקים, ותפחד ותרעד מיום הדין? מה זה נוגע אלי? הלא מחויב אתה להשיב על שאלתי בנחת רוח! כי זהו מדרכי ההטבה וגמילות חסדים!... האם אימתך ויראתך הגדולה מיום הדין פוטרת אותך מהמחויבויות שלך שבין אדם לחבירו? ויתר על כן - טען אותו קול מסתורי - אם אותו יהודי באמת ירא וחרד לדבר השם, מדוע הוא בכלל לא חשב על ההרגשה המאוד לא נעימה שנגרמת לחבירו כאשר מתעלמים ממנו, כאילו שאינו קיים כלל..."

ז. והמידה השביעית, כותב: "שיהיה לו לב טהור ונקי, כדרך שהתפלל דוד (תהלים נא יב) לב טהור ברא לי וגו', וירחיק ממנו שנאת הבריות והקנאה והתחרות והמשטמה, והוא מה שרמז באומרו "ולבן" שיהיה לו לב טהור, שיתיחס לטהרה כינוי זה של "לבן"

רבינו מרמז בכאן על מידת הנקיטות, לב נקי וזך, בלא שום קנאה, בלא שום שנאה, לב גדוש בטוב "לבן לגמרי"...

וסיפור על עניין זה מובא בסיפורי צדיקים:

אחד מתלמידי מרן הגרש"ז אויערבאך זי"ע פנה פעם לרבו ואמר לו כי ביום חמישי הקרוב לא יגיע לשיבה, כי הקב"ה עזר לו והוא אמור לעבור לדירה גדולה יותר לרווחתה של משפחתו הגדולה.

לאחר מספר ימים פנה רבי שלמה זלמן לתלמידו ואמר לו כי ברצונו לבוא לבקר בדירתו החדשה. האברך הופתע מהבקשה, וכמובן שקיבל זאת בשמחה ובהתרגשות.

כשנכנס רבי שלמה זלמן לדירה, ערך סיור בכל הדירה, התעכב בכל חדר וחדר ואמר בהתפעלות: "אה, איזה בית יפה... איזה חדר יפה...".

גם למטבח נכנס והביע את התפעלותו בקול רם. ולא הסתפק בזה, וגם לחדר האמבטיה הציץ והביע את סיפוקו, ולפני צאתו בירך בלבביות את בעל הדירה שיזכה לישוב טוב מתוך בריאות ונחת והרחבת הדעת.

האברך שהיה נפעם מכל הביקור, לא יכול היה להתאפק ושאל את רבו: "ילמדנו רבנו, מה כל הרעש והטרחה שטרח בביקורו? ויותר מכך, מה היה העניין לבקר בכל פינה בבית ולהביע את התפעלותו?"

השיב רבי שלמה זלמן במתק שפתיו:

"תלמידי היקר, כאשר סיפרת לי שאתה עובר לדירה גדולה יותר, חששתי שמא יקנאו בך אלה שאין ביכולתם לרכוש דירה כזאת, ועלול חלילה לפגוע בך עין הרע ר"ל, לכן החלטתי לעלות לביתך ולהכניס עין טובה בכל פינה בבית, כדי שח"ו לא יפגע שם עין הרע."

ח. המידה השמינית, כותב בלשון קדשו: "תלמוד תורה בקביעות, כיעקב אבינו דכתיב (בראשית כה כז) יושב אהלים, לא לתלמוד עראי, והוא אומרו 'וחצרות' הם חצרות ה' שהם בתי מדרשות."

הן יסוד זה גלוי ונראה אצל כל גדולי ישראל שגדלו והצליחו עבור שקידתם המופלאה בתורה. אמנם, עפ"י הסיפור הבא [אוצר הסיפורים בשם 'אמונה שלימה'], יובן לנו פירוש נוסף בדברי רבינו:

היה זה במסעו הנדיר של מרן הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל לאנגליה לצורך גיוס כספים להקמת בניין הישיבה הקדושה. ברדתו מן המטוס, פנה הישר אל תחנת הרכבת הסמוכה, עלה אל אחד הקרונות, ישב ופתח גמרא שהחזיק באמתחתו, והחל לתלמוד מבלי לדעת כלל או לשאול היכן יהיה עליו לרדת בכדי להגיע אל מחוז חפצו.

הרכבת החלה בנסיעתה וגמעה מרחקים, הקרונות חלפו במהירות על פני תחנות שונות, והרב שקוע בלימודו. לפתע, כשעצרה הרכבת בתחנה מסוימת, עלה פתאום בליבו לשאול את הנוסעים סביבו מי מהם יודע היכן זה מקום פלוני. ענו לו: בדיוק בתחנה הזאת! עליך לרדת, ומיד, כי בעוד רגע הרכבת ממשיכה בדרכה.

היה זה גלוי ונראה אצל כל גדולי ישראל שגדלו והצליחו עבור שקידתם המופלאה בתורה. אמנם, עפ"י הסיפור הבא [אוצר הסיפורים בשם 'אמונה שלימה'], יובן לנו פירוש נוסף בדברי רבינו:

היה זה במסעו הנדיר של מרן הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל לאנגליה לצורך גיוס כספים להקמת בניין הישיבה הקדושה. ברדתו מן המטוס, פנה הישר אל תחנת הרכבת הסמוכה, עלה אל אחד הקרונות, ישב ופתח גמרא שהחזיק באמתחתו, והחל לתלמוד מבלי לדעת כלל או לשאול היכן יהיה עליו לרדת בכדי להגיע אל מחוז חפצו.

הרכבת החלה בנסיעתה וגמעה מרחקים, הקרונות חלפו במהירות על פני תחנות שונות, והרב שקוע בלימודו. לפתע, כשעצרה הרכבת בתחנה מסוימת, עלה פתאום בליבו לשאול את הנוסעים סביבו מי מהם יודע היכן זה מקום פלוני. ענו לו: בדיוק בתחנה הזאת! עליך לרדת, ומיד, כי בעוד רגע הרכבת ממשיכה בדרכה.

היה זה גלוי ונראה אצל כל גדולי ישראל שגדלו והצליחו עבור שקידתם המופלאה בתורה. אמנם, עפ"י הסיפור הבא [אוצר הסיפורים בשם 'אמונה שלימה'], יובן לנו פירוש נוסף בדברי רבינו:

היה זה במסעו הנדיר של מרן הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל לאנגליה לצורך גיוס כספים להקמת בניין הישיבה הקדושה. ברדתו מן המטוס, פנה הישר אל תחנת הרכבת הסמוכה, עלה אל אחד הקרונות, ישב ופתח גמרא שהחזיק באמתחתו, והחל לתלמוד מבלי לדעת כלל או לשאול היכן יהיה עליו לרדת בכדי להגיע אל מחוז חפצו.

הרכבת החלה בנסיעתה וגמעה מרחקים, הקרונות חלפו במהירות על פני תחנות שונות, והרב שקוע בלימודו. לפתע, כשעצרה הרכבת בתחנה מסוימת, עלה פתאום בליבו לשאול את הנוסעים סביבו מי מהם יודע היכן זה מקום פלוני. ענו לו: בדיוק בתחנה הזאת! עליך לרדת, ומיד, כי בעוד רגע הרכבת ממשיכה בדרכה.

היה זה גלוי ונראה אצל כל גדולי ישראל שגדלו והצליחו עבור שקידתם המופלאה בתורה. אמנם, עפ"י הסיפור הבא [אוצר הסיפורים בשם 'אמונה שלימה'], יובן לנו פירוש נוסף בדברי רבינו:

היה זה במסעו הנדיר של מרן הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל לאנגליה לצורך גיוס כספים להקמת בניין הישיבה הקדושה. ברדתו מן המטוס, פנה הישר אל תחנת הרכבת הסמוכה, עלה אל אחד הקרונות, ישב ופתח גמרא שהחזיק באמתחתו, והחל לתלמוד מבלי לדעת כלל או לשאול היכן יהיה עליו לרדת בכדי להגיע אל מחוז חפצו.

הרכבת החלה בנסיעתה וגמעה מרחקים, הקרונות חלפו במהירות על פני תחנות שונות, והרב שקוע בלימודו. לפתע, כשעצרה הרכבת בתחנה מסוימת, עלה פתאום בליבו לשאול את הנוסעים סביבו מי מהם יודע היכן זה מקום פלוני. ענו לו: בדיוק בתחנה הזאת! עליך לרדת, ומיד, כי בעוד רגע הרכבת ממשיכה בדרכה.

היה זה גלוי ונראה אצל כל גדולי ישראל שגדלו והצליחו עבור שקידתם המופלאה בתורה. אמנם, עפ"י הסיפור הבא [אוצר הסיפורים בשם 'אמונה שלימה'], יובן לנו פירוש נוסף בדברי רבינו:

היה זה במסעו הנדיר של מרן הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל לאנגליה לצורך גיוס כספים להקמת בניין הישיבה הקדושה. ברדתו מן המטוס, פנה הישר אל תחנת הרכבת הסמוכה, עלה אל אחד הקרונות, ישב ופתח גמרא שהחזיק באמתחתו, והחל לתלמוד מבלי לדעת כלל או לשאול היכן יהיה עליו לרדת בכדי להגיע אל מחוז חפצו.

"מול סוף" - שאמרו המבלי אין קברים במצרים וכו'.

באשוויץ, לא היה אחד שנכנס לתאי הגזים ולא אמר 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד', רבבות משומדים פורקי עול וכולם הכיר אות בוראם ומתו על קדושת שמו - טבע קדוש של יהודי, ה' ינקום דמם!). רואים מכאן שגם הדור הפחות ביותר עיקבתא דמשיחא, יש לו טבע קדוש להכיר את ה'.

וכאמור זהו יסוד גדול, כי לכך מתאונן הנביא בתוכחתו - "ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן" כמה דורות חלפו בסך הכל ממשוה רבינו עד דורו של ישעי הנביא, והנה ישעיה הנביא כבר יכול היה לדבר בנוסח ברור ונחרץ ללא שום רמז - "הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים וגו'" נורא מאד. כי קיימת ירידת הדורות.

יש לדעת כי ירידת הדורות לא נעצרת, אלא הדורות הולכים ויורדים. ועד דורנו, דור עיקבתא דמשיחא. א"כ נחשוב - היכן אנו עומדים...?

כתוב בזהר הקדוש מדוע הדור, בו יבוא המשיח, נקרא עיקבתא דמשיחא? מפני שאותו דור יהיה המגושם מכל הדורות - כמו העקב המגושם שבגוף. כלומר? אם יכניסו מחט חס ושלום לעין היא מיד תדמע ואף תתעווור חלילה, ואם ביד, יחושו בכאב, אך אם תוחבים מחט בעקב, לא נורא, הרי שהעקב הוא הפחות מכל הגוף. כך דורנו...

אך עם כל זאת, העולם אומר בשם הרבי מקוצק, שעמד פעם ונקש בכף ידו על השולחן: "נכון, מה שנאמר על דור העקב, אבל תדעו, כל הגוף עומד על העקב..." כל הדורות עומדים על הדור שלנו.

ואם נכון שכה היו דבריו של הרבי מקוצק, נבוא ונתמה, ממה נפשך, איך יכול להיות שאפילו שאנו כמו עקב (מגושמים), עם כל זאת כל הדורות יכולים לעמוד על כזה דור חלש?!

נסביר את ההפסטה ונבין גם את זה. הפלא ופלא.

"חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים, ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

השור יודע להכיר את בעל הבית - "קונוהו". (בהיותי בחור צעיר והלכתי להתפלל תפילת מעריב ב'אחזה' ירושלים, שם בדרכי לקראת ערב היו שבים מהשדה שוורים של בעלים שונים, היה מעניין לראות איך הם שבים יחד מהשדה, נפרדים, וכל אחד הולך מעצמו לבית אדונו...) אך דווקא "ידע שור קונוהו", השור מכיר את הבעלים עצמו. "וחמור אבוס בעליו" החמור אין לו הבנה כהשור להכיר ממש את קונוהו, אבל את האבוס הוא כן מכיר.

ישעיה הנביא אומר תוכחה קשה כזו לישראל, השור ידע, החמור מכיר, אתם כביכול, גרועים מהם - "ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

נשאלת השאלה.

וכי השור והחמור למדו בגימנסיה (אוניברסיטה) להכיר את בעליהם, זו הרי מציאות טבעית שנולדת עם השור והחמור, א"כ מה ה' רוצה מאיתנו ומה אשמתנו?! הם יודעים באופן טבעי ללא מאמץ והתבוננות, ולנו הדבר כרוך בלימוד והתרגלות, ומדוע מכנים אותנו כגרועים מהשור והחמור?!

התשובה טמונה בתוכחה עצמה. הנביא מגלה לנו בתוכחה זו, ואומר בשם ה', לשור נתתי טבע שיכיר את בעליו, ולחמור את האבוס, גם לכם נתתי טבע להכיר אותי! כן! כלומר, לעם ישראל יש טבע קודש שנטע ה' בתוכנו להכיר את ה' יתברך!

אנו רואים כך מעז ומעולם, לדוגמא, מסירות הנפש - כאשר עלו על המוקד באינקוויזיציות, נשרפו באש וקפצו למים ילדים צעירים על קידוש ה', וכל יהודי באשר הוא, בשעה שמת אומר "שמע ישראל", אפילו הפחותים ביותר.

שמעתי מעד ראה ישיש, כי בתקופת הקומוניזם, בימים הקשים, כאשר יהודים רבים שירתו יחד במפלגת הקומוניסטים - וגם היו לראשי המפלגה - "מהרסיך ומחריבייך ממך ייצאו!" והנה יהודי קומוניסט אחד שחטא והחטיא בעיירתו, הגדיל לעשות בחטאי - וערב בהיר אחד נעמד ברשות הרבים הוציא עימו ספר תורה והחל לקרוע את גווילי הספר ברחובה של עיר, ה' ירחם. והיה לפלא, כי ממש בעודו קורע ואוחז בגווילים חלפה שם מרכבה עם סוס. העגלה סטתה, ופגעה בו. הוא נסחף מתחת לגלגלים, עצמותיו החלו להישבר. ואז שמעו כולם איך שצועק בין הגלגלים: "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד!" הקומוניסט הזה - - -

(רבי שלמה וולבה זצ"ל סיפר על הימים ששכב בבית החולים בשוודיה, היה זה לאחר המלחמה. בבית החולים אושפזה גם כן אישה ששבה מאשוויץ, והיא סיפרה לו, כי באותם שנתיים שעבדה ליד תאי הגזים

ומה הסיבה שבאמת לא יודעים ולא מכירים, התשובה נמצאת באותו פסוק: "עמי לא יתבונן" אילו אדם היה מתבונן היה מכיר ויודע את ה'. ובלי התבוננות הוא גרוע מהשור. וי, וי, - "עמי לא התבונן!".

"בזמן שעושים רצונו"

ועתה, לאחר שהסברנו את הטבע הקדוש של עם ישראל, נבין את המשך הפסוקים בהפסטה: "הוי גוי חוטא זרע מרעים בנים משחיתים".

ועל כך יש ויכוח בגמרא קידושין דף ל"ו:

"דתניא בנים אתם לה' אלוקיכם, בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרויים בנים אין אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרויים בנים דברי ר' יהודה. רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרויים בנים שנאמר בנים סכלים המה ואומר בנים לא אימון בס וכו' זרע מרעים בנים משחיתים".

רבי מאיר אומר כי אפילו כאשר עובדים לעבודת כוכבים נקראים בנים! במקום אחר בגמרא נאמר כדברי רבי יהודה, רק בנוסח שונה קצת: "בזמן שישראל עושים רצונו של מקום נקראים בנים אין עושים רצונו נקראים עבדים"

צריכים להסביר מה הכוונה "רצונו של מקום", לא כתוב "בזמן שישראל עושים רצונו של מקום", עוד יש להבין וכי "בזמן שאין עושים רצונו של מקום נקראים עבדים", עבדים?! איזה עבד הוא האומר לאדונו: אמת שאתה האדון ואני העבד, אבל כל מה שתאמר לי לא אעשה. הינו מורד באדונו, לא עבדו.

ניישב זאת עפ"י משל. אני מבחין שאתם מקשיבים טוב:

ערב יום טוב אחד נכנסתי לחנות גדולה (איך קוראים לה? סופרמרקט) קונים וקונים ובעל הבית לא מצליח לעמוד בעומס הקונים.

ראיתי באחת הפינות, ישב לו פקיד עם דפים ועט ועסק בניהול חשבונות בלי הפסקה - "רואה חשבון" חרוץ. חשבתי לעצמי, הנה הפקיד יכול היה להטות שכם להוריד קצת מהלחץ של בעל הבית בערב חג, אך אינו עושה כך, מדוע? הוא כאילו לא נמצא כאן יושב לו בפינה ועוסק בשלו. והוא צודק כי אומר לעצמו "אני עושה תפקידי באמונה - לעסוק בביקורת חשבון, וזהו, לסייע לקונים או לפרק סחורה לא שייך אלי", כך חושב לעצמו בצדק.

אבל. נכנסתי לחנות שניה ממש בסמוך לאותה חנות, גם היא עמוסה בקונים, גם שם ישב איש בפינה - "רואה חשבון" במלאכתו, אך כאשר רק היסב את ראשו וראה כי יש צורך בעזרה, התרומם, סגר את הפנקס והשתלב במכירות, הוריד סחורה, ניגש לקופה וסייע בחשבון לקונים ועוד.

במה שונה השני מהראשון?

בחנות השנייה רואה החשבון הוא גם בן של בעל הבית...

הביזנעס הם שלו. לכן, כאשר צריך להוריד סחורה ובעקבות כך יהיה רווח גדול של ערב יום טוב, הוא שולח את ידיו לסייע, אם קשה לאביו הוא עוזר ורוצה לעזור. אבל הפקיד בסופרמרקט הראשון הוא בסך הכל פקיד, וכי איכפת לו הרווחים וההפסדים של המנהל, שיכאב הגב לבעל הבית, לא לי...

כך גם בענייני תורה ומצוות:

שואלים לפעמים את ר' פלוני "למה אתה עושה כך וכך, וכי מה שאתה עושה מותר וראוי?!"

והוא משיב: "וכי כתוב בשולחן ערוך שאסור לעשות כך? היכן ראית כתוב בשולחן ערוך לא לעשות מה שעשיתי?" מתרעם בשאלה.

לדוגמא, זכורני מימי נערוטי. חבר שלנו הלך לשחק פוטבול (כדור רגל) הוא היה השוער.

"מה זה?" שאלו אותו החברים בתרעומת, כמו שאומרים מדוע אתה כבן ישיבה משחק פוטבול?

"מה?! תמה הבחור" האם כתוב בשולחן ערוך לא לשחק כדור רגל?!...
בזה התיירון על השאלות הנ"ל.

הפסוק לא מדבר במי שמורד ממש באדוניו ולא שומע להוראותיו, אלא שלא עושה רצונו של מקום, ולכן נקראים עבדים - עבדים שעושים ציווי אבל לא רצונו.

אבל בני כן עושים רצונו של מקום, מה שה' רוצה.

כלב כתוב לא רק בשולחן ערוך...

באחת האסיפות דיבר החפץ חיים על ענין חשוב בתקנת הציבור, בתוך דבריו אמר: והרי ודאי תשאלו אותי היכן זה כתוב? אומר לכם: זה כתוב פה - הצביע ודפק על ליבו - כתוב בלב! אדם המרגיש כי רצון ה' לא להסתובב עכשיו במגרש כדור רגל הוא לא שואל אם כן כתוב או לא כתוב, אם רצון ה' לעשות עושה ואם לא - אינו עושה.

(היה לי חבר שהיה שורק בפיו הרבה, פעם חלף לידי במסדרונות הישיבה ושרק בפיו (כמדומה שהיה זה בשבת) שאלתי אותו - מה זה?! והוא הגיב "היכן כתוב שאסור?" הצעתי לו לשאול את החזון איש. הוא הסכים. קמתי ונסעתי מירושלים לבני ברק. אמרתי שהבחור שואל "היכן כתוב שאסור?" הגיב החזון"א - "יש דברים שאי אפשר לומר מותר או אסור, צריכים להרגיש..." , אמר ולא יסף).

"אימתי נקראים בני כן עושים רצונו של מקום. ואם לאו נקראים עבדים".

ה' רוצה מאיתנו שנעשה רצונו, לא רק מצוותיו. כי יש לנו טבע קדוש להבין מה הרצון של האבא שלנו. (ואדרבה, לכן באמת דעת רבי מאיר במסכת קידושין דף ל"ו הנ"ל, כי גם כאשר אין נוהגים מנהג בני נקראים בני, מדוע? כי תמיד טמון בקרב עם ישראל הטבע קדוש לעשות רצונו של מקום, (יש לנו את האפשרות להבין להתעלות ולעשות רצונו של מקום) אלא שדעת ר' יהודה כי כיון שאין נוהגים מנהג בני אינם קרויים בני.

הנחש באפגניסטן שלא המית

אספר לכם בענין מה שאמרנו כי ה' נטע בקרבנו טבע קודש שיכירו את ה'. ובמעט התבוננות יהודי מכיר את ה' יתברך.

הנה רואים בעשרות שנים האחרונות התעוררות של בני אבותינו בכל קצווי תבל אפילו באפריקה, רוסיה ואסיה - ישנם יהודים היושבים ולומדים במשניות וגמרא, מי הביאם לידי כך, וכי הקומוניסטים הבולשביקים? מי עוררם? אם לא מאמר הכתוב: "ולקחתי מכם לב אבן מקרבכם ונתתי לכם לב בשר" בקצווי תבל אפשר לפגוש 'תינוק שנשבה' שבעבר לא ידע אפילו שיש תורה בישראל, אבל כיון שהתחיל להתבונן: מה אני איפה אני? הגיע.

זה סיפור ששמעתי לפני שלושה וחצי שבועות (שנת תשמ"ו).

בחור עולה מרוסיה הביא לפני חבריו מכתב שנשלח אליו מידיד בן גילו - יהודי בצבא ברוסיה - בולשביק מושבע (מה הוא אשם נעבאך), והם סיפרו לי מה שכתוב במכתב. תשמעו מעשה ותתפעלו.

הוא נסע עם פלוגת חיילים בשליחות הצבא הרוסי באפגניסטן. אם אתם יודעים או לא יודעים, שם בהרי אפגניסטן מורדים נלחמים ברוסים, יש לרוסיה צרות מהם כבר שבע שנים רצופות. פלוגה זו נשלחה למשימה חשובה.

קבוצת החיילים חנתה באחד הכפרים, הבחור יצא לו קצת לטייל בסביבות הכפר. והנה הבחין בנחש ארסי מתפתל. וכיון שאהב בעלי חיים ולמד בשיעורי טבע כי אפשר להתיידד עם נחשים, ניסה את מזלו, שב למחנה הביא נחש אוכל, הנחש אכל בתאבון.

למחרת הביא לו שנית, כך כמה ימים עד שחש בטחון עם הנחש והשניים - הנחש והוא, הסתובבו זה לצד זה בידידות. היה זה בהר הסמוך לכפר.

הוא הקפיד לשהות עם הנחש במשך שעה ויותר מידי יום. ידידים...

ויהי היום, התקבלה הפקודה להתקדם במהירות האפשרית ביותר, לעזוב את הכפר ולצאת לאחד ההרים, ומשם לעבור להר רחוק יותר. לפני שיצאו לדרך מיהר הבחור היהודי ורץ להיפרד מהחבר החדש שלו, הנחש... פשוט הביא לו אוכל בפעם האחרונה. הנחש אכל ולפתע...

לפתע הזדקף מולו בפה פתוח וקול שריקת נחש ארסי (בזעם ורצון להכיש ארס). החייל רעד מפחד. אך גם זאת למד בספרי הטבע, כי אם נקלעים חלילה, לכה מצב, שהנחש עומד ממול זקוף כמקל, אסור לברוח. בריחה תביא אותו אחריו, ובדרך כלל הוא המנצח והסוף הוא מות. לכן מה עושים? נשארים לעמוד זקוף ממולו בעמידה איתנה.

הבחור באמת הצליח להתייצב לעמוד על פי הכללים ועפ"י ההוראות. שעה. עמד עוד שעה והנחש מולו - שעתיים. שלוש, אתם שומעים? ארבע, חמש שעות תמימות! הוא היה על סף עילפון.

החברים שלו שהמתינו שעה קלה לבואו, משלא הגיע יצאו במהירות לדרכם לפי הפקודה ותוואי הדרך. אך הוא נשאר שם על עומדו כשהוא מתאמץ ונוהר לא לעשות אפילו תנועה קלה של בריחה.

לאחר שש שעות ירד הנחש, התקפל, פנה לדרכו ונעלם לו.

והוא הרי בחור קומוניסט, מה כבר יכול היה לחשוב על מה שקרה, וכי ידע את הכלל "שוויתי ה' לנגדי תמיד - שהכל מהקב"ה? טוב, הוא מיהר למחנה, שכמובן היה ריק מאנשי הקבוצה שיצאה לדרכה, נטל את מטלטליו, וכיון שידע את כיוון הליכתם, יצא אחריהם בדילוג וריצה, קיווה לעקוף אותם עוד לפני רדת החשיכה. ירד מההר ורץ לפי השבילים. והנה. באחת הפינות מצא את כל הקבוצה כולה שוכבים שחוטים. המורדים ארבו להם והרגו אותם בחרב.

אתם רואים נס? חמש שעות הראה הקב"ה לתינוק שנשבה - תראה, איך אני מציל אותך...

בסוף המכתב הוא חתם בנוסח שלו (אני אומר בנוסח שלנו): ולפיכך התעוררתי להאמין שבורא עולם הוא מנהיג לכל הברואים והוא עושה ויעשה לכל המעשים.

שאבעס!

ומה אתם חושבים כי רק ברוסיה? גם כאן בארץ ישראל הולך לו יהודי רחוק, אי רחוק, עוסק בביזנעס שלו ופתאום צצה מחשבה במוחו: "מה איתי, במה אני יהודי?" הוא ממשיך ומתבונן הולך וחושב על מעשיו עד שמתחיל להשתפר. והוא נהיה צדיק, נורא ונפלא.

חבר שלי רבי ברוך ידלר ז"ל נחלה ושכב בבית חולים לאחר שהבריא ושב לביתו, באתי לבקרו והוא סיפר לי כך.

בחדר עימו שכבו עוד חולים ל"ע, אחד מהם יהודי חילוני גמור. והנה באו לבקרו (את החילוני) בני נכדים צעירים בעלי זקן ושיראים של חרדים - חליפה וכובע. ר' ברוך המתין להזדמנות והתעניין בעדינות "איך הוא הגיע לכך - לצאצאים כאלו?".

"זה סיפור ארוך אספר לך מחר". השיב.

למחרת כאשר הוציאו את החולים לחצר, סיפר לו:

התגוררתי בקיבוץ מסוים (נקב בשמו) שבת אחת יצאתי לטייל, עליתי על רכב של הקיבוץ נסעתי לירושלים לטייל בה עד כנרת השבת. שם בלי תכנון מראש נעמדו ילדים וצעקו: שאבעס! שאבעס! לא ידעתי מה זה בכלל מה הצרחות הללו. כעסתי מאד. פתחתי את הדלת "וירקתי עליהם קללות" כלשונו, הם ברחו מפחד שמא אכה אותם.

נכנסתי לרכב להמשיך בנסיעה ושוב התאספו כולם: שאבעס!

יצאתי שנית והם ברחו. וחזר חלילה. לא יכולתי להמשיך בנסיעה, עד שהתקרב אלי רב אחד, שכן מאחד הבניינים ואמר לי בנחת: "אתה רואה מה הולך פה, הילדים לא יעזבו אותך אתה תאלץ להישאר פה, והוא המשיך: "הסתכלתי מהחלון והבחנתי כי יש כאן שיח חירשים, צועקים אחד מול השני - הם אינם מבינים אותך ואתה לא מביין כלל מה הם צועקים, תשמע, אם אתה מעוניין להבין, תעלה אלי לשעה שעתיים עד צאת השבת ואסביר לך".

בקיבוץ לא אאריך. עלינו, אני ורעייתי, לביתו. התיידדנו. חלפו ימים ביקרנו אצלו שוב, אח"כ ביקרנו בביתו עוד פעם פעמיים - אני ואשתי, וזה לא היה בכלל פשוט מצידנו לבקר בבית חרדי כל כך.

באחד הימים אמר לנו "אתם הרי סוציאליסטים יש לכם אפשרות לחיות בקיבוץ שלכם אבל האם יש בו בית כנסת?" הוא סידר לנו בית כנסת, ומפקידה לפקידה נכנסתי לבית כנסת. הדברים התגלגלו עד שביום מן הימים נכנס לנו בחשבון הבנק 'שילומים' כי שנינו מילדי טהרן, היה זה כסף שלא ציינו לו, ואז פשוט עקרנו את דירתנו

מהקיבוץ לירושלים. כאן גידלנו את המשפחה והילדים. ותראה מה יצא מהם. ע"כ.

אם נשב עד אור הבוקר בדרשה לא אסיים מה שאני שומע אודות חזרה בתשובה. רק עוד עובדה אחת.

מה ראה רבי חיים קנייבסקי?

נכנסו אל בנו של הסטייפלער - רבי חיים קנייבסקי שליט"א, בן ואביו - הבן בעל תשובה והאב שעדיין אינו שומר תורה ומצוות, להזמינו לשמש כסנדק בברית של הבן הנכד.

השיב ר' חיים: "לא, אתה תהיה הסנדק" והצביע על הסב.

"מה, וכי אני אהיה הסנדק, וכי אני ראוי לכך?!"

"אני רואה על הפנים שלך קדושה, אתה צריך להיות הסנדק" פסק ר' חיים את פסוקו.

הסב היה הסנדק.

אחרי הברית הוא התחיל לחשוב "למה הרב אמר עלי קדושה, וכי אני קדוש?!"

הרהר בדעתו ובמעשי חייו, והבין... וגם התעורר ושב בתשובה שלימה. מה הבין ומה נזכר?

הוא חיפש בהסטוריה של חייו. ומצא. מעשה שהיה.

היה זה עשרות שנים קודם לכן כאשר עמד להינשא בקיבוץ לפני החתונה קראה לו המיועדת להיות אשתו (הסבתא של הרך הנימול ואימו של אבי הבן) לשדה בפאתי הקיבוץ, ואמרה לו כך: אספר לך. אני הרי ניצולה מהשוואה כפי שאתה יודע. ואיך ניצלת? נסעתי יחד עם אבא ואמא ברכבת בדרכנו לאושוויץ. בנסיעה כבר חששנו כולנו כי אכן אנו בסוף החיים. באחד הרגעים אמא התייפחה בבכי ואמרה לי: אנו צועדים לקראת המוות, רצוני לזרוק אותך מחלון הרכבת, רק כך אולי תזכי את להישאר בחיים, וישיאר מאיתנו זכר. ובכן, אמרה אמא "בשעה שהרכבת תאט באחד מעיקולי הדרכים אשליך אותך" באותה שה בכתה עוד ואמרה: "וכאשר תזכי להישאר בין החיים תחיי בנעימים, תתבגרי, וגם תזכי לבוא בברית נישואין, קודם לכן תשאלו יהודים מה זה טהרת הבית היהודי, שהיא חובה של יהודים".

והשלכתי. והגעתי עד הלום.

לפני כמה ימים שאלתי את מזכירת הקיבוץ מה זה טהרת הבית? היא אמרה בזעם "סתם כלום", לכן מהכעס שלה, אדרבה, הבנתי כי אני צריכה לברר והלכתי לשאול רב דתי, נסעתי לעיר ושאלתי, והרב כן הסביר לי ברור מה החובה של התורה. ועתה, אם אתה מסכים שנשמור על צוואת אימי, טוב, ואם לאו - לא אתחתן!" כך אמרה.

לאחר שלושה ימים נתתי את הסכמתי וכך התחתנתי. וכנראה משום כך ר' חיים ראה עלי מעט קדושה, ולכן זכיתי לבנים ונכדים, ואני מכריז בזאת, כי גם אני שב עתה בתשובה ואזכה לשמור שבת ושאר תרי"ג מצוות. נורא ואיום. ע"כ המעשה.

אתם כבר עייפים (דרשה ארוכה), אולי מפאת שאני עייף אני חושב שאתם עייפים... טוב, וה' יזכנו לראות בישועתו ונראהו עין בעין בעגלא ובזמן קריב.

קדיש, כבוד הרב.

(להגיד)

בין המצרים

עמי לא התבונן (הפטרה לשבת חזון)

משל למה הדבר דומה, לזוג שלא היו להם ילדים הרבה שנים, סוף סוף לאחר הרבה שנים נפקדה האשה.

הגיע זמן הלידה, הלכו לביה"ח, הבעל מחכה בחוץ, ועובר הרבה זמן, הבעל שם לב שהדלת נפתחת ונסגרת הרבה פעמים, רופאים יוצאים ונכנסים, ניגש אליו רופא ואומר לו: המצב חמור מאוד!

אשתך בסכנת נפשות!

יש אפשרות להציל את האשה אבל התינוק ימות! יש גם אפשרות להציל את התינוק אבל אז האשה תמות, תחליט מה לעשות.

אמר הבעל, רגע, זה דיני נפשות, אני צריך ללכת לרב לשאול!

אומר הרופא: אין זמן לרב, תחליט עכשיו!

טוב, אם כך צריך לשאול את האשה בעצמה, זה החיים שלה.

שאלו את האשה ואמרה, לחיות בלי הילד, זה לא חיים, לכן תצילו את הילד. ואמרה לבעלה: תגיד ותספר לתינוק מי הייתה אמא שלו! שמסרה נפשה!

עשו הרופאים מה שעשו, ונולד בשעה טובה ומוצלחת תינוק חדש. למחרת התקיימה לווייה רווית יגון ואנחה,

רבנים הספידו, אנשים געו בבכיה, עצוב מאוד מאוד.

התינוק גדל וגדל, והגיע יום הבר מצוה. האבא קורא לחתן הבר מצוה, בני: אתה יודע שהיום היארציטי של אמא שלך? באותו יום שאתה נולדת אמך נפטרה! ולכן היום בערב כשיבוא האורחים תיגש להתפלל מעריב כי אתה 'חיוב', אני מבקש ממך תתפלל ברגש, תתפלל לאט.

הילד ניגש לעמוד: "תְקַדֶּה תְקַדֶּה שמייה רבה פפם פפום 5 דק' סיים מעריב.

האבא התעלף.

לאחר שהתעורר, ניגש אל הבן ושאל אותו: למה? למה אתה ככה מתפלל? הרי בקשתי ממך!

עונה הבן- מה אתה רוצה ממני, רגש? איזה רגש? את אמא שלי לא הכרתי! לא ראיתי אותה מעולם! אני יודע שבבית קברות יש איזה אבן שם נמצאת אמא שלי.

וכדי בזיון וקצף.

אומר רבי שבת יודלביץ זצ"ל [ומביאם הר"ש לוינשטיין], הקב"ה החריב את בית המקדש השכינה גלתה ממקומה, "שפך חמתו על עצים ואבנים" והכל כדי להציל את הילד את כלל ישראל, ואנחנו הילדים "תקדה תקדה שמייה רבה"

"למה א"א להתרחץ?"

- איך אפשר להתרחץ!!!

אלא מאי, אין לנו רגש!

נסיים בדברי האדמו"ר מקוצק כפי שרבי שלום שבדרון היה חוזר על זה.

השו"ע מביא הלכה "שיהא ירא שמים דואג ומיצר על החורבן".

שאל האדמו"ר מקוצק, הרי השו"ע מיועד לכלל ישראל א"כ למה מביא השו"ע הלכה ליראי שמים בלבד? וכי מה יעשה מי שאינו ירא שמים?

ותירץ: 'ירא שמים' יתאבל על חורבן בית המקדש, ומי שאינו ירא שמים שיתאבל על החורבן של עצמו!...

(הגר"ש לוינשטיין)

כי נגע עד ליבר" - רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

נעמוד על נקודה בסיפור החורבן, שכמדומני שלא שמים לב אליה. נזכיר את ספור הגמרא (גיטין נה, ב) על קמצא ובר קמצא חרבה ירושלים. שאותו אדם שאהבו קמצא ואיש ריבו בר קמצא עשה סעודה, אמר למשרתו: קרא לקמצא.

הלך והביא את קמצא.

בא ומצאו יושב. אמר לו: "הואיל ואתה איש ריבי, מה מעשיך כאן, קום צא".

אמר לו: "הואיל ובאתי הניחני, ואתן לך דמי סעודתי".

אמר לו: "לאו".

אמר לו: "אתן לך דמי מחצית הסעודה".

אמר לו: "לאו".

אמר לו: "אתן לך דמי כל הסעודה".

אמר לו: "לאו", אחזו בידו הקימו והוציאו.

אמר בר קמצא: "הואיל וישבו חכמים ולא מחו בו, מוכח שהסכימו עמו, אלך ואלשין עליהם". הלך ואמר לקיסר: "היהודים מרדו בך" -

כך התגלגל הדבר הדבר, ונחרב הבית, וסימו (שם נז ע"א): תניא, אמר רבי אלעזר, בוא וראה כמה גדול כוחה של בושא. שהרי סייע הקדוש ברוך הוא את בר קמצא, והחריב את ביתו ושרף את היכלו.

ברם, היא גופא: לא שיקולו כדאיות ותועלת היו כאן, אלא התקוממות רגשית, שנאת עול קיצונית, אי השלמה תהומית עם ההשחתה והרוע. אי יכולת להבליג ולשתוק!

ונספר –

רב עירה ביקר אצל ה"חפץ חיים" זצ"ל, לבקש עצתו וברכתו. כהרגלו, חקרו: "מה מצב הדת בעירכם".

נאנח הרב. המצב אינו משובב נפש.

ה"חפץ חיים" לא הרפה: "החינוך הטהור נשמר?"

ספר הרב: "המשכילים פתחו בית ספר 'תרבות' כפרי, הלימודים בו חיים אין כסף, וההורים העניים נפתו לשלוח לשם את לידיהם, ומה בכוחי לעשות!?"

"והכשרות, נשמרת?"

סיפר הרב: "הקצב אינו מקבל מרות. 'פוסק' בעצמו ומכשיר נבלות וטרפות. והקהל מקבל דבריו, ומה בכוחי לעשות?"

המשיך ה"חפץ חיים" ושאל: "והטהרה נשמרת?"

סיפר הרב: "סדקים נתגלו בקירות המקוה והבנין עומד ליפול. סכנה להכנס אליו. נסיתי להתרים לבדק הבית ולא עלה בידי. ומה בכוחי לעשות?"

התרגש ה"חפץ חיים": "מה בכוחו לעשות?! אבער חלשין, קענט אר דאך! להתעלף הרי אתה יכול!..."

לא מובן –

יתעלף, ומה?

מאומה, אבל איך אפשר להבליג!?

ונספר –

מי לנו גדול מהמהרי"ל דיסקין זצ"ל, השרף מבריסק. והיה אומר: אני לגבי אבי – הגאון רבי בנימין מוולקוביסק זצ"ל – כחומץ לגבי יין. עד כדי כך!

מובן שתמהו, לא הבינו ולא קבלו.

אמר: אספר לכם, ותבינו.

סיפר שבבחרותו נהג לשבת בחדר החיצון בעוד אביו הוגה בתלמודו בחדר הפנימי. כשהיו באים עם שאלות בהלכה או דיני תורה היה מעכבם לשמוע דבריהם ותוך כדי דיבור גיבש עמדתו, ונכנס עמם לחדר הפנימי לראות האם קלע אל המטרה או שמא דעת אביו אינה כדעתו.

ויהי היום, ושרפה פרצה בישוב הסמוך. בתי העץ היו למאכולת אש, ובין הבתים גם בית הכנסת. כששקעה האש ליקטו היהודים את שרידי יריעות ספר התורה המפוחמות והביאון לוולקוביסק הסמוכה, לשאול מה דינן.

כשהגיעו, שמע הנער את שאלתם ומיד ידע את דין השולחן ערוך (יורה דעה רפב, י) בנדון. קם, ונכנס עמם אל אביו –

והאב לא פסק כמוהו.

גם לא פסק אחרת.

כשראה את הגוילים המפוחמים, התעלף!

ובנו, הגאון הקדוש, עודנה נער, ייסר עצמו: למה אני לא התעלפתי – חומץ בן יין אני!

ועכשיו הכל מובן –

ירמיהו הנביא קונן: "דרכך ומעלליך עשו אלה לך. זאת רעתך כי מר, כי נגע עד לבך" (ירמיהו ד, יח) זה בית המקדש, שנאמר (מלכים א ט, ג): "והיו עיני ולבי שם כל הימים" (פתיחת איכה רבתי טז).

שבת המקדש שבקרבו היה לבם של ישראל. והלב שלנו הוא בבחינת בית המקדש שבקרבו (זהר ח"א קסא, א). וכמו שכתב בספר "חרדים" (פרק כא אות יז): "הנה הלב היכל לשכינה דכתיב (תהלים עח, ס): 'אהל שכן באדם', וכתיב (דברים כג, טו): 'כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך', ופרש רבי שמעון בר יוחאי (זהר ח"א עו, א): 'מחנך' רמ"ח איברים, ו'בקרוב מחנך' זה הלב". והאלישיך הקדוש זצ"ל כתב: "זה אלי ואנוהו" (שמות טו, ב), [מלשון נוה] אבנה לו בית המקדש (כתרגומו), בלבי. שהוא ענין: "ושכנתי בתוכם" (שמות כה, ח), כי "היכל ה' המה" (ירמיהו ז, ד) –

ידוע, וכתב המהרש"א (יומא ט ע"א) שהיא היא שנאת החינם שבעוונה חרב הבית. אבל המעיין יראה, שבדברי בר קמצא אין הדגש על הבושה שבישוהו, אלא על כך שחכמים שתקו ולא מיחו. ומודע שתקו, כתב המהרש"א: "שלא מיחו מפני שלא היה בידם למחות". ועם כל זה, מפני העדר מחאתם נסתבב חורבן בית אלוקינו!

אילו היו קמים, ומוחים, גם אם לא היו מועילים, יתכן וירושלים לא היתה נחרבת!

ונוסיף בענין זה: בגמרא (שבת י ע"ב) אמרו: לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל [משקל] שני סלעים מילת [מש] שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו [בתוספת פס אריג סביב פס ידו, היא כתנת הפסים שעשה לו (רש"י)] נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. והקשו בתוספות, הרי עוד קודם לכן נגזר עליהם שעבוד ארבע מאות שנה בארץ לא להם (בראשית טו, יג). ובאר המהר"ל ("נתיבות עולם", נתיב השלום פרק ג), שמכל מקום צריך היה שתהיה סיבה גדולה שעל ידה תצא הגזרה על הפועל, "כי דבר קטן אינו נעשה סיבה לדבר גדול" –

ואם שתיקת החכמים היתה סיבה לדבר גדול כחורבן הבית, כמה נוראה ואיומה היא!

כיוצא בכך, שנינו (שבת נה ע"א) שבחורבן בית המקדש הראשון פגעה מידת הדין גם באלו שהקדוש ברוך הוא העיד בהם שהם צדיקים גמורים וקימו כל התורה כולה מאל"ף ועל תי"ו, רק משום שלא מחו, למרות שמחאתם לא היתה מועילה!

ושנינו (שבת קיט ע"ב), שלא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה. שנאמר (איכה א, ו): "היו שריה כאילים", מה איל ראשו של זה בצד וזנו של זה, אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה.

וידועים דברי הרב מבריסק זצ"ל בבאור דברי הגמרא (א סוטאה יא ע"א, סנהדרין קו ע"א) שלושה היו באותה עצה [של "הבה נתחכמה לו פן ירבה"], בלעם ואיוב ויתרו. בלעם שיעץ נהרג, איוב ששתק נדון ביסורין, יתרו שברח זכו מבני בניו שישבו בלשכת הגזית.

ושאל: בלעם שיעץ להרוג ילדי ישראל נהרג, הרי זו מידה כנגד מידה.

יתרו שברח כי התנגד לפעול לרעת ישראל זכה ומבני בניו פעלו לטובת עם ישראל, מידה כנגד מידה.

אבל איוב ששתק נדון ביסורין, היכן כאן הנהגת מידה כנגד מידה.

ובאר: מדוע שתק איוב, כי ראה שדעת פרעה נוטה לעצת בלעם, ולא יועיל במחאתו. אם כך, מה לו למחות, שתק.

מה עשה הקדוש ברוך הוא, הביא עליו יסורים וזעק במכאוביו. לא מובן: וכי מה תועיל בזעקותיך. אבל כשכואב, צועקים! אז איך יכול היית לשתוק בגזרת "כל הבן הילוד היארה תשליכהו"? כי לא כאב לך!

וב"זה לעומת זה!"

בן שמונים שנה היה משה רבינו בעמדו לפני פרעה (שמות ז, ז). שמונים שנה, התן תקופת חיים! "ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורת שמונים שנה" (תהלים צ, י). מה עשה משה רבינו שמונים שנה? במדרש (ריש ילקו שמעוני שמות) מבואר שהיה משנה למלך מצרים, ומלך כוש, וכלוא עשר שנים במדין, ומכל זה אין התורה מספרת מאומה –

מה מספרת היא, שיצא אל אחיו לראות בסבלותם –

וראה איש מצרי מכה איש עבר מאחיו, והרגו –

וראה שני אנשים עברים נצים, וגער בהם –

וראה רועים המציקים לבנות יתרו, והושיען –

זוטות, לכאורה.

אבל, אמר רבי ירוחם ממיר זצ"ל, כל ה"משה רבינו" צפון בזוטות אלו! בהן מגלה התורה במה זכה להיות מושיען של ישראל ומנחיל התורה –

וכי במה יועיל לעמו, אם יראה בסבלותם. "שהיה בוכה ואומר חבל לי עליכם, מי יתן מותי עליכם, והיה נותן כתפיו ומסיע לכל אחד ואחד מהם" (שמות רבה א, כז). לכמה היה יכול לסיע! ומה הועיל כשהכה את המצרי, הלא רק סכן עצמו. וכשהתערב ברבי דתן ואבירם וקוממם עליו והלשינוהו –

ומשלא מחו, משגלו אדישות, גם אם לא היה בידם לפעול, אבל איך אפשר לשתוק כשרואים כזה עול, שאוחזים בידו של אדם, מקימים אותו ומסלקים אותו –

אם הלב אטום, נאטם גם בית המקדש, לבם של ישראל!

ומבואר בגמרא (יומא ט ע"ב), שכל זמן שלא יסולק גורם החורבן, לא תבוא הגאולה –

ומה על לבנו. הלא קהו רגשותינו, דבר אינו מזעזענו!

האם יש ראייה גדולה יותר, משויון נפשנו באלו הימים! (והגדת)

על מה היה חורבן בית שני?

בושה וחרפה שעשו לבר-קמצא! זורקים אותו מול כולם, מתוך חתונה, הוא מוכן לשלם את כל החתונה!

- תשאיר אותי פה, אל תבזה אותי!

- עזוב לא רוצה, אתה עושה לי שחור בעיניים. צא מהחתונה!

הוא יוצא, יושבים כולם ואף אחד לא פותח פה.

אומרת הגמרא {מסכת גיטין נז, א} – תניא אמר רבי אלעזר

בא וראה כמה גדולה כוחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו.

הוא הולך עם הכבש ששלח הקיסר ועושה לו פצע. איפה?

בעין ובפה – בעין הרעה, ובפה שבייש אותו, אמרו לו – צא החוצה מפה!

נחרב הבית השני!

מה, אבל הוא לא הרג אף אחד! זה לא בית ראשון שנשפך דם כמים!?

מה זה לא הרג? אתה חושב שבר קמצא חי?!

עומדים 600 מוזמנים, עומד המחותר ואומר – לך!!! עוף מפה!!!

כולם מסתכלים, וכולם מדברים על זה. אחרי חמש דקות כולם יודעים ששפכו את דמו.

אומר הקב"ה – זה רצח! לא צריכים לשפוך דם! זה רצח בדיוק כמו שאתה תוקע חרב!

אצל אדום צריך רצח בדם קר, אצל יהודי, מספיק להלבין את פניו, כדי שיחשב לרצח!

אז תרדו לגלות של אדום!

למה אדום?

כי התורה אומרת {פרשת ניצבים ל, ז} ונתן ה' אלקיך את כל האלות האלה על איביך ועל שנאיך אשר רדפוך"

שואל רבינו בחיי – מי זה האויב ומי זה השונא?

ואומר – האויב זה ישמעאל, והשונא זה עשו.

למה הוא נקרא 'שונא'?

אמר ר' שמעון בן-יוחאי – הלכה בידוע, שעשו שונא ליעקב.

- תגיד, למה אתה שונא אותו?

- שונא.

תשאל את הגרמנים – למה שחטתם שישה מיליון יהודים???

- סתם.

אדום לא צריך סיבה. אמר ר' שמעון בר-יוחאי הלכה בידוע, שעשו שונא ליעקב!!!

אומר הקב"ה – אם בית שני נחרב בגלל שנאת חנם, ואתה שואל "למה", אתה תרד לגלות אדום, כי שם השנאה בלי סיבה.

שונאים אותנו! תסתכלו בעולם! כל המדינות, כולל ברק אובאמה וכל מי שנראה כחבר של ביבי, כולם שונאים אותנו!!!

למה???

זה גלות אדום.

רבתי, אני רוצה להגיע לנקודה, ובזה לסכם את הדברים:

- כן. כמה עולה? \$ 100,000 בסדר, תביא.

נכנס הביתה ורואה שאבא שלו נרדם, יש מחלוקת בגמרא – אם שם את הרגליים על הכספת, או המפתח של הכספת היה מתחת לראש.

יש גמרא שכולנו מכירים {מסכת קידושין לא, ב} – אמר רבי אבהו כגון אבימי ברי קיים מצות כיבוד השפיץ של כיבוד אב, זה הבן שלי, אבימי, אין כמוהו! חמשה בני סמכי הוה ליה לאבימי בחיי אביו חמישה בנים היו לו, לאבימי, כולם חיו אצלו בביתו בחייו וכי הוה אתא רבי אבהו כשרב אבהו היה בא לבקר את בנו אבימי קרי אבבא היה נותן דפיקה על הדלת ואומר – תפתחו לי! רהיט ואזיל ופתח ליה היה אבימי רץ לשער ואמר אין אין עד דמטאי התם וכל הדרך עד השער, היה צועק אבא אנחנו באים, אבא אנחנו באים! יומא חד יום אחד הגיע רב אבהו לבקר, התיישב בסלון, ב"ה יש כורסא מתנדנדת. שאל אותו – אבא מה תשתה? אמר ליה אשקיין מיא – סודה קר עם הרבה גזים והרבה קרח אדאייתי ליה נמנם הלך אבימי והביא לו, אבל בינתיים ר' אבהו נירדם גחין קאי עליה עד דאיתער אבימי לא העיר אותו. נשאר לעמוד עם הכוס סודה עד שיקום אביו איסתייעא מילתיה ודרש אבימי (תהילים עט-א) מזמור לאסף אלקים באו גוי בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלים לעיים, בא הקב"ה וגילה לו סוד, על מזמור בתהילים.

על זה אומרים מזמור?! תגיד קינה!

אלא, גילו לו מהשמים שהקב"ה הוריד את זעמו על עצים ואבנים במקום על עם ישראל.

רבתי, למה אבימי קיבל את התשובה הזאת, בדיוק כשהוא עמד ליד אביו? הוא לא יכל לקבל את החידוש הזה בבית הכנסת?

תוספות אומר ביאור נחמד – מזמור לאסף – אסף, היה הנכד של קרח.

כתוב בפסוק (איכה ב, ט) טבעו בארץ שעריה, משל למה הדבר דומה? משל לשפחה שנפל לה כד לתוך הבאר.

- עכשיו אין מי שיוציא לי את זה מהמים.

הגיעה השפחה של המלך, הביאה כד מזהב ונפל לה גם לתוך הבאר.

היתה השפחה שמחה – ב"ה, עכשיו יבואו להוציא את כד הזהב בטוח שיוציאו גם את שלי.

אמר אסף מזמור. מה המזמור?

"ריבנו של עולם, כשיוציאו את השערים שדוד המלך שיקע ברצפה, יוציאו גם את הסבא שלי, את קרח".

א"כ התשובה פשוטה מאוד – היות ואבימי כיבד את אבא שלו, אמרו לו את הביאור במזמור של אסף, שהיה נכדו של קרח.

אבל מה שייך חורבן בית המקדש, לכיבוד אב של אבימי?

רבתי, אני רוצה להיכנס לנושא נוסף, ולהסביר רעיון נוסף, שראיתי בספר אמונת עתך, שאולי יביא אותנו, לאיזה הרגש, בנושא הזה של חורבן הבית:

למי ששם לב, הגויים מצטיינים במצוות כיבוד אב – עשו מכבד את אבא שלו.

אליפז, הולך להרוג את יעקב אבינו, "כי אבא אמר".

עמלק הולך להילחם בישראל מרפידים, שנאמר ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, 400 פרסה! למה?

כי אמא שלהם, תימנה, השביעה את עמלק – תן לי תקיעת כף שכשיבוא הזמן שעם ישראל יצא ממצרים, תחסל אותם!

כיבוד אם!

רבתי, שואלת הגמרא {מסכת קידושין לא, א} שאלה – בעו מינייה מרב עולא עד היכן כיבוד אב – עד היכן מצות כיבוד אב?

לאיפה הגמרא שולחת אותנו?

דמא בן נתניה – גוי מאשקלון, שהיה סוחר בתכשיטים ובאבנים טובות.

עם ישראל היה צריך לקנות אבן שנאבדה מאבני החושן. האבן נקראת ישפה, כך אומר הירושלמי.

באו אליו החכמים ושואלים אותו – אדוני, יש לך את האבן הזאת ישפה?

- כן. כמה עולה? \$ 100,000 בסדר, תביא.

נכנס הביתה ורואה שאבא שלו נרדם, יש מחלוקת בגמרא – אם שם את הרגליים על הכספת, או המפתח של הכספת היה מתחת לראש.

על מה???

זה גלות אדום.

רבתי, אני רוצה להגיע לנקודה, ובזה לסכם את הדברים:

על מה???

זה גלות אדום.

רבתי, אני רוצה להגיע לנקודה, ובזה לסכם את הדברים:

על מה???

זה גלות אדום.

רבתי, אני רוצה להגיע לנקודה, ובזה לסכם את הדברים:

הוא יוצא לחכמים – סליחה, אבל אני לא יכול לתת לכם את האבן.

ודאי שמעירים! אם מעירים אותו על גוגו, ודאי שמעירים אותו על 5 מיליון דולר

5 מיליון דולר!?

מה הבעיה... תעיר אותו, קח את היהלום, תמכור אותו, אחר כך תיקח אותו למלון' רמדה, 'שיישן חצי שנה רצוף

ממי אתה מביא דוגמא?! מדמא בן נתינה!

טמבל! למה לא הערת את אבא שלך??

הגמרא מספרת – שיום אחד, דמא בן נתינה לבש בגדי זהב וישב עם כל מלכי וחשובי רומא לשיבה, באה אמא שלו הכניסה לו שתי סטירות, קרעה לו את הבגדים, ולסיום ירקה עליו!

- "ברוכה תהיי", אמר דמא בן נתינה לאמו.

אין דוגמא אחרת, רק מכאן???

רבתי, אני רוצה לומר יסוד, שכתוב בספר של ר' משה פינשטיין – מה אתה מביא דוגמא ממשוגעים?! ראית פעם אדם שהולך לישון עם הרגליים על הכספת!?

אין לך ספה?! ראית פעם אמא שבאה לבן שלה בישיבת קבינט, נותנת לו שתי סטירות וקורעת לו את הבגדים!?

אז מה אתה מביא לי דוגמאות ממשוגעים!?

אבא דפוק ישן על הכספת. אמא משוגעת יורקת על הבן, ואתה מביא לי דוגמא ממנו?? אין לך דוגמאות יותר יפות??

אומר ר' משה פינשטיין – אתה יודע מתי לא מעירים את אבא?? כאן במקרה הזה, לא מעירים את אבא! למה?

כי אם יש אמא משוגעת, מסתמא 'ענבי הגפן בענבי הגפן' גם האבא משהו לא בסדר אצלו.

אם האבא הוא קוקוריקו, לוקח כדורים, אז ודאי שלא מעירים אותו, הוא יכול להיבהל ואז ייקחו אותו לאשפוז, אבל אם האבא נורמאלי, וסתם ישן עם רגליים על הכספת ודאי שמעירים אותו! אין ספק.

רבתי, אני רוצה לשאול אתכם שאלה – הגמרא כאן, מביאה דוגמא מגוי אחד באשקלון, וגם בירושלמי מובאת דוגמא מעוד גוי מאשקלון. מה, כל אלה מהכת של כיבוד אב היו באשקלון?

באשדוד לא היו כמה?

אומר הספר אמונת עתך – אתה יודע למה כולם מאשקלון? כי באשקלון גרו פלישתים, ופלישתים כולם ממזרים, כך כתוב בחז"ל.

אתה יודע למה הם כיבדו את האבא?! כי זה בכלל לא האבא שלהם!

אני רוצה לומר מכאן יסוד, שראיתי אותו בספר אמונת עתך, של הרב משה וולפסון.

הוא כותב יסוד אדיר, והוא פותח בשאלה – כשחז"ל שואלים – עד היכן כיבוד אב, למה הגמרא לא מביאה לכך מקור? תגיד גזירה שווה, תגיד קל וחומר, תביא מדרש, אבל תביא משהו!

- עד היכן כיבוד אב? תלך לדמא בן נתינה.

דמא בן נתינה זה האדם שחייב בכיבוד אב?

אומר תשובה נוראה – לא לומדים ממנו כיבוד אב. באים חז"ל ללמד אותנו, מה השכר שהקב"ה משלם לגוי על כיבוד אב.

גוי לא חייב בכיבוד אב, ואם הוא כיבד את אבא שלו, על אף שהוא לא חייב בכלל, משלם לו הקב"ה אחר כך בפרה אדומה.

מזה תלמד, כשבן-אדם חייב במצוה והוא מקיים אותה, שהוא מצווה ועושה, כמה הקב"ה ישלם לו על מצוה אחת של כיבוד אב!

שואלת הגמרא – כיבוד אב עד היכן?? בא ותסביר לי מה גודל המצוה.

אומרת הגמרא – אני לא אסביר לך עכשיו את ההלכה, מגוי אני יוכיח לך מה הקב"ה משלם, ומזה תלמד על אחת כמה וכמה ליהודי.

רבתי, אומר הרב משה וולפסון בספרו רעיון מצמרר – אותו יצר הרע, שאומר לנו "לא לכבד הורים", אומר לגויים "תכבדו הורים..." למה??

כדי לקטרג על עם ישראל. גוי שמכבד הורים זה קטרוג לעם ישראל!

למה זה קטרוג?

- למה? אבא שלי ישן.

- תעיר אותו, ניתן לך \$ 150,000

- לא, לא רלוונטי. אבא ישן.

- \$200,000

- לא.

- \$250'000

- לא.

- \$300,000

- לא.

- \$ 360,000 - פעמיים חי?

- לא.

- ניתן \$ 440,000 פעם אחת מת

- לא!

- \$600,000!

- לא, אין מה לדבר! לא מעיר את אבא שלי!

- הקב"ה ישלח לך רפואה שלמה. כל-טוב.

הולכים ממנו החכמים וחוזרים בערב – תגיד, יש עוד את האבן?

- כן.

- כמה עולה???

- \$ 100,000

- אבל הצענו לך עליה כבר \$ 600,000!?

- מילה שלי זו מילה!

אומרים חז"ל – שילם לו הקב"ה את החצי מיליון דולר הנותרים. הוא לא הפסיד, אל תדאג.

בשנה אחרי זה, נולדה לו פרה אדומה ושילמו לו עליה חצי מיליון דולר. לא הפסיד שום דבר.

אתה רוצה לדעת מי הדוגמא לכיבוד אב??

דמא בן נתינה, הוא הסמל של כיבוד אב!

אהה, בומבה לבמבה!

רבתי, אני רוצה לשאול אתכם שאלה – אין לנו דוגמא כזאת אצל היהודים, צריכים להביא דוגמא מגוי דמא בן נתינה!?

תפתחו תוספות מסכת קידושין לא, ב}, ובירושלמי בהרחבה, שמספר מה עשה ר' טרפון לאמא שלו, איזה כיבוד אם – ישב על הרצפה, כדי שאמא שלו תעלה עליו ותוכל לעלות למיטה.

מה, לאמא שלו נגמר הנעליים??

זה הסמל של היהודים? דמא בן נתינה??

ועוד יותר מזה, רבתי – נאמר שזו הדוגמא, האם כך היא ההלכה?

סוחר יהלומים יהודי, שמגיע אליו שיח פרסי, אומר לו – תשמע, אני צריך עכשיו יהלום 30 קרט, כמה עולה?

- \$ 1,500,000

- בסדר, תביא.

הוא ניגש לכספת, אבא שלו ישן עם הרגליים על הכספת.

- תשמע, אני לא יכול למכור לך, אבא שלי ישן על הכספת.

- \$ 5,000,000 הולך?

- לא יכול.

האם זאת ההלכה שלא מעירים את אבא בשביל רווח של 5 מיליון דולר???

עשו, שכיבד את אבא שלו זכה לפגוע בבית המקדש, כי אם אין כיבוד אב, אם אתם לא חיים טוב ביניכם, מה יש לאבא!?

תסתכלו בספר החינוך – שמתוך שמכבד את אביו, יבוא לכבד גם את

הקב"ה, שהוא אבא שלו, ואבא של אבא שלו ואבא של סבא שלו! הולך גוי ומכבד את אבא שלו. אתה יודע מה הוא רוצה להגיד?

ריבונו של עולם, אתה זוכר שהחרבת את בית המקדש השני! אתה יודע למה עשו החרבי את בית המקדש השני – בגלל שהוא כיבד את אבא שלו.

עם ישראל, הוא העם היחיד בין שבעים אומות, שאתה קורא להם 'בני'. אתה לא קורא לאדם בני, ולא לבבל ולא לאף אחד.

"בנים אתם לה' אלוהיכם", יש רק עם אחד – עם ישראל.

אם ככה, בא עשו ואומר – תסביר ריבונו של עולם, אם אתה אבא שלהם, איך הם מכבדים אותך? אומר הקב"ה לנביא מלאכי {א, ו} **ואם אב אני איה כבוד!**

כשעומד אבימי ליד אבא שלו ומחזיק את הכוס, מגלה לו הקב"ה **מזמור לאסף – אתה יודע למה באו גויים בנחלתך, החרבתי את ביהמ"ק ושמו את ירושלים לעינים?**

מסיבה אחת – כי הם בנים שלי. כיליתי את זעמי על עצים ואבנים, ולא כיליתי את זעמי על הבנים שלי!

אני אגלה לך מה סוד חורבן הבית! **אומר המשך חכמה – אתה יודע איזה אבן נאבדה?**

כתוב בירושלמי – אבן ישפה. של מי האבן הזאת?

של בנימין. בית המקדש נבנה בחלקו של בנימין.

למה? **אומר משך חכמה – כי בנימין הוא היחיד שלא פגע בכבודו של אבא!**

עשרה אחים היו שותפים למכירת יוסף. יעקב מתאבל – פגעו באבא. היחיד שלא היה שותף לזה, היה בנימין.

אומר הקב"ה – בית המקדש יבנה רק בחלקו של בנימין – במקום של כיבוד אב.

אני אגלה לך מה סוד חורבן הבית!

אומר המשך חכמה – אתה יודע איזה אבן נאבדה?

כתוב בירושלמי – אבן ישפה. של מי האבן הזאת?

של בנימין. בית המקדש נבנה בחלקו של בנימין.

למה? **אומר משך חכמה – כי בנימין הוא היחיד שלא פגע בכבודו של אבא!**

עשרה אחים היו שותפים למכירת יוסף. יעקב מתאבל – פגעו באבא. היחיד שלא היה שותף לזה, היה בנימין.

אומר הקב"ה – בית המקדש יבנה רק בחלקו של בנימין – במקום של כיבוד אב.

אני אגלה לך מה סוד חורבן הבית!

אומר המשך חכמה – אתה יודע איזה אבן נאבדה?

כתוב בירושלמי – אבן ישפה. של מי האבן הזאת?

של בנימין. בית המקדש נבנה בחלקו של בנימין.

למה? **אומר משך חכמה – כי בנימין הוא היחיד שלא פגע בכבודו של אבא!**

עשרה אחים היו שותפים למכירת יוסף. יעקב מתאבל – פגעו באבא. היחיד שלא היה שותף לזה, היה בנימין.

אומר הקב"ה – בית המקדש יבנה רק בחלקו של בנימין – במקום של כיבוד אב.

אני אגלה לך מה סוד חורבן הבית!

אומר המשך חכמה – אתה יודע איזה אבן נאבדה?

כתוב בירושלמי – אבן ישפה. של מי האבן הזאת?

של בנימין. בית המקדש נבנה בחלקו של בנימין.

למה? **אומר משך חכמה – כי בנימין הוא היחיד שלא פגע בכבודו של אבא!**

עשרה אחים היו שותפים למכירת יוסף. יעקב מתאבל – פגעו באבא. היחיד שלא היה שותף לזה, היה בנימין.

אומר הקב"ה – בית המקדש יבנה רק בחלקו של בנימין – במקום של כיבוד אב.

אני אגלה לך מה סוד חורבן הבית!

אומר המשך חכמה – אתה יודע איזה אבן נאבדה?

כתוב בירושלמי – אבן ישפה. של מי האבן הזאת?

של בנימין. בית המקדש נבנה בחלקו של בנימין.

למה? **אומר משך חכמה – כי בנימין הוא היחיד שלא פגע בכבודו של אבא!**

עשרה אחים היו שותפים למכירת יוסף. יעקב מתאבל – פגעו באבא. היחיד שלא היה שותף לזה, היה בנימין.

אומר הקב"ה – בית המקדש יבנה רק בחלקו של בנימין – במקום של כיבוד אב.

בדרך הדרוש

המקדש כנ"ל אז נתעוררו גם הן לבכות עמהם על שברם שלא יתראו עד שיתראו גם המים משברם וזה שנאמר על הרוות בבל שם ישבנו וכשראינו שבכו המים על שברם גם בכינו אנחנו עמהם כי שבר אחד להם ודו"ק

על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו (תהלים קל"א)

יש לדקדק חזק למה דווקא כשישבו אצל המים כמו על החורבן. גם מאי אשמעינן קרא בזה שבכו כשהגיעו אצל המים. גם תיבת 'גם' בכינו אין לו שחר, דגם משמע בכל מקום לשון ריבוי ומי לא סגי אי הוה כתבי שם ישבנו ובכינו וכו'

ונראה לבאר, ותחילה נראה לי לבאר מדרש איכה (רבה ב יז) על פסוק כי גדול כים שברך מי ירפא לך, מי שירפא שבר של ים ירפא גם שברך עכ"ל. והמדרש הנ"ל אינו מובן כלל, דשבר של ים לא ידענא מאי הוא ומאי שייכות יש לו לשבר של ישראל דתליא זה בזה.

ונראה לבאר ע"פ פשוט. ע"פ מה דאיתא במדרש רבה פרשת בראשית פסוק יהי רקיע בתוך המים, וז"ל, כשאמר הקב"ה כן, בכו המים שירדו למטה בעולם השפל עד שפייסם השם בזה שצויה שיקחו מהם לניסוך המים על המזבח, וכן 'על כל קרבנך תקריב מלח' שבא ממים. ולפי זה בוודאי בזמן החורבן שנתבטל מהם הפיוס הנ"ל וודאי חזרו המים לבכות כמקדם, וזה שנאמר גדול כיום שברך מי ירפא לך, מי שירפא שבר של ים דהיינו השבר שאירע להם ע"י החורבן שנתבטל הפיוס שלהם, ורפואתם יהיה ע"י בנין בהמ"ק שיהזור לעתיד במהרה, אז ירפא גם שבר ישראל ולפי זה ממילא מובאר כוונת הכתוב כי כשהגיעו ישראל בגלותם מירושלים לנהרות בבל וראו שבכו המים על שבר שלהם הנולד להם כעת ע"י ביטול הגמרא דאי רבים צריכין לו מותר בד"ת והשתא אתי

אלה הדברים אשר דבר משה וכו', פירש רש"י דבתחילה הוכיח אותם על מחלוקת קרח ואח"כ הוכיח אותם על מעשה העגל ותמוה דמעשה העגל הי' קודם מחלוקת קרח והווי ל"י להוכיח בתחילה על מעשה העגל ואח"כ על מחלוקת קרח, אבל נ"ל דאיתא במפורשים ישראל יש להם תירוץ על מעשה העגל שמשוה יכול לומר לי צוית ולא להם, איתא בפסוק אמר קרח כי כל העדה כולם קדושים כולם שמעו בסניי אנכי מפי הגבורה והשתא אתי שפיר בתחילה הוכיח על מעשה קרח ממילא מוכח דמעשה קרח שכולם שמעו בסניי ואין להם תירוץ על מעשה העגל לכך אמר אח"כ הוכיח על מעשה העגל ודו"ק:

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל יש לדקדק למה כתב כאן כל ישראל ולא כתיב בני ישראל או אל ישראל, ולתרוץ נקדים מה דאיתא בגמ' בשעה שאמר משה משנה תורה הוי ג' ימים אחר מיתת אהרן ופריד הגמרא הא הוי אבל ואבל אסור בת"ת ומשני הגמרא דאי רבים צריכין לו מותר בד"ת והשתא אתי

הוכיחן על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. חצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאחר. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, וחצרות כלומר מכת החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמעדת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

הוכיחן על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. חצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאחר. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, וחצרות כלומר מכת החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמעדת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

הוכיחן על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. חצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאחר. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, וחצרות כלומר מכת החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמעדת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

הוכיחן על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. חצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאחר. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, וחצרות כלומר מכת החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמעדת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

הוכיחן על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. חצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאחר. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, וחצרות כלומר מכת החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמעדת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

הוכיחן על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. חצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאחר. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, וחצרות כלומר מכת החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמעדת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

הוכיחן על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. חצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאחר. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, וחצרות כלומר מכת החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמעדת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

הוכיחן על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. חצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאחר. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, וחצרות כלומר מכת החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמעדת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

הוכיחן על חטא העגל ומחלוקתו של קרח. חצרות זה מחלוקתו של קרח, ודי זהב זה חטא העגל וכו'. ויש לדקדק הלא מעשה העגל היה קודם למחלוקתו של קרח ולמה הקדים את המאחר. וכמו כן קשה על מאמר נעים זמירות ישראל בתהלים ויקנאו למשה וגו' תפתח ארץ ותבלע וגו' יעשו עגל בחורב וגו'. הקדים גם כן מעשה קרח לחטא העגל. ויש לפרש על פי מה דאיתא במדרש מובא ברש"י בפרשת יתרו דאמר משה לפני הקב"ה מפני מה אתה רוצה לענשן על חטא העגל הלא אמרת אנכי ולא יהיה לך בלשון יחיד ולי צוית ולא להם ובוה היה מלמד עליהם זכות. והנה במחלוקתו של קרח אמרו כלנו שמענו מפי הקב"ה אנכי ולא יהיה לך. וכונתם דמחמת שמענו בלשון יחיד אם כן כל אחד ואחד מאתנו חשוב בעיני הקב"ה כמשה. והשתא יובן הענין, וחצרות כלומר מכת החטא של קרח ועדתו נתעורר ודי זהב דהיינו החטא של עגל דשוב אין יכולים ללמוד עליהם זכות ולהצטרף דמעדת קרח יש סתירה לזה כנזכר לעיל:

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

לראות את הטוב בכל יהודי

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר ה' ידו במדבר בערבה מול סוף ב'ין פארן ו'בין תפל ול'כו ו'חצרת ו'די ז'הב" (א א)

"לפי שהן דברי תוכחות ומנה כ'אן כל המקומות שה'כעיסו ל'פני המקום ב'הן, ל'פיק' סתם את הד'רים וה'זכירו ב'רמז, מפני כ'בו'ן של י'שראל" (רש"י).

פעם נכנס רבי לוי יצחק מבר'דצ'וב לבית הפנסות, והנה הבחין ב'מגיד' מ'דמו אשר כ'דרך הימים ההם נ'ד מעיר לעיר וה'תפרנס מ'נשיאת ד'ברי כבושין בבתי הפנסות. ה'מגיד' עמד לצד הבימה והוכיח נ'מרוצות את הצבור תוך שהוא מונה את ח'טאיהם א'חד לא'חד, ב'ין א'דם למקום וב'ין א'דם לח'ברו.

לשמע הדבורים הקשים היוצאים מפי המגיד לא יכול היה סגנון של י'שראל לחשות; הוא נשא את עיניו הטהורות לשמים ואמר: "ר'בונו של עולם, הן יודע אתה כי צרותיו של יהודי זה מדברות מתוך ג'רונו; בני ביתו ר'עבים ל'לחם ואין ב'ידו לספק ל'הם צ'רכיהם. בנות יש לו להשיא ואינו מוצא כ'די נ'דונתן. א'א, מלא את משאלות לבו, ו'יחדל ל'מטרג על עמך י'שראל".

חסידים מספרים ח"א עמ' 541

בקשה על הצאצאים בתפלת שמונה עשרה

"ה' אלוקי אבותכם יס'פ עליכם כ'כם א'לף פעמים ו'ברך אתכם כ'אשר ד'בר ל'כם" (א א)

ידועה השאלה: מפני מה לא קבעו ב'ין י'תר הבקשות שבתפלת שמונה עשרה, בקשה מ'יחדת על משאלת לבו של כל יהודי, לזכות ב'דורות ישרים' - בניים ובני בניים עוסקים בתורה ובמצוות?

פרש האדמו"ר מהר"ד מבעלז:

דוקא משום חשיבותה הרבה של בקשה זו נמנעו ח'כמים מלקובעה ב'פירוש בתפלת שמונה עשרה, כ'די שלא י'מנעו המ'קטרגים בעדה מלהתקבל. ואולם לא נמנעו מלקובעה ב'רמז בתוך ב'רכת מודים בתבות: "ל'זור ו'זור נ'ודה ל'ך ו'נספר ת'הלתך". ה'רומזות לבקשה האמורה; ש'נזכה ש'אף ה'דורות הבאים א'חרינו י'לכו ב'דרכנו וא'ף הם י'ודו לה' ו'יספרו ת'הלותיו.

סדר עבודת ה' עמ' 852

אמן מצילה מחרדת הדין

"ואמר א'לכם לא ת'עראו ולא ת'יראו מ'הם" (א כט)
"ולא ת'יראו מ'הם" - ראשי תבות 'מות' ו'סופי תבות 'אמן'. ל'למדך כי המ'קפיד על ע'גות אמן, אל לו ל'פחד מ'יום המות. ש'כן מ'בטח הוא ש'תכף ומיד י'פתחו ב'פניו ש'ערי ג'ן ע'דו, כ'פי ש'אמרו ח'כמים (ש'בת ק"ט ב): "כל העונה אמן כ'כל כ'חו - פותחין לו ש'ערי ג'ן ע'דו". ו'פרש ה'בן איש חי (ב'ן יהודעי ש'ם) ש'העונה אמן, מיד בעלות נ'שמתו לעולם העליון י'ראה את ש'ערי ג'ן ע'דו פתוחים לקראתו, ל'בל י'עלה ב'לבו שום פ'חד מ'דין של מעלה.

יושיע ציון אות כד

תפלת הרב על תלמידו מועילה יותר

"הבו ל'כם א'נשים ח'כמים ו'בננים ו'ידעים ל'שבטיכם וא'שימים ב'ראשיכם" (א י)

"ב'ראשיכם" - ראשים ומכבדים עליכם, ש'תהיו נ'הגין בהם כ'בוד ו'ר'אה" (רש"י).

דרש האדמו"ר רבי שמואל פרנקל מ'דאראג:

הנוהג כ'בוד ו'ר'אה בצדיק ומכניע ע'צמו ל'דעתו - דעת תורה - א'ף תפלת הצדיק בע'דו תועיל בעבורו ב'יתר ש'את. ש'כן אם ח'לילה ת'פקדנו צ'רה, וב'בואו ל'פני הצדיק י'ספק לו ש'כבר ס'בל ד'יו והגיע ז'מנו ל'הושע, הרי א'ף הקדוש ב'רוך הוא י'סכים ל'פסק זה. ו'זאת ל'פי ש'אותו א'דם כ'פוף להוראותיו של אותו הצדיק.

כ'ך נ'וכל להבין מפני מה ד'דוק הרמ"א (י"ד שלה י) ו'כתב ש'דברי הג'מרא (ב"ב קטו א): "כל ש'יש לו חולה בתוך ביתו, י'לך א'צל ח'כם ו'בקש עליו ר'חמים" מ'כונן על "חכם ש'בעיר". ל'למדך ש'הנזקק ל'שועה מוטב ש'י'לך לח'כם שלהוראותיו הוא נ'שמע, וב'דרך כ'לל זהו הח'כם ש'בעירו.

אמרי שפר' מסות

התשובה משנה את מהות האדם

"הבו ל'כם א'נשים ח'כמים ו'בננים ו'ידעים ל'שבטיכם וא'שימים ב'ראשיכם" (א י)

"ו'ידעים ל'שבטיכם" - שהם נכרים ל'כם. ש'אם בא ל'פני מעטף ב'טליתו, איני יודע מי הוא ומאיזה שבט

הוא ואם הגון הוא, אכל אתם מכירין בו, ש'אתם ג'דלתם אותו" (רש"י, ע"פ ספרי א י).

התמיהה עולה כ'מאליה: היתכן ש'משה ר'בנו, א'דון הנביאים, לא הכיר ב'אדם העומד ל'פניו?

פרש האדמו"ר ה'בית ש'ראל מגור:

ב'דרך כ'לל, ב'טרם ב'ואו אל ר'בו ש'ב הא'דם בתשובה ומת'חרט על ח'טאיו, ומתוך כ'ך אין ר'בו עומד על מ'צבו האמתי. א'ף מ'שה כ'ך, כ'יון ש'ישראל ב'או ל'פניו מ'עטפים ב'טליתותיהם' ל'אחר ש'שבו בתשובה, לא היה יכול לעמד על ט'יבם, ול'פיק' אתם ל'הם: העמידו אתם ד'גני מ'בניכם, היות ש'אתם יכולים ל'הכיר ב'מצבם האמתי.

פאר י'שראל ח"ג עמ' די

המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה

"ו'תקב'ו א'לי כ'לכם ו'תאמרו נ'שלחה א'נשים ל'פנינו ו'יחפרו לנו את הארץ ו'ישבו אתנו ד'בר את ה'דרך א'שר נ'עלה ב'ה ו'את הערים אשר נ'בא אליהן; ו'ייטב בעיני ה'ד'בר" (א כב-כג)

מדוע מ'לכתחלה הוטבה ב'קש'תם בעיני מ'שה, וכי ח'לילה לא סמך על הבטחת הקדוש ב'רוך הוא להכניסם אל ארץ טובה ו'רחבה, ארץ זבת ח'לב ו'דבש?

רבי חנוך פ'הן ארנטורי, ר'בה של מינ'כו, ב'אר כי ל'כך מ'דגישה התורה ש'מ'לכתחלה נ'שלחו ה'מרגלים רק כ'די לתור אחר ה'דרך הטובה ב'יותר ש'באמצעותה י'וכלו ל'כבש את הארץ המבטחת, אלא ש'בהמשך הם ק'לקלו ש'ליחותם כ'אשר ב'חרו א'ף ל'בדק את ט'יב הארץ. ש'ליחותם המ'קורית של ה'מרגלים לא ע'מדה כ'סתירה ל'בטחון ב'הבטחת ה', ש'כן א'דרבה, זהו ר'צון ה' ש'בבוא הא'דם לעשות פעלה כ'לשהי, ש'ת'דל ת'חלה ו'כין לעצמו את כל הנ'דרש לה'שלמת הפעלה, ו'רק ל'אחר מ'כן ישא עיניו ל'מרום בתפלה ש'יצליח את מעש'י ד'יו.

כ'לל זה נ'רמז ב'מאמר ח'כמים (ב'מות קה ב): "המתפלל צ'ריך ש'יתן עיניו למטה ולבו למעלה"; כ'כל פעלה ש'עושה הא'דם עליו ל'תת "לבו למעלה" - בתפלה לה' ש'יצליח את ד'רכו, ואולם ת'חלה "יתן עיניו למטה" - י'עשה את כל הנ'דרש לה'צלחת פעלתו ב'דרך הטבע.

קמץ המנחה

הפל פדאי בעבור עניית אמן

בשבת קדש יחול יומא דהלולא של המשגיח הגה"צ רבי שמחה זיסל זיי - הסבא מקלם. תלמידו המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין מסר משמו אמרה נוראה, המביעה את שגב יקרטה וגדל שכרה של עניית אמן:

ברכות השחר: בקול בכונה בחברותא.

כדאי לו לאדם להבוא ולחיות חיים ארפים ואפלו לשכל גיהנם, בשביל השכר שצפוי לו עבור עניית אמן פעם אחת.

(איור ו'חזקאל ח"ג עמ' רעה)

יגדלי (יד): העקר השלושה עשר - תחית המתים

המקור לאמונת תחית המתים

עקר האמונה השלושה עשר מלמדנו כי עתיד הקדוש ברוך הוא להחיות את המתים באחרית הימים, כלומר להשיב את נשמתם לגופם ולהקימם מעפרם (אגרת תחית המתים לרמב"ם). חכמים (סנהדרין א ב) למדו זאת מהנאמר בשירת האזינו (דברים לב לט) ביחס לאלה העתידה: "אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא" - כלשם שמשמעות "מחצתי ואני ארפא" היא שירפא ה' את החולים שמחצ' שהרי אין רפואה אלא במקום מחצ' רש"י שם ד"ה מה, כך גם משמעות "אני אמית ואחיה" היא שחיה ה' לעתיד לבא את אותם מתים שהמית (ראה שיעור השבועה א קנה; ב'ית אלקים שער הסיודות נה).

אף הנביא יחזקאל התנבא במפרש על תחית המתים (יחזקאל לו ב-ד) באמרו: "כה אמר ה' אלקים הנה אני פתח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל... ונתתי רוחי בכם וחייתם והנחתי אתכם על אדמתכם וידעתם כי אני ה' דברתי ועשיתי נאם ה'".

ונבואה זו של יחזקאל נקראת מדי שנה בהפסקת שבת חל המועד, שכן לפי המקובל בדיני תחית המתים עתידה להיות בתדוש יסין (טור או"ח תנ, בשם רב האי גאון).

תחית המתים מן התורה

אמרו חכמים (סנהדרין א ב): "ואלו שאין להם חלק לעולם הבא: האומר אין תחית המתים מן התורה...". על פי זאת כתבו כמה ראשונים שאין די בעצם האמונה בתחית המתים אלא שחובה להאמין כי "תחית המתים מן התורה", כלומר שהבקשת תחית המתים כתובה בתורה, ומי שאינו מאמין בכה, אף שאמין בעצם תחית המתים, הרי הוא כופר יש החולקים וסוברים שכל המאמין בתחית המתים, אין אנו מאמין שהיה כתובה בתורה, אינו נחשב לכוfer (באר שבע שם). עוד אמרו חכמים (שם) כי רק מי שאמין בתחית המתים יזכה לקום לעתיד לבא בעת שיחיו המתים, ואולם מי שאינו מאמין לא יזכה לקום.

אף בעוון הלוואה רבית נענש האדם שאינו זוכה לקום לתחית המתים (שמו"ר לא ג, וראה שרע הרב רבינו ב). הכתב סופר (פרשת בהר) נקרא שיענש זה הוא מזה כנגד מדה: אדם המלוה ברבית לעני הזקוק להלוואה במקום להחיותו לעני התורה (נקרא לו: "וחי אחיך עמך", הרי הוא מכביד על העני וממתים, שהרי עני חשוב כמת (דברים סד ב), לפיכך, נענש המלוה שאינו חי בתחית המתים.

בעיר פוזנא נפטר עשיר גדול שהיה מלוה ברבית. בקטו פרנסי הקהל מירשו סכום רב בעבור חלוקת קבורה. בני משפחת העשיר התלוננו בפני השלטונות, ואלו זמנו בפניהם את רבה של העיר, רבי עקיבא איגור, כדי שיסביר להם את פשר הדברים.

הסביר רבי להם רבי עקיבא: "בדרך כלל נוהגים אנו לטל משלום מועט לחלוקת קבורה, משום שמאמינים אנו שבמהרה יבוינו גאול, והמתים יפנו את מקום קבורתם בתחית המתים. אולם אותו עשיר שהיה מלוה ברבית לא יזכה לקום בתחית

המתים, ועל כן המקום שבו יטמן ישאר בחזקתו לעולם, ומשום כך דורשים אנו ממנו סכום גבוה בעבור מקום קבורתו" (חוט הפיזש' מכון דעת סופר עמ' רמו).

תחית המתים, למי?

הרמב"ם (פיה"ש סנהדרין הקדמה פרק יא) סובר שבתחית המתים המוכתרת לא יקומו לתחיה אלא הצדיקים בלבד. לדעתו תכלית תחית המתים היא שיזכו הצדיקים לראות בעיניהם את האלה שעליה התפללו ושאליה צפו כל ימיהם (מעני השו"ע'ה לזאבנאל) הפעין האחד עשר).

אולם יש החולקים וסוברים שתחית המתים תהיה בין לצדיקים ובין לרשעים, ותכליתה שיקבלו הגוף והנפש יחד את גמולם האחרון - שכן טוב לצדיקים וענש לרשעים, בדרך השמעות והעונות נעשו אף הם בהיות הגוף והנפש יחד. זאת להבדיל מהדין שגדול האדם בשעת מיתו, שבו נדונה וישתמ האדם לבה"ה (יד ר"ה סנהדרין ריש פרק יא).

תחית המתים תהיה לאחר שיגאלו משיח בן דוד. על מועדה הפודק דנו הראשונים (ראה ספר העקרים ד; ריטב"א ר"ה טו ב, דה סא ב), ואולם בענין זה פדאי לבטט את מה שהשיב רבי דניאל טירנו, מחכמי איטליה, בספרו 'עקרי הד"ט' (דיני אינות ואכלו לו טו) לאדם ששאלו על פרטים שונים בענינה תחית המתים: "אי אפשר לידע העתידות על בורין, ובפרט חלוקתם ופרטים, וידעו ה'הודות ולהאמין באמונה שלמה שיקוצו ויבנו שוכני עפר".

תחית המתים בחסד וברחמים

בנסחו עקרו זה הגישי המשורר: "מתים יחיה אל", ובכך רמז לדברי חכמים (תניית ב) שאת מפתח תחית המתים לא מסר הקדוש ברוך לדי' ממנה או מלאך, אלא הותירו בידו, ככתוב (יחזקאל לו א): "וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם" (שני דצדן שבסודו שיעור הרחמים).

הסבה שנקט המשורר כי תחית המתים תהיה לרב חסדו היא לפי שלפני תחית המתים יהיה יום דין גדול ונורא שבו ידנו כל אדם האם ראוי הוא לעמד לתחית המתים (ר"ה טו ב). לפיכך יבחר ה' להחיות את המתים "ברב חסדו" בעת שהבסד והרחמים ישלטו בעולם, כדי שאף הדין הקבטט עקר זה: "שתהיה תחית המתים בעת שיעלה רצון מאת הבורא", דהינו בזמן שהאור ינת רצון מלפניו (סודו אור החסד).

המשורר מסים פייט זה במלים: "ברוך עדי עד שם תהלתו". בפשטות, השבח המופר אינו עדין לעקר זה, אלא שבשם המשורר לסים את פייטו בשבח הבורא, כלשם שפתח בשבו: "גדל אלקים חי וישפח" (עיון תפלה). סודו (אוצר התפלות). אולם יש שפרשו שאף תבות אלו שייכות לעקר זה, שאלו שיזכו לחיות בתחית המתים, יזכו לחי' גצח ותהלת ה' תהיה בפייהם לעולם ועד (סודו דובר שלום). יש לצין שבמקצת נסחאות סימו שיר זה בבית נוסף, המכירה את מהותו של ה' נפלא זה: "אלה שלש עשרה לעקורים, הים יסוד דת אל-ותורתו" (תחון תפלה - סודו אוצר התפלות).

מתים יחיה אל - בעצמו, שמפתח של תחית המתים לא נמסר ביד שליח ברב חסדו - כבוד הרחמים, ברוך עדי עד שם תהלת ה' תהיה בפייהם לעולם ועד.

הפאב הגדול ביותר הוא פאב הגלות

חדר מיוחד שבו יתפלל עם חסידיו בשבת קדש. ואולם, תנאי הנהגת הנהלת בית החולים עם משתתפי המנוח, כי יהיה עליהם לשמור על שקט מוחלט בתפלות.

"בבית החולים מאשפזים אנשים שפוצים קשה, והמנוחה המחלטת חשובה בעבורם עד מאד כחלק מתהליך רפואי", הסביר המנהל, מאד לא ישר השקט בתפלות נאלץ לסגור מדי את המנוח, הוסיף בטון מואם.

מקורבי הרבי ידעו עד כמה יקשה הדבר בעיני הרבי, אולם בלית ברירה הסכימו לתנאי זה ואף ערפנו את הרבי על כך.

בערב שבת, כניטוט צללי ערב, התכנסו הרבי ומנוח החסידים בחדר שהקצה להם בקצה המחלקה, אלא שמיני כשהחלה התפלה התברר לחסידים כי התנאי שהעמידה הנהלת בית החולים קשה מאד לקיום בעבור הרבי.

מיד כשהלה באמירת מזמור ק"ו שהתלים, כולקנת הבעל שם טוב הקדוש, החל קולו של הרבי להתבר ולהתנשא, והפסוקים יצאו מפיו בהתרגשות ובזעקת הלב: "אמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר, ומאוצות קצבם חולים וממערב ומצפון ומים... הנוכחים בחדר יכולים היו להרגיש בחוש את הפרושים הנשגבים של הבעל שם טוב על מזמור זה.

כשהגיע הרבי לפסוקים: "ויצקו אל ה' בצר להם... ויצקו אל ה'", רעדו קירות בית החולים לקול זעקותיו ובכייתו של הרבי. הקול ששמע כל רחבי המחלקה ואל החדר התקצצו חולים ואנשי צוות, גויים וגמורים, שהביטו בעינים קרועות במחנה הבלתי מנוב שהתגלה לפנייהם.

עד מהרה הגיעה השמועה על הפרת ההסכם לאניו של מנהל בית החולים. הלה רץ בכעס לעבר חדרו של הרבי, תרוש לעצור מיד את התפלה וטען בכעס כי הרבי והחסידים רמוהו בכך שהתחייבו לקום את התנאי המסכם ביניהם שלא להריש כלל בשעת התפלות, בעוד שפפכל לא נשמר התנאי אף לרגע.

מקורבי הרבי נאלמו דם, לא היה להם מה להשיב מול טענתו הנכונה של המנהל, והכל נשאו עיניהם אל הרבי שאך בקושי ננער שמרעפי קדשו. כאשר הבינו על מה יצא הקצף עטו פניו ארשת פליאה, והוא טען בתמימות לפני המנהל: "וכי אני הראשון שמרעיש בבית החולים? הלא כמעט בכל יום נשמעות בבית החולים זעקות רמות של חולים המתפרים על משטחם: הנה רק אמש במשך שעה ארכה נשמעו מהחדר הסמוך זעקותיו של אחד החולים, ואיש לא דרש ממנו לשותק..."

אלא שהמנהל לא הבין את פשר הדמיו; הזעקות ששמעו אתמול היו זעקותיו של פצוע שהובא לבית החולים במצב קשה, ועד שהצליחו הרופאים להרדימו ולהשקוט את כאביו הוא זעק בקולי קולות מחמת כאביו הנוצריים. אך זעקותיו של הרבי היו לחנם ואין להן כל הצדקה..."

מה?!" התפלא והתרעם הרבי שהאמת היתה נר לרגליו, "הכיצד תוכל לומר שעל חנם זעקותי? וכי מה יודע אתה על גדל הכאב והצער שרשיה בהם השכינה בעודה בבלות? וכי מה אתה מבין על צער של כלל ישראל השרויים במצור גלותם? לו רק היית מבין זאת, היית מבין כי הכאבים שמחמתם זעקותי גדולים פי כמה וכמה מזעקותיו של הפצוע מאמש..."

נכח הדברים שיצאו מלבו של הרבי לא היה מענה פני המנהל, הוא שב ובקש מהנוכחים כי ישמרו על השקט, ואחר סב על עקביו ויצא מן החדר. שיחתו של עבדי אבות' ח"ב עמ קלב

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה
ירושלים	20:25	19:10
תל אביב	20:28	19:27
חיפה	20:29	19:21
באר שבע	20:26	19:26

פרשת דברים-שבת חזון • ח' אב תשפ"א • גליון 730

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

למי אתה מחכה?

במאמרים הקודמים כתבתי שכל סערה, כל אירוע חריג, מטלטל ככל שיהיה, גשמי או רוחני, משמח או מעציב - לא משנה את האדם, לא משנה את העולם, לא משנה את המציאות. גם ניסים או נבואה לא משנים את האדם. גם להיות במחיצת גדולי הדורות זה לא משנה את האדם. גם ידיעות רבות בתורה לא משנות את האדם בעומק ובמהות. גם זמני התעוררות, אורות, התלהבות, התרגשות או כל מצב רוח אחר - גם הם חולפים עם הרוח ומשאירים אותך בדיק כפי שהיית.

רק עבודה אישית משנה את האדם! רק תפילה קבועה ארוכה ויומיומית משנה את האדם!

גם המשיח לא ישנה אותך. וגם אם ירד עכשיו בית המקדש מהשמיים זה לא ישנה אותך.

אבל בכיוון ההפוך זה כן נכון: אם אתה תשתנה, ואם עוד אנשים סביבך ישתנו אז בוודאי יבוא המשיח ותבוא הגאולה ויבנה בית המקדש. על זה אומר שיר ישראלי מפורסם: "אל תגידו יום יבוא, הביאו את היום". אם תתרגם את זה למילים שלנו נאמר:

יהודי יקר, אל תצפה למשיח שיבוא - תבין שהמשיח מצפה לך שתביא אותו.

אז אם נדייק ונכוון את עצמנו בימים אלה שבהם אנחנו מתעוררים לציפייה לגאולה שלימה, נאמר כך: לא לגאולה אנחנו מצפים, אנחנו מצפים לעצמנו שנתנה, נשתנה, כלומר שאנחנו נעבוד ונשתנה ונהיה ראויים ומוכנים לגאולה ומסילא תבוא הגאולה! לא למשיח אנחנו מצפים, אלא אנחנו מצפים לעצמנו שנעבוד ונביא את המשיח בעבודתנו ובשינוי שיתחולל בנו! לא לבית המקדש או מצפים אלא אנחנו מצפים לעצמנו שנזכה לעבוד עבודה יסודית קבועה ויומיומית שתעקור מאתנו את שנאת החיים ותרבה אהבת ישראל במסירות נפש ואז, כשנעלים את הגורם לחורבן, מסילא יבנה בית מקדשנו.

המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

אל תחכה - מחכים לך

"הניסוי המדעי"

באימון הבא כאשר שוב ראה המאמן שהבחור הגאון הורס את האימון ואת המשמעת הקבוצתית ופוגע משמעותית בהצלחת האימון, עצר המאמן את האימון וכינס את כל השחקנים. הוא ביקש להביא דלי עם מים וקצת חול ואבנים. הוא פנה לשחקן הסורר וביקש ממנו לפתוח שעון עצר (סְטוֹפֶר) ולהיות מוכן למדוד זמן.

השחקנים לא הבינו מה המאמן מבקש לעשות והחליפו מבטים תמהים ביניהם. המאמן ערבב בידייו את החול והאבנים והמים, המים סערו ונעשו עכורים מאוד ובאותו רגע הורה המאמן לשחקן להפעיל את שעון העצר. המאמן הפסיק לערבב ונעמד עם כל שאר חברי הקבוצה לצפות בדלי. אט אט המים החלו להירגע והחול והאבנים שקעו בקרקעית הדלי.

כאשר המים חזרו להיות שקטים וצלולים כבראשונה הורה המאמן להפסיק את שעון העצר ושאל את השחקן כמה זמן עבר. 'ארבע דקות ועשרים ושבע שניות' הוא ענה.

ואז ניגש אליו המאמן בתקיפות ובעיניים חודרות ואמר לו לעיני כל חברי הקבוצה: "כשאני אעריך אותך מהקבוצה הזאת תהיה כאן סערה גדולה הקבוצה כולה תגעש ותרעש, אבל ארבע דקות ועשרים ושבע שניות - זה בדיוק הזמן שייקח לסערה לחלוף ואף אחד בכלל לא יזכור לא אותך ולא את הסערה שהייתה כאן..."

ההחלטה נפלה

ישנו סיפור שאני לא יודע אם הוא משל או סיפור שהיה באמת, אבל המסר שלו מאוד תואם למסר שבו עסקתי בשבוע הקודם.

בקבוצת כדורסל מפורסמת היה שחקן מאוד כשרוני ומוערך בשל יכולות גבוהות. אבל כגודל הכישרון כך גודל הגאווה והמידות הרעות. מכיוון שהשחקן ידע שהקבוצה צריכה אותו והוא היה בטוח שאי אפשר להעיף שחקן כמוהו מהקבוצה, הוא הרשה לעצמו לזלזל בכללים, לזלזל במאמן, לעשות ככל העולה על רוחו, ולדבר בחוצפה.

ההתנהגות שלו פגעה מאוד באימונים, במשמעת, ובאווירה בקבוצה. גם כאשר שחקן אחר עבר על הכללים, המאמן היה הרבה יותר מוגבל ביכולת שלו לגעור ולהעניש, כי הייתה בזה התנהגות של יִיפָּהּ וְיִיפָּהּ. השחקן הנתפז היה אומר למאמן: "למה אתה מעיר לי כאשר לשחקן השני אתה מעלים עין על דברים הרבה יותר חמורים?" ולמאמן לא הייתה תשובה מניחה את הדעת.

לסותר לציין שהדבר חרה מאוד למאמן שנאלץ להתמודד שוב ושוב עם בעיות המשמעת של השחקן היחיד ועם האווירה העכורה בקבוצה, והוא פנה למנהלי הקבוצה שנתנו לו אור ירוק לפעול על פי שיקול דעתו, ואם הוא יראה לנכון להוציא את השחקן מהקבוצה הם יבנו אותו.

רק עבודה אישית משנה את האדם! רק תפילה קבועה ארוכה ויומיומית משנה את האדם!

קו האמונה | השיעורים הקבועים

יום חמישי בשעה 21:30

שיעור בחולון

רח' המעבילים פינת המצודה

יום חמישי בשעה 19:00

שידור

מרדכי 2000

יום רביעי בשעה 21:45

שיעור שבועי

מירושלים

יום שלישי בשעה 21:15

תכנית אמונה או גיהנום

שאלות ותשובות בשלל נושאים

קו האמונה | 02-6444250

*חשוב לציין שהגעה כייח לשיעור אישית בנויים רק לשיעור בחולון, ובשאר השיעורים בחני הארץ

קו האמונה - תאריך: תרשי בטוח

אהבת חנים

שיש מי שעומד לימיני לבטל את כל המריבות שלכם על ידי שהיה "אוהב שלום ורודף שלום". אולם עתה שהלך לעולמו ונתרתי אני לבדי: "איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם", כי אין בכוחי לבדי לבטל את שנאת החינם והמריבות שביניכם.

ונראה כי משה רבינו התנבא בכך, שעתידי בית המקדש להיחרב בעוון שנאת חנם, כמו ששנינו בגמרא (יומא ט:): "מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ומצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהייתה בו שנאת חנם.

וזה הכוונת המדרש: "אילו זכיתם הייתם קוראים בתורה איכה אשא לבדי". כלומר אילו זכיתם להתעורר מדברי התוכחה של משה רבינו: "איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם", שלא לריב אלא לאהוב את כל אחד מישראל, לא היה בית המקדש נחרב, "ועכשיו שלא זכיתם", שלא התעוררתם להתגבר על היצר של שנאת חנם, "הרי אתם קוראים איכה ישבה בדד", על חורבן בית המקדש בעוון שנאת חנם. ולכן תקנו לקרוא בשבת שלפני ט' באב פרשת דברים, שנזכרו בה תוכחותיו של משה רבינו לישראל: "איכה אשא לבדי טרחכם משאכם וריבכם", כדי ללמדנו את דברי המדרש שאם היינו מקבלים את עוון שנאת חנם, ובזכות זה נזכה לגאולה השלימה ולא נצטרך עוד לומר: "איכה ישבה בדד".

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה שהוא ערב תשעה באב, נמצא קשר בין תשעה באב לפרשת דברים, כמו שכתב הביאור הלכה (סימן תכח ד"ה ט"ב קודם) הטעם שקוראים פרשת דברים לפני תשעה באב כדי שיקראו בה את תוכחותיו של משה קודם תשעה באב כדי להפטיר בה בחזון שהיא תוכחות ישעיהו על חורבן פירוש, מאחר שאנו רוצים להפטיר לפני תשעה באב בתוכחת הנביא על החורבן (ישעיהו א-א): "חזון ישעיהו בן אמוץ", לכן סידרו לקרוא אז פרשת דברים שנזכרה בה התוכחה של משה רבינו (דברים א-ב): "איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם", כדי להסמיק את שתי התוכחות. וכמו שהובא במדרש (איכה רבתי הקדמה אות יא): "אילו זכיתם הייתם קוראים בתורה איכה אשא לבדי, ועכשיו שלא זכיתם הרי אתם קוראים "איכה ישבה בדד".

ונראה לבאר כוונת המדרש על פי מה שכתוב במדבר (כ-כט): "ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל". ופירש רש"י: "כל בית ישראל, האנשים והנשים, לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו". וזהו ששפך משה רבינו את לבו כמים נוכח ישראל בתוכחת מגולה: "איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם". כלומר כל זמן שאהרן אחי היה קיים בעולם, ידעתי

מוהרנ"ת היה נוהג לומר בתשעה באב את מגילת איכה והקלות וסדר התפילה וכל בחדר סגור, והיה שוקה בו כל הלילה עד תפילת המנחה ששלחחרת. (שיש"ק ב תרלב)

שבת פעם מוהרנ"ת בְּעִיר טְשָׁעְרִין וְדָבַר מְגִדְלַת רַגְנֵי הַרְבֵּה כֹּל כִּף עַד שֶׁנִּעְנְה לֹו אָחָד מִחֲשָׁבֵי אֲדוֹלֵי אֲנִי: ש' ר' נִתְּנוּ מֵאִין לֹוּקָחִים אַתֶּם זֹאת לְדַבֵּר כֹּל כִּף מְגִדְלַתוֹ? וְלֹא עָנָה לוֹ מוהרנ"ת כְּלָאם. וְהִנֵּה בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת חַל אֲזִי יוֹם תְּשַׁעְנָה בְּאָב, וְנִסְגַּר מוהרנ"ת כְּדָרְכּוֹ בְּכָל שָׁנָה לְמִשְׁפָּה כֹּל הַלַּיְלָה וְהַרְבֵּה בְּזַעֲקוֹת בְּקִינוֹת שֶׁעַל הַחֲרָבָן, לְמִחְרַת בְּבִקְרָה פְּשָׁעֵבֶר הַנִּל לִיד חֲדָרוֹ וְשָׁמַע עֲדוֹן זַעֲקוֹתָיו, נִעְנָה וְאָמַר: אֲכֹן הָאֵל יָכוֹל לְדַבֵּר בְּגִדְלַתוֹ שֶׁל רַגְנֵי. (שם - ג קמא)

ויסוד ושורש כל החורבן עוד נקבע בזמן דוד המלך שקיבל לשון הרע על מפיבושת וכמאמר הגמרא (שבת דף נז:ו) אמר רב בשעה שאמר דוד למפיבושת אתה וציבא תחלקו את השדה יצתה בת קול ואמרה לו רחבעם וירבעם יחלקו את המלוכה אמר רב יהודה אמר רב אילמלי לא קיבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד ולא עבדו ישראל עבודה זרה ולא גלינו מארצנו, ומזה צריכים אנו ללמוד ולהתחזק עד כמה צריכים אנו להתרחק מלשון הרע ושנאת חנים, ובזכות נזכה במהר לבנין ביהמ"ק אמן.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: *3030

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

תשעה באב החל במוצאי שבת וכמה פרטים מתשעה באב עצמו:

שבת לפני תשעה באב נקראת "שבת חזון" ובספרי החסידות כתוב ששבת חזון גדולה במעלה יותר מכל שבתות השנה, אוהב ישראל מאפסא (פרשת דברים). ומובא עוד ששבת זו כולה הוא עת רצון, וכמו ששעת המנחה בכל יום הוא זמן של התגברות הדינים וביום שבת נהפך שעת המנחה לשעת "רעוא דרעוין", כך בשבת חזון שכל ימי החול שסביב לה הם ימי דין, והשבת מהפכת אותם לרחמים, ולכן בשבת זו נקל לאיש שיתקן ויגיע לשורשו בקדושה. שפתי צדיק (שבת חזון) בשם הרבי מלובלין.

בשנה זו שחל תשעה באב ביום ראשון, והסעודה המפסקת היא בסעודה שלישית האם צריך לנהוג איזה שהם מנהגי אבילות?

אסור לנהוג מנהגי אבילות כלל ואפילו בסעודה שלישית שמסתיימת סמוך לשקיעה, אוכלים בשר ושותים יין, ומעלה על שולחנו כסעודת שלמה המלך בשעת מלכותו. ואסור להמנע מאכילת בשר בסעודה זו מטעם אבילות, שלחן ערוך (סימן תקנ"ב סעיף י'). ורק מי שאינו רגיל לאכול בשר בסעודה זו בכל שבת מטעמי בריאות וכדומה, יכול להמנע גם בשבת זו.

החלפת הבגדים?

- סעודה שלישית יש לקיים כרגיל, ללא שום מגבלה.
- יש לסיים את הסעודה קודם השקיעה בכמה דקות, שלא יבואו לטעות ולאכול לאחר השקיעה.
- את הבגדים שמחליפים וחליצת המנעל יש לעשות אחר שעברו 20 דקות משקיעת החמה.

גבאי בית כנסת, ממתי מותר להכין את בית הכנסת לתשעה באב ולפנות הספסלים?

מעיקר הדין יש להמתין שיעור זמן של 20 דקות לאחר השקיעה באופן שיהיה וודאי לילה, אמנם אם יש צורך גדול כגון שיש הרבה מתפללים בבית הכנסת, אפשר להקל להתחיל לסדר מייד לאחר השקיעה. (משום שכל דבר שאסור משום שבות לא גזרו עליו ביה"ש. ע"י בזה חזון עובדיה פסח עמ' רסח).

מתי עושים הבדלה בתשעה באב?

מי שצם אינו מבדיל על הכוס במוצ"ש אלא אומר "אתה חוננתני" בתפילה, ויברך על הנר "בורא מאורי האיש" ובמוצאי תשעה יעשה הבדלה על כוס יין ויברך בורא פרי הגפן והמבדיל, ואינו מברך על האש ועל הבשמים. וחולה או יולדת שמבדילים על הכוס במוצאי תשעה באב, אין להם לומר את הפסוקים שרגילים בהם במוצאי שבת, אלא מברכים מייד בורא פרי הגן והבדל.

מגן אברהם (שם) ילקוט יוסף (סימן תקנ"א סעיף ט').

האם יש שורש למנהג להעלות את רב בית הכנסת לעליית מפטיר?

יש מקהילות האשכנזים שנהגו להעלות את רב בית הכנסת בשבת זו לעליית מפטיר - חזון ישעיהו בן אמוץ. כן כתב באליה רבה (סימן רפ"ב אות י"ד) ובמגן אברהם (שם סעיף קטן י"ד) והספרדים לא נהגו בזה. יביע אומר (חלק ו' אורח חיים סימן כ"ה).

האם מותר ללמוד בשבת זו לאחר חצות היום בדברים שליבו חפץ, או שצריך ללמוד רק דברים המותרים בתשעה באב?

יש נוהגים להחמיר שלא ללמוד בערב תשעה באב אחר חצות היום, אלא בדברים המותרים ללמוד בתשעה באב, כגון מדרש איכה, הלכות תשעה באב, הלכות אבילות וכדומה, ויש מחמירים בזה, ולענין הלכה נראה, שאף שמעיקר הדין יכול ללמוד בשבת כאוות נפשו במה שליבו חפץ, מכל מקום המחמיר ללמוד דוקא בדברים המותרים ללמוד בתשעה באב, תבוא עליו ברכה, ובכל ענין יזהר שלא יבטל כלל מלימודו מחמת כן. הליכות עולם (חלק ב' עמוד ק"ג).

כיצד הסדר של הדברים מהסעודה השלישית עד

איך נדע סימן?

**"הם" החליטו שאם היהודים עולים
לציונו של רבי שמעון, מתפללים
ורואים ישועות, כנראה
שהמקום הזה "שווה משהו".
הם הודיעו שבמקום טמון
אחד ה'קדושים' שלהם והם
תובעים בעלות על המקום.**

הדרך מספרד של לפני כארבע מאות שבעים שנה
אל ארץ ישראל, רוויה הייתה סכנות ופגעים שונים.
החל מפגעי ואיתני הטבע המשתוללים, חיות טרף
ואף שודדים. כל אלו לא הרתיעו את הגאון המקובל
רבי שמעון לביא זצוק"ל (יום פטירתו י"ד באב) לעלות
לחונן את עפר הארץ הקדושה.

אם על דמותו העילאית של רבי שמעון לביא לא
שמעתם, על השיר שהוא חיבר - אין יהודי שלא שמע
ואינו מכיר: "בר יוחאי"... השיר שמושר בקהילות שונות
מדי ליל שבת, בשמחות ובימים טובים, ובעיקר בהילולת
רבי שמעון בר יוחאי בל"ג בעומר - בעולם היהודי כולו
- חובר על ידי רבי שמעון לביא והוא מיוסד על פי
חכמת הנסתר.

בדרכו לארץ הקודש עברו על רבי שמעון תלאות רבות,
במהלך הדרך אף נשבה על ידי ערבים ברברים, ורק
לאחר ניסים ונפלאות הצליח להיחלץ מהם ולהמשיך
במסעו. אבל מה שלא עשו טרדות הדרך מספרד לארץ
ישראל - עשו בני טריפולי לרבי שמעון, שלא במתכוון.

וכך מתאר הגאון רבי חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א)
בספרו "שם הגדולים": כאשר הגיע רבי שמעון לביא
בדרכו מספרד לארץ ישראל לבני טריפולי ולוב, נכח
לדעת שאינם יודעים לקיים תורה ומצוות כהלכתם,
הבורות פשטה בהם בצורה שרוב מניין ובניין לא ידעו
אפילו לקרוא כמו שצריך.

הם קיימו מה שזכרו מאבותיהם, זיכרון שכמובן הלך
ופחת מדור לדור, וכמעט נשתכחה מהם תורה. לבו
של רבי שמעון לא עמד בצער הזה. קהילה גדולה של
יהודים טובים שרוצים לעבוד את הבורא יתברך ואין בהם
אחד שיודע להדריך ולכוון?...! בו במקום עצר את מסעו
לארץ ישראל, תקע את אהלו במשך שלושים ותשע
שנים בטריפולי - ופרס חסות תורנית על לוב כולה.

קץ כל אדם לא פסח גם על רבי שמעון, ואם כי זכה
לאריכות ימים ושנים מופלגת, בכל זאת הגיע זמנו

העולם, נהגו בו בכבוד
בשכונת "אל דארה" בעיר. שכונה זו נודעה
בקיבוץ גדול במיוחד של יהודים שראו לעצמם זכות
שציונו של הצדיק שהציל את חייהם ברוחניות ישכון
בתוכם.

שנים רבות חלפו מפטירתו, ואז קפצה על היהודים
חמתם של בני ישמעאל. הערבים החליטו שאם היהודים
עולים לציונו של רבי שמעון, מתפללים ורואים ישועות,
כנראה שהמקום הזה "שווה משהו". הם הודיעו שבמקום
טמון אחד ה'קדושים' שלהם והם תובעים בעלות על
המקום.

היהודים כמובן נאבקו בכל דרך חוקית להוכיח
שבמקום נמצא רבם ומורם מלפני שנים רבות, ואף ידעו
לספר על דמותו וחיי פריטים רבים, בעוד שהישמעאלים
נגממו על מסורת עמומה של איזה 'נביא' שלא ידעו
לומר עליו מאומה מלבד שם שהלבישו לו לצורך העניין.

אבל כיון שהדברים הגיעו למושל העיר, שהיה ערבי
אף הוא, הוחלט שיש לפתוח את הקבר ולראות מי
מצוי בתוכו. אם יהודי קבור שם - הרי שאת גופו תעטוף
טלית, ואם מוסלמי יהיה שם - יהיו אלו תכריכים בלבד.

בלית ברירה הסכימו היהודים לפתרון שנכפה עליהם,
למרות שלבם בכה בקרבם למחשבה שקברו של אותו
קדוש יחולל.

הערבים הגיעו ביום המיועד ופתחו את הקבר שנכרה
לפני שנים רבות, לפליאתם כי רבה שכב רבי שמעון
בטלית מצויצת כשכל גופו שלם ותואר פניו מבהיק
כמלאך אלוקים בעת שְׁנָתו...

פחד אלוקים נפל על הרשעים והם הסתלקו מן
המקום בבושת פנים.

העתיד מחכה לנו בהווה

כל הימים הגדולים וכל הישועות וכל ההבטחות
של כל הנביאים לא נמצאים בעתיד הרחוק וגם לא
בעתיד הקרוב, הם לא מחכים מעבר לפינה; אלא
הם כבר כאן. רבי נתן אמר: "המשיח שלי כבר כאן".
כי הוא עבד. הוא השתנה. הוא שינה את המציאות
של עצמו ושל הסביבה בכל כוחו. הוא זכה לגאולה
פרטית והוא בוודאי לא עיכב את הגאולה הכללית.

לא נמאס לכם כבר מצום תשעה באב? לא בא לכם
כבר שהוא יהפוך לנו לחג של ששון ושמחה? תבינו
היטב שצום תשעה באב זה לא חוק שמיימי וחסר
טעם כמו פרה אדומה, זה לא הולך להיפסק יום בהיר
אחד בלי שום סיבה; אלא זו גזירה שאנחנו הבאנו
על עצמנו בשנאה שביינינו, בלשון הרע, במריבות
ובפירושים שידענו. לבטל את הצום הזה אחת ולתמיד
ולהפוך את היום הזה ליום חג - זה בידיים שלנו על
ידי שנתקן את העוון שלנו שמחריב את בית המקדש
ומונע את הגאולה. נתחיל לאהוב את עם ישראל
ולהתפלל עליהם במסירות נפש ובית המקדש ייבנה
והגאולה לא תתעכב אפילו רגע אחד.

אז בואו נזכור ונזכיר לעצמנו ולבני ביתנו ולכל
הסרים למשמעתנו: תפסיקו לחכות ותתחילו לעבוד.
תקבלו על עצמך להתפלל על עם ישראל חצי שעה
בכל יום במסירות נפש. המשיח מחכה לך; הגאולה
מחכה לך; הם מחכים שתאבה את עם ישראל
במסירות נפש ותתפלל עליהם. בית המקדש כבר
בני ועומד והוא מחכה רק לך, שלא תחריב אותו שוב...

קריאה של חיבה

אז מה עושים? פשוט מאוד. מקבלים על עצמנו
להתפלל תפילה אישית חצי שעה בכל יום על
עם ישראל. לפרטים נוספים, לחיזוקים, להדרכה
ולהתחדשות - תלמדו בחוברת שזכיתי לחבר
שנקראת: "אהבת ישראל במסירות נפש".

אני חושב שעל זה ורק על זה צריכים לדבר. כל
מי שיש לו השפעה, כל מי שמדבר עם אנשים, כל
מי שמעביר שיעורים - מה המטרה שלך? להראות
שאתה יודע? למלא את הדקות של השיעור בדברים
מעניינים? או שהמטרה שלך היא לגרום לאנשים
להשתנות, לגרום לעולם להיות מאמין יותר וטוב
יותר וקרוב יותר לרצון ה'?

זה רצון ה'. ה' רוצה שנפסיק לשנוא ונתחיל לאהוב.
שנתחיל לעבוד ונתחיל להשתנות.

ברוך אומר ועושה וברוכים השומעים והקוראים
והמקיימים למעשה. זה הזמן להתקשר לחדר ההפצה
שלנו בטלפון 0522240696 להזמין מאה חוברות של
"אהבת ישראל במסירות נפש", ללמוד בהן כמובן
ולקבל על עצמנו לקיים את החצי שעה על עם
ישראל ולהפיץ כמה שיותר לכמה שיותר כדי שנתחיל
לראות שינוי מבורך בעם ישראל, שנתחיל להרגיש
את אהבת ישראל באוויר!

בואו נשים סוף לגלות, זה בידיים שלנו. בואו נבנה
את בית המקדש, זה תלוי ומחכה רק לעבודה שלנו.

ברכת שבת שלום וספורך

עם ישראל מחכה רק לך!

"כל יהודי ויהודיה, ילד וילדה, שיקחו חלק בתפילה על עם ישראל תהיה להם חלק בגאולה וכשיבוא משיח הוא יצביע על אלו שזכו לקחת חלק בגאולה"

אתה תשלים את השרשרת
שרשרת האהבה של עם ישראל
כי הכל תלוי רק בנו!

איך עושים את זה?
בשביל זה אנחנו כאן!
02-5308000

הרה"ק רבי יעקב יצחק הלוי הורביץ החוזה מלובלין זיע"א ט' מנחם אב

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

קו האמונה
02-6444250

מדברת מתוך גרונו אז יבין מה רבינו!
אצל רבינו מלובלין היו יושבים באהבת רעים ודיבוק חברים עצומה. רבינו העיד על עצמו פעם אחת בערב יום כיפורים כי פשפש במעשיו ולא מצא שאפילו פעם אחת לא בא לכלל הקפדה במשך כל השנה על שום אחד מישראל. לרבי יעקב יצחק הייתה יכולת נדירה של ראייה באספקלריה המאירה דברים אשר נרחשו במרחקים ובעולמות עליונים והסתכל ממש מסוף העולם ועד סופו וע"כ נקרא שמו המגיד כי היה מגיד מראשית אחרית ברוח הקודש עד שיזכה לתואר "החוזה" - תואר שלא זכה לו אדם מאז פסקה נבואה מישראל.

כל ימיו היה רבינו בבחי' "ציפת לגאולה" חסידים מספרים כי לילה לילה היה רבינו מבקש ממשמשו להעירו מיד אם ישמעו פעמיו של משיח רבינו אמר לתלמידו היהודי הק' כי מצד האנשים הפשוטים כבר היתה הגאולה יכולה לבוא, אולם אנשי המעלה הם שעייכבה. דברי תורתו נמסרו בשלשה ספריו: "דברי אמת", "זאת זיכרון", "זיכרו זאת" ובספרי תלמידיו המרובים.

בערב שמחת תורה בשנת תקע"ה, עת הגיעו המוני החסידים ושמחו יחד בשמחת חג מרקייעת שחקים עודד החוזה את תלמידיו להמשיך בשמחה ואמר "אם יהיה לנו שמחת תורה שמח יהיה לנו גם תשעה באב שמח". רבינו נכנס לחדרו לנוח ומכיוון שידע על סכנה האורבת לו ביקש מאשתו שלא לצאת מהחדר עד לקומו משנתו. לפתע שמעה הרבנית קול בכי משוע של ילד מחוץ לחדר ומשיצאה לרגע מהחדר נפל רבינו באופן פלאי מחלון ביתו, ומאז שותק כל גופו והיה רתוק למיטתו עד שביים ט' באב נסתלק. זכותו תגן עליו וזכה להתבשר בגאולת עולם במהרה בימינו.

אלה תולדות איש האלוהים- פאר הדור הרה"ק רבי יעקב יצחק הלוי הורביץ - החוזה מלובלין זיע"א. רבי יעקב יצחק נולד בשנת תק"ה בשברשין לאביו רבי אברהם אליעזר הלוי הורוויץ זצ"ל. מגיל שלוש ידע הילד יעקב יצחק את התפילות בע"פ, היה מן המצטיינים והתבלט בכשרונו. הוא אהב להתבודד ביערות וקדושתו ניכרה מימי הילדות.

בהיותו בן י"ב שנים קיבל על עצמו לא להסתכל מחוץ לד' אמותיו והיה קושר את עיניו במטפחת וכך התהלך שנתיים וחצי רצופות בעיניים עצומות עד שהגיע להרה"ק ר' שמעלקא מניקל שבורג ז"ע. בילדותו זכה רבינו לראות את רבי זושא זי"ע בתפילתו שאמר לו "הנה נתתי לך נפש רוח, עתה לך אל אחי רבי אלימלך והוא ייתן לך גם נשמה".

בשנים שאחר כך עבר להסתופף בצל המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע אשר קירבו וחיבבו מאוד. בהמשך חייו היה רבינו תלמידו האהוב של רבי אלימלך מליזענסק זי"ע וקראו בשם "מורי". מסופר שבבוא החוזה לעירו של רבי אלימלך זי"ע היה רבי אלימלך מטריח עצמו לבקרו באכסנייתו וכאשר מחה בו בנו רבי אלעזר ענה לו "נעם אלימלך" הקדוש "אם השכינה איננה מתביישת ללוות אותו בכל מקום שהוא פונה למה אתבייש אני?".

לאחר הסתלקות רבי אלימלך מליזענסק פתח רבינו את בית מדרשו בלאצהוט ואח"כ מלובלין. אל בית מדרשו נהרו חסידיו בדרימה בלתי פוסקת עד שהפכה לובלין לפלטרין ומגדול של החסידות.

הרה"ק השרף ר' אורי מסטרעליסק תלמידו אמר "כשבאים ללובלין, יצייר שהוא (היינו העיר) ארץ ישראל, ונצר ביהמ"ד ירושלים והבית מדרש עצמה היא קודש הקודשים והשכינה

אם נחרב
הבית בגלל
שנאת חינום
ישׁוב ויבנה
בגלל
אהבת חינום

להזמנת סטיקרים
ומוצרים נוספים:
050-9931931

אני אוהב כל יהודי

מיוחד לסיום המדור

תפילה לאיש לשלום בית

כי אין דבר שיותר פוגע ומערער את בטחונה ושמחתה של האשה מאשר ההערות שבעלה מעיר לה, וכל הערה פוגעת בה כמדקרות חרב בליבה, והיא אינה יכולה להכיל את המחשבה שהיא אינה מושלמת בעיני בעלה; לכן רחם נא עלי ותן לי כוח וחוזק ודעת שלא להעיר לאשתי שום הערה בשום עניין בעולם, רק אוהב אותה ואכבד אותה בכבוד גדול מאוד, ואדע בידיעה ברורה שגם אותם דברים שבהם היא צריכה להשתנות לא ישתנו על ידי הערות או תוכחות, אלא אך ורק על ידי שארבה באהבה וכבוד אליה, ואאמין באמונה שלימה, שככל שאוהב אותה יותר וככל שאכבד אותה יותר, כך יותר תשתנה לטובה.

ריבוננו של עולם, איש ואשה זכו - שכינה ביניהם. עשה למענך, שיהיה לך מדור בביתנו להשרות בו שכינתך, שתהיה לך נחת רוח בעולמך, ותמיד תשרה השכינה בביתנו, ותרבה השמחה והקדושה במעוננו, ויהיה ביתנו בית ועד לחכמים, ונזכה לגדל בו בנים ובנות כולם יודעי שמך ועושי רצונך, שיגדלו ויגלו את שמך וכבודך ומלכותך בעולם. אנה ה', עשה למען שמך, עשה למען ימנך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך. למען יחלצון ידידיך הושיע ימינך וענני הושיע את עמך, וברך את נחלתך, ורעם ונשאם עד העולם. עושה

שלום במרומוי, הוא יעשה שלום עלינו, ועל כל ישראל, אמן. "יהיו לרצון צורי וגואלי".

בעולם. ובפרט רחם נא על כל עמך ישראל הנשואים, שיזכו לרחם זה על זה ולחיות בשלום. ועזרני נא ברחמיך, שאזכה להידבק במידת הרחמים, ואזכה לתמיד להתנהג ברחמים, ולרחם על אשתי, ולהבין לליבה ולהרגיש את מצב רוחה ואת מה שעובר עליה, ואזכה להקשיב לה בהבנה גדולה עד שהיא תמיד תרגיש חופשיה לספר לי את כל מה שיש בליבה, ושתדע שבעלה שומע אותה ומבין אותה, ועל ידי זה היא תשתחרר מכל הלחצים ותרגיש שהחיים שלה יפים ומאושרים.

אדון השלום, מלך השלום שלו, עזור נא ברחמיך הרבים שלא תהיה לעולם שום מחלוקת ביני לבין אשתי, כי אתה "עושה שלום במרומוי" ומחבר שני הפכים ביחד, אש ומים, וכשם שבנפלאותיך אתה עושה שלום בין המלאכים העשויים מיסוד האש והמלאכים העשויים מיסוד המים, כן תעשה בנפלאותיך ותחבר ביני לבין אשתי בחיבור אמיתי ובאחדות גמורה, אף שבאמת לפי טבענו אנחנו שני הפכים גמורים. ותיתן לי חכמה, בינה ודעת, כי רק על ידי הדעת אפשר לחבר שני הפכים אלו שהם האיש והאישה, כי האיש הוא חסד והאישה היא גבורה, האיש הוא מים והאישה היא אש.

ריבוננו של עולם, אתה ידעת שהדבר שהורס יותר מכל את שלום הבית

כאשר הבעל מעיר לאשתו,

יהי רצון מלפניך, ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, אדון השלום, מלך שהשלום שלו, שתשים שלום בין כל באי עולם, ולא יהיו שום שנאה וקנאה ותחרות וניצחון וקנטור בין הבריות, ובפרט בין עמך ישראל, ובפרט בין איש לאשתו, ובפרט ביני לבין אשתי שתחיה. ריבוננו של עולם! אתה לימדתנו על ידי צדיקיך, שכל עבודתו של היצר הרע היא לקלקל את השלום שבין איש ואשתו, ובזה הוא משקיע את כל כוחו ומרצו בתחבולות ובתככים, כי היצר הרע יודע שכל תיקון האדם תלוי ועומד על שלום הבית שלו; על כן באתי לפניך להתפלל על נפשי ונפש בני ביתי.

אנא, ה' אלוקי, שים שלום ואחוה ורעות ואהבה גדולה ביני לבין אשתי שתחיה. ותתן בליבה של אשתי שתדע בידיעה ברורה שאני אוהב אותה ושאתני דורש את טובתה ומבקש את אהבתה תמיד, ושהיא תמיד בראש מעייני ומחשבותי, ואני חפץ בהצלחתה ובשמחתה יותר מכל דבר אחר. אבא שבשמים, עזור לי שהיצר הרע לא ירמה את אשתי במחשבות שאני לא אוהב אותה ואיני מעריך אותה. לכן רחם עלינו, שבכל יום ויום נזכה אני ואשתי לשבת ולדבר, באהבה והבנה אמיתית, ולא יוכל שום דבר שבעולם לקלקל את השלום והאהבה בינינו.

ריבוננו של עולם, רחם נא על כל עמך ישראל ועל כל העולם כולו, שיתרבה השלום בעולם ובין עמך ישראל ובין איש לאשתו. אנה ה', תשפיע שלום נפלא בכל העולמות עד שיימשך שלום גם לעולם הזה הגשמי, וכל הבריות כולן ירחמו זה על זה, ויהיה שלום גדול בין כל הברואים

בארצות - "חוט של חסד"

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

רבנו הורה בצוואה שלו: לא להוכיח!

הכירו בית דין מיוחד, הפועל 24/7:

ונשאלת השאלה מדוע בהתחלה משה רבנו מוכיח ברמז ואח"כ מוכיח בגלוי.

התשובה היא שמשה רבנו הולך בדרכיו של הבורא יתברך. שכך הם מדרכי ה', לדון את עם ישראל בכלליות על עיקר הדין כמו אם יחיה, או ימות, ממה יתפרנס וכמה, ועוד עניינים כלליים בראש השנה, אבל איך יעבור על האדם כל יום וכל שעה - אם בטובה אם לאו, זה תלוי בפסק הדין שבמשפט שעובר בפרטיות באתו יום ואותה שעה והכל לפי מעשיו.

כי בשמיים יש 24 בתי דינים, ובכל שעה משעות היממה האדם נשפט לפי המעשים שלו, אם מעשיו טובים דנים אותו לזכות, לכן שורה עליו שמחה ורואה ברכה.

ואם אין מעשיו טובים דנים אותו לחובה, ולכן יש שחשים בעצבות, כבדות, ייסורים ומניעות.

הצדיקים מגלים לעם ישראל את דרך התשובה.

אין דור יתום, גם בדור הזה מראים לנו הצדיקים דרך של תשובה, וזה החלק הכי חשוב בהתבודדות, החלק של התשובה, בורא עולם רוצה שהאדם יעמוד ויתוודה על מעשיו הלא טובים, ויבקש סליחה מהבורא.

"אלה הדברים"

מפרש רש"י: "לפי שהם דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן. לפיכך סתם והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל". משה רבנו מלמד אותנו, אפוא, יסוד בתוכחה: כאשר מוכיחים אדם, אין לבייש אותו אלא מוכיחים ברמז.

רבנו אמר בצוואה שלו שלא להוכיח.

לא להוכיח את האישה, את הילדים ואת החברים. דהיינו: אל תיתן שהיהדות תהווה חומה ביך לבין הילד, אלא עשה את שליחותך לשמש כאבא.

וכן האישה תאהב את הילדים שלה באמת. וצריכים ההורים להגיד לילדים ולהוכיח להם שהם אוהבים את הילדים שלהם.

בדור הזה ה' רוצה שנהיה אמתיים אחד כלפי השני. עניין זה בא לידי ביטוי בתגובה המידית של ההורים כאשר הילד עשה משהו לא טוב. כאן נמדדת האהבה.

אהוב את הבריות ומקרבן לתורה ודרכיה דרכי נועם.

בהמשך הפרשה משה רבנו כן מפרט את החטאים ביחס לעניין המרגלים וכו'. שם משה רבנו לא מוכיח ברמזים אלא גלוי, מוכיח אותם אחד על אחד.

הרב שלום מזור
מהמרכזים הבכירים
של
"חוט של חסד"
058-4180994

חיזוקון
לומדים הלכה

הלכות חודש אב

נהגו שלא לאכול בשר
מראש חודש אב עד יום
עשירי באב וביום ראש
חודש עצמו מנהג הספרדים
לאכול בשר, מפני כבודו
של ראש חודש
(בהלכה ובאגדה)

לקבלת מטרים מחזקים 052-6672221

הולכים אל האוה!

ביטוח החיים האמיתי
הוא זכות אחזקת התורה

לא יוצאים לחופשה בלי ביטוח רוחני

02-5308000

ילדון חידודון

ז"ל ימים לפני היותו ז"ל, - כך נמסר לנו ע"י חז"ל - ערך וסיכם והוכיח את כל המאורעות.

תשובה פרשת בלק: המלאך עמד לפני בלעם ז'חרבו שלופה בידו, בלעם אומר לאתון לו יש חרב בידו כי עתה הרגתיך, פנתס קם מתוך העדה ויקח רומח בידו. בפרשת מטות בסיפור מלחמת ישראל במדין נאמר ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב' (ליא, ח).

זוכה: שלמה אליאס, חיפה.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

אופנים חדשות בהפתעה

שלום, שמי נהוראי, אני בן 6 והסיפור שלי הוא סיפור על אופנים. יש לי חבר, שאני ממש אוהב אותו, הוא חבר טוב שלי, אנחנו ביחד כבר כמה שנים בגן. יום אחד חבר שלי הגיע אלי עם אופנים יפות וחדשות, הם היו כל כך יפות שממש רציתי כאלה אופנים. במיוחד שלא היה לי אופנים בכלל. ביקשתי מחבר שלי שיתן לי ליסוע באופנים שלו קצת, זה לא היה נראה שהוא מאוד רוצה לתת לי, אבל אמר "טוב, אבל רק סיבוב אחד וזהו" היה לי מאוד קשה, ואפילו קצת קינאתי בו.

אז הלכתי לאמא שלי ובקשתי ממנה גם אופנים, אבל היא אמרה, "כן אני בדיוק רציתי למצוא לך אופנים יד שניה" "יד שניה???" אמרתי, אבל רציתי חדשות, ממש חדשות כמו של שלומי חבר שלי.

אמא שלי היא מיוחדת, היא הבינה בדיוק מה התכוונתי וגם מה אני מרגיש, אבל לא היה לה איך לעזור לי, רק ליטפה אותי ואמרה לי- יש רק אחד שיוכל להביא לי אופנים חדשות. הבטתי

בה בעיניים דומעות ושאלתי אותה- מי? היא הצביעה לי למעלה, ואמרה- "השם, הוא הכי עשיר בעולם ויש לו את כל סוגי האופנים אתה יכול לבקש ממנו"

אני החלטתי שבאמת אני יעשה את זה, התפללתי אליו וקיויתי שישמע לתפילתי ואמרתי לו תודה על זה שאין לי אופנים בכלל ואפילו לא אופניים חדשות...

יום למחרת, יצאתי אחר הצהריים עם חבר שלי והאופנים שלו כמובן, ואז עוצר ליד חבר שלי אוטובוס, אני רואה את חבר שלי מדבר עם הנהג, ואז מצביע עלי, התקרבת והנהג אומר לי- יש לי אופניים חדשות, הבן שלי לא רוצה אותם, אני קניתי אותם ממש לפני כמה ימים, אתה מכיר מישהו שצריך, אני נדהמתי מהשאלה שלו, ואמרתי לו- כן אין אופניים בכלל! הנהג קם ממקומו, והוציא לי זוג אופניים חדשות ואמר לי- קח, תהנה.

אמרתי לו תודה והוא נסע, ואני נותרתי מופתע עם אופנים חדשות והמון תודה לה' אמרתי תודה וקיבלתי אופנים חדשות.

מנחם אב - החודש אריה - התחזקות

שעה התבודדות היא המקור להתחזקות היומית.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מטרים מחזקים - 052-6672221

פטרונות יש לשלוח למייל
al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252
יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

מדור ילדים שעשועון מגוון

צורה וצבע

ו	ב	ר	פ	ט	צהוב
נ	ש	ח	א	י	כתום
ע	מ	ג	כ	צ	תכלת
ה	ת	ל	ק	ד	ורוד

כתבו מתחת לכל צורה את האות המתאימה לפי הטבלה אם פתרתם נכונה, יצא לכם פסוקים מפרשת דברים

Colorful dot patterns for a matching exercise. The patterns consist of various colored shapes (hexagons, circles, diamonds, triangles, squares) arranged in rows, corresponding to the letters in the table above.

בדיחות הדעת

בחור בישיבה התחיל לשיר ולשמוח ולרקוד, לקיים מאמר חז"ל "משנכנס אדר מרבין בשמחה", הראש ישיבה רואה אותו ומזדעזע: "לשמחה זו מה עושה?", עונה לו הבחור: "משנכנס אדר מרבין בשמחה", עונה הראש ישיבה אצלינו עיקר שמחה היא שמחת התורה לכן יש להרבות בתורה, הבחור שמר את הדבר, כשהגיע אב, לקח הבחור את מקל הנדודים ובא לצאת מהישיבה לקיים "קום התהלך בארץ", הראש ישיבה שואל: לאן פניך מועדות, ענה לו הבחור: לקיים מאמר חז"ל: "משנכנס אב ממעטין בשמחה".

העלון מוקדש להצלחת

הרב אליעזר בן עטיה

רות בת רחל

מורן טליה בת רחל

להקדשת העלון: 02-5308000

הכלל העיקרי שינחה אותנו הוא: "ליצור אווירה נעימה בלי הרבה לחץ ומריבות" ובעיקר בזמן שאנו עורכים ביחד עם הילדים, את זמן ותכנון החופשה.

8. יצירתיות - תהיו הורים יצירתיים, תארגנו יציאות וטיולים מעניינים, אתרים כשרים, מעיינות, נופים, חופים יש שלל של אטרקציות שגם לא עולות כסף. תחפשו ותתעניינו. אם תהיו ח"ו עייפים וזקנים, הילדים ימצאו את הדרך להשתגע גם לברוח, וזה סכנה. פעילות בחופש היא יציאה משפחתית, צאו איתם.

זכרו: תכנון מראש תוך כדי בירור צרכים, התחשבות ברצונות, שיתוף פעולה, נתינת אמון ויצירת אווירה רגועה - מבטיחים ירידה משמעותית ב"תקלות בתקשורת", בתחושות הכעס ובשימוש גובר במושג "משעמם לי", אין לי מה לעשות, כולם יוצאים ל... ורק אנחנו כל היום בבית"...

וטיפ אחרון: בעוד חודש, אחרי שתתחיל מחדש שנת הלימודים, כאשר כולם חוזרים למקומם בשלום, קחו פסק זמן של יום יומיים וצאו גם אתם ההורים לחופשה "למילוי המצברים" אחרי הכול גם לכם מגיע איזה שהוא פרס על שלא ירדתם "לגמרי" מהפסים.

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

נהנים בחופש? תלוי את מי שואלים!

"אמא איזה כיף, אנחנו כבר בחופש הגדול!!!" בשביל הילדים, החופש הוא באמת סיבה לחגיגה. אבל, האם גם אמא ואבא חושבים כך? רגע לפני ששוב הרעיונות-מה עוד עושים בחופש, נזרקים לאוויר: קייטנות, טיולים, הצגות, לונה פארק, בריכה, נסיעה לים, מחשב, חופשה במלון, שבת במירון, איפסון אצל קרובי משפחה, שעמום, ועוד פעם שעמום והסוף הבלתי נמנע: ויוכחים ומריבות בין האחים והאחיות, שלא נתנים לנו מנוח ומשווים את הטמפרטורה בבית עם המזגן, לזו שבחוף...ממש רגע לפני שאנחנו בורחים מהבית או לחילופין מתאשפזים במוסד סגור עד סוף החופשה, עלינו לדעת, כי עם מעט השקעה ויצירתיות, נוכל בע"ה לגרום לילדים ולנו ליהנות בחופשה.

אז איך עושים את זה?

1. תאום ציפיות

שבו עם כל ילד בנפרד ובררו איתו מה הוא רוצה לעשות בחופשה, מה חשוב לו ולמה הוא מצפה. הרבה פעמים אנחנו חושבים על רעיונות "מדליקים" ומסתבר שהם "מדליקים" רק אותנו ואילו הילד כלל לא בעניין, לכן שיתוף שלו יוכל להוריד את רף התלונות ולקבל אינדיקציה לגבי השאיפות של הילדים מהחופשה!

2. קבצו את הרעיונות

אספו מכל הילדים את רעיונותיהם לרשימה ארוכה ככל האפשר של פעילויות שתהינה מוסכמות עליכם ועליהם כגון: משחק משותף, בריכה, נסיעה באופניים, פעילות במתנס, שינה אצל חבר, יציאה לטיול רגלי בערב, נסיעה לקרובי משפחה, קניות משותפות של ציוד לבית הספר וכדו'. אל תמנעו להוסיף לרשימה זו גם את הפעילויות שלכם כהורים למשל: ימי עבודה, טיול משפחתי, התחייבויות אחרות וכדו'. שבו ותדונו עם הילדים על הרשימה.

3. לויז מתכונן

לצורך העניין, הכינו לוח שנה גדול. כתבו בו את הימים של החופש, החליטו בערך מה יהיה סדר היום לכל יום ומה הפעילות שקבעתם ביחד לעשות. לאחר שהגעתם להחלטה - סמנו בכול יום מימי חופשת הקיץ את התוכנית המפורטת עד כמה שניתן, לאותו היום. לעיתים מומלץ לרדת לדיוק של שעות. כמובן, שתפו במשימה זו את הילדים. ברגע

שהם שותפים להחלטות, הסיכויים לריב, להתמרמרות או חוסר שביעות רצון - יורדים פלאים!

4. ביחד ולחוד - נסו ליצור זמנים בהם הילדים נמצאים יחד וזמנים אחרים בהם הם נמצאים לחוד, על מנת ליצור מצב של עניין משותף וגם מנוחה של האחד מהשני.

5. קביעת מטלות מראש - כאשר נקבע מטלות ברורות ומוסכמות מראש, כגון: מי אחראי על עזרה בהכנת ארוחת צהרים, מי מטפל בתינוק, קיפול כביסה, טאטוא הבית, שמירה על אח/אחות קטנים, הדבר יקטין מאוד את האפשרות של הימנעות מעשייתן או סידרה של תלונות בעקבותיהן. בהירות מידע היא דבר הכרחי כדי לרתום את הילדים ואפילו את הקטנים לעשייה.

6. אל תלחמו בהם קבלו אותם - ילדים מתבגרים נוטים "לחיות" בזמני החופשה בעיקר בשעות הערב המאוחרות. החופש הוא זמן של סכנה רוחנית ורבות הצרות שנגרמו משעות בילוי אלו. חובה עלינו להבין את הצרכים של הנער המתבגר ועם כל זה חובה עלינו ללמד את הנער, לנתב את אש הנעורים הבוערת בו. אין לי פתרונות קסם כלליים ועל כל הורה להתייעץ עם רבו מה מותר ומה אסור וכיצד לעבור את החופש בשלום. בכל מקרה, הסכימו מראש על מקום היציאה ועל שעות פעילות הכוללות שעות יציאה ושעות חזרה ברורות, עם מי הוא יוצא ולאן. וציידו אותו עם טלפון כשר כמובן, זה חובה. כאשר נבין את הצורך של המתבגר נוכל לפתור את המחלוקת מתוך קבלה והבנה ולא מתוך מלחמה וכך גדל מאוד הסיכוי לשיתוף פעולה מלא.

7. מנוחה היא לא בטלה

זכרו את מאמר חז"ל: "במתים, חופשי! כיון שמת אדם נעשה חופשי מן המצוות" וכל זמן שיהודי חי הוא עבד ה' ויש לו מטרה ותכלית בחיים. עלינו להחזיר בילדים כי: החופשה מספסל הלימודים בבית הספר, אינה ח"ו חופשה מהיהדות, אך מאחר ובאמת אנו זקוקים למנוחה, לכן נשלכ בין השניים.

כמובן לא נוכל לעבור על הלכה, ולא ייתכן שבחופשה נקום בשעה 10 ונתפלל במניין של 11, אבל מצד שני נתכנן את הזמן ונשאיר זמן פנוי למנוחה.

הילדים זקוקים גם לפעילות יותר "חופשית" ממנוחה על הדשא, ואת זה כאמור צריך לתכנן איתם.

הרבה ראו ישועות!!! אל תחמיצו!
בטי"ז באב יום הישועות והזיווגים
טיסה לקברי צדיקים באוון
ולתפילה בציונו של רבי נחמן
עם מרים ארוש הרבנית
לאמא ולבת י"ב - ט"ז אב
21-25.07
להרשמה עכשיו! << 0523372280

אהבת ישראל במסירות נפש
החברת החדשה והחשובה ביותר של הרב שלום ארוש
איך נוכל להוסיף אהבת ישראל? הכל בתוך החברת!
זכות גדולה להפיץ במימיו
052-2240696

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ח אב תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 7:10 תל-אביב: 7:25 חיפה 7:18 מוצאי שבת: ירושלים: 8:26 תל-אביב: 8:29 חיפה: 8:30 ר"ת: 9:02

פרשת דברים

מצות תוכחה

להוכיח הזולת בנועם, מתוך אהבה ובאופן נעים ומכובד!

נלמד מהפסוק: "אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל" (פרק א-א)

וכתב רש"י: לפי שהן דברי תוכחות, ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן. לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל. וכתב השל"ה הק' (בתוכחת מוסר): כשהוכיח [משה] בדברי מוסר סיפר מעלתם "הבו לכם אנשים חכמים נבונים וידועים"... הוא על דרך הפסוק "אל תוכח לך פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך". הענין, כשאתה רוצה להוכיח את אחד, אל תאמר לו כך וכך אתה גרוע, כי אז ישנאך ולא ישמע לדבריך, וזהו שנאמר "אל תוכח לך" – שלא תוכיח אותו דרך זלזול לומר לך אתה, רק אדרבה תאמר לו, חכם אתה, ואם כן, חרפה היא לאיש כמון לעשות כה וכה. זהו "הוכח לחכם" כלומר: תעשנו לך לחכם, אז יאהבך וישמע לקול דבריך ויקבל מוסר".

בדרשות מהר"ם שיף מבאר כיצד הוכיח משה רבינו את ישראל, ממנו נלמד היאך צריכה להיות דרך התוכחה באופן שלא לבייש את מי שמוכיחים אותו. הנה מדגיש הפסוק שמשה רבינו דיבר אל "כל" ישראל, שכלל את כולם בתוכחתו למרות שלא כולם עברו אותה עבירה. "כי המוכיח את חברו שלא יבוייש" – כותב המהר"ם שיף – "מצינו בספרים שלא יוכיח אותו החוטא לבדו כדי שלא לביישו, רק לכלול כולם כמ"ש למה תריבון אלי כולכם פשעתם ב".

בעיקרון זה מבאר המהר"ם שיף את הפסוק "הוכיח תוכיח את עמיתך" ללמדנו שאם תרצה להוכיח אדם, אזי תוכיח את עמיתך ממש, הוא עמיתך בתורה ובמצוות שהוא צדיק גמור ואז "לא תשא עליו חטא" – שלא תבייש את מי שהדברים אמורים ומכוונים אליו.

במעם לועז (אבות) מובא שהמוכיח את הבריות זוכה למעלות גדולות ונשגבות, כמו זו שהקב"ה גוזר גזירה והוא בכוחו לבטלה. ואמרו ב**זוה"ק** אילו ידעו הבריות מעלתו של המוכיח היו רודפים אחרי המוכיחים יותר מחייהם. וכשם שאדם משתדל למנוע כל נזק מידידיו, כך חייב למנוע מן החטא. ואם תוכחתו לשם שמים, הרי דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. וזה אם תוכחתו לשם שמים ולטובת חברו, ולא כשיש לו שום פניה ח"ו או שהוא עצמו אינו מקיים.

הוא שאמרו חז"ל על הפסוק "וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים", שאם החכם מסכן ודל מאותה חכמה ומאותם דברים שהוא אומר, והוא רוצה להוכיח אחרים על אותה החכמה, הרי חכמתו בזויה ודבריו אינם נשמעים.

בפתחת ירחי כלה (תשמ"ג) פתח **רבינו הגרא"מ שך** זצ"ל ואמר: "לא קל לדבר אך אסור להחשות! אומרים חז"ל (במד"ר דברים-א): עד שלא זכה משה לתורה כתוב בו "לא איש דברים אנכי". כיון שזכה לתורה התחיל לדבר שנאמר "אלה הדברים אשר דיבר משה".

והביאור הוא, כי קודם מתן תורה לא היה משה רבינו מחוייב להשמיע את דברו. אבל משנתנה תורה, חייב לומר ואינו יכול לפטור עצמו. כך בתקופתנו, כל מי שיכול להאיר ולהבהיר את העירפול והבילבול השוררים כיום, חייב לעשות זאת ואינו רשאי לפטור עצמו.

"תפקידי להעיר ולהוכיח..."

זרכו של הצדיק **רבי הלל מקאלמיא** זצ"ל היתה להוכיח את ישראל על כל פגם וביטול מצוה. בכל מקום בדק את הפירצות הצריכות תיקון, ועורר לתקן את הטעון תיקון.

פעם ביקר בביתו של יהודי, ומיד בעומדו על מפתן הבית העיר לבעל הבית על ה"מוזוזה", שאינה קבועה בגובה הנכון עפ"י ההלכה שהוא השליש העליון של הפתח.

כשנכנס פנימה, העיר לו על כך שלא הניח נגד הפתח שיעור של אמה על אמה שאינו מסוייד זכר לחורבן הבית, וכך במשך כל זמן שהותו בבית העיר לו על ענינים שונים.

בצאתו לזרכו שאל אותו בעל הבית: "רבי נכבד! הרי לפני זמן-מה ביקר אצלי רבי פלוני והוא לא העיר לי כלל על ענינים אלו ומדוע אתם מעירים לי על כל צעד ושעל?"

השיב לו רבי הלל: "מצאנו בתורה שהיו במצרים שתי מיילדות לישראל, שפרה ופועה, ודרשו חז"ל "שפרה" שמשפרת הולד ו"פועה", שמדברת לולד. כך ישנן שני דרכים בעבודת הצדיקים, יש שהוא בבחינת "שפרה" שתפקידו לשפר כל דבר ולומר שהוא טוב, ויש שהוא בבחינת "פועה" שתפקידו לדבר ולהעיר על כל דבר הטעון תיקון.

הפטיר רבי הלל: "אני תפקידי להיות "פועה" ולהעיר ולעורר את ישראל, ואילו הרבי הוא תפקידו להיות "שפרה"..."

עפ"י "רשומים בשמד"

להוכיח ולחזק את הבאים...

הצדיק רבי ישראל אבוחצירה – הבבא סאלי זצ"ל, היה מרבה להוכיח את הבאים לבקרו, לזרזם ולחזקם בקיום המצוות. לעיתים היה מתנה את ברכתו ותפלתו בקבלת מצוה אחת לקיימה כראוי או בתיקון אחת המדות.

היה אומר למקבלי פניו: "אם תבטיח לי שמעתה תקפיד על מצוה מסויימת, גם אני מבטיח להתפלל כבקשתך".

בבא סאלי

עלון "איש לרעהו" פרשת דברים הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה והעזקנית

מרת חיה פריימן ע"ה בת הרה"ח ר' יהושע מרדכי זצ"ל

שיום היאהרצייט חל ביום יד' מנחם אב

ת.נ.צ.ב.ה.

לברך את רעהו באהבה ומוכל הלב!

נלמד מהפסוק: "ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם" (פרק א-יא)

וכתב רש"י: אמרו לו אתה נותן קצבה לברכתנו... אמר להם, זו משלי היא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם. וכתב השל"ה הק': מצאתי כתוב בקונטרסי האריז"ל: 'משה' בגימטריא א-ל-ש-ד-י. ובמילוי אותיותיו עולה בגימטריא 'אלף' - זהו משלי. הרי שברכם בכל לבבו ובכל נפשו, בכל מה שנכלל בשמו. כך ראוי לאדם לאהוב את ישראל בגופו ונפשו ומאודו. עכ"ל. וכן מצינו בנוסח ברכת כהנים: 'וציונו לברך את עמו ישראל באהבה' כי ברכה בכוונה ובלב שלם, היא רק זו הבאה מתוך אהבה.

על הפסוק "וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלוקים את בני ישראל" (דברים לג-א) כתב הרמב"ן: "להגיד כי ברכתו מתקיימת, כי איש האלוקים היה, ותפלת ישרים רצונו".

ובפסיקתא דר"כ אמרו חז"ל: הרבה ברכו ברכות ראשונים כל אחד ואחד בדורו ולא הייתה ברכה מעולה בכולם כברכותיו של משה. ובמדרש תנחומא (ויחי) אמרו: "אמר הקב"ה, לשעבר הייתי צריך לברך את בריותי וכו' מכאן ואילך יהיו הכהנים והצדיקים מברכים אתכם".

הגרי"ל דיסקין זצ"ל סבר שכל אדם "לפום דרגא דליה", אם עושה את תפקידו שלו בעבודת ה' לפי מדרגתו - תהיה אשר תהיה - בשלימות האפשרית, אזי ראוי ברכתו שתתקיים!

וכפי שאירע למעשה, כאשר אדם ביקש להתברך אצלו, שלחו להתברך אצל הסנדלר **רבי ניסן שוסטר** ז"ל... תמה האיש: כלום אין ברכתו של הרב נשמעת יותר מברכתו של הסנדלר?!

השיב לו הרב דיסקין בנועם: "רואים אנו כך בגמרא (תענית כא:) שמספרת על אבא אומנא [שהיה מקיז דם], והיו משגרים אליו ברכת שלום מן השמים בכל יום... ואילו לאבי, מגדולי האמוראים, שיגרו שלום רק בכל ערב שבת. חלשה דעתו של אביי. אמרו לו מן השמים: אינך יכול לעשות כמעשיו. ומה היו מעשיו של אבא אומנא? היה קובע תור לגברים לחוד ולנשים לחוד. וכשהיה עליו להקיז דם מזרועו של הנשים, לא היה עליהן לגלות את זרועו, אלא היו עוטות מעפורת והיה נקב שדרכו היה מקיז דם".

מלמדת אותנו הגמרא, שכל אדם נתבע לפי דרגתו, ואותו מקיז דם הגיע לשלימות במדרגתו שלו. "כך גם רבי ניסן הסנדלר" - הפטיר הגרי"ל דיסקין - "מלבד מה שמקדיש עתים לתורה, שמעתי שאינו לוקח מדה מן הנשים המבקשות שיתפור להן נעלים. אלא מעיף הוא מבט בנעלים הבלויות שלהם, ותופר מנעלים חדשים לפי אומדן. ואם אין המדה מכוונת, דבר הקורא תכופות, חוזר ותופר הוא מנעלים אחרים... עד שהמנעלים מתאימים. הנהגה כזו היא בבחינת הנהגת אבא אומנא, וראויה ברכתו שתתקיים!"

ידועים דברי חז"ל בגמרא (ברכות ז) "אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך". אמר על כך הגאון **רבי חיים קרייזווירט** זצ"ל: לא כל אחד יכול להחשב "הדיוט". שכן הדיוט הוא יהודי כשר, אמנם אינו צדיק ואינו תלמיד חכם אבל גם לא עבריין. משא"כ כל מי שהוא עבריין הרי גרוע הוא מהדיוט.

"ברכתך חשובה ביותר..."

סיפר הגאון **רבי אברהם הכהן קופשיץ** זצ"ל (שהיה רב שכונת נוה צבי): באחד הביקורים שקיימתי עם הורי בביתו של הסבא הגאון **רבי יוסף חיים זוננפלד** זצ"ל שהיה ממוקם בשכונת בתי מחסה בעיר העתיקה, חשתי התרשות מיוחדת לקראת הביקור הייתי אז ילד קטן כבן ארבע.

נכנסנו לביתו של הסבא הגדול. הורי שוחחו עם הסבא. כאשר סימנו את הביקור ופנינו לצאת מהבית, פנה אלי הסבא ואמר לי: "אברהמלה, הלא הנך כהן; ברכתך חשובה ביותר, כמו שנצטוונו בתורה. "ברכני נא בברכה המשולשת בתורה..."

ברגע הראשון חשתי מבוכה קלה. ידעתי כבר שהסבא הנו אישיות חשובה בארץ מי אנוכי הקטן שארהיב עוז לברך את גדול הדור? אולם הסבא הרכין את ראשו לעברי כאומר לי שוב: "ברכני!"

פרשתי את שתי כפות ידי הזעירות על גבי הכיפה הגדולה שעטרה אותו ופצחתי בברכת "ברכך השם"... כשסיימתי את הברכה באמירת "וישם לך שלום" השתפכה נהרה על פני הסבא, הוא נשק לי במצחי".

הלמות עמלים

ברכת השם...

משגיח ישיבת "תורה אור", מפורסם בשמו הגה"צ **רבי זיידל אפשטיין** זצ"ל ואולם כשנכנס לבריתו של אברהם אבינו נקרא שמו בישראל "אברהם יעקב". מדוע, א"כ, מכונה "זיידל", על כך במעשה שלפנינו:

הוריו של רבי זיידל אפשטיין היו שרויים בצרה גדולה. מלבד בת אחת, לא זכו שיתקיימו ילדיהם בחיים. תשעה מילדיהם שנולדו להם נפטרו בינקותם ממחלות ילדות, והם העתירו בתפלה ובתחנונים להשי"ת שיתן להם עוד זרע קודש של קיימא.

באחד הימים קמו בני הזוג מתוך שברון לב עמוק, ונסעו מעיירתם (סקידל פלך - גרודנא) לעיר אושמינא מקום מגוריו של הצדיק **רבי מרדכי סלוניימער** זצ"ל, אשר נתפרסם בצידקותו, בתפלותיו וברכותיו שהתקיימו. הם נכנסו אל הקודש פנימה ותינו בפניו את צרתם וצערם על כך שאין ילדיהם מתקיימים רח"ל.

בירכם רבי מרדכי והוסיף כי אם ישמרו את שלושת הענינים שיאמר להם יתקיים בעז"ה בנם הבא בחיים ואף יאריך ימיו עלי אדמות. שלושת הענינים שעליהם להקפיד עד הגיעו של הילד לגיל שש שנים, הם: א) מלבד השם שיקראו לו בעת הברית, עליהם לכנות אותו בשם "זיידל". ב) ילבישו רק בבגדי פשתן לבנים. ג) שלא יוציאוהו מביתו.

הסכימו ההורים לתנאים האלו וחזרו לביתם בתקוה ובציפיה כי יתקיימו דבריו של הצדיק ויזכו לבן זרע של קיימא. ואכן, בערב ר"ח תמוז תרס"ח רבתה השמחה בביתם בהולדת בנם, אשר נקרא שמו בישראל "אברהם יעקב". ובד בבד, כפי שנתבקשו החלו לקרותו בכינוי "זיידל". שם אשר דבק בו כל ימיו ונותר עד עולם.

לאחר שחלפו שש שנים והילד יכול היה לצאת מהבית, נסעו עמו הוריו לאושמינא, ונכנסו לרבי מרדכי להודות לו על תפלותו וברכותיו. לימים כאשר ביקש רבו הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל לעטרו בסמיכת חכמים, הזכירו בשמו ובכינויו, וכך כתב: "יקירי המצויין בערכו הרב חריף ובקי מוה"ר אברהם יעקב המכונה זיידל עפשטיין נ"י".

הלמות עמלים - ח"ב

לברך מוכל הלב...

כ"ק האדמו"ר מלוקווע-וולברוז' זצ"ל, בהיותו כהן לא חס על כבודו ובריאותו, והיה רץ במסירות נפש לברך יהודים. תוך שאומר לאנשים שניסו להניאו מכך: "יהודים זקוקים לברכה, כיצד אני יכול לכבוש את הברכה שהקב"ה נתן לי לברך יהודים?"

הוא טילטל עצמו לעיירות ומושבים שהזמינו אותו לברך יהודים. כשהיה פותח בברכת הכהנים המסורית, היה מברך בדביקות ובאהבת ישראל שאין לשער.

היה נוהג לומר תדיר: "בברכת כהנים אומרים, 'לברך את עמו ישראל באהבה'. צריך שזה יהיה עם כל הלב". מעמד ברכת כהנים שהיה נוהג לברך בכל המקומות שהופיע, בהם אירועים ציבוריים גדולים, ייחרט בלבותיהם של רבבות בני ישראל. כשהיו מודים לו על ברכתיו היה אומר בענוותנותו: "אני בסך הכל עושה את המוטל עלי לברך יהודים..."

מתוך מאמר

"האם יודע גם לברך?"

סיפר המוהל רבי יוסף דוד וייסברג זצ"ל: כאשר התגורר כ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלז זצ"ל בתל אביב, הגיע למעונו אדם המוני היישר מרחובה של עיר ודרש בתוקף: "אני חייב להכנס לרבינו..." הגבאי ר"ש פויגל ניסה להרגיעו: "יש תור תחכה כמו כולם! לכל אחד כאן יש משהו דחוף..." אבל הוא המשיך לצעוק ולא שעה לדברי הגבאי.

ואז נפתחה הדלת ודמותו של הרבי נראתה בפתח: "מה קרה פה?" ביקש לדעת. "מישהו קילל אותי" - התפרץ האיש בקריאה נואשת. "מי זה?" שאל הרבי. השיב האיש: "הרבי לא מכיר אותך".

התענין הרבי ושאל: "האם הוא יהודי שיועד גם לברך?" ומשנענה בשלילה, אמר לו הרבי: "א"כ, ממה אתה חושש? מי שלא יודע לברך, גם לקלל אינו יודע..."

מתוך ספר "המוהל"

"צדיק גוזר"...

באחד הימים הסיע אדם את הגרי"ש אלישיב זצ"ל במכוניתו. הרב אלישיב הודה לו וברך אותו ואת כל משפחתו. אמר לו הנהג: "אין לי ילדים כבר שנים עשרה שנה". שאלו: "האם ניסית עצות?" והלה השיב: "לא! החלטנו שאנו מתחזקים באמונה ובטחון ומאמינים באמונה שלימה שמה שהקב"ה יעשה, זה הטוב שבילנו ומקבלם זאת באהבה..."

אמר הרב אלישיב: "בכ"ז צריך לעשות השתדלות!" השיב הלה: "נכון! אבל זו ההשתדלות שלנו להתחזק באמונה" וכו'.

משהגיעו לבית, ירד הרב אלישיב מהרכב והחל לפסוע לכיוון ביתו. לפתע הסתובב, בירכו והבטיח לו כי בזאת השנה יזכה לבן. ואכן ברכתו התקיימה ולתקופת השנה נולד לו בנו יחידו... **הלמות עמלים - ח"ב**

לאור זאת - מוסיף רבי חיים - אימתי זוכה אדם להיות לכל הפחות "הדיוט" שיש מקום לברכותיו? מיד אחרי יום הכיפורים שנמחלים לו עונותיו. ומכיון שכך, נמצא, שכל אדם שנמחלו עונותיו ושוב אינו עבריין, הרי ברכתו "ברכת הדיוט" ויכולים להועיל.

לפי גם כל "חתן" יכול לברך "ברכת הדיוט" שהרי אמרו חז"ל "חתן מוחליו לו על כל עונותיו". ואיתא ב"דגל מחנה אפרים" שמחילת עונותיו של החתן היא גם "לכל הנלווים עליו".

וא"כ, מסיק רבי חיים, כל מי ששותף בשמחת החתן שהוא בבחינת "הנלוים על החתן" יש לו מחילת עונות ויכול לברך "ברכת הדיוט"...

"לא תכירו פנים במשפט"

"כקטן כגדול תשמעו"...

כל ימיו השתמט הגאון רבי משה קליערס זצ"ל (אב"ד טבריה) לפסוק הלכה בדיני ממונות, הוא לא הסכים להזדקק אלא לבוררות בעלמא מפני אימת הדין.

פעם אחת נסתבבו הדברים שנאלץ לפסוק פסק דין תורה, בדין ודברים כספי בן חברת פיק"א ובין תובעת אלמנה. בסופו של הדין פסק את הדיון לחובתה של חברת פיק"א, והאלמנה זכתה בדין. לאחר הפסק התהלך רבי משה בחוסר מנוחה במשך שבועות אחדים, אולי שגה בהכרעתו.

ביקש מאן דהו להרגיעו ואמר לו: בכל מקרה חברת פיק"א לא תידלדל מנכסיה בגלל התשלום שחוייבה, ואילו התובעת היא אלמנה עניה מרודה ומצוה לפרנס אותה...

הזדעזע רבי משה: "מה הנך סח? הלא נאמר "לא תכירו פנים במשפט כי המשפט לאלוקים הוא!" והוסיף, כי זה יותר משבועיים נדדה שנתו בלילות בגלל אותו פסק דין.

מרבצי תורה מעולם החסידות

"לא תכירו פנים"...

דין תורה סבוך בין שני אנשים מכובדים נערך בעיר ווילחוביץ, בענין ירושה בסכום גדול. במושב הבית דין ישב הדיין המקומי ואילו הצטרפו עוד שני דיינים שהגיעו מחוץ לעיר, חלפו כבר מספר חודשים אך בעלי הדין משני הצדדים עדיין לא הצליחו להתפשר ביניהם ולהגיע לעמק השווה.

באחד הימים הגיע לעיר כ"ק האדמו"ר בעל האמרי חיים זצ"ל שנתבקש להכנס לעובי הקורה ולסייע לדיינים להכריע בפסק הדין. ישב האמרי חיים עם הדיינים מספר לילות על המדוכה. והנה בוקר אחד בשעה שנכנס האמרי חיים לבית המדרש לתפלת השחר, פנה אליו הטוען של אחד הצדדים ולחש באזנו: "כבוד הרב, צריך להתחשב בגביר פלוני שאני מייצג אותו, הרי הוא יהודי נכבד..."

לשמע דבריו החוויר הרבי וגער בו בתקיפות: "הכי כך אתה סובר? הלא בתורתנו הקדושה כתוב "לא תכירו פנים במשפט"..." אף לא מפני גביר פלוני, אינני מסכים לשמוע מלים כגון אלו".

גערותו זו של האמרי חיים נתפרסמה בכל העיר ופני הגביר הושחרו בעיני הבריות. הוא ירד מרום מעמדו ונאות להתפשר. ותוך זמן קצר ביותר, הצליח האמרי חיים להוציא פסק דין שהיה מקובל על שני הצדדים.

מאור החיים

לשפוט בעלי דין בעדק, ולא להראות אותות אהבה וקירוב לאחד מהם על פני חברו!

נלמד מהפסוק: "לא תכירו פנים במשפט... לא תגורו מפני איש" (פרק א-יז)

ודרשו חז"ל בגמרא: "לא תכירו פנים במשפט" - רבי יהודה אומר לא תכירוהו [רש"י: אם הוא אהבך] ר' אלעזר אומר לא תכירוהו [רש"י: אם הוא שונאך לא תעשה לו כנכרי לחיבבו] (סנהדרין ז:).

מלמדת אותנו התורה, שאף אם כוונת הדיינים להטיב עם העני והמסכן, חומלים הם עליו ואומרים בליבם לסייע לו ולזכותו בדין "שהרי עני הוא ועל חברו העשיר מצוה לפרנסו"..." אעפ"כ מוזהרים הם שלא לעשות כן, אלא לדון כפי האמת והישר! הוא שנאמר "כקטן כגדול תשמעו"..." שלא תעדיפו את אחד מבעלי הדין על פני חברו בגלל עונו או עושרו, אלא שניהם ישוו בעיניכם.

והיה אומר החתם סופר (בחידושו עה"ת - קדושים) כי לענין זה רמז הכתוב "לא תעשו עוול במשפט" (ויקרא יט-טו). כלומר: על תורו התר לעצמכם "לעשות עול" ולזכות שלא כדין את המסכן באיצטלא של "משפט צדק".

נאמר במשלי (כד-כג) "גם אלה לחכמים הכר פנים במשפט בל טוב". ופירש המאירי: גם אלה הדברים הם לימוד לחכמים "הכר פנים במשפט בל טוב" שאין טוב להכיר פנים במשפט, לכבד את האחד יותר מבעל דינו.

ותמה הגר"א זצ"ל בפירושו (שם): איזה חכמה מיוחדת יש בידעה זו, דבר שתינוקות של בית רבן לומדים בתורה בפירוש: "לא תכירו פנים במשפט"!!

אלא הכוונה - מבאר הגר"א - שכאשר יכירו פנים במשפט יופסק הטוב מן העולם והיינו "בל טוב" וכדברי חז"ל: "משרבו מכירי פנים במשפט בטלה עול מלכות שמים ונתנו עליהם עול מלכי אומות העולם" ובוזה נפסק הטוב.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"שאלה של פיקוח-נפש"...

מזה כמה ימים שהיא לא אוכלת - והיא חוששת שהיא עלולה למות. היא באה לשאול את הרב מה לעשות בנידון.

בטח אתם חושבים לעצמכם: אם זו השאלה אז זה באמת "פיקוח נפש"!!!

תשובה: מי שלא אוכלת זו לא האישה - אלא החתולה שלה...

החתולה הכריזה "שביתת רעב", והיא הולכת ונחלשת. סכנת מוות אורבת לפתחה, ועם מי מתייעצים אודות שאלה הרת-גורל כמו זו אם לא עם הרב?...

הרב מוצפי לא הצליח להסתיר את חיובו הרחב ושאל: ומה הרב ענה לה?

פירט הרב חלק מהעצות שנתן לה: להחליף לה את האוכל... להוציא איתה לטיול התאווורות... וכן על זה הדרך. עם סיום הייעוץ אמר לה שאם למרות הכל זה לא יסתדר - תוכל לחזור להתיעץ פעם נוספת.

וכאן הבן שואל, עם כל הכבוד לחתולה, בהנחה שיש לנו כבוד לחתולים, האם ארוחת הבוקר שלה חשובה מארוחת הבוקר של דיין בישראל?!

גם להרב מוצפי זה הציק, והוא שאל: "זאת השאלה החשובה שבגללה הרב לא יאכל היום ארוחת בוקר וילך לבית הדין רעב?"

נענה הרב: "זו השאלה הכי חשובה ששאלו אותי היום!"

* * *

מה פשר החידה???

הסביר הרב: "צריך להבין שבשביל האישה הזאת החתולה הוא מרכז חייה. אם היא תמות - האשה תהיה בצער גדול. אם היא לא אוכלת - האישה במצוקה".

וסיים עם המשפט: "צריך לעזור לכל אחד במקום שלו".

זה לא משפט סיום גרידא, זה תמרור לכל החיים: "צריך לעזור לכל אחד במקום שלו".

כולנו יודעים, ולפעמים גם אוהבים, לחלק עצות. אבל הסוד הגדול הוא להבין את המקום בו נמצא הזולת, להיכנס יחד אותו לסיטואציה, ומשם לנסות לעזור לו.

זה לא קל...

זה לעקור את הנפש שלנו מכל סביבת החשיבה הטבעית שלה, ולנטוע אותה בגינה של מישהו אחר - רק כדי לעזור לו.

אבל מה לעשות ש"צריך לעזור לכל אחד - במקום שלו"!

את הסיפור הבא סיפרה הרבנית מ. עמור שתחי' - בתו של הראשון לציון רבי מרדכי אליהו זצ"ל.

בהיותה קטנה, נהג הרב לקבל קהל בבית. מייד אחרי שהוא היה חוזר מהתפילה, היו באים אנשים, ועד השעה שהוא היה הולך לבית-הדין היה מקבל אותם.

זה היה סדר החיים שלהם שמידי בוקר פוקדים אנשים רבים את הבית, ומתקבלים עד הדקה האחרונה. או-אז היה מזדרז לאכול משהו קטן ומקפיד להגיע בזמן לבית-הדין על-מנת שלא לגרום לאנשים לא טירחא, ולא הוצאות מיותרות בגין עיכובים.

מידי יום הייתה קבלת הקהל מסתיימת בשעה תשע, כדי שיספיק לאכול משהו לפני לכתו לבית-הדין. יום אחד שמעה הבת צעקות בחדר הקבלה שבו המתינו האנשים...

יצאה לבדוק במה דברים אמורים, והנה היא רואה אישה שמתווכחת עם הרב יהודה מוצפי, עוזרו של הרב והאחראי על התור של האנשים. האשה ביקשה להיכנס, אך הרב מוצפי אמר לה שהרב צריך כבר ללכת. תבואי מחר. האישה לא הסכימה לוותר: אמרה וחזרה ואמרה שמדובר ב"פיקוח נפש של ממש"!

הרב, שכנראה שמע גם את הצעקות וה'היסטוריה" בחוץ, יצא מן החדר וביקש מהאישה להיכנס.

היא נכנסה מיד.

* * *

מחוץ לחדר יושב הרב מוצפי וסופר את השניות... כמה זמן עומד הרב להתעכב? והאם זה "יגנוב" לו את הדקות המועטות המוקדשות לארוחת בוקר זריזה?

דקה מצטרפת לדקה ורק כעבור עשר דקות (!) יוצאת האישה מהחדר כשהיא מרוצה, בעוד הרב אומר אחריה: "אם זה לא יסתדר - תוכלי לחזור פעם נוספת".

הרב מוצפי הבין שזהו. ארוחת הבוקר נמוגה בעשן. הרב ייאלץ לצאת לבית-הדין בלי לאכול בצורה נורמלית!

"זה באמת היה פיקוח נפש?" התעניין אצל הרב לאחר שהלכה האישה לדרכה, והרב כבר התארגן ליציאה.

"לא בדיוק" התנסח הרב בזהירות "אבל זו הייתה שאלה מאוד חשובה".

הרב מוצפי הסתקרו... ביקש לדעת מה הייתה השאלה החשובה!

* * *

אז ככה. תחזיקו חזק:

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

נרצחו באכזריות נוראה אנשים נשים וטף...
"עכשיו אני שואל אתכם: מה אתם רוצים מאנשים שעברו את כל המאורעות הללו, האם חטאם כבד עד כדי שיש להעניש את כלל ישראל בגללם? אלא בשל מי הרעה הזאת?
המשיך הרב זוננפלד והשיב: "אבל אשמים אנחנו!... אותנו לא הכריחו לאכול טריפות. אותנו לא אילצו לחלל את השבת. הורינו לא נרצחו על פנינו. זכינו להתגורר בירושלים עיה"ק בסביבה חרדית, ולפיכך תובעים מאיתנו הרבה יותר. ואם אין אנחנו שלמים במעשינו ותמימים בדרכינו, מי יודע אם לא בשל כך אנו נענשים וכלל ישראל סובל..."

(האיש על החומה)

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" (א, א)

מסופר על הרה"ק רבי שמואל סלנט רבה של ירושלים זיע"א, שנכנסו אצלו מטובי העיר ושטחו לפניו הצעתם, רבים המטיילים בשבת בחוצות שמחוץ לחומות העיר העתיקה שאין שם עירוב, ונכשלים באיסור הוצאה בשבת, יגזור נא רבי ובית דינו שאסור לטייל מחוץ לעיר, והכל ישמעו וייראו. השיב להם רבי שמואל ואמר, חושש אני למיעוט שלא ישמעו בקולי, ואיני גוזר, מוטב שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים. נחרדו המבקשים ואמר: רבנו, מי יזיד חלילה לעבור על האיסור, והלא דבריו

נשמעים על הכל. אמנם כן, אמר להם רבי שמואל בנחת, דברי ברוך השם נשמעים תמיד, אולם, יודעים אתם למה? מפני שמעולם לא גזרתי גזירה על הציבור, אלא אם הייתי בטוח שכל הצבור יקבלוה בלב מלא רצון ונפש חפצה. א"כ נענו המבקשים, יגזור נא והכל שומעים ומצייתים לקולו. נס כזה, חזר ואמר להם רבי שמואל שיהיה הקול נשמע לכל, אל כל ישראל, לא קרה אלא למשה רבנו רבם של כל ישראל, אבל נחנו מה.

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" (א, א)

יש לומר שגם זה מן התוכחה, דלכאורה יאמר האדם מאי איכפת לי לחברי אם אהיה רשע חס וחלילה, אמנם מבואר בזוהר הק' שהעולם הזה הוא כמו הספינה על הים, שיש עליה כמה אנשים, ואחד נוקב הספינה תחת מקומו, הלא זה מזיק לכל בני הספינה, ולזה אמר אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, שתדעו שזה נוגע לכל ישראל.
(אך פרי תבואה)

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל" (א, א)

לפי שהן דברי תוכחות... (רש"י)
המעשה שלפנינו התרחש בירושלים לפני כתשעים שנה. המונים יצאו למחות, מידי שבת בשבתו, נגד משחקי הכדורגל שנערכו במגרש ליד שכונת סנהדריה. מחאות שנסתיימו לרוב, בספיגת מכות מידי השוטרים הבריטים, ובמאסרם של יהודים חרדים. אחרי מאורעות הדמים בתרפ"ט, נזדמנה לביתו של הגרי"ח זוננפלד זצ"ל קבוצת אברכים והשיחה נסבה על הצרות הפוקדות את עם ישראל, ועל דם

יהודי שנשפך בארצנו הקדושה. נענה אחד מהם ואמר: "כל זה בא לנו בעוון משחקי הכדורגל בשבת". הרב זוננפלד קם מכיסאו ואמר בהתרגשות: "אין דעתי כך! ואיני מסכים למה שנאמר כאן שהפורענות באה על ישראל בשל הנערים הללו. שכן מי הם פורקי עול אלה? רובם ככולם משוחררי חיילי מלחמת העולם (הראשונה), אין ספק שבזמן המלחמה אנוסים היו להתגעל במאכלות אסורות, לחלל שבתות וכו' וכך מתוך התפרקות התדרדרו עד לדיוטא התחתונה. גם אחרי שחרורם מהצבא, כששבו למשפחותיהם בערי רוסיה, פרצו 'פרעות פטלורה' בהם

"הטיבו אשר דברו" (שמות כ, טו)
בני ישראל אמרו למשה רבנו "דבר אתה עמנו ונשמעה, ואל ידבר אלוקים עמנו פן נמות" והרבש"ע עונה לעמתם למשה רבנו "הטיבו אשר דברו!"
היתכן שפך יענה הקב"ה?! האם כך אנו היינו עונים אם היה נודע לנו שלא רוצים לשמע מאתנו?!
באר רבנו שליט"א על פי הגמרא הידועה "או חברותא או מיתותא", שאדם צריך לקנות לו חבר על מנת שיהיה לו היכן לפרק את כאביו, להתחזק בעבודתו העצמית והאמצעי להעניק משלו. וכמוכן עקר החברות הנה ההכנעה לחבר.
אך משום הגשמיות שטבועה בטבענו אנו נוהגים לנצל את החבר לרצונותינו ובהתאם למה שאנו מצפים ממנו.

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

הזמן וכך גורם שמשא החיים קשה עליו ביותר. זהו "משאכם" שהיו אפיקורסין, רק לאפיקורס שמחשבותיו מתרוצצים במוחו יש משא כבד, בבחינת משאכם... (פנינים)

"הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם" (א, יג)

בתקופה הראשונה להגעתו של הרה"ג רבי מנחם בן ציון זקס זצ"ל לארה"ב (חדב"נ הגרצ"פ פראנק זצ"ל, כיהן כרב בשיקגו), נקלע לעיר קטנה בדרום. התגוררו שם כשלוש מאות משפחות מאוחדות בקהילה אורתודוקסית אחת. כאשר הגיע לשם, מצא את העיר כמרקחה. כולם קוצפים וזועמים, שמים ללעג ולקלס את כל אשר בתואר 'רב' יכונה.

על מה ולמה? לאחר שהלך הרב המקומי לעולמו, פרסמה הקהילה הנידחת מודעת 'דרוש רב אורתודוקסי, מוסמך להוראה, בעל כושר מנהיגות ודרשנות' וכו', בעיתון ניו יורקי רב תפוצה. ויהי היום ומניו יורק הגיע מועמד מתאים, צעיר ובעל הדרת פנים, פה מפיק מרגליות ומצויד בכתיבי סמיכה ראויים. שמחו על המציאה הגדולה שהזדמנה לקהילה הקטנה, ופה אחד מיהרו לסגור עמו חוזה ארוך טווח.

משפחתו של הרב החדש המשיכה להתגורר בניו יורק, וסוכם שעד לסוף שנת הלימודים ימשיכו ילדיו ללמוד בניו יורק - אך עם בוא החופש הגדול, תתאחד המשפחה כולה והקהילה תזכה גם לרבנית. בינתיים התגורר הרב במלון מקומי, וסעד על שולחנו של שמש בית הכנסת. הוא מילא במסירות רבה את כל התפקידים הרבניים ולקהילה באה הרווחה.

בליל פורים המתינו להגעת הרב בבית הכנסת אך זה בושש מלבוא. התקשרו לחדרו במלון ואין מענה. התקשרו לקבלה והשתוממו לשמוע "מה? לא ידעתם שהוא ארז את כל חפציו ונסע?!" הוא הרי הלך לבקר את המשפחה שלו!... נוכח ההתרחשות המוזרה, החל אחד להרהר מה יעלה

"ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (א, יא)

מעשה שבאו אל מרן ראש הישיבה רבי יהודה צדקה זצוק"ל, ושאלוהו מפני מה כל הברכות של בן אחותו, הראשון לציון רבי מרדכי אליהו זצ"ל מתקיימות?

השיב להם הרב צדקה זצ"ל: אספר לכם סיפור. כשהרב היה נער צעיר בגיל 14 הוא ישב בישיבה ולמד ומידי פעם נהגו להביא לישיבה רבנים שונים לבחון את התלמידים של הישיבה. באחת הבחינות נשאלה השאלה לתלמידים: מדוע לא מברכים על מים אחרונים, ואילו אדם שמתקין מעקה בביתו שלא "יפול הנופל" כלשון התורה, כן צריך לברך ברכה על מצוה זו?

אותו הרב לא הספיק לגמור את השאלה, והרב מרדכי אליהו שהיה אז בן 14 בלבד כבר קפץ להשיב. וכך אמר לו: יש פה חילוק עצום, במים אחרונים אתה דואג לעצמך שלא תסתכן מהמלח סדומית, וכשאתה דואג

לעצמך מה פתאום שתתקן ברכה? זו לא מצוה, מפני שאתה דואג רק לעצמך. אבל לעומת זאת בעשיית מעקה, למי אתה דואג? לאחרים, שלא יפלו. אם אתה דואג לאחרים - אז יש ברכה.

הוסיף ואמר על זה הרב צדקה: כיון שהרב מרדכי אליהו זצ"ל היה כל כולו דואג לאחרים, לכן יש לו כח לברכותיו, שהברכות שלו מתקיימות. (עונג לשולחן שבת)

"איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם" (א, יב)

"טרחכם" מלמד שהיו ישראל טרחנין, "ומשאכם" מלמד שהיו אפיקורסין (רש"י)

שאל הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע מילא מהמילה "טרחכם", מבינים אנו מפירושה המילולי, שהכוונה שהיו טרחנין, אבל מנין לרש"י ש"משאכם" הכוונה לאפיקורסים, הרי מהפירוש המילולי אינו מובן כן?

אלא הסביר ואמר, האפיקורסות היא משא כבד על האדם, וסבל קשה, ואילו למאמין יש משענת חזקה ומוצקה משא חייו קל יותר, שהכל אצלו מבוסס באמונת אומן, ואילו האפיקורס טעון ספקות והרהורים המעיקים עליו כל

הרה"צ ר' אֶשֶׁר פְּרִינְד הֵיָה נוֹהֵג לֹמַר "מ'צֶאֱפֹט עִם דֵי בְּלִיט, אֹן מ'לֵאזֵט אֵיבְעֵר א רְבִיעִית, זָאל מְעַן קְעַנְעַן וְוֵאטְעֵר צֶאֱפֵעַן" (מוֹצְצִים לְחֶבֶר אֶת הַדָּם, וּמִשְׁאִירִים רְבִיעִית כְּדֵי שִׁישְׂאֵר בְּחַיִּים וַיִּכְלֹ לְהַמְשִׁיךְ לְהַנּוֹת מְדָמוֹ...)
הַמְטָרָה הַעֲקָרִית הִיא "הִיטִיבו אֶשֶׁר דִּבְרוּ" בֵּינָם לְבֵין עַצְמָם, זֶה מֵה שֶׁהַחֲזִיר הַקֵּב"ה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, אִם נִתְקַלְתֶּם בְּקִשֵׁי כְּאֶשֶׁר שְׁמַעְתֶּם אוֹתִי, אֲדַרְבֶּה וְאֲדַרְבֶּה, אֵל תִּשְׂאֲרוּ בְּאֶפֶן כְּזֶה שֶׁל הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיכֶם, אֶלֵא הַתְּחִזְקוּ הָאֶחָד עִם הַשֵּׁנִי וְהַעֲבִירוּ אֶת הַדְּבוּרִים הַקְּדוּשִׁים בֵּינֵיכֶם, אוֹ שֶׁתִּקְשִׁיבוּ לְמִנְהִיג שְׁבָכֶם, וְאִז תּוֹכְלוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה לֹא מִתּוֹךְ לַחֵץ וּמִתַּח אֶלֵא מִתּוֹךְ רְגִיעָה וְשִׁמְחָה.
(וַיִּדְעוּ - סְפִינְקָא)

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד נ"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

לא די ב"נבונים", צריך גם "יודעים לשבטיכם" - שאותם חכמים, שאותם נבונים גם יהיו ידועים בחזקת כשרותם!...

"אנשים חכמים ונבונים" (א, יג)

סיפר מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ממה שאירע פעם בעת היותו בצפת עם מרן החזן אי"ש: יהודי ישיש ניגש, והעיד על עצמו שזכה לראות את הגאון הקדוש הרידב"ז, ומרן החזן"א זצ"ל ביקש ממנו לספר לו עובדה אחת מאותו גאון. וכה סיפר: "בשבת שובה היה בית הכנסת של הרידב"ז מלא מפה אל פה, במאות תושבי צפת שבאו לשמוע דברי כיבושין.

לקראת השעה היעודה שבה היה אמור הרידב"ז להתחיל בדרשתו, היו גם כל מבואות בית הכנסת מלאים וצפופים.

"כאשר הגיע הרידב"ז עטוף בטליתו לדרשה, ראה שאם יכנס בפתח הראשי, ייאלצו יהודים רבים לזוז ולפנות לו את הדרך, וגם כל ההמון בפנים בית המדרש יעמוד על רגליו.

"מה עשה? - המשיך אותו גאון וקדוש בדרכו, הקיף את בית הכנסת עד שהגיע אל הכותל שמאחורי ארון הקודש, שם היה חלון שדרכו אפשר לזחול פנימה. כל הקהל ששהה כבר בבית הכנסת, נדהם לראות את הגאון מכפיף את גופו הקדוש וזוחל דרך החלון, עד שהגיע אל מקומו בבית הכנסת... כל זאת כדי לא להטריח את הציבור".

הגר"ח סיפר שמרן החזן"א נהנה מסיפור זה, וחזר עליו כל היום מתוך שמחה.

(מצוות בשמחה)

"ואצוה את שפטיכם... לא תכירו פנים

במשפט... לא תגורו מפני איש..." (א, טז - יז)

בספר שלמי משה מסופר, בתקופה שישב רבי זאב מרגליות זצ"ל, בעל מחבר ספר מראות הצבאות, על כסא הרבנות בביאליסטוק, חיו שני יהודים עשירים ומפורסמים בשם ר' זימל אפשטיין ור' קופל היילפרין,

בגורל הכסף שהלווה לרב. הוא לחש אודות כך לשכנו, שהגיע שגם ממנו לווה הרב כסף! חלפו דקות ספורות עד שהרחש - בחש הקיף את כל המתפללים, מסתבר שכמעט מכולם לווה הרב כסף בסוד, כדי לממן את הדירה שהוא עומד לקנות!... - והילד איננו!

הוגשה תלונה אצל השריף המקומי, שמיהר לעדכן את חבריו העיתונאים, וליהודים כבר לא הייתה אורה ושמחה וששון ויקר. מה שברור שאל התואר 'רב' הוצמד מעתה התואר 'גנב', וכל בני הקהילה מילאו פיהם חרון וקצף נגד 'הרבנים הגנבים' בהכללה...

הרב זקס רק הגיע למקום, ומשבי הרוח הרעים היכו בפניו בעוצמה... התחנן בפני הפרזידנט שייתן לו לנאום בפני כל חברי הקהילה. הלה הזהיר אותו שהוא עלול להיתקל בתגובות פוגעות, אך הוא הגיב ב'אף על פי כן'!

"ידועה לי השערורייה המבוזה שהתרחשה במקומכם" - פתח ואמר - "אך יש לי אליכם בקשה אחת: במקום לצעוק 'רב גנב!' צעקו נא מעתה 'גנב רב!' ואסביר את עצמי: כאשר נזקקתם לבחור רב, לא חקרתם ולא דרשתם היטב אודות עברו של ה'תכשיט', לא התאמצתם לברר את הסמיכות בהן התהדר, אמיתיות או שמא מזויפות, התרשמתם מהדרת פניו של היצור, מחלקלקות לשונו של הברנש, ונפלתם בפח. לקחתם גנב והכתרתם אותו לרב!

"כעת, נוכח העובדה שהפכתם גנב לרב, אתם מתיימרים להפוך את כל הרבנים לגנבים? הכיזד תוסיפו אשמה על אשמה, להוציא שם רע על כלל הרבנים? הלקח שעליכם ללמוד מהפרשה הוא שרבנים לא מחפשים באמצעות מדור 'דרושים' בעיתונות, כי אם בתוככי הישיבות הקדושות. פונים לאחת מהישיבות המפורסמות במדינה, מציגים מה נדרש עבור הקהילה, וראשי הישיבה כבר יכוונו אתכם לאחד מטובי בוגריהם".

"הוא אשר אמר משה רבינו" - המשיך הרב זקס, ודרש פסוק בפרשת השבוע - "'הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם", לא מספיק אנשים "חכמים",

מִסְפָּר עַל הָרָבִי מְאֻמְשֵׁינוּב זְצוּק"ל שְׁיָשֵׁב שְׁבָעָה ל"ע, וּבְמִשְׁךָ יָמִים אֵלּוּ נִמְנַע מִשְׁתִּית מִשְׁקָה. תִּכְף בְּגִמְרֵ הַשְּׁבָעָה בְּקֶשׁ בְּאִפֶּן דְּחוּף שְׁיָבִיאוּ לוֹ קוֹנֵי־אֶק. לְתַמִּיהַת הַגִּבְאִי מָה בּוֹעֵר כָּל כֶּף מִיָּד, הֲלֹא שְׂבוּעַ שְׁלָם לֹא שְׁתוּ, וְיִכּוּלִים לְהִמָּתִין עוֹד זְמַן מוֹעֵט. עֲנֵה הָרָבִי מְאֻמְשֵׁינוּב "שְׂבוּעַ שְׁלָם יִשְׁבְּנוּ עַל הָרִצְפָּה וְשִׁמְעֵנוּ אֵין סוּף דְּבָרֵי כְּפִירָה... אִם הָיוּ עוֹשִׂים כֶּךָ לֹא הָיָה נִפְטָר, אִוּ בְּגִלְלָ שְׁהוּא הֶלֶךְ לְשֵׁם הוּא נִפְטָר, וְעוֹד כָּל מִינֵי הַסְּפָרִים שְׂכַלְתֵּנִיִּים שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַּת כְּפִירָה, הָעֵקֶר, לֹא לְהַכְנִיעַ וּלְקַבֵּל בְּאַהֲבָה שְׁזָהוּ רִצּוֹן ה', לְכֵן חֲבִיבִים מִיָּד לְשִׁטֵּף אֶת הַמִּלֵּחַ מִדְּבָרֵי הַכְּפִירָה הָאֵלּוּ ע"י מִשְׁקָה חֲרִיף!"

(וידעו - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - דברים

"לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלוקים הוא..." (א, יז)

לפני שנים רבות היה קצב בהרצליה שרצה לקבל כשרות, על הבשר שמכר, מהמרא דאתרא הגאון רבי יצחק יחיאל יעקובוביץ זצ"ל.

הרב לא רצה לתת את ההכשר, שחשש כי אינו מקפיד כראוי על כללי הכשרות.

אותו קצב הפציר בו מאוד, וכשראה כי אין הרב שומע בקולו הרים עליו כסא וצעק בקול גדול בתוך ביתו: "אם לא תתן לי תעודת כשרות, אהרוג אותך!"

השיב לו הרב: "גם אם תהרוג אותי לא אכשיל אדם באכילת נבלות וטריפות".

מול תקיפות כזו שהובעה בשוויון נפש ונחרצות שאינה משתמעת לשתי פנים, הוכרח אותו קצב לעזוב את המקום כלעומת שבא.

פעם כשחזר הרב יעקובוביץ במוצאי שביעי של פסח מבית הכנסת, ראה מאפייה מסויימת שהספיקה להוציא כבר לחמים אפויים החוצה, והיה ברור לו כי כבר בפסח אפו את הפיתות והלחמים. הוא ניגש ואמר להם לזרוק את הלחם. כשלא הסכימו, הרים בעצמו את מגשי הלחם וזרק אותם על המדרכה ברחוב.

לא חת ולא פחד משום אדם אלא רק ממצות בוראו. (מאמר לזכרו)

"לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלוקים הוא..." (א, יז)

פעם הזמין מושל העיר טשעבין (טשיבין) את הגאון מטשעבין - רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל וביקש ממנו: מאחר שיש מחסור גדול בבשר הוא מבקש שיוסיף חתימתו על מכתב שבו חתמו כבר רבנים שונים להתיר את הניקור של חלק האחוריים בבהמה.

אמר לו הרב מטשעבין: "ניקור האחוריים, זוהי שאלה גדולה. אני רב בעיר קטנה, ואין ביכולתי להכריע בשאלה גדולה כזו".

התרגו המושל והרעים עליו בקולו: "אתה חותם או לא?" הרב מטשעבין לא התפעל מצעקותיו ורוגזו של המושל, והשיב בנחת ובשלות נפש את אותה תשובה כבראשונה.

מלווהו ראש הקהילה חשש מאוד ממה שעלול המושל לנקוט נגד הרב, והחל לרמוז לו שיבין את המצב וימנע את שעלול להתרחש... אולם הרב מטשעבין לא הגיב על רמזיו.

המושל שהבחין בכך פנה אל ראש הקהל ואמר: "מה לך להתערב... עמדתו התקיפה של הרב הזה מוצאת חן בעיני."

הוא אדם אמיתי וישר ועל מה שאינו חפץ לחתום אינו חותם..." (במחיצתם)

א טו טבת

שהיו שותפים בעסקים רבים. הם היו קבלני המלך, סללו מסילות, בנו גשרים, פרנסו מאות משפחות מישראל, והיו בעלי צדקה גדולים.

פעם אחת היה ביניהם דין ודברים, ובאו לביאליסטוק לפני רבי זאב כדי שידון בעניינם.

כשהגיעו לעיר, ראה השמש מבעד לחלון מרכבה רתומה לסוסים אבירים, ומתוכה יוצאים שני העשירים המפורסמים ופניהם לבית הרב. רבי זאב ישב בבית דינו עטוף בטליתו, מוכתר בתפיליו ועוסק בתורה, והשמש הכריז שר' זימל אפשטיין ור' קופל היילפרין באים.

הרב שלח את שמשו לברר את מטרת בואם, וכשהתברר שבאו לעמוד לדין תורה ציווה להכניסם.

רבי זאב הזמין את הדיינים לשבת אתו בדיון, שלשל את טליתו על גבי עיניו, וכשנכנסו העשירים לא ברכם בשלום ולא הסתכל בפניהם, וקרא מתחת לטליתו, "זימל וקופל, מי בכם התובע יטען תחילה". נפלה עליהם אימה מפני שלא ציפו לקבלת פנים כזו - הרב קורא להם בשמותיהם בלא כינוי כבוד, כבר שנים שלא קראו להם בצורה כזו.

"אני התובע", אמר זימל בקושי, והרב אמר לו "השמע טענותיך". חלשה דעתו של זימל שאין הרב נוהג בו כבוד, מדבר אליו בלשון נוכח, וגם מליט פניו בטליתו מבלי להסתכל עליו. כשגמר זימל לטעון, פנה רבי זאב לקופל ואמר לו "ואתה בעל הדין, מה לך יש לטעון כנגדו?"

שמע הרב את טענותיהם, ציווה לשמש להוציאם מבית הדין, והחל נושא ונותן עם הדיינים להוציא דין לאמיתו. משהתברר לו הדין, ציווה להכניס את בעלי הדין ואמר להם, "על פי דין תורה כך הוא דינכם, האם מקבלים אתם על עצמכם את הדין?" כשהשיבו בחיוב, הפשיל רבי זאב את טליתו ואמר להם, "שלום עליכם רבי זימל, שלום עליכם רבי קופל" וקרא לשמש וציווה לערוך שולחן, ולכבד כראות את האורחים החשובים. (ילקוט מאיש לרעהו)

"והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו" (א, יז)

רבי מרדכי לייב ווינקלר זצ"ל, בעל לבושי מרדכי ואב"ד מאדע, היה מפורסם בענוותנותו, צניעותו וטוב לבו.

הוא היה אומר, על כל מנהיג רוחני מוטלת החובה להקשיב בתשומת לב לכל בעיותיו של בן עדתו הפונה אליו ומבקש את עזרתו, ואפילו לאותן בעיות שאין ביכולתו לעזור.

אדם מרגיש הקלה מרובה מעצם העובדה שהוא יכול לשפוך את מר לבו לפני הרב שמאזין לו בתשומת לב.

זאת כוונתו של משה רבינו במילים 'והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתיו' - משה לא מבטיח שיפתור את בעייתם, אלא רק שישמע, עצם ההקשבה והשמיעה עוזרת, גם אם לא תמיד יוכל לעזור.

(עולמו של אבא)

{ אז נדברו }

פרשת דברים תשפ"א | לסדר: " יוסף עליכם ככה אלף פעמים" | גליון מספר: 521

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

לעילוי נשמת האברך
החשוב

הרב יעקב אשר בן אביה
זצ"ל

נלב"ע י' בסיון תשפ"א
ת.נ.צ.ב.ה

ניתן לקבל את הגיליון
בשירות פקס באמצעות
שיחת טלפון:

0795319191

(ניתן לפעול לפי ההוראות
המפורטות שם...)

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק- רח' גאולה 15,
חיפה

תודה מראש!!!

הבית השלישי כבר כמעט כמעט בנוי... אז למה לא לשמוח??

אנחנו כבר קרוב לאלפיים שנה בגלות... ועשינו משהו בגלות!!! עם ישראל לא נרדם בשמירה... כלל ישראל העמיד דורות שלימים של תנאים ואמוראים ותורה שבעל פה... ותחשוב שכל בית יהודי שנבנה בקדושה ובטהרה זה בניה של עוד אחת מחברות ירושלים... בקיצור: מיום שנחרב הבית השני... אנחנו כל הזמן בונים את הבית השלישי... בכל מסירות נפש למען היהדות... בכל שמירת עיניים... בכל דף גמ'... בכל בית יהודי שנבנה... ואנחנו כבר בונים אותו אלפיים שנה!!! אם ככה... מסתמא אנחנו כבר ממש בסוף סוף הבניה... הבית השלישי כבר מסתמא כבר מזדקר בשמים לתפארה... ואם נכון לעת כתיבת שורות אלו המקדש עדיין לא ירד מהשמים כנראה שחסר פנישיים ממש ממש קטנים... אולי הכליא עורב שם בגג ההיכל... אולי כמה חורים קטנים בבנין... אבל הבית השלישי כבר מתנוסס בשמים לתפארה!!! אם ככה: מישהו שאל אותי בהירות:

לכאורה דווקא בימים אלו... היינו אמורים להתמלאות בעידוד ושמחה?? כי דווקא מהסיבה שאנחנו מתאבלים ועוסקים כעת בבית המקדש!!! היא היא!! זה הזמן להסתכל בסיפוק על התקדמות הבניה שכבר מאחורנו... להסתכל בעיני רוחנו על הבנין שכבר נבנה... ולשמוח שהנה... אנחנו קרובים מתמיד... אוטוטו מסירת מפתחות... אוטוטו מקבלים טופס שבע עשרה...

מה אתה אומר על השאלה הזו?? השאלה הזו תפסה אותי... כי יש בזה משהו מאוד נכון... סו"ס כלל ישראל עשה משהו באלפיים שנה... בנינו... ומסתמא זה באמת בנוי... אז נכון שעדיין לא... אבל כמו שצריך להסתכל חצי כוס מלאה... למה לא להסתכל בסיפוק על בית כמעט בנוי??

אז מה התשובה?? לא יודע... ישפטו הקוראים... אבל אני אגיד לך רעיון מעניין שעלה לי...

אין הכי נמי!!! באמת ככל שנוקפים השנים... יש סיבה להתמלאות בסיפוק ובעידוד על הבית שהולך ונבנה כל הזמן... אבל!!! כאן מגיע האבל הגדול... לך תשאל פועל בנין מתי יותר קשה לו לעבוד... האם בשלב הראשוני של היציקת בטון של הבנין... או כשהשלב של העשר קומות כבר עומד על תילו... פשוט וברור שכשהשלב כבר עומד על תילו זה הרבה הרבה יותר קשה!!!

ולמה?? מסיבה פשוטה מאוד: אם אנחנו אוחזים כעת בסה"כ בקומה הראשונה... ולשם צריך כעת לסחוב מאתיים בלוקים... נו... זה בסה"כ 9 מדרגות... אבל תחשוב שאנחנו כבר אוחזים בקומה העשירית... וצריך כעת להעלות 200 בלוקים מכאן ועד הקומה העשירית... **זה יאוש מוחלט!!!** כמובן שיש פה יאוש ותקווה שמשמשים בעירוביאי... כי מצד אחד כשאתה מסתכל על הבנין המתנוסס לתפארה... זה זריקת מרץ... הנה... אנחנו כבר קרובים לסוף... עוד שניה גומרים... זה מאוד מעודד... אבל כשאתה מסתכל כעת אחד על אחד... כשאתה עומד כעת מול העשרים בלוקים ולחשוב שצריך לטפס איתם תשעים מדרגות זה קקקשה!! זה אוי אוי אוי...

יתכן שזו ההגדרה של המצב שלנו כיום... כשמגיעים לתשעה באב וחושבים על הבית השלישי שכבר מזדקר לגבהים ואוטוטו ותגלה ותראה מלכותו עלינו... זה בהחלט עושה הרגשה טובה... וזו באמת סיבה להיות קצת פחות אבלים מפעם... **אבל אבל אבל!!! יש גם צד שני למטבע...** דווקא ככל שהבניה יותר מתקדמת... דווקא ככל שאנחנו מתקרבים לפיניש... **ככה העבודה יותר קשה!!!** אנחנו כעת עומדים פה למטה עם בלוקים ולך תעלה אותם עד למעלה מעלה... מי... מי יעלה בהר ה' הגבוה הזה... מי יצליח... האבלות היום היא פחות על בית המקדש... כי בית המקדש נו... הוא כבר בנוי... הוא באישורים שהיה ואיננו!!! ואילו היום האבלות היא פחות על בית המקדש... על התפילה שלי שנראית כמו הסופיים... האבלות שלנו בעיקר מתמקדת כאן!!! למטה!!! אני עם המריצה ועם הבלוקים... על התפילה שלי שנראית כמו בלוק... ועל הקושי שלנו לעלות בהר ה' ולהגיע עד למעלה... האבלות מתמקדת בעיקר בתשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות... ולחשוב שהאבנים האלו שנזרקים בדור 2021... נדרש מהם להפגין נאמנות לקב"ה בקנה מידה של טיפוס עד גגו של היכל... כן... כל צעיר בימינו... הוא אבן קודש שמתגלגל בין הזמנים בראש כל חוצות... והקב"ה נותן בו אימון ברמה של יוסף הצדיק לטפס עד הפסגה הכי גבוהה... וכל זה בלי מנוף!! בלי עזרה מבחוץ... לבד לבד... זה!! זה עיקר האבלות שלנו!!! באחד על אחד... מול שורת הבלוקים האחרונה שצריכה להגיע עד שם למעלה... ואני נאנח ואומר: מי יעלני את כל המדרגות האלו... (זה כבר מיועד למי שגר בעיר עם מדרגות...) כן... זה כמו בסוף צום... מתי יותר קשה בתחילת צום או בסוף צום?? תלוי!!! בתחילת הצום זה בעיקר יאוש... יש עוד המון שעות עד סוף הצום... אבל בשעה האחרונה של הצום זה מצד אחד מעודד... אבל דווקא עכשיו זה השעה הכי קשה... זה תוקף התענית... **זה בדרך כלל הולך ביחד!!!** נו... אז איך באמת??? איך נגיע עד הגובה הזה?? בשלמא באתר בניה יש מנוף... אבל בבית המקדש כידוע אסור שיכנס כלי ברזל??

אז איש בשורה אני: הגמ' בפסחים אומרת בפירוש שבחור ששומר על עצמו בקדושה... ונערה ששומרת על קדושת ישראל... הרי זה **תבנית היכל!!!** מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה היכל בימיהם... נו... ואיך?? אז יש מחלוקת במדרש: רבי יהודה סובר: שמי ששמר על קדושת ישראל עתיד להיות גבוה מאה אמה שנאמר: ואולך אתכם קוממיות (מלשון קומה מאה) אבל רשב"י סובר: שמאתיים אמה, וראב"ש חולק על אביו: ואומר 300 אמה... בקיצור: יש מחלוקת באיזה גובה המנוף יהיה... אבל הצד השווה שבהם שזה יהיה מנוף אנושי!!! מי שיעשה הכל להישאר מרום עם העיניים למעלה ולא לצנוח צניחה חופשית עם הרדידות של דורנו... הוא בעצמו יתרומם ויתרומם ויתרומם למעלה למעלה... אל דאגה... ותגביה קרננו למעלה!!!

זה יקרה ברגע!!! וזה יכול לקרות כל רגע!!!

יש מעשה בגמ' גיטין (נז) על מרתא בת בייתוס שהייתה עשירה מופלגת וכשהתחיל הרעב בירושלים היא שלחה את העבד לקנות פת נקיה... הוא חיפש פת נקיה... חיפש וחיפש ולא מצא, חזר אליה ואמר: פת נקיה אין, אבל פת קיבר עדיין יש. טוב... אז תחזור לשוק ותביא פת קיבר... עד שהוא הגיע לשוק... זהו! אזל!!! אין כבר פת קיבר... שוב הוא חזר אליה... פת קיבר כבר אין... אבל קמח שעורים עדיין יש... ראיתי שיש... נו... אז תחזור לשוק ותביא קמח שעורים... שוב הוא חזר לשוק... ועד שהוא הגיע זהו... גם זה נגמר... ואז הלכה מרתא בת בייתוס בעצמה לראות אולי בכל זאת היא תמצא משהו לאכול... ולא מצאה... וכאן יש מדרש שמוסיף שהיא הוציאה את כל הכסף והזהב שלה וזרקה ברחובות ואמרה: אם קמח שעורים א"א לקנות בזה אז מה יש לי מכסף וזהב ונפלה ומתה...

כשקראתי את המעשה לראשונה... תנחש מה עמד לי על הלשון...??? איזה עבד שלעפער וחסר תושיה... בקשתי ממך להביא לחם הבייתה... אז ביקשתי פת נקיה ואין... אז תהיה יצירתי ותבין לבד שאם אין פת נקיה מביאים פת קיבר... ואם אין פת קיבר אז מביאים מה שיש... למה אתה חוזר אלי כל פעם מחדש ואדחכי והכי השוק התרוקן???

אבל לא!! שמעתי ביאור בעניין הזה שלא לחינם חז"ל מביאים את התיאור הזה... חז"ל רוצים להמחיש עד כמה המצב היה הזוי ובלתי נתפס!!! אותו עבד שהלך לקנות פת נקיה ו... ולא מצא... הוא לא האמין לעצמו... מה... אין לחם? ו... ועוד למי?? לעשירה של ירושלים שמוכנה לשלם על זה כל הון שבעולס?? כשהוא חזר למרתא... כל הדרך רעד מפחד שהיא לא תפטר אותו... השתגע?? מה... אין לחם?? לא יכול להיות... ואז הוא חזר והמציאות טפחה על פניהם שזה מה יש!!! ואז הוא שוב חזר לשוק ולא האמין למראה עיניו... מה... כבר אין פת קיבר?? מה... רק לחם שעורים?? לא יכול להיות... בקיצור: כל שלב נוסף בהיקף של המיצר והצוקה שהיה בירושלים היה כ"כ בלתי נתפס ולא יאמן... שאי אפשר היה לפתוח ראש גדול ולהבין לאן הולכים פני הדברים... עד שלא ראו את זה בעיניים...

אתה מבין את הוורט הזה??? אם היו אומרים לי את הוורט הזה לפני שנה וחצי לא הייתי מבין את זה... אבל אחרי הקורונה אני מבין את זה מצוין... אתה זוכר שחזרנו הבייתה ואמרנו: המשטרה לא מרשה לעשות טישים בפורים יותר מחמש מאות אנשים?? זוכר איך שגיחכנו על זה? ואחרי שלושה ימים מה קרה?? פתאום הודיעו שאסור לעשות חתונות יותר מעשרה אנשים... מישוהו האמין לעצמו שכזה דבר יכול לקרות...?? זוכר שחזרנו הבייתה ואמרנו שבבית הכנסת מותר רק עשרים מתפללים... וכולנו לא האמנו... ואחרי שבוע הבתי כנסיות נסגרו ושוב לא האמנו... ולא חלף שבועיים ומצאנו את עצמנו מתפללים במרפסת... בעל קורא בקומה השניה, כהן בקומה רביעית, לוי בפרגולה של הקומת כניסה וכו'... כל שלב נוסף בהתפתחות של הקורונה זה היה בלתי נתפס... חודש לפני כן אף אחד לא חלם שנמצא את עצמנו בכזו מציאות הזויה!!! אם ככה, אני כבר מבין גם את העבד של מרתא בת בייתוס... העשירה של ירושלים בסה"כ רוצה פת נקיה... מה כבר יכול להיות?? לא ביקשתי ארבע מאות ביצים לפסח... אני בסה"כ רוצה שלוש ביצים לחביתה... ו... ואין!!! זוכר את זה?? חזרתי הבייתה ואמרת: לאשתי: אין ביצים מדיום... אז תלך תביא לארג... עד שחזרתי להביא לארג נגמר גם הביצים שמאל... נו... זה היה שלעפעריות מציד?? לא!! פשוט לא האמנו שזה יכול לקרות... **אז זהו!!! זה מה שקרה בירושלים!!!** עומדת העשירה של ירושלים שיש לה כסף וזהב כמו מים... והיא לוקחת את כל הכסף והזהב שלה ומשליכה ברחובות ואומרת: אם בחצי מיליון דולר!!! אני לא יכולה לקנות קמח שעורים... אז מה יש לי מזה... עד כאן אגדות החורבן במסכת גיטין שאנחנו נלמד בתשעה באב...

קעת כלפי מה הדברים אמורים??

מידה טובה מרובה!!! ובאותו היום שהעבד חזר למרתא ואמר לה: לא השגתי לה פת נקיה... באותו היום הלם אתה תרוץ הבייתה ותגיד לאשתך בדמעות... מצאתי אותו... את הבן האובד שלנו... מצאתי אותו בבית מדרש יושב ולומד בכזו מתיקות וחשק... לא הייתי מסוגל להפריע לו... באותו היום שהעבד חזר בידיים ריקות ואמר: לא מצאתי פת קיבר... באותו היום הלם אתה תמצא את עצמך נשאל לבית המדרש ומסוגל ללמוד שבע שעות בלי הפסקה... אתה תהיה בהלם איך לפתע תמצא את עצמך שומר פיקודיו וחוקי יתברך בלי עצב ומתפלל בכיסופים נוראים את התפילה שפעם היה לך כ"כ קשה להתרכז בה... אנחנו לא נאמין למראה עינינו לראות איך 'והלכו אלייך שחווח כל מענייך, והשתחוו על כפות רגלייך כל מנאצריך...' אנחנו נפגוש כל מיני פרוצופים מוכרים בימים אלו שמחפשים ומגדפים אותנו "אשר אמרו לנפשך שחי ונעבורה ותשימי כארץ גוון וכחוץ לעוברים", ולפתע האנשים האלו ישאו אותנו... על צד תנשאו ועל ברכיים תשעשעו... כאיש אשר אמו תנחמו כן אנוכי אנחמכם.

זה יקרה ויקרה!!! האם זה הגיוני? **לא!!** זה הזוי?? **כן!!!** אבל יש לזה כבר תקדים...

במידת פורענות כבר ראינו שהמיליארדרית הגדולה לא הצליחה לקנות קמח שעורים...

אז מידה טובה מרובה... ופתאום!!!! פתאום יתברר שמלא קומץ שעורים שאתה יושב ולומד בכלל שווה יותר מעשרת אלפים כיכר כסף שלהם... ההפתעה הזו כבר היתה בכיוון של הפורענות!!! ואנחנו הולכים לפגוש אותה במידה טובה מרובה...

אני זוכר שבתחילת הקורונה... הלכתי לי ברחוב סואן בחיפה... ואני רואה מלא אנשים הולכים ברחוב... כולם עם מסכות!!! פתאום צבטתי את עצמי... רגע... זה נכון?? הרי עד לפני חודש רק הרופא שיניים שלי הלך עם המסכה הזו... ולא חלף חודש ימים וכככולם הולכים עם זה בלי שום הו"א... אמרתי לעצמי: על אותו משקל!!! אני כעת היחיד שמהלך כעת ברחוב עם כיפה וציצית... חוץ ממני כולם חילונים... ויום אחד בהיר יבא משיח ובבת אחת מלאה הארץ דעה את ה'!!! וככולם יעשו אגודה אחת לעשות רצוןך בלבב שלם... תנסה לדמיין את העיר תל אביב-450.000 יהודים חרדים לדבר ה'... תאר לעצמך איך יראה השטיבלאך של תל אביב... וזה יקרה ביום אחד!!! כמו המסיכה שנמרהה לנו ביום אחד על הפה... ככה הכיפה והציצית ושמירת שבת ודקדוק הלכה ויראת שמים ביום בהיר אחד כולם ירוצו לדרוש את ה'... לא נותר לנו אלא להתפלל מעומק לב על אחינו התועים שיזכו לשוב יום אחד לפנינו!! שה' ישלח להם הרהורי תשובה... שיוכלו לתפוס את הרכבת ברגע האחרון... ושנזכה אנחנו לנצל כל יום נוסף שאנחנו יכולים להפגין נאמנות לה' גם כשלא רואים... שנזכה להבין שטוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף' שנבין את זה לפני שכולם ישליכו את כספם וירוצו לביהמ"ד...

**לקראת ימי הקיץ הבאים עלינו לטובה
ניתן לקנות את הספר "וימאן"
העוסק בנושא התמודדות בשמירת
העיניים והמסתעף.**

**כמו כן את הספר "אהבתי"
(כ"י ישמע ה'
קולי... העוסק בענייני תפילה ופתיחות
רגשית בנימה אישית מול אבינו
שבשמים עד בא הישועה בע"ה.**

**ואת הספר "ואהבת"
(א"ת ה' אלוקיך)
העוסק בקבלת מלכות ה', כיצד לקבל
ולשמוח ולגדול מתוך הנתונים שה'
מעמיד בפני כל אחד מאיתנו**

**כל זה במוקדי המכירה של גיליון זה.
ובפלא': 0527683095 0548446691**

הודעה:

**בימי בין הזמנים ניתן יהיה לקנות ספרים
אלו במוקדי מסוימים של קיט בצפון,
טבריה או צפת, פרטים מדויקים יותר
יבואו בגיליונות הבאים.**

כאן המקום להודות מעומק לב לכל המפיצים בשיעור ג' ישיבה קטנה על מסירותם ועילותם, ובהזדמנות זו: נבקש מכל אלו שמחליפים אותם שיצרו קשר, (כמו כן בישיבות גדולות, אם יש שינויים, נא לעדכן, בתודה מראש)

בהזדמנות זו נברך אותם יחד עם כל העולים לישיבות גדולות שיזכו לעלות ולהתעלות בתורה, כל אחד בישיבה שאליה הלך... יערב ה' דברי תורתו בפיהם... יקשור אתכם בחבלים של אהבה לסטנדר... יהי רצון שתצליחו להירדם בלילות, וכמובן תמשיכו לקום בבוקר בשעות המוקדמות, תצליחו למצא חברותות טובות, ולא תבהלו מסדר של שלוש שעות... יתן ה' את חן הישיבה בעיניכם ולא תחשבו שהדשא של השני ירוק יותר...

ואני מוכרח לומר שאתם חייבים הכרת הטוב אישית למקום ביריעה שנשאר מיותר... שלא היה לי במה למלאות אותו... וברגע של מחשבה החלטתי למלאות אותו בברכות עם ככככל הלב... תקשיבו!!! **אני כעת חושב לאמץ את הרעיון הזה!!! איך לא חשבתי על זה.**

פעם כשהיה לי מקום פנוי... הייתי מתחיל לתקוף משם ולדבר נגד כל העולם... (כן... יש הרבה כאלו). אבל פתאום אני מגלה שאפשר באותה מידה לברך... אה...??

ואם יש עוד קצת מקום ביריעה... אז אני מוסיף ומברך ברכת הדיוט... שכל מעוכבי הזיווגים ימצאו במהרה את זיווגם בבין הזמנים הזה!!! ושנזכה בתשעה באב הזה לראות בנחמת ציון ובירושלים מי אלה כעב תעופיה וכיונים אל ארבותיהם... שה' יציל את כולנו מכל מיני מפגעים רוחניים בבין הזמנים ונחזור בריאים בגופנו ובנפשנו לקראת א' אלול דערב שנת השמיטה...

בין הזמנים כשר ורגוע...

כן... הנביא מקונן: "בני ציון היקרים המסולאים בפז" **המהוללים והנערכים כפי הרואה אותם אומר ראו תוארם של אלו כמראית פי (רש"י שם) היה שם יופי... היתה שם חזות חיצונית נפלאה... אבל זה לא התחיל ונגמר בכתנות עור... אדרבה... זה התחיל מכתנות אור!!! לאותם פרחי כהונה היה עומק ופנימיות של תוכן יהודי... ואור הנשמה של בן מלך מלכי המלכים בקע מהכתנות אור...**

אבל!!! לדאבוננו הרב... כשגרמו העוונות ולא זכינו לייקר את הכתנות אור... כשאיבדנו את הכתנות אור... עם מה נשארנו?? רק עם העור... ואז מי הגיע?? כאן הגיעו אותם ישמעאלים אשר בשר חמורים בשרם... אותם ישמעאלים שאצלם יש רק כתנות עור!!! אותם ישמעאלים הגיעו עם העור שהם מייצגים!!! עם נודות נפוחים באויר... בכלום!!! והפרחי כהונה חשבו לתומם שיש שם משהו... (בטח... לא היה להם רקע מוקדם עם כתנות עור... רק עם כתנות אור... הם לא העלו על דעתם שיכול להיות נוד נפוח באויר... הם גדלו על פנימיות... הם גדלו על תפיסה שכתנור עור אמורים להיות מלאים באור...) ואז נבקעה כריסם וגילו שאין שם כלום מבפנים... שם נבקעה כריסם!!!

כלפי מה הדברים אמורים???

אוי אוי כמה פרחי כהונה (ולאו דווקא) מסתובבים בינינו... שצמאים!!! צמאים!! צמאים לאור... צמאים לאור ופנימיות שתוציא אותם ממעטפת החיצונית והחומריות שמאפינת את הדור שלנו... והם מחפשים את עצמם... מחפשים תוכן בחיים... מחפשים אור בחיים...

דא עקא שאנחנו נמצאים עמוק עמוק בגלות ישמעאל... וישמעאל השטחי והרדוד מקבל את פנינו... ואומר: צעיר יקר: אתה צמא?? אתה צמא לתוכן בבין הזמנים?? אתה רוצה תעסוקה? בבקשה... יש לי... יש לי הרבה מה להציע לך... וישמעאל מגיע בנדיבות לב... כן... ישמעאל מאז ומעולם היה נדיב... הוא מגיע לך עם אונקי 16 ג'גה מפוצץ בסרטים חרדיים... מפוצץ בתכני בילוי... ועומד אותו צעיר צמא... ורואה מול עיניו נוד מנופח!!! אוה... איזה נדיבות לב... ואותו צעיר פותח את הפה בצמאון צחיחים... וישמעאל מלעיט אותו ב---כתנות עור!! לא אור!!! בנוד עור מלא ברוח... בתכנים חלולים וריקים מכל תוכן... נוד מלא ברוח...

ושם!!! שם נטמון!!! שם נעלמו לנו שמונים אלף פרחי כהונה!!!

אותם שמונים אלף פרחי כהונה שפעם לבשו כתנות אור... פעם הם ידעו לחיות פנימיות... ידעו להעריך פנימיות... הם ידעו שמעבר לעור יש אור!!! אותם בני ציון המסולאים בפז... ידעו והבינו שכמה שהחיצונית מושכת ומגנה את הפז ביופיה... היא עדיין רק השכבה החיצונית ושטחית שמסתתר מאחוריה המון המון אור!!! שאת האור הזה אנחנו רוצים לגלות... אבל ברגע שנחרב בית המקדש... החיצונית והשטחיות השתלטה על העולם... פתאום מגיע לך ישמעאל שאצלו הכל מתחיל ונגמר בעור השטחי והנגלה לעין... והוא מגיע עם הנודות

היה תוכן פנימי ועמוק... תפוח עקבו של אדם הראשון היה מכהה גלגל חמה... כשהיית מסתכל על אדם הראשון לא ראית רק את ההשתקפות החיצונית של העור... יכולת לראות מיד את האור העצום שבוקע מנשמתו... אבל מאז חטא אדם הראשון... העולם צנח בבת אחת לחומריות גסה... והנשמה האלוקית של האדם כוסתה בשכבה עבה של עור!!!! וממילא היום... כשאתה רואה בן אדם... מה אתה רואה מול העיניים?? את ההשתקפות שלו! את העור שלו!! את החזות החיצונית שלו... איך הוא נראה... נראה טוב או לא?? מרשים או לא?? וכאן אנחנו צריכים כבר לעשות עם עצמנו עבודה פנימית להבין שאל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו... ו... ולדאבוננו הרב יש הרבה אנשים שנתקעו בקנקן!! נעצרו בחזות החיצונית... בחלק השטחי והחיצוני ונשאר שם... מול המראה... מול התמונות... מול הרובד החיצוני

אבל לא!!! בחור יקר: מתי תבין... שהעור זה בסה"כ מסיכה... זה בסה"כ הכתנות של האור... זה בסה"כ בגד שמכסה את האור... אבל מבפנים יש אור גדול!!! שאם לא תשקיע בו ולא תעצם אותו ולא תשקיע בו... אתה עלול להישאר כל החיים תקוע מול המסיכה של העור...

תבין שבתוך תוכך גם את האור של הנשמה וגם את העור של הנפש הבהמית... והמפתחות בידיים שלי!!! אני אקבע! אני אחליט ובידי הבחירה האם להעצם את האור של הנשמה שתבקע את השכבה של העור... או להשקיע ולטפח את העור שיחשיך יותר ויותר את אור הנשמה

כן... יש עור ויש אור!!! ושניהם לא כ"כ הולכים ביחד... ככל שעסוקים בעור ככה מדחיקים ומחשיכים את האור... וככל שמתעלים ומתרוממים מהמעטפת החיצונית של העור... ככה פותחים פתח לכתנות אור שיבקעו מאיתנו... (ושוב: אני מקווה שאתה מבין לבד שכשאני מדבר על טיפוח והשקעה בעור... אין הכוונה למראה חיצוני גרידא... הכוונה היא למשמעות היותר פנימית של זה... למילוי סיפוקים בנושא החיצוני... ברובד השטחי והנגלה לעין של הנפש שלנו...)

קעת נחזור לעניינינו: על הישמעאלים נאמר: אשר בשר חמורים בשרם!!! זאת אומרת: הישמעאלי הוא הכתנות עור במיטבו... כל כולו נוד נפוח אבל בכלום!! אין שום דבר מבפנים... אין לו שום פנימיות מבפנים!!! כן... כלפי חוץ אם תראה ישמעאלי... אתה תראה צלם אלוקים בדיוק כמו יהודי... אתה רואה מולך אייניקל של אברהם אבינו... יתכן אפילו שיש לו תוי פנים שמזכירים את אברהם אבינו... אבל אל תתלהב... זה רק העור!!! אבל בתוך העור הזה יש רק אור... רוח... אין שם בפנים כלום... זה רק המעטפת החיצונית של העור!!!

לעומת זאת פרחי כהונה??? הם אלו שמייצגים ולובשים את הכתנות אור!!! לכבוד ולתפארת... פרחי כהונה היו סמל ודוגמא לכתנות אור!!! אצל משרתי ה' יש הקפדה על חזות חיצונית של כבוד ותפארת... אבל זה לא נגמר בכתנות עור!!! יש פה כתנות אור של פנימיות של יהודי...

אחת שתיים שלוש דג מלוח.... ו.

ונודות נפוחים..

אחת מאגדות החורבן המזעזעות שכולנו מכירים... זה כבר מובא ברש"י בחומש פרשת וירא... שכשישמעאל היה צמא למים וצעק לה' וה' שמע את תפילתו... (עיין פתיחתא דאיכה רבה פ"ד) **"שמונים אלפים פרחי כהונה בקעו בחיילותיו של נבוכדנאצר ובידו מגיני זהב, היו מוליכין אותם אצל ערביים, היו ישראל אומרים לשוביהם, בבקשה מכם, הוליכנו אצל בני דודנו ישמעאל וירחמו עלינו, שנא' ארחות 'דדנים', ואלו יוצאים לקראתם ומביאין להם בשר ודג מלוח ונודות נפוחים, כסבורים ישראל שמלאים מים, וכשמכניסו לתוך פיו ופותחו, הרוח נכנס בגופו ומת" כן... הישמעאלים הרשעים רצו להתנכל לפרחי כהונה... הם חיכו שהם יהיו צמאים מאוד לאחר דרך ארוכה... ואז הם הוסיפו לתת להם דג מלוח כדי שהם יהיו עוד יותר צמאים... ואז הם נתנו להם נודות נפוחים... ופרחי כהונה פתחו את הפה בצמאון צחיחים... לפתע יצא מהנוד אויר ורוח ונכנס בתוך מעיו ומת... וכך מתו שמונים אלף פרחי כהונה!!! שים לב: שמונים אלף מתו מזה!!**

מאז ומעולם לא הצלחתי להבין את המעשה הזה... טכנית... איך אפשר לרמאות שמונים אלף אנשים ביחד?? איך הם לא הסתכלו אחד על השני והבינו את העוקץ?? מילא אם זה היה כמו חיסון קורונה שרק אחרי שלוש שבועות זה מתחיל להשפיע... אני מבין שהצליחו להוליך 80.000 איש שולל... אבל אנחנו מדברים פה על נודות אויר שהכהנים פותחים את הפה בזה אחר זה ותוך רגע הם מגלים את התרמית וכרסם נבקעת... אז בשלמא המאה כהנים ראשונים... לא ידעו... חשבו שזה מים... התברר שזה אויר ומתו... אבל השמונים אלף הבאים אחריהם... הם הרי הסתכלו ימינה ושמאלה... הם רואים שהחברים שלהם לא מגיבים יפה', הם שומעים את השמע ישראל שלהם... בקיצור: זועק מהמעשה הזה שיש פה (בין הייתר) רובד קצת יותר עמוק...

שמעתי ביאור עמוק בנושא הזה... שנוגע לנו אישית בימים אלו:

אבל לפני כן רקע קצר: לאחר חטא אדם הראשון כתוב: ויעש ה' אלוקים לאדם ואשתו כתנות עור וילבישם... והמדרש אומר: שבס"ת של רבי מאיר היה כתוב רמז שצריך לכתוב "כתנות אור" ולא עור!!! והזהו"ק מסביר: שקודם החטא היה זה כתנות אור... ולאחר חטא אדם הראשון האור הזה התגשם ונהיה חומרי וגס ונהפך מכתנות אור לכתנות עור!!!

בא נתרגם את זה למילים פשוטות ועדכניות הרי מה זה עור??? העור הוא **ההשתקפות החיצונית** ביותר של האדם!!! כשאתה מסתכל על בן אדם... מה הדבר הראשון שמתקף מול עיניך?? העור שלו!!! ולכן אם תשים לב: מי שכל כולו רדידות ושטחיות וחסר לו פנימיות... אוטומטית זה מתבטא בזה שהוא עסוק רק בחזות החיצונית... במה שמתקף מע"ג העור!!! וזה גופא האסון שקרה לאחר חטא אדם הראשון... כל זמן שאדם הראשון לא חטא...

הכל עובד עם תמונות... הכל צבע... הכל עובד עם השתקפות חיצונית... ואנחנו צריכים להחזיק חזק ולהיאחז בשארית כוחינו בפנימיות!! בעומק!! לזכור שיש משהו מעבר לרמקולים ולהגברה ולמלא מלא אנשים... ופרסומת... וענק... וגדול... וכולם נוסעים... ועקשע... ותמונות בעיתון... ההלו... לזכור שיש רובד פנימי מעבר להשתקפות החיצונית!!! להבין שיש כתנות אור!!! ואת האור הזה צריך לגלות... הוא לא שטחי... הוא לא משתקף חיצונית כמו עור... אי אפשר לגלות את האור הזה ככה בדרך אגב... שמעתי פעם הגדרה עוצמתית!!! יהודי אחד ניגש לר' משה שפירא זצ"ל ברחוב... ושאל אותו: הרב יכול להגיד לי במילה אחת מה הבעיה של הדור שלנו??? **ענה לו ר' משה מינייה** **וביה:** הבעיה של הדור שלנו... שכן אדם תופס אותי באמצע הרחוב ורוצה שאני אגיד לו במילה אחת מה הבעיה של הדור... אדוני!!! זה הבעיה של הדור שלנו!! שרוצים אור... ורוצים שהוא ישתקף במראה כמו עור...

ברחוב אתה יכול לראות מודעות על מציג... ברחוב אפשר לראות פרסומת על נסיעה לחוף שרתון (או לחילופין מחאה נגד החוף הזה)

אבל אם אתה מחפש משמעות... אם אתה רוצה להתחבר לפנימיות זה לא עובד ככה... צריך להשקיע!!! בזמן האחרון יש משהו חדש... מבקשים ממני לדבר בקו... אבל לדבר רק שש דקות!! לא יותר!!!

תדבר על החורבן... תסביר מה איבדנו... תפרט... תתן לנו כלים איך להתעורר בכמיהה לגאולה... וכל זה בשש דקות!!!

סליחה... תחליטו מה אתם רוצים... בשבע דקות אפשר לראות מצגת מאוד מרגשת... אפשר לראות חילוני גמור שהדביק זקן והלביש בגדי כהונה והוא מדגים לך נוסטלגית איך נראה כה"ג... כאלו כתנות עור אפשר לפגוש בשבע דקות... אבל אם אתה רוצה אור?? אתה רוצה להבין ולהתחבר מה זה אורו של עולם ולקבל כלים להתרומם ולחכות לאור חדש על ציון תאור?? כאן צריך נכונות להשקיע!!! תחליט אם אתה מעוניין או לא מעוניין... בפרסומת של היהדות כתוב: **לרציניים בלבד!!!** היהדות זה משהו רציני שצריך לקבל החלטה אם יש לך נכונות להשקיע... אם אתה מגיע בחובבות ורוצה להתחבר ולהעמיק ולהגיע לכל הרובדים ולכל העומקים בדקות ספורות... אז בסייידר... יש כל מיני הבזקים... אני מדבר שש דקות... יש גם אז נדברו שאפשר לקרא בהמתנה לתספורת... אבל אל תחשוב לרגע שזה יניס אותך לרובד עמוק... זה טעימה... זה שטיקל... אבל אם רוצים אור...??? כאן צריך נכונות... נתאבל על הנודות הנפוחים שאנחנו מולעטים בהם בדור זה... נישא תפילה לה' שיציל אותנו מהרוח הזו שהיא לא זו שתזיז את המפרשים שלנו... שלא תבקע כרסנו ברוח הזו... שנזכה במהרה לאור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו...

לכה"פ בחצי שעה הקרובה... כדי שיהיה לי שששששש... לענ"ד הצורך הזה הוא הדג מלוח של גלות ישמעאל בדורנו... אתה זוכר שכשהיינו ילדים היה משחק שנקרא: אחד שמים שלוש דג מלוח?? היום אני מבין מזה... אחד בצהרים עם הילדים... שמים בצהרים איתם... שלוש בצהרים... ודי!!! אתה כבר מרגיש דג מלוח... כעת אתה נחוש למצא להם איזה תעסוקה לילדים כדי שיתנו לך לחיות... וכאן מגיע הנוד הנפוח- האונקי המנופח ואתה רק צריך לחבר את זה למחשב והילדים יושבים מולו בפה פעור... ויש לך שקט לשעתיים ויותר!!! **זה ניסיון מאוד מאוד קשה!!!**

ומי שמבין על מה אני מדבר... מצליח גם להבין איך שמונים אלף פרחי כהונה נפלו בזה... עד לפני כמה זמן... כשהייתי רואה ילד חרדי מהבית הכי טוב יושב מול סרט חרדי מטטטופש!!! הייתי מזדעזע... הייתי מתפלל על ההורים שלו... לא מתאים לכם... להלעיט את הילד שלכם בכזה נוד נפוח מלא ברוח... מה קרה לכם?? **אבל כעת!!!** בעת כתיבת שורות אלו שהילד שלי רוקד לי על הראש ואני לא מצליח להתרכז... (אגב: אם אני בטעות כותב לא לעניין... תדע לך שזה "באשמתו") זה עניין של שעה שעתיים עד שיוצאים לי קרניים ואני לא עומד בזה... (עם המצלמה כבר נפלת... הילד שלי כבר יודע איך לדפדף במצלמה ואין לפתוח את ההסרטות... מישוה לימד אותי את זה... תנחש מי?? **אני!!!** כי כשהוא עם המצלמה יש לי שקט... אז הנח... זה המוצץ שמצאתי לו באחד מרגעי השבירה בקורונה...) אז זה!!! שילד שרואה סרט חרדי במשך שעתיים תמימות!!! זה ילד שכרסו נבקעת...כרסו שהייתה שאמורה להתמלא בכתנות אור... נהפכת להיות שטחית ורדודה ומתמלאת כתנות עור... ושוב: תרשה לי לעצבן אותך בפעם השניה באותו חודש: את לימודי הליב"ה שהממשלה שלנו תרצה לאכוף אותנו בכח הזרוע או תקציבית... ממנה עוד ננצל... מי שהציל אותנו מנבזארדן יציל אותנו מליברמן... אבל מי יציל את הילד שלי מהבן דוד שהילד שלי ביקר אצלו והיה שם ממממזה מעניין... והילדים היו שם ממממזה בשקט... ושיבואו כל יום מצדיד... הם לא מפריעים... בטח שלא מפריעים... הילד יושבים שם בפה פעור... ומה מכניסים להם לתוך הפה?? רוח!!! קיום התווה האפס והעדר... תוך שעתיים הצליחו לפוצץ לו את הבטן בתוכן כ"כ זול וטפשי וחסר ערך... ועכשיו לך תסביר לו למה בבית שלנו לא מסכימים להראות לו את זה... לך תספק לו אלטרנטיבה...

אנחנו צריכים לקום על שתי רגלינו האחוריות ולהבין שבנפשנו הדבר!!!

להבין שיש לנו עסק עם אויב לכל דבר... דא עקא שהוא נחמד... זה גם לא משהו אסור... זה בסה"כ אויר ורוח!!! מה יכול להיות רע ברוח???

הישמעאלים לא באו חברב... הם בסה"כ הגיעו עם נודות נפוחים ברוח... מה אפשר כבר לעולל עם רוח?? אז הנה!!! שמונים אלף פרחי כהונה מצאו את מותם ברוח הזו... כשמלעיטים ילד יהודי בריקנות וברוח... אל תתפלא אם אחר כך אין לו שום משיכה לידישקייט...

אבל בעצם עזוב... עזוב את הילדים שלנו... מה נפילתי עליהם... בא נדבר על עצמנו... גם אנחנו מתמודדים מול הנודות הנפוחים האלו... מול הריקנות הזו של גלות ישמעאל... מול הכתנות עור... היום הכל חזותי...

הנפוחים שלו שמלאים ברוח... הוא מגיע לאותם פרחי כהונה עם נוד נפוח וככה הוא מפיל אותם אחד אחרי השני... ככה הם מאבדים את הכתנות אור שלהם... והם נשארים רק עם הכתנות עור... עור נפוח מלא בריקנות...

אם תשים לב: חז"ל מזכירים שתי קבוצות של שמונים אלף פרחי כהונה!

פעם אחת המספר הזה מוזכר בייחס לנבזארדן ששחט שמונים אלף פרחי כהונה על דם זכריה (עיין פתיחת דאיכא רבה) ואז!!! פעם שניה זה מוזכר בייחס לבני דודים הערביים שהשקו אותם נודות נפוחים.

מה ההבדל בין שתי סוגי הפרחי כהונה האלו???

כאן רמז ההבדל בין שתי סוגי הגלויות שאנחנו מכירים:

השמונים אלף פרחי כהונה שנבזארדן הרג... זה הדור הקודם שלפנינו. זה הסבות והסבתות שלנו שנעקדו ונשחטו ונשרפו על קידוש ה'... בכל דור היה את הנבזארדן התורן שבכח הזרוע ניסה למנוע ולהצר את דרכו של היהודי... זה האויב המוכר!! הישר!! שלא מסתיר את כוונותיו. כולנו יודעים להיזהר ממנו... לפחות רוצים להימלט ממנו... אבל אז!!! אחרי שכבר סיימנו עם נבזארדן... אותם שמונים אלף הנותרים שב"ה ניצלו מחרבו האכזרית של האויב... כעת כבר לא משתקפת להם סכנה... כעת מגיע אויב מסוג אחר והרבה יותר מסוכן!!! כאן מגיע הבן דוד הנחמד... הגיס הנחמד... הדודה שהגיעה ורצתה לשעשע את הילדים... והביאה איתה נודות נפוחים מלאים ברוח... ברוח הדור שלנו שמלא בריקנות ורוח... וכאן הסכנה הגדולה של דורנו...

כאן השמונים אלף פרחי כהונה ששרדו את ידו האכזרית של נבזארדן... הם עלולים ליפול שדודים בידי הבני דודים הנחמדים עם הנודות הנפוחים... כמובן אם לא נתפוס את עצמנו בעוד מועד!!!

אתה יודע מה זה הדג מלוח של דורנו???

אני חושב שהדג מלוח המצמיא של דורנו... **זה הקושי למצא תעסוקה!!!**

כן... מה שנכון נכון... כשנמצאים בבין הזמנים או בחוסר שגרה... יש קושי למצא תעסוקה... יש קושי להעביר את הזמן... (אנחנו כבר עתירי ניסיון בנושא זה מהתקופה של הקורונה... אני רק מריח את בין הזמנים ברקע... עולה לי הקורונה לראש והאדים של המסכה למשקפיים...) וכשמתחיל להיות משעמם... **זה מתסכל!!!** מאוד מעצבן להיות משועמם... ואני אומר את זה מניסיון... **בפרט!!! כשמדובר במשפחה עם ילדים...** ואם הם שובבים אז בכלל... ילדים משועממים זה חבית נפיץ... הם פשוט עומדים לך על הראש... ובשלב מסוים זה כבר על גבול המצוקה!! אתה פשוט צמא ותר ומחפש מתחת הריצפה איך אני יכול להעסיק אותם

המחק הריחני של חני... וקורס עיצוב מתנות של שושי.. (משוחרז)

בבית שלנו יש קופה קדושה!!! קופה שעשויה מפלסטיק שקוף... (כמו הקופות צדקה של חסדי נעמי שמונצאות שם אצל הקופאיות מהסופר... שאפשר לראות מבחוץ את האגורות) זו הקופה של ההקדש!!!! קופה שבה כל אחד מהילדים תורם כל מיני פריטים יקרים לבדק הבית של בית המקדש!!!! זו הקופה הכי אוהבה בבית שלנו... כל הבית שותפים בקופה הזו... כל כמה ימים מגיע אחד מהילדים ותורם איזה פריט לבית המקדש... כלולו עוקבים אחרי הקופה הזו איך היא הולכת ומתמלאת מיום ליום... וכולם שמחים... **אבל!!! האמת היא שאבא לא כככזה אוהב את הקופה הזו...** לא בגלל שהוא לא אוהב אותה... אלא אבא טוען: שהוא מפחד ממנה!!!! יותר ממה שהקופה הזו אוהבה היא מסוכנת... כי... כי טעות קטנה ועוברים על איסור מעילה וחיבים קרבן... **ובכן:** חני בת השש חזרה מהפעילות של אתנחתא צוהלת... מה יש??? הייתה הגרלה וזכיתי בארבעה מחקים ריחניים מיוחדים... עם לבבות כזה ועם ריח ריחני במיוחד... חני מיד שמה אותם במגירה שלה... ברוב חשיבות... אפילו כששושי ביקשה ממנה שתפתח לרגע את האריזה... רק בשביל להריח... איזה סוג של מחק זה... חני לא הסכימה בשום פנים ואופן!!! כי... מה... את לא מבינה... אני שומרת את זה לתחילת הלימודים!!! רק כשאמא תקנה לי ילקוט וקלמור... רק אז אני אפתח... **אבל!!!! משום מה...** אחרי חצי שעה... התכנית פתאום השתנתה... חני לפתע פתחה את האריזה **והוציאה מחק אחד!!!** אחד מתוך ארבע... היא אחזה את המחק חזק חזק בשתי ידיה הקטנות... רוצה מהר מהר לאמא... ולחשה לה באוזן... אמא!!! אני רוצה... אני רוצה לשים מחק אחד בתוך הקופה של ההקדש!!! אני רוצה לתרום מחק אחד לבית המקדש... אמא הסכימה... העיניים של חני נצצו... ואחד שתיים שלוש... הכנסתי אותה לקופה!!!! מאותו רגע כל מי שהגיע הבייתה יכל לראות את המחק הריחני של חני מבצבץ בין כל החפצים והפריטים שכבר נמצאים בתוך הקופה... מחכים להזדמנות הראשונה שמישהו יעלה לירושלים ויכנס ללשכת בדק הבית... ויתרום את כל התכולה ללשכת האוצר של בדק הבית...

ואכן!!!! בבין הזמנים... כל המשפחה שלנו עולה מידי שנה לירושלים לנופש... מה יש?? למה דווקא ירושלים?? אז דבר ראשון: לא צריך להסביר למה... אבל יש עוד כמה סיבות: דבר ראשון: שושי!!! שושי בת הארבע עשרה... בחודש וחצי האחרונים זכתה להתקבל לקורס מטעם לשכת המקדש לעיצובי מתנות ביכורים!!!! והיא למדה טוב והיא ממש מתמקצעת בעיצובי הביכורים... וכעת!!!! זו העונה של הבאת הביכורים...

ממילא בתקופה הזו שושי צריכה להיות באזור ירושלים... אז כבר סיבה לכל המשפחה לעלות יחד איתה...

ואכן בימים אלו עולים המוני חקלאים שסיימו זה עתה את עונת הבציר ו... והם עושים את דרכם לירושלים **עכשיו ככה:** מביאי הביכורים בעצמם... הם לא מעצבים את הביכורים... גם בגלל שהם מגיעים מרחוק... ו... ומי שיודע אין טעם לעצב זר פרחים במטולה כשמחכה לו שבוע נסיעה עד ירושלים... עד שנגיע הכל יתפרק... **וחוץ מזה:** ברוב המקרים עד שמביאי הביכורים מגיעים לירושלים... הענבים שלהם כבר מספיקים להיות צימוקים... והם כבר נראים פחות טוב... אמנם הצימוקים האלו הם עיקר הביכורים!!! אבל עדיין מבחינה איסטתית הם נראים פחות טוב... ו... והיות ואנחנו רוצים שיהיה עיטור לביכורים... שהם יראו טוב גם באופן חיצוני... לכן!!! בשביל זה הוקם חניון ענק מחוץ לירושלים... אי שם בעיצומם של העליות... בתחנת דלק שם... מתמקם לו חניון ענק של עשרות דוכני עיצוב ביכורים!!!! וממתנות שם מאות מעצבות ביכורים... בנתיים הגיע לשם משאית ורוקנה שם משטחים של ענבים ותאנים ותמרים טריים שנקטפו היום מהעץ בתור ציד למלאכת העיצוב... עברה עוד חצי שעה... והנה מופיעה משלחת של יהודים ירושלמים שיצאו במיוחד מירושלים בשביל לקבל את פני מביאי הביכורים... וכעת כולם עומדים ממתנים בכליו עיניים... מסתכלים עם משקפת לקו האופק... ו... ואז... לפתע מישהו זיהה ממרחק... שיירה של יהודים מתקרבים אט אט מתוך שירה וזמרה... קול רחוק של חליל מכה לפנייה... **ואז העסק נכנס להיכון!!!!** אוטונו הם מגיעים לכאן... ומלאכת העיצוב צריכה להתחיל... ואז הם הגיעו... הם חונים... נחים... שותים משהו... אנשי ירושלים מקבלים אותם באהבה... ובכבוד... חיבוקים... ריגושים... דמעות... והרבה הרבה געגועים ל... לבית המקדש ש... שאם אנשי ירושלים יצאו לקראתנו... כנראה שהוא קרוב מתמיד...

כעת כל אחד מהחקלאים מגיש את הביכורים שלו לאחת ממעצבות הביכורים... ואכן מעצבות הביכורים נוטלות ברטט של קדושה את הביכורים... (כמובן לאחר נטילת ידיים... מתוך טהרת תרומה...) והם כעת ניגשים למלאכת הקודש של עיצוב הביכורים לפני שהם יעלו על שולחן מלך המלכים... ו... ומעצבות הביכורים עושות זרים מדהימים ביפיים... באמצע הזר ניצבים להם הביכורים האורגוניליים!!! הענבים המקוריות שהם הובאו במסירות נפש אי שם מהגליל או מהנגב... ומסביב לביכורים המקוריים... הם מעטרות אותם באשכולות ענבים עסיסיות... ותאנים יפהפיות... ותמרים... ורימונים... וכעת נחזור למשפחה שלנו: זכינו ושושי שלנו היא אחת ממעצבות הביכורים... בחרדת קודש היא מתעוררת כל בוקר מוקדם מוקדם... עם אור השמש היא יוצאת יחד עם חברותיה לשליחות הקודש... אל מחוץ לירושלים... להמתין למביאי הביכורים... ואנחנו במקביל עומדים ומחכים בירושלים עצמה... עד שהגיע התור שלנו לחזות בתהלוכה של מביאי הביכורים... כן... אנחנו יודעים לזהות בדיוק איזה זר שושי עיצבה... אנחנו מכירים את הסגנון שלה

אבל חוץ מזה!!! יש עוד משהו בירושלים בבין הזמנים... לקראת שנת הלימודים יש מכירה של מכשירי כתיבה מטעם לשכת המקדש... לא פחות ולא יותר!!! ולמה? כי לא רק חני תרמה מחק ריחני לבית המקדש... יש עוד הרבה חני ושושי וציפי שגם הם אוהבות את בית המקדש... וציפי תרמה את הקלמר היפה שלה... ומלכי תרמה את הילקוט שלה... ו... ובלשכת המקדש מקבלים כל תרומה!!! לא מזלזלים בשום תרומה!! (זה לא כמו קופת השכונה... שיש אצלם הבדל בין חצי שקל לחצי מיליון שקל... בבית המקדש אין הבדל בין מחק ריחני לבין מליון דולר... ברגע שהם הוקדשו לבדק הבית... על שניהם חופפת קדושת דמים... ומי שמועל בהם עבר בדיוק על אותו איסור מעילה!! וחיוב אותו קרבן מעילה!!!! לא פחות ולא יותר... יש מה להאריך בביאור עניין זה... בהזדמנות... במשך השנה הצטבר בלשכת בדק הבית הרבה מכשירי כתיבה... זהו!! כעת... לקראת שנת הלימודים הגיע הזמן למכור את זה... הגענו לדוכן המכירות... אל תשאלו!!! זה נראה כמו חנות תכשיטים ויקרתית... כמו ששם אתה עומד מול ארון זכוכית שקוף עם אצוקה ואתה לא יכול לגעת בכל תכשיט... אתה יכול רק להצביע והמוכרת תבא... תוציא ותתן... ככה כן!!! כל המוצרים שנמכרים כאן הם נמכרים בקפידה כמו תכשיטים הכי יקרים... אפילו המחק של חני שבחנות שווה שקל... אבל כאן הוא עומד מאחורי הזכוכית השקופה... ולמה?? כי... כי ברגע שחני הקדישה את המחק הזה... הוא נהפך ממחק ששווה פרוטה... להקדש ששווה פרוטה!!! והקדש ששווה פרוטה זה לא צחוק... יש לך פה עסק עם מעילה... אם חלילה מישהו גיגע ו... ותרצה לקנות מחק ו... ועפרון וסרגל ו... וכשהיא תבא לשלם... יהיה שמה איזה טעות בחשבון... ו... ויצא שהעפרון לא עבר בבר קוד... היא לא שלמה עליו... אז ההקדש הפסיד אולי חצי שקל!!! אבל מי שישתמש בעפרון הזה הוא לא יפסיד חצי שקל... אלא יצטרך להביא אשם מעילות בשווי שני סלעים לאשם... אז אתה מבין למה המכירה הזו נעשת בקפידה... עכשיו אתה מבין למה אבא לא כ"כ אוהב את זה... זה מפחיד!!! מפחיד מידי... אבל עדיין... אהבה מקלקלת את השרה...

מסר נחוץ לימים הגלמודים של בין הזמנים...

בפרישה שלנו מובא שעם ישראל השאירו בחיים אומה שלימה רק בשביל הפרידה הטובה שתצא מהם, הלא היא רות המואביה... **אני לא מבין:** מיליונים ע"ג מיליונים של מואבים מסתובבים בעולם **מ י ו ת ר י ם ל הלוחין...** והכל בשביל רות מואביה אחת...??? בשביל מה צריך אומה שלימה בשביל זה??? אפשר להשאיר 2 או 3 משפחות שגלוי וידוע לפניו ית' שמהם עתידה לצאת אותה רות המואביה???

אלא שמעתי מזהב אחד שטמון פה משהו יותר עמוק: מואב מסתכלים ימינה ושמואלה ורואים שישראל הורגים את כל העמים שלצידם... את סיוחן... עוג... מדין... ובכ"ז אותם את משאירים בחיים... המואבים ניגשו בזדירות לישראל ושאלו: תסבירו לנו... במה זכינו?? במה הופלינו לטובה שאתם לא נוגעים בנו לרעה?? עונים להם ישראל: **יש אחד!!! אחד בלבד!!!** מהעם שלכם... שעתיד לבחור בה' ולעשות נחת רוח לפניו יתברך... ובשבילו!!!! בשבילו שווה לכורא עולם להחיות את כולכם... **המואבים חזרו למואב נרעשים ומליאי התפעלות...** תראו מה שזה... אצל אלוקי ישראל מואבית אחת צדיקה מצדיקה קיומו של עם שלם... המסר הזה היה כ"כ אדיר!!! כ"כ עוצמתי!!! שהמסר הזה נחרת עמוק במולדת של העם המואבי!!! זה נהיה חלק בלתי נפרד מספרי ההסטוריה שלהם! חלק בלתי נפרד מהחומר הנלמד למבחנים בבגרות!!! כל ילד מואבי ידע לספר שנכון... אמנם כאן בתוך מואב אני בורג קטן... אבל בספר הסטוריה למדנו... שאצל אלוקי ישראל... מספיק מואבי אחד שיעשה רצון ה'... וה' ישמור לו כאלו אמונים... עד כדי שכל העם המואבי יציל ממוות רק בשבילו... המסר הזה עבר בתורשה מדור לדור... עד שהגיעה אותה פרידה... אותה רות... וגם היא שמעה את זה כמו כולם בשיעור תנ"ך... גם היא נבחנה על זה בבגרות כמו כולם... אבל היא לשם שינוי נעצרה שם!!!! והיא לחשה לעצמה... רגע רגע... אם זה באמת ככה... אם בורא עולם... כזה נאמן... והוא מהשיב כ"כ מעשה של מואביה אחת ויחידה... אז אני מעוניינת להיות אותה מואבית אחת ויחידה!!!

אתה מבין את העומק שטמון בביאור הזה??

הו!!!! זה גופא!!! עצם המסר האדיר הזה... זה גופא מה שנתן לרות את כל הכח והעוצמה והעקשנות להידבק ביהדות בכל מחיר שבעולם!! כי אם בורא עולם ככה שומר אמונים למי שעושה את רצונו בעוצמה שכזו שהוא מחיה אומה שלימה בשבילו, אז גם אני מוכנה לשמור אמונים בעוצמה ש-באשר תלכי אלך ובאשת תמותי אמות... כי המוות יפריד ביני ובינך... זאת אומרת: זה לא שעקרונות כל המואביים מיותרים לחלוטין רק מסיבה ביולוגית שיש איזה מישהו שצריכה לצאת מהם, **לא!!! חלילה!!!!** אף אחד לא מיותר... ולמה לא?? כי כל אחד מהמיליונים שנשארו הוא נצרך, והכרחי, בשביל ללחוץ לאותה אחת ויחידה עד כמה הקב"ה מחשיב מעשה של כל יחיד ויחיד... עד כדי כך שזה מצדיק קיומם של מיליונים ע"ג מיליונים! בשביל זה -- צריך מיליונים של בני אדם!!!! את המסר הזה אנחנו צריכים לקחת אלינו... עמוק עמוק לתוך העצמות... זה לא רק שהקב"ה מוכן להשאיר מיליונים בחיים בשביל להחיות פרידה אחת, אלא יתירה מזו, הקב"ה מוכן להחיות מיליונים כדי שמישהו אחד יקלוט שהוא לבדו שווה מיליונים!!! איך הוא יבין את זה?? אם לא שהקב"ה באמת יברא מיליונים... שכל המיליונים האלו חיים רק בשבילו... עמוק עמוק... חשיב חשיב זה מסר שכדאי שילווי אותו בבין הזמנים... כשנהיה לבד...

תודה... התרומה התקבלה במערכת...

היה זה שש שנים לפני החורבן... כלפי חוץ הכל היה נראה בסדר... שגרה... אבל בשמים באותה שעה נחתם סופית גזר דינם של ישראל לצאת בגלות ובית המקדש יחרב!!! וה' מתגלה ליחזקאל הנביא אי שם בבבל... ואומר לו: אני רוצה להראות לך את התועבות שעם ישראל עושים בבית המקדש מול פני בלי שום בושא... ואז לפתע!!!

ישלחו תבנית יד ויחזו בציצית ראשי תשלא אחזי רחוז... ותבא אחזי ירושלימה... יחזקאל מוצא את עצמו בתוך בית המקדש... וזו ה' לוקח את יחזקאל לטיול בתוך בית המקדש... ה' מצביע ליחזקאל... תסתכל לכיוון צפון לפתח שער הפנימי... יחזקאל מביט וחשכו עיניו!! הוא רואה עבודה זרה ניצבת בכניסה בריש גליו!!! בלי שום בושא... **ויאמר אלי: הריאה אתה מה הם עושים העובדת זולתה, ועוד תשוב הריאה העובדת זולתה מאלה,** ואז ה' מראה ליחזקאל חור קטן בקיר. ה' אומר ליחזקאל: תקדח בקיר... יחזקאל קודח ונכנס פנימה... ומה הוא רואה לנגד עיניו הנדהמות???

ואבוא ואראה והנה כל תבנית רמש וזחמה וכל זילולי בית ישראל... ושעלים איש מוקףו ישראל עומדים ואיש מקטרטו בידיהם וזועזוע!!! שבעים זקני ישראל עומדים כאן בבית המקדש... ובלו שום בושא ומקטרים לעבודה זרה... מילא היו עושים את זה כל אחד בבית שלו... נו... אבל כאן???

שבעים אנשים ביחד... בלי שום בושא???

יחזקאל הנביא מוזעזע: איך הם לא מתביישים לעשות כאלו דברים בתוך בית המקדש?? וכאן!!! כאן לפתע מגיע הפסוק הבא ומשנה את כל התמונה... **ויאמר אלי: הריאה בן אדם אשר זקףו ישראל עושים איש בחזרו משכיתו...** הופ!!! פתאום משהו פה משתנה בנתונים... ה' אומר ליחזקאל הנביא: מה שהראיתי לך כעת שנעשה בתוך בית המקדש... אותם שבעים זקנים שראית אותם עובדים עבודה זרה בתוך ההיכל... למייעשה הם לא באמת עושים את זה בהיכל!!! הם עושים את זה כל אחד לבדו... איש בחדרי משכיתו... איפה שאף אחד לא רואה... **אם ככה אני לא מבין: תכלס... איפה הם עושים את זה??** האם בבית המקדש או איש בחדרי משכיתו?? מצד אחד ה' מראה ליחזקאל שזה קורה ונעשה בתוככי בית המקדש ללא כל בושא... ומצד שני: פתאום ה' אומר ליחזקאל שלא!!! זה לא באמת נעשה בבית המקדש אלא כל אחד עושה בשקט... בחדרי משכיתו... מה קורה פה???

אז הנה!!! כאן כתוב היסוד הגדול שנוגע לכל אחד מאיתנו:

בית המקדש עצמו הוא בסה"כ לוח בקרה!!! הוא פרוז'קטור רב עצמה שמופעל... על ידי מי?? על ידי ששים ריבא מצברים... כל לב של יהודי... כל בית יהודי זה מקור קדושה שמזרים אנרגיה של קדושה לבית המקדש... כל מעשה שיהודי עושה... כל תפילה... כל לימוד תורה... כל עמידה בניסיונות... זה מיד משוגר ישירות לבית המקדש לטוב ולמוטב... הנתונים מיד מתקבלים ונחרתים בלוח הבקרה!!!

ממילא כל יהודי שעובד עבודה זרה בחדרי חדרים... זה משוגר ישירות לבית המקדש... ובאותה מידה אם דניאל איש חמודות עומד כעת בקצה השני של העולם ומתפלל לו גם משוגר ישירות לבית המקדש...

אם ה' רוצה להראות ליחזקאל מה יהודי עושה בחדרי משכיתו... ה' לא לוקח את יחזקאל לתוך בית של יהודי... לא!!! ה' לוקח את יחזקאל: לבית המקדש ומראה לו... הנה... לפניך התצלום הלוויני שמתקבל בשניות אלו בבקרה... הנה... תראה... בשניות אלו משוגר כאן לבית המקדש שבעים איש מוקפי ישראל שהם עובדים עבודה זרה... כל אחד בקצה אחר של העולם... ואם בעוד חמש דקות ישמע קול תורה באיזה ישיבת בין הזמנים ה' פתאום יראה ליחזקאל דמות של בני עליה יושבים ולומדים בלשכת הגזית... כל הנתונים נאספים לבקרה הראשית במקדש...

יש לציין: שהיום מאוד קל להבין את זה... קל לנו להמחיש את זה...

היום לכל מציג'ג יש מערכת סקירה מיוחדת שכל רגע אתה יכול לראות מי תורם כעת בקצה העולם לטובת המוסדות ואיפה אנחנו אווזחים בדרך ליעד... הנה... כעת מופיע שהגיע 2000 שקל מצידיך ונכנס למערכת... ושניה אח"כ 12.000 אלף ממודיעין עליות... אחרי שלוש דקות 4000 שקל מאשדוד... והכל מגיע לאותו חשבון בנק... **על אותו משקל:** בית המקדש הוא כמו חשבון בנק של קוב"ה ונכנסת ישראל!! ואתה יכול להכניס לו מזומנים מאיפה שאתה נמצא... ובאותה מידה אתה יכול להוציא ממני את כל ההכנסות ולהכניס אותו לאוברדרף... וגם את זה אפשר לעשות מכל פינה בעולם...

כלומר: בית המקדש עצמו הוא בסה"כ המערכת שאליה הכל נאסף!!! אבל הסיפור האמיתי זה צוות המתנדבים ויהודי עובדי ה' שאיכפת להם כבוד שמים והם מפעילים את המערכת הזו ודואגים לה ומזרימים לה קדושה וטהרה וחיבור תמידי בין קוב"ה לכנסת ישראל...

כן... זה בדיוק כמו המציג'ג... שיש את המערכת הטכנולוגית המשוכללת שאליה נאספים כל הנתונים והעיניים נשואות אליה... אבל תכלס... מי מפעיל את כל המערכת הזו?? מי מכניס לתוכה את המזומנים?? מי מזרים לתוכה מאות אלפי שקלים בכל שעה?? זה החכ"ק ואלפי המתנדבים שמתרוצצים בכל תפוצות ישראל ומתקשרים לכל הקרובים שלהם ולכל העולם ומטרידים אותם... (שתהיו בריאים...)

ממילא אם אתה כעת בבין הזמנים נמצא באיזה חור... ושם אתה עומד בניסיונות בשמירת עיניים וקובע עיתים לתורה וממליך את ה'... אתה מזרים כעת נתונים מעודדים למערכת הבקרה של בית המקדש... ובאותה מידה מי שלא עושה רצון ה'... מכניס אקרים וסייבר למערכת ומשבש את הקשר בין הקב"ה לכנסת ישראל...

קצת מפחיד לומר את זה... אבל צריך לדעת שאליב דאמת בית המקדש זה **גם משהו וירטואלי!!!** (והריאה הפשוטה ביותר: שאע"פ שביט המקדש נחרב ושועלים ישמעאלים מקרקרים בהיכלו... זה לא מפריע לקדושת בית המקדש להישאר בעינה ויהודי שנכנס כעת למקום קודש הקדשים חיב מיתה בידי שמים בדיוק כמו שביט המקדש היה קיים ומישהו שנכנס בבואה ויקרית...) בדיוק כמו שהיום כולנו מבינים שאם עשינו מציג'ג ונכנס שלושים מיליון שקל... שזה הההמון כסף!! כולם מבינים ש-99% מהסכום לא הגיע באופן ממשי בצורה של שקים מלאים דינרי זהב... כמעט הכל נעשה בצורה וירטואלית... אחד עשה העברה דרך הבנק... וזה הפקיד לחשבון... וזה בויהז... וזה בצ'ק... וכשמעבידים מבנק לבנק... אז בכלל... כמעט

הכל נעשה בלומד'ס... זה לא שבנק פאג"י מעביר ערימה של שטרות מתעופפים לבנק הפועלים... רק מה?? הכל נעשה במספרים... ולמרות כן!!!! למרות שהכל נעשה כמעט לגמרי בצורה וירטואלית שאתה לא רואה שום דבר מוחשי מול העיניים... בכל זאת **אך אחד לא מזלזל בזה!!!** כולם יודעים שהוירטואלי הזה הוא אמיתי אמיתי!! לגמרי לגמרי!! (אין שום הבדל בין שטר ירוק של מאה דולר... להעברה לחשבון של מאה דולר) **עד כאן נכון?? אז**

להבדיל על אותו משקל:

בית המקדש המכני, אמנם נחרב... אבל בית המקדש הוירטואלי נשאר!!! מקום המקדש נשאר בעינו המקום ש"היו עיני וליבי שם כל הימים..." אנחנו ממשיכים להתפלל לכיוונו... והמצוות והמעשים טובים שלנו ממשיכים להיות משוגרים נון סטופ לבית המקדש... הם ממשיכים לעלות עד ירושלים של מעלה ומשם הם משובצים לכתר יתנו לך ה' אלוקיננו...

אז מה בכל זאת ההבדל?? שפעם!!! בזמן שביט המקדש היה קיים... היה אפשר למשש את זה... היה אפשר לחוש את השיגור הזה באופן מוחשי... בית המקדש היה כמו פרוז'קטור שהעוצמה שלו היתה משתנה כל רגע נתון לפי השיגור שלנו... אם בחור צעיר נמצא כעת בחדרי משכיתו... ואיפה שאף אחד לא יודע הוא מתמודד כעת עם ניסיונות קשים ועומד בהם בגבורה... זה משוגר באותו רגע לבית המקדש!!! ופתאום בבית המקדש יש ברק של קרבת אלוקים עצומה... הלוויים באופן פתאומי היו מתחילים לשורר ברוח הקודש והם אפילו לא היו יודעים מאיפה ההארה השממית הזו באה להם... הם רק הבינו שכנראה "נכנס" שם איזה תרומה רצינית בייחסי הנאמנות בין קודשא בריך הוא ושכנתיה... (רק בחג הסוכות היה תופסים את "הגבגב" כשאותו צעיר היה לפתע מוצא את עצמו מפזז ומכרכר עם החסידים ואנשי מעשה אז כולם היו פתאום קולטים שהוא 'אשם' בהבזקי ההשפעות הבלתי הקונבנציונליות שהוא שיגר לבית המקדש בקיץ האחרון...) **ככה זה היה בזמן**

שבית המקדש היה קיים!!! אבל כיום לדאבונו הרב זה נשאר וירטואלי... **אבל נשאר!!!** אתה הבחור הצעיר ממשיך להתמודד שם בחדרי משכיתו... וההתגברות שלך ממישיכה להיות משוגרת באותה מידה לבית המקדש... רק פה זה נשאר וירטואלי!! שבמים לא!!! בשמים זה רשום עם כל הפרטים... הקב"ה מידי חצות לילה נכנס לגן עדן להשתעשע עם נשמות הצדיקים ושם הוא מראה להם איך התקדמו ביממה האחרונה לקראת היעד ואנחנו כל הזמן מתקדמים ליעד... זה מטפס יפה... ומי יודע... מי יודע איזו דריכות יש כעת בשמים... מי יודע אם אנחנו לא נושקים ליעד... (ואגב: חשוב לציין: במציג'ג כשמגיעים ליעד, עושים יעד חדש... אבל פה לא!! זהו!! ברגע שיגיע היעד... פתאום יבא האדון... בא יבא לא יאחר.)

אני רוצה שתבין: אנחנו דור מיוחס... אם שמת לב: הרי אמרתי לך כעת יסוד מאוד מאוד חשוב... איך שכל המעשים שלנו משוגרים לבית המקדש... והבנת את זה מאוד בקלות כי הצלחתי להמחיש לך את זה בקלות באמצעות דוגמא ומציג'ג... אבל תחשוב... רק שבתבין: לפני חמש שנים בלבד לא יכולתי להביא לך את הדוגמא הזו... עדיין לא היכרנו את המושג הזה... אבל עדיין הייתי יכול לומר לך שזה עובד בצורה חשמלית... כמו טלפון וכדו'... תחשוב על יהודי מלפני מאה שנה... שהוא לומד נביא יחזקאל... ורגע אחד כתוב שה' מראה ליחזקאל מה אנשים עושים בתוך המקדש... ואחרי רגע ה' אומר לו שהם בכלל עושים את זה בבית... איש בחדרי משכיתו... לך תסביר ליהודי מלפני מאה שנה איך זה עובד... לך תסביר שבית המקדש ממשיך לתפקד בצורה וירטואלית... מצידו זה מושג לגמרי לגמרי מופשט!! ואילו כיום, ה' עשה איתנו חסד ונתן לנו כל מיני כלים טכנולוגיים... בשביל מה?? וכי זה נועד רק בשביל להעמיד אותנו בניסיונות?? לא!!! לא רק!!

כל המיכשור הטכנולוגי המשוכלל הזה נועד בין הייתר (כפי שאמר הח"ח) לתת לנו אמת מידה וכלים להבין שהדברים נעשים בצורה הרבה יותר פנימית ורוחנית... שנבין שכל מה שאנחנו עושים לא נאבד... הוא משוגר... הוא מגיע למקום מסוים... **...והתבין את זה!!!** חבל... חבל עלינו... חבל שרק נסבול מפגעי הטכנולוגיה... אם כבר היא כאן... לא יזיק לנו לקחת ממנו הרבה הרבה לקח וחכמה ומוסר...

תאר לעצמך שכל דף גמ' שאתה לומד... וכל עצימת עין הכי קטנה בשמירת עיניים משוגרת לשמים... שעה מדויקת... תאריך מדויק... עם מדד קושי... פלוס תעודת זהות... בצירוף כרטיס ויזה לזיכוי של מתן שכר... תחשוב שזה דופק דופק ודופק... ואתה לא רואה כלום... ולא יודע כלום... בדיוק כמו מי שתורם בטלפון למציג'ג וממשיך הלאה את החיים...

ואתה כבר שכחת ממזמן את הניסיון הקשה שהיה לך לפני חודשיים כי מאז עוד היו עשרים התמודדויות נוספות... אבל לבית המקדש זה שוגר... זה רשום!!! ואם אלטער זיידע שלך בגן עדן ירצה לראות מה מתקדם עם בית המקדש... ה' יקח אותו בציצית ראשו כמו יחזקאל בשעתו... ויכניס אותו לכרטיס הפרטי שלך ויראה לו את הנין שלו נמצא בתוך קודש הקדשים ומקריב קטורת לה'... וסבא שלך ישאל: מה זה?? איך הנכד שלי הגיע לכאן?? והרבש"ע יענה לו: הראית בן אדם... זה מה שהנכד שלך עשה בחדרי משכיתו... הוא היה בחדר לבד לבד!!! אף אחד לא עמד לו על הראש... ואף אחד לא הפריע לו לעשות ככל העולה על רוחו... והיה לו פיתוי לא קל... והוא החליט להתגבר למענו יתברך... אז הנה!! ניסין עם אופי מסוג שכזה משוגר היישר לקודש הקדשים!!! אתה תצטרך לאמץ הרבה את הזכרון בשביל להיזכר בכלל במה מדובר... אבל לשמים זה כבר שוגר... לבית המקדש הוירטואלי זה נשלח ושם זה נחקק בביתו ובחומותיו יד ושם טוב... שם עולם אשר לא יכרת...

וכמו שבמציג'ג יש את שמות התורמים!! יש את הכרטיס של המתרים!! כמו שאפשר לראות אם אני תרמתי... ככה אפשר לראות כמה המתרים שלי הצליח להתרים... כן... כשאתה מתאמץ לתת מעצמך לאחרים... לזכות את הרבים... לחזק נשברים... לתת כח לנשברי לב... יש כרטיס מתרים... נזקפים לך המון המון זכויות ותורמות שאתה בכלל לא מודע להם... הכל רשות!!! וכל מעשיך בספר נכתבים... ובמהרה ממש אור חדש יפציע על ציון ונכח כלו להיות שותפים באורו...

גיליון מס' 437 פרשת דברים
תשפ"א שנה תשיעית

לעלוי נשמת
לוטי בת רבקה

להקדשות ע"ג הגליון
ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שלי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

מוקדש לע"נ הרה"ג ר' אליהו ב"ר טוביה שפיגל זצ"ל (מחותנו של רבינו שיבלחט"א) לרגל שנה להסתלקותו תנצב"ה

תמונה נדירה לרגל היאצ"ט ז' אב של המחנך הדגול רבי אליהו שפיגל זצ"ל רב אליהו בבחרותו (עומד מימין) מקבל לחיים בפורים מהמשיגה מרן הגר"י לוינשטיין זצוק"ל.

להתכונן לזמן בין הזמנים

ידוע מהספרים הק' גודל מעלת יום ט"ו באב המסוגל להרבה דברים ובפרט לזיווגים הגונים, ואנו שמחים להודיע לקוראינו הנאמנים א"ה, כי נשמח להכניס שמות עם הבקשה ביום המסוגל, תמורת סיוע של מאה שקל להדפסת הקובץ המיוחד לבין הזמנים.

ניתן להעביר במס': 053-3145900

כשרות מיוחד עבור השותפים, כל השמות שיצטברו יוזכרו גם בערב שבת זו ובכל ערב שבת עד לט"ו באב (החל השנה בשבת) אצל מרן לברכה וישועה שיהיה בקרוב ממש א"ה.

ואי"ה זכות הפצת התורה וברכת מרן שליט"א תעמוד לכל המסייעים שיזכו למצוא את זיווגם-אבידתם בקרוב ונשמח לשמוע על ישועתם במהרה.

בברכה מרובה יצחק גולדשטוף

מעניני היום

כתבו בשם הגר"א (עי' בס' פנינים משלחן הגר"א בפ' משפטים) עמש"כ בגיטין נ"ו א' ענותנותו של ר' זכרי' בן אבקולס החריבה את ביהמ"ק ומה שייך בזה ענוה ואמר שר' זכרי' שאמר יאמרו בעלי מומין קרבין לגבי מזבח יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג הי' הגדול שבסנהדרין והוא הי' צריך לומר בסוף ורוב הסנהדרין חלקו עליו אבל מתוך ענותנותו החזיק עצמו מהקטנים שבהם ולכן אמר תחלה ושוב לא יכלו חבריו לחלוק עליו משום לא תענה על רב עכ"ד, אך שם י"ל טעם אחר דקרי לי' ענותנותו משום דבמדרש איכה פ"ד סי' ג' איתא דבמעשה דבר קמצא שגיננו אותו הי' שם ר' זכרי' בן אבקולס ולא מיחה והטעם שלא מיחה מחמת ענותנותו שסבר שלא ישגיחו על דבריו כלל וזה הי' טעותו, אמנם בתוספתא שבת פ"ז ה"ד מבואר דהטעם שאמרו ענותנותו משום שהיה דרכו להחמיר ביותר ולעורר ספקות על כל דבר ולא רצה להכריע ולכן גם נחרב ביהמ"ק מפני חששותיו [ובגיטין צ"ל ר' יוסי כדאיתא בתוספתא ולא ר' יוחנן] (שו"ר במהר"ץ חיות בגיטין דן ג"כ בזה). (טעמא דקרא יהושע פ"ז)

ימי בין הזמנים

"להקפיד מאוד בבין הזמנים לקבוע עתים לתורה"

במעמד נרגש של התכנסות והתעוררות למאות נערים מתקרבים שהתקיים בבית המדרש 'לדרמן' בראשות רשכבה"ג מרן שר התורה שליט"א, הביא בנו חביבו הגר"י ש שליט"א את דברי החיזוק מאביו:

"לקראת בין הזמנים צריכים להקפיד מאוד לקבוע עתים לתורה חק ולא יעבור שהוא מהשאלות הראשונות ששואלים את האדם לעתיד לבוא, ובפרט בבין הזמנים שהרפיון בלימוד התורה מצוי."

לאחר הדברים, התכנסו הנערים לתחינת פרקי תהילים, כשביום המעמד קבלו על עצמם הנערים ללמוד הלכות שביעית לקראת שנת השמיטה כתקנת רשכבה"ג מרן שר התורה שליט"א.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

הגאון רבי אליעזר עוזר זצ"ל

בימים האחרונים הסתלק מכותל המזרח של העיר פתח תקוה בכלל, וישיבת כולל אברכים לומז'א פתח תקוה, ראש הכולל הגאון רבי אליעזר זצ"ל, שבמשך שנים ארוכות בנה וייסד את הכולל, שקנה לו שם טוב בזכות עשרות עמלי התורה הלומדים בו בשקידה, כן ירבו.

הגר"א זצ"ל, היה בנו של המנהל הג"ר משה שניהל את ישיבת לומזא ז"ל, ולהבחל"ח רבינו הכירו היטב משנות לימודו בישיבה.

כהכרת הטוב, היה רבינו מכבד את בנו רבי אליעזר, בכל אימת שהיה מופיע בביתו, קיבלו בצורה יוצאת דופן. גם כשהי' מגיע רבינו לברייתות בפתח תקוה, והיה פוגש שם את ראש הכולל הג"ר אליעזר, היה מאיר לו פנים בחביבות (מפי הר"ר ישעי' אפשטיין שליט"א).

עובדא מענינת בלתי ידועה, אותה קיבלנו מכמה קוראים נאמנים, התרחשה לפני למעלה מעשור שנים: היה זה בימי הימים הנוראים של חודש אלול, אל ישיבת 'אור ישראל' הנודעת, בפתח תקוה, מגיעים מידי שנה בוגרים רבים וכן משפחות רבני הישיבה, לשהות בימי הדין באוירת הישיבה.

מכיון שחדרי הפנימיה צרים מהכיל, הנהלת הישיבה דואגת עבורם ללינה בבנין סמוך שהיה בבעלות הג"ר עוזר זצ"ל. בשנה אחת, מסיבות שונות, סירב רבי אליעזר ז"ל לאפשר את השהות במתחם.

הנהלת הישיבה לא אמרה נואש, וביקשה מהגאון רבי אליהו מן שליט"א, מרבני הישיבה וממקורביו של מרן שליט"א שיעשה שתדלנות בענין...

הרב מן שטח את הדברים לפני רבינו, ושאל אם יאות לכתוב מכתב קצר להרב עוזר ז"ל בנושא. רבינו חרג ממנהגו, וכתב את הדברים הבאים:

לידידנו הר"ר אליעזר עוזר שליט"א

בא אלי הר"ר אליהו מן שליט"א ובקש שאבקש מכת"ר שיחי' לוותר להם בשנה זו וליתן להם רשות ככל השנים לפני משורת הדין והבטיחו שהענין יסתדר בעזה"י לשביעת רצונכם, ואבקש ג"כ לעשות להם חסד זה ובזכות זה תזכו ליום הדין והקב"ה יברככם בבריאות גופא ונהורא מעליא והצלחה בכלל ובכל מעשה ידיכם. עכ"ל

מכתבו היוצא דופן של רבינו, פעל את פעולתו, והוא מיד נתן את הרשות. ואכן הכל הסתדר על הצד היותר טוב. אך בכך הסיפור לא תם.

באותה השנה, התברך הגר"א עוזר באופן חריג ויוצא דופן, וכל ילדיו הנשואים, ילדו בן זכר כמלאות אותה השנה. ויהי לפלא.

הרה"ג ר' משה עוזר שליט"א ממשיך דרכו של רה"י לומז'א אצל רבינו לברכת הדרך לאחר ימי השבעה

הגר"א עוזר זצ"ל מגיע להתברך מלהבחל"ח רבינו שליט"א

החודש יצינו בכלל ישראל את יום היארצייט לרבן של ישראל מרן הסטייפלר בעל ה"קהילות יעקב", וראיתי בספר תולדות יעקב שכותב: "רבינו הזהיר מאד על ענין שמירת הגוף ובריאותו, "מצוה גדולה היא לשמור על בריאות הגוף דכתיב ונשמרתם מאד לנפשותיכם", לאחד ממכריו הוא כותב "ושמירת הבריאות אצל מע"כ הוא המנוחה וההרגעה, לא להתאמץ ביותר על שום דבר, רק יהא בשויון נפש לכל מה שיארע, כי הלא הכל הוא מהשי"ת...", (קריינא דאיגרתא ח"ב סי' כ"ט) במכתב נוסף הוא מציין, שאם כי "אינני רגיל לכתוב בחול המועד, אך בענין של פיקוח נפש מחוייב אני למהר לכתוב, צריך לדעת דכמו שמחוייב מן התורה לישיב בסוכה וליטול לולב וכל תרי"ג מצות, כך הוא חיוב גמור מן התורה לשמור על בריאותו" (שם סי' ל'). "אני כותב לו, שעל פי ההלכה מחוייב לשמוע אל כל מה שהרופאים מצוים עליו, ויקבל התרופות מה שהם נותנים וגם מחוייב לאכול כל שנותנים לו בבית החולים, כי זהו פיקוח נפש ממש". (שם סי' ל"ד) במכתב נוסף הוא כותב "בודאי ראוי ונכון לטייל כל יום, כדי להרחיב את דעתו ולשאוף אויר יפה - וכל זה בכלל מצות ונשמרתם..." (שם סי' ל"ג). אחד שלמד לאור היום בשעת שקיעת החמה, ניגש אליו רבינו וסגר את ספרו, ונשמרתם לנפשותיכם - גער בו רבינו. (הרצ"י)

כשנתיים לפני פטירתו כשמצב בריאותו הי' רופף, וסבל מאד על רגליו, התעקש אחד מבאי ביתו להביא לו רופא, רבינו שמאד לא החזיק מרופאים כידוע, לא רצה לפגוע בו והסכים שיראה את רגליו, כששאלו הרופא מה כואב לו, השיבו רבינו "זה כארבעים שנה שאני סובל ייסורים ברגליי", ורמז בזה לרופא שאין כדאי לטרוח ולטפל בו, למרות הפצרות הרופא, התעקש רבינו לשלם לו עבור ביקורו.

יהי רצון שנזכה שיהיה מליץ יושר על כל כלל ישראל ויהיו דברים אלו לעילוי נשמתו הטהורה.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה- 4310